

تیکست

و شروقه کرنین ره خنه یی

عبدالرحمن بامهرنی

تیکست و شروفه کرنین ره خنهی

حۆكۆمەتە تەھرىمە كوردستانى
وەزارەتە رەوشەنبەرى و لاوان
رېشەبەرىا گىشتى يا راگەھاندن و چاپ و بەلاڤكرنى
رېشەبەرىا چاپ و بەلاڤكرنى - دھۆك

- نافی پەرتووکی: تېكست و شروڤه كرنین رەخەبى
- نفیسەر: عبدالرحمن بامەرنى
- بابەت: ئەدەب
- دیزاین نافیروۆکی: رەشاد بېجەمانى
- دیزاین بەرگی: گوهدار سەلاحەدین
- قەوارە: ۱۵ سم × ۲۲ سم
- ژمارا لاپەران: ۲۶۰ لاپەر
- زنجیرە: ۱۱۸
- تیراژ: ۵۰۰ دانە
- نرخ: ۳۰۰۰ دینار
- چاپا ئىكى
- هژمارا سپاردنى: ۲۰۹۳ ل سالا ۲۰۱۴
- چاپخانا پارێزگەها دھۆکی - دھۆك، كوردستان

ماڤین چاپی دپاراستینه بۆ رېشەبەرىا مه و خودانى پەرتووکی ©

**ٲٲٲٲ و
شروٲه كرٲٲ ره ٲنهٲٲ**

عبدالرحمن بامهرٲٲ

ناقەرۆك

- ۷ پېشگۆتن
 ۱۲ جزبه چوون د شعرين (محسن قوچان) ی دا
 ۲۹ مەندوبون و زیندیبون د شعرا (تو، ئەو شانە نشینا داگیر کری)
 ۴۲ بەرزەبوون د (شەف و شەراب) ی دا و چەند پرسین دی
 ۵۷ خواندەنەك بو شعرا (ئەو زەلامی.. بەری دوو دەقیقا ل ئیشکی زفری)
 ۷۱ وئەیین شعری دەهلەستا (بیدەنگیا هەواریان) دا
 ۷۹ پەپوهندیا دناقەرا خواندەقای و دەقی دا شعرە کا (مەباباد حەمید) وەك نمونە
 ۸۸ دەما شاعر ل نیقا جەستەیی خوە بی دی دگەریت شەمال ئەرزى و
 مەریوان سندی وەك نمونە
 ۹۷ خواندەنە كا كورت بۆ سى تىكستين (قیناع) کری دوو شیعەر و پەخشانەك
 ۱۰۲ شوکری ئیسماعیل و پروسا داھینانی
 ۱۰۵ ماسکین شاعرا و (سەبری نەیلی)، نمونە!
 ۱۰۹ ھایکوین شەمال ئاکرەى
 ۱۱۳ مەقبولەت د شعرين (شەعبان سلیمان) ی دا
 ۱۱۶ وەزیفەیا شعری د دەقەکی (رزگار سوبجی) دا
 ۱۲۰ زمانى دەربرینی و شعرە کا (خەلیل عەبدولغەفور) وەك نمونە
 ۱۲۴ جوانی و کریتیا دەقی و شعرە کا (هەوار کەمال) وەك نمونە
 ۱۲۷ دەما خاندەقا دیتە خودانی دەقی شعرە کا (مەلەقان بارانی) وەك نمونە
 ۱۳۱ ديارده و کارتیکرنا وان ل سەر شعرە کا (بەشیر مزوری)
 ۱۳۴ ھەناسەیین (تریفا دوسکی)
 ۱۳۷ تەکنیکا دەربرینی د شعرە کا (جەمال چەلکی) دا
 ۱۴۱ ھونەری بیر کرنی د دەقەکی (دلدار محەمەد) دا
 ۱۴۵ شعرە کا عاشقانە ب قەلەمی (کاوە ئاکرەى)
 ۱۴۹ تەوزیفکرنا فالاهیی د شعرە کا (زناری عەدنانی مەلەبی) دا
 ۱۵۳ بیریین عەشقی د دەقەکی شعری بی (حەسەن سلێقانەى) دا
 ۱۵۷ خالد عەلى سلێقانەى و کودین وی یین شعری

- ۱۶۰ حسین شاکر چاوان کوچهریی د شعره کا خوه دا وینه دکته
- ۱۶۴ نهم چاوان تامی ژ شعری ووردگرین دهقه کی (نهمه د جاسم) نمونه
- ۱۶۸ مههدی بامهرنی و رح وهک کهرهستهیهک بو نفیسینا شعری
- ۱۷۱ وینهیی شعری ددهقه کی (ههیفه دوسکی) دا
- ۱۷۵ فهگیران و دهقه کی (عسمهت نهلعوسمانی)، وهک نمونه
- ۱۷۹ شعره کا (فههیل محسن) و شهفایهت وهک نمونه
- ۱۸۳ تهوزیفکرنا جوانیی د شعره کا (حهسهن فهتاح) دا
- ۱۸۶ پیشهسازیا وینهی د نمونه کا (دیار عهبدولعهزیز) دا
- ۱۹۱ نهو چ تشتت (سندس مههدی) مژویل دکهن؟
- ۱۹۴ پروسا گهورینی د شعره کا (سندس نهیلی) دا
- ۱۹۸ تیروژکی عهشقی لدهف (شیلان عهبدولمهناف)
- ۲۰۱ خهرییی د شعره کا (قیان حهمید) دا
- ۲۰۵ نهو تشتین (عارف حیتوی) مژویل دکهن!
- ۲۰۹ غاندیی کولهوار و زیندیکرنا دهقی
- ۲۱۲ فهگیران د شعره کا (قادر حهسدن) دا
- ۲۱۶ بوچی نهم شعران دنفیسین و (قههره مان سه رگهلی) وهک نمونه
- ۲۲۰ لوقمان ناسیهی و لیگه ریان ل (خو)!
- ۲۲۳ لیگه ریان د شعره کا (مهسعود خهلهف) ی دا
- ۲۲۹ هاجانی و شعرا سترانکی!
- ۲۳۲ زمانی دهربرینی د شعره کا (ههقال فندی) دا
- ۲۳۶ هزرخان چاوان یاریان ب زمانی دکته!
- ۲۳۹ ناشتی گرمافی و هونه ری فهگیرانی
- ۲۴۲ کراسکرنا وینهیی شعری و (ئاواز نهیلی) وهک نمونه
- ۲۴۵ رهنگفه دانا پیراتی د شعره کا (نهمه د بالایی) دا
- ۲۴۹ نهمه د یاسین چاوان کهر ب گرتی دبیت!

پیشگوټن

هوزانفانی ژ هر کهسه کی دی زیده تر باوهری ب وی جیهانی ههیه، یا نه و تیکستی خوه تیدا زیندی د هیلیت. د وی جیهانی ژی دا ههست ب گفاشتین دهره کی ناکهت و چ بهای ژی بو دهمی و وان عرف و عاده تان نا دانیت، بین دهوروبه رین وی بو خوه ژ هزر و فهریزا بیروباورین خوه، بو خوه کرینه پیروزی و ل سهر پریقته دچن.

هوزانفان دهما دکه ټیته بن باندورا نفیسینا دهقه کی نوی، ههست ب چ نه زمونین پیش وهخت ناکهت هندی ههست ب وی چه ندی دکهت کو نه ټ دهقی وی دی بیته جهی لیژفرینی و دی (واقعه کی) نوی دروست کهت. هوزانفان ههمی تشته کی دینیت و دا بشیت وان ههمی تشتان ژی گیانی و رحی بده تی، ل بهر کرنه کا نوی دگهریت و نه ټ بهر کرنا هه نی ژی، نه و وینه یه نه نه ټین ژ سحرا خه یالا خوه بو کهر دکهت و دکهته بهر ټه و سه روسیمایه کی دی بی دپه خشیت و ژقی هه ټکیشه یی ژی، نه و ا دناقبه را هوزانفانی و تیکستی دا دهینه دیتن، هنده ک ژ ساخله تین ساحریانه د خودیی شاعری دا دهینه دیتن، تا بشیت دهقی خوه د قالبه کی چیکری و نه بی سروشتی دا بینته بهر چاټا. ژ بهر کو د بنه رت دا، سحر و

شعر ژى ب دوو دهسته خويشكان دهينه ناسكرن يان كو ههردوو ژ دايكويين ئيك مالبيچيكن. ژفى روانگه‌ى ژى نه‌گه‌ر سحر پيرابوونهك بيت و شيا بيت هه‌ر ژ نه‌زهل سه‌رنجا خه‌لكى بو خوه راكيشا بيت، شعر ژى بهه‌مان روانگه‌ى، خه‌لكه‌ك بخوه فه حيه‌تى كويه و سه‌رنجا وان بو خوه ئينايه، شعر جوداتر ژ سحرى نه‌فا ب كويارى نه‌هيه‌ته نمايشكرن، ب خه‌يالى دهينه‌ته ده‌ربرين و ژبه‌ر هندی ژى هه‌ر دوو ئيك رويى ئيك دراقن و بتنى زمانى شعري يه رويى وي جودا دكه‌ت و جوان دهيليت.

نه‌گه‌ر ل كومه‌لگه‌ه‌ى خوه يى كوردى ژى سه‌ح بكه‌ين، كومه‌لگه‌ه‌ه‌كه كه‌فقيه دبن گه‌له‌ك كاريگه‌ريان فه و نه‌فه همى گفاشتتین مي‌شكى خه‌لكى نه‌شيايى خوه ژ بن ده‌رباز بكه‌ت، هوزانقان د تي‌كستين خوه دا، بزافا قى گوه‌ورينى دكه‌ت و ل جيهانه‌كا دى و ژيانه‌كا دى و به‌ركنه‌كا دى دگه‌ريت، كو ئيكسه‌ر باندورا خوه ل سه‌ر مي‌شكى خه‌لكى بكه‌ت نه‌ك بتنى بيسته (واعز) و نه‌فه يه ژى زينديبوونا هوزانقانى رادگريت و ريژى ل هه‌بوونا وى دگريت، بتاييه‌ت پشتى سه‌ره‌لدانا سالا ۱۹۹۱ ى كو روى ل به‌ر دنيا ره‌وشه‌نيرى و هزر و فه‌له‌سه‌فه و گوه‌ورينى و روژنامه‌گه‌ريى هاتيه‌ فه‌كرن و خه‌لكى ده‌ست ب ژيانه‌كا دى يا به‌رنگه‌كى فه‌كرى تر كرى و تاخوه رادده‌يه‌كى ژ دنيا نه‌فسانه‌وى، دوير بيخيت.

ره‌نگه‌ ژى پسياه‌ك لده‌ف هنده‌ك كه‌سان دروست بيت و بيژن چ گري‌دانا شعري ب گوه‌ورينا كومه‌لگه‌ه‌ى فه هه‌يه، بو به‌رسفا قى پرسى ژى دى بيژين، نه‌ركى شعري نه‌و نينه كو جاره‌كا دى دوره‌يلى بنقيسيته فه، به‌لكو مفا وه‌رگرتنه ژ دوره‌يلى بخوه و دوره‌يل ژى برامانا پروسه‌يه‌ك

به‌رده‌وام د لښینی دا و کهس نه‌شیت براوه‌ستینیت. راسته دښت مفای ژ رابردوی وهریگرین، بهس نایت ئه و مفا وهرگرته کوپیا وی رابردوی بیت، لښیره ژی زمانی شعری روله‌کی کاریکر ل سهر بنیاتی عقلی و هزری هه‌یه. ئه‌فا شعر لدویف دگهریت ژی، تشتین نه دیارن و ئه و دنیایه یه یا هیشتا د چ که‌رنه‌فالان دا نه هاتیه نمایشکرن، شعر ل سهر وان تشتین گریډای زهنیه‌تی دنقیسیت.

ئه‌ډ گوتارین مه دیافین جودا دا نفیسین و فه‌کولین ل سهر کرین، ههر ئه و زهنیه‌ته یا شاعر مژویل کری و ههر ئه و بیده‌نگیه یه، یا مه مه‌ره‌م پی‌ه‌ی کو بینینه زمان و بیخینه سهر روپه‌لین کاغه‌زی و به‌رچاډ بکه‌ین. هوزانفانین مه تا چ رادده د کومه‌له‌گی خوه دگه‌هن و دگه‌ل پیتقاژویا وی دده‌نه ری و چندند شیاینه ستیرکا خوه ل په‌یدابوون و دامه‌زراندنا جفاکه‌ک مه‌ده‌نی بگرن و چندند ل هنگافتنا فی نامانجی، د سهرکه‌فتی بوینه.

دشان شروه‌کرین ره‌خنه‌ی دا، مه چندین ده‌قین شعری وه‌ک نمونه بو بابه‌تی خوه ده‌ست نیشان کرینه و مه فیایه، گریډانه‌کی په‌یدا بکه‌ین و زیده‌تر بزاین نفیسه‌رین مه و به‌هره‌مه‌ندین مه و بیرکه‌رین مه و هزرمه‌ندین مه چندند دگه‌ل گوه‌ورینا کومه‌له‌گه‌ی نه و چندند خوه بخودانی وی دزانن. هنده‌ک ژ فان نفیسینان ژی، وه‌ک گوشه‌کا حه‌فتانه ل روژناما وار و ل بن ناڅی (زمانی قه‌له‌می)، ههر ژماری من بابه‌ته‌ک ده‌ست نیشانکریه و من شعره‌ک وه‌ک نمونه بو وی بابه‌تی وهرگرتی یه. مه‌ره‌ما من ژی بقان بابه‌تان، ئه‌ز بره‌نگه‌کی ره‌خنه‌ی ل سهر بابه‌ته‌کی راوه‌ستم، کو هوزانفانی گرنگی نه دا بیټی و ئه‌گهر گرنگی دا بیټی ژی، کا چندند شیایه ل سهر راوه‌ستیت و چندند شیایه داهینانی تیدا بکه‌ت. ئه‌ډ راوه‌ستیان و

شروقه کرنین هه نی ژى، هه ر ئىك جوداتر، ده رگه هه كه بو هه ر كه سى
 هه ز بكه ت داهینانى بكه ت و بتایه ت نه قین هه ست دكه ن ل به ر
 هه لپژارتنا بابه تان ناسى دمین و دیسان دهه ر ده رگه هه كى ژى دا، نه
 كه سین شعری دنقیسن و داهینانى دكه ن، دشین تیکه لی باخچه یین نوی،
 تیکه لی به ربه رین نوی، تیکه لی ریچه یین نوی یین شعری بن، كو ره نگه بالا
 وان بو نه هاتبیه كیشان و پینه قیت ژى بخواندنا وان، دى تشتین جوان و
 جوانر نقیسیست و نافراندنى تیدا كه ت.

بو هه لپژارتنا بابه تین خوه ژى من په نا بریه به ر گه له ك خواندان و بو
 هه ر خواندنه كى ژى من هه ولدایه، كاكله كى وه ك هزر، بیروكه
 وه ر بگرم. زیده تر ژى نه و هزر و به ریخودانین هه نی، لایه نه كى
 شروقه كارى بخو فه دگريت و من هه ولدایه، زومى بیخمه سه ر هنده ك
 لایه نین فه شار تی د شعری دا، كو هوزانفانى چ ژ ئاگه هى یان بی ئاگه هى،
 شعرا خوه ل سه ر وى بیروكه یى دارشتى یه.

خالا دی یا من دقیت د قى پیشه كى دا به حس بكه م، نه وه هوزانفانین
 من بو فان گوشان ده ست نیشانكرین ل سه ر چ بنامایین ریكخه ستى
 نه بوینه، زیده تر نه و ده قن یین ب به رچاقین من كه فتن یان سه رنجا من
 راكیشاین یان ژى نه و تشتى من بو بابه تى خوه ده ست نیشانكرى، دنا وه
 وان ده قین شعری دا هه بویه.

مه رهم ژفان نقیسینان ژى، زیده تر من قیایه خوه به رده مه نا وه زمونا
 هنده ك شاعران دا و بریا خواندنین خوه یین شروقه كارى ره خه نى د
 ده قین وان دا، بزاین ته كنیكین وان یین شعری چ بوونه و تا چ راده
 شیاینه سه ربورا خوه و نه زمونا خوه یا مه عریفى داریزنه ده قین خوه و

ديسان ٺو دهڦين وان نڦيساين، چهند دهڦين سه ركه فتي بو نه و سه ركه فتن ڙي ب راما نا زينديووني و زيده تر من ڦيايه، ڦان دهقان بهراورد بگه م و بگه مه نمونه يهك زيندي بو وان دهسته واژه بين يان وان بيروكه بين يان ته كنيڪين شاعر د دهڦين خواه دا بكار دئينيت. ڙلايه كي ڦه شاعر بخوه مفاداري ٺيڪي بيت ڙڦان خواندنان و خوانده ڦا ڙي زيده تر ل دهڦين شعري ٺاشنا بيت و ٺه گهر خهله كه كا لاواز يان خهله كه كا بهرزه بووني دنافه را شاعري و خوانده ڦاي دا هه بيت ڙي، هينگي خوانده ڦا ڙي چ حوڪمين ڦه بري (موتله ق) ل سه ر شاعري نادهت و دي ٺو بخو دهڦين زيندي ڙ دهڦين لاواز و مري، جودا كه ت.

جزبه چوون د شعرین (محسن قوچان) ی دا شعرا (کؤل) وهك نمونه

دبیت ئهوا من مهروم پی هه ی ئهز بابه تی خو ه ل سهر بنفیس م زیده تر
نیژیکی وی جزبه چوونی بیت ئهوا سوفی و مریدین شیخان پی دچنه
دجیهانا دی دا ئهوا بناقی جیهانا (غهب) ی دهیته ناسکرن، جزبه چوون
ژی ب وی رامانا ئهز تیدگه هم، جوره خو ه ژبیره کرنه کا روحی یه و
دهرکه تنه ژ جانی، مروف ژ دنیا داری و ههستداری فاری دبیت و مروف و
دهرون و گیانی خو ه بتنی دمین گیانه کی روت و روپس و ئه و مروفی هه
ژ بن هه می گفاشته کی دهر دکه فیت، دفی حاله تی ژ ی دا هه می ئه ندامین
مروفی یین ههستدار و نه ههستدار دکه فنه دبن کاریگه رییا فی جزبه بوونی
دا و ئه ف هه می ئه ندامین هه دبلندترین گوپیتکا خو ه یا هلفریانی دانه و
دی هزرکه ی تو ی ل پیش دیمه نه کی ژ فلمه کی (نه کشن) یان بره نکه کی
دی بیژم، مروف نه ئارامیه کی دههستان دا دبینیت، مروف ب فیریانه کی
دحه سیت کو ژان لفی مروفی هه پهیدا دبن، ئه ف ژانین هه نی ژ ی چ ژ
دهر برین وی بیت یان رهفتارین وی یان ژ ی نه ئارامی و نیگه رانیا وی و
تا ئه گهر ئه و تشتی وی بقیت دهر بریت ژ ی و ئه و شیوازی ئه و پی تشتی

خوه سدهاڻ ڊڪهت، گهلهڪ جوداهيا خوه هديه دگهل كهسانهڪي ڊي و
 ب هه مان دهربرين و رهفتار، بهلي شيوازهڪي نهرمتر و نارامتر، نهڻه نه گهر
 نهو جزبه چوونا ههني بو حالهتي نقيسيني بهيته تهوزيفڪرن، لي نهڻه
 جزبه چوونا ههني ڙي دهرامبه ر دا نهو تامهيه كو جوداهيهڪي ددهته
 بهرهمي وي و رهفتار و دهربرين وي، ههر نهڻه ڙي بويه كو بو ههمي
 كهسان يا ب سانهي نهبيت بگهههه في حالهتي.

ڙبه ركو (جزبه چوون) حالهتهكه و ڊڪهڻيه دجهانه كا بهرزه دا،
 ناخفتن و بهحسڪرن ڙي ل سهر ڊي تشتهڪي گهلهڪ نالوز بيت و دشيان
 دا نينه برهنگهڪي ديارڪري بهيته بهحسڪرن، ڙبه ركو چ سنورين دهست
 نيشانڪري بو نينن و ب لايهني (وههم) ڊ هه مان دهمد ا پديوهنديا وي ب
 جيهانا مه ڦه هديه و ههر نهڻه يه ڙي بمن وهره كو پديوهنديا وي
 برهنگهڪي ديار و نهديار دهيته ههست پيڪرن، يانكو جزبه چوون تهعير ڙ
 دنيايه كا ڊي و مهعريفهيه كا ڊي ڊڪهت نه گهر جزبه چووني وهك نهدهب
 ڙي وهربگرين، ڊي بينن زندهتر دپروسا وينه كيشاني و هلفرياني دا خوه
 دينت، تهعير ڙ حالهتهڪي ڊڪهت، نهو ڙي دهرڪهتنا مروفي يه ڙ
 جهستهيي مروڦ تيدا خوه ههست و خوين دينيت.

بوچي محسن قوچان من ههلبڙارت ڙ ناڦا شاعرين ڊي بين دهڦهري؟
 دبيت نهڻه بهرسفا گهلهكان بيت و ههر كهسي في نقيسيني بخونيت و
 دبيت نهڻه بخوه ڙي هندهڪ جار بگومان بکهڻم كو قوچان نهشبايه
 برهنگهڪي پيدڦي مفاي ڙفي جزبه چووني وهربگريت، لي مه چ نمونين باشتر
 نهويتهه كو شيابن في شيوازي ڙبيرچووني بکهنه دخزمهتا داهينان و
 نقيسيني خوه دا، براستي ههر كهسي خاندهڦايي شعري بيت يان

دويفچوونا شعري بکەت و بەرھەمی ئى دەقەرى يىن شعری بخوينیت، دى
ئى چەندى زىدەتر ژ ھەر کەسە کى دى د شعرین قوچانى دا ھەمبىز کەت
و بينیت.

— کۆل، — ئافى شعره کا محسن قوچانه د کوفارا پەيف ژماره ۶۱ دا
ھاتيه بلافکرن، من ئەؤ شعره وهک نمونه بو ئى بابەتى خو ھەلبىزارتى يە دا
کو نقيسینا خو ەبى زەنگین بکەم، لدوور وی جورى پەيوەندی ئەوا شاعر
ب شىوازی خو ەبى نقيسینى بى زىدەترین خاندەفای لدوورین خو
خرقەدکەت و ئەو چ نھىنى يە قوچانى نەچار دکەت ئى (جزبوچوونى)
جوداتر ژ شاعرین دى يىن دەقەرى دنقيسینا شعرین خو ە دا بکار بينیت.
نقيسەرى رەخنەگر ئەمین ەبدولقادر بو ئى چەندى دىبىژیت: (ھوزانقان
ھەولددەت گرىدانه کى دناقبەرا تشتین نە وهک ھەفدا پەيدا بکەت دناقبەرا
جیھانا خو ە جیھانا دەرە کیدا کو بگەھیتە جورە ھەفسەنگیە کى دناقبەرا
ھەردوو جیھانان دا، ژبو قە دیتنا خو جھیا دەرونى)، ديسان نقيسەرى
رەخنەگر ەبدولموتەلبىب ەبدوللالا ژى دىبىژیت: (ھەو ەسا نقيسینى
جورە کە ژ نە ەقلانیتى کو ھەم نقيسەرى و ھەم خەيالا زمانى
ملکەچى فەزايە کى دکەت کو ب فەزایا نقيسینى دەھیتە ئاڤکرن).
نقيسەرى عىراقى بى بناؤ و دەنگ دکتور ەلى لوەردى ژى دىبىژیت:
(داهینان سيفەتە کى سەرە کى يە کو ژيانا شارستانی ژ ژيانا سەرەتايى يا
مروڤى جودا دکەت، ژيانا سەرەتايى ژيانا ليکچوون و داوبارە کرنى يە،
ژيانا شارستانی ژى داهینانى بخوفە دگريت). رەخنەگر نەمت الله حامد
نھىلى ژى گوتنەک دڤى دەربارەى دا ھەيە و دىبىژیت: (ھەمى جورین
خواندننى تا راددەيە کى زور ئیکەفتن و دان و ستانندنە کە دناقبەرا ەقلى

داهینەر و خه‌یالا داهینەر دا و پشکدارکرن ژى فاکتوره‌کى گرنه‌گه ژبو نه‌مریى دتیکستی دا).

کۆل، ههر وه‌کو ئەم ل سهر راهاتین، بو کولی حه‌یوانی ده‌یت، چیل و گول و ده‌واران، ئەڤ حه‌یوانی هه‌نى ژى زنده‌تر چ یاسا و ريسا لده‌ف نین و هه‌ک ئەم دکورده‌وارى دا ل سهر هه‌بوین، تا مه‌ گوتنه‌ک هه‌یه بو ئەو که‌سین چ تشتان ژیک نه‌ فاقیرن و باشیى و خرابیى ژ ئیک جودا نه‌که‌ن کورد بو فانه‌ دبیزن (ما تو حه‌یوانی)، یانکو جیهانه‌ک جوداتر ژیا هزرکرنى و بیرکرنه‌فه‌یى، یا دروستتر ده‌ما مروڤه‌ هنده‌ک ژ مروڤایه‌تیا خوه ژ ده‌ست دده‌ت، ئەز ل باوهرم ژى ئینانا فى (کول) ى هه‌ دڤى شعری دا کو شعر هه‌می فه‌گیرانا راستیا وان تشتانه‌ ئه‌وین دکۆلى فه‌ رویدده‌ن، هه‌فه‌رکرنه‌کا نه‌ راسته‌وخویا شاعری یه‌ بو ئاشکه‌راکرنایان به‌راوردکرنای دوره‌پله‌کى ئە‌گه‌ر چ یاسا و ريسا نه‌ما، ژیان وه‌ک یان ناڤ کۆلى لیده‌یت.

به‌رى بچینه‌ ئینانا هنده‌ک راستیین دناڤ فى کۆلى دا رویدده‌ن، دى ل وى ئە‌گه‌رى فه‌کولین یین شاعر نه‌چار کرى بیته‌ به‌شه‌ک ژ فى کۆلى هه‌ دا بشیت فه‌گیرانه‌کا دروست یا واقیعه‌نه‌ بو مه‌ بقه‌گوهریت و ئە‌گه‌ر دحاله‌ته‌کى جزبه‌چوونى ژى دا نه‌بیت، نه‌ یا راهاتى یه‌ مروڤه‌ک بشیت وى ژایانا دکۆلى فه‌ ده‌یته‌ پریقه‌برن به‌روڤاژى که‌ته‌ دناڤ واقعی مروڤه‌ ژایانا خوه‌ ل سهر دبه‌ن، ههر وه‌کو نفیسه‌ر (توانا ئە‌مین) د په‌رتوکا خوه‌ یا مه‌نفا و خویندنه‌وه‌ دا دبیتیت: (ئه‌گه‌ر به‌رزه‌بوون به‌شه‌کى مه‌زنى هه‌می سه‌فه‌ران بیت، ئە‌فه‌ بو هنده‌ک نفیسه‌ران فه‌دیتن به‌شه‌کى مه‌زنى هه‌می سه‌فه‌ره‌کى یه‌)، ئەڤ فه‌دیتنا شاعری مه‌ دڤى گه‌شته‌یا د (جزبه‌چوونا) خوه‌ دا دیتى، به‌روڤاژیکریه‌ ناڤ دروه‌پلى ئە‌م تیدا دژین بیى گوهرین و

دهستکاری، هەر وهك ئەم ل سەر ههيوين، مەرهما شاعری ژى هەر ئەو بويه (شاعر) بشیت پيامه كى بقی بەروفاژيكرنى بگههينت و مه ل وان ريسا و ياسايان هايدار بكهت، كا دورهيلى ئەفرو چ ژ مه دخازيت.

هەر ژ دهستپيكا قى شعری قوچانى قيايه مەرهما خوه ژ ئينانا ديمەنى (كۆلى) ديار بكهت و ئەو مەرهما وى پيههى دههقههركر نه كيدا بهرچاڤ بكهت، دهما ديپتيت:

هزرپن مه و سمپن ههسپى ل بايى بهزى
ژ ههلا دهفى دوزههينه، دههرفوكن

قوچانى دفى وينهى دا دوو تستان نيژيكي ئيك دكهت، (هزرپن مه) مەرهما وى ئەم كورد، يانكو يى رهخنه به كى ل كومه لگههى خوه و رهوشه نيرپن خوه و هه مى تاكه كى كورد دگريت كو ئەم نه بوينه خودان بير كره فديه كا ئافا، ئەم نه شيان به ريارپن خوه بهزركرن و پلان دارپن، ئەم نه شيان به هزرپن خوه بو داهينانه كا نوى بكاربين، شاعری ههولدا به دفى دهستپيكا دا مه بكيشيته بابه ته كى كو وهك پيشه كيهك ئەم بچينه ددورهيله كيدا، ئەگه نه شاعر دشيا بقی وينهى مەرهما خوه هه مى سه راڤ بكهت، دهما ديپتيت: (هزرپن مه و سمپن ههسپى ل بايى بهزى)، يانكو هزركرنا مه نه يا تهندرسته و تشتى بلهز بهيت مروڤ نه شيت بيخهتە دخزمه تا خوه دا، ئينانا سمپن ههسپى بهزى ژى هەر ئەفه بويه كو (ههسپ) نيشانا هيرى و له زاتى به و دغار دانا وى دا مروڤ نه شيت سمپن وى ببينيت، هەر چه نه ده پريقه چوونا ههسپى نه خاسمه د حاله تى غاردانى

دا، مروڤ دښت ب ئاسانى سمپن وى ببنيټ، ژبه ر هندی ژى خانده فا نه چاره لښى وینهى نه راوه ستيت و زیده تر بچيته دناڤ ناخى شاعری دا، بتايهت کيشانا ښى تابلوی وهك بهر یخوه دانا پيشه کيا فلمه کي به کو بينه رى بخوه ښه گريدهت و بپي بزانيټ دى نافر وکا فلمى بهر وه چ ښه چيت، لى پيشه کيهك ب وى رهنګى به کو هه مى هونه رين فلمسازي تيدا هه بن و بينه ر ژ بهر یخوه دانا وى په شيمان نه بيت، نفيسينا زمانى ښى ده قى شاعری ژى ل سهر بنه مايى بيره اتان و ښه گيراني هاتيه دانان، هه ر وه کو - ميلان کونديرا - ديټريت: (هه ستين تاکه که سى ل سهر بنه مايين بيره اتان دهينه دامه زران دن، بيره اتن بخوه ژى ل سهر بنه مايين زمانى دراوه ستن). هه ر لدوور تيورا ره نگښه داني ژى نه گه ر به حسي قوتابخانه يا (هونه ر بو جڅاکى) بکه ين، کو نفيسه ر نه وزاد عه بدوللا دپه رتو کا خوه يا بناښى (نايدولوزيا) دا ديټريت: (نه ښ قوتابخانه به گرنګى دده ته هندی کو هونه ر و نه دهب په يامه کا جڅاکى يا هه ي و پيدښى به نه دهب نامرازه ک بيت بو گهورينا کومه لى).

بوچى ده قى شاعری؟

هه ليژارتنه من بو ده قه کى شاعری جوداتر ژ هه ر تشته کى دى بو جزيه چوونى، ژبه رکو خواندنا هه ر ده قه کى شاعری يى نوى ښه ديتنا ديمنه کى جوداتره ژ نه وين که قينه بهر چاښين مروښى و نه و تشين مروښل سهر راهاتى و هيبويى. نه م دناښ ده قين شاعری دا جيهانه ک تايهت ب خودي شاعری ښه دينين، جيهانه ک نه گه ر مروښ دناښ دا بچيته خارى بتنى بو خه وين شاعری هاتيه سنوردار کون و گه له ک جارن دى هه ست که ي

کو نه و جیهانا هه نى بو وى شاعری یا بهرته نگ بویه و فیايه په يقين وى
 خوه ل سنوران بدهن و ههست ب بينينه کا دى بکهن، کو نه و بنتى يى لى
 بالا دهست بيتن. لغيره ژى دا بریکا خواندنا وى دهقى شعری دخودیى
 شاعری بگه ی، دى دنيايه ك دى دنا فى دنيايى دا بينى کو گه له ك ژ
 هزرکونا مروقان زیده تر بیت و هدر چهنده دبنه رت دا نه و دنيايه دنا ف
 (واقع ی) دا ژ تشتین گه له ك بچويکه و هه می دشیان ببین! دهقى شعری
 ژى جودا تر ژ هدر ژانره كى دى يى نه ده بى شاعر د نفیسینا وى دا
 دکه فینه دحاله ته كى نه يى سروشتى دا، رهنکه نه فیه ژى هه می که سان نه
 وهرگريت بين شعری دنقیسن و نه ف نمونا من وهرگرتى ژى فى چهندى
 دسه لى نیت.

نقیسه ر نومید بى نیاز دپه رتو کا خوه یا بنا فى (چاو خشانیک به سه ر
 وهرزى سه هولبه نداندا) دبیژیت: (شاعر هه ر ژ دلى زمانى کومه لگه ی
 دهست دده ته لقینین خوه و شاعر هه ر ژ دلى کومه لگه ی ژى، زمانى
 خوه د نافرینیت)، لغيره ژى رویدانین شعری نه و تشتن بین گریدای وان
 هه می تشتین د (کولى) فه دهینه رویدان، دا بزاین نه و چ جورى
 بوونه وهرانه یان هه ر وه کو شاعر دبیژیت (هه بویان) ه دقى کولى فه و
 ره فترین وان چاوانه و نه و چاوان ژ ده رفه دگه هن، هزرین وان بیرکونا
 وان! چ ریسا و یاسا هه نه، دى هه ولدهین چهنده کوپله یه کان ژ شعری
 بهرچا ف که یین.

کول دادگه ها بى توره یه

شهرم دپه رین قومارى دا یا فه شارتى

.....

باژیږی کره تبه رکهک

ژ سولینین ژبن پین خه مین باژیږی دزین

ثافی فه دخوت و

سه ری خوه ب ریژ ثافا دشوت

.....

ل فی کولی ل پرچی گری مه زن کیلای

کادی جگارا سهر ژیدکته

.....

دمهمله که تا فی کولی دا، ته ژ حاکمن

.....

نه گهر لغان نمونین سه ری بزقرین دی پیناسه یه کا باش ژ فی کولی
 وهرگرین کو تا رادده یه کی بهس بیت کو نه م بزاین ژیان دفی کولی فه
 چاوانه. د نمونا ئیکی دا شاعر شهرمی ب ریسا و یاسایان فه گریددهت،
 گوتنهک عه ره بی ژی هه یه وهرگیوانا وی بو کوردیی دبیتیت: (نه گهر تو
 شهرم نه که ی ههر تشتی ته بقیت بکه). د نمونا دوی دا شاعری بی
 دهسته ه لاتی کولی بهرام بهر بوونه وه ره کی دی کو ژوان زال ده ست ترن
 نه و ژی مروفن ئینایه، ده ما دبیتیت (باژیږی کره تبه رکهک)، نه فه دناؤ
 کورده واری ژی دا ههر هه بویه، کوردان پیروزیین خوه هه بویه و شیخ و
 مشایخین خوه هه بویه و بریز و قه در ل وان سه حکریه و ههر تشتی وان
 ب بها بو خوه دزاین، نه گهر نمونه کی بو فی تبه رکی و پیروزیی ژی

بهرچاڻ ڪدم، (جاره ڪي شِيخ فریدڪه ته دیف ڪه سه ڪي را و ژبه ر
 خرابیه ڪي تف دکه ته ناف سهر وچاڻین وی و دهما نهو ڪه سی هه دزفریته
 گوندی خوه و پسیار ژیده یتنه کرن، نهو دیبیزیت شیخی ب نه زمانی خوه
 بی پیروز تف کره من)، نهو نمونا من ژی بتنی بو دیار کرنا راستیه ڪی یه،
 بو بی دهسته لاتیا کوردان بهرام بهر رویدانان و مه ب دههان نمونین ژفی
 رهنگی هه بویه ڪو تا نوکه ژی ل سهر زاری خه لکی دهینه فه گوهاستن.
 دهما شاعر لغیره دیبیزیت (باژیر بی کریه تبهرك)، دهیت وینه یه ڪی دی
 دروست دکهت ڪو خزمه تا فی بیروکه بی بکهت و فی راستی ب
 سهلینیت نهو ژی ل سهر ژيانا دفی ڪولی فه دهینه سهر برن، دهیت ناف
 ریژا باژیری و بهرما یکی دگهل وی نافی دکه ته نمونه و دا بهایی بده ته وی
 تبهر ڪی ژی دیبیزیت، نهو بوونه وهرین دفی ڪولی فه بقی ناف ریژی سهری
 خوه دشون. دغونا سی دا شاعر زوما کامبرا خوه بهره ژینگه هی فه
 دبهت و جهی ڪولی دیاردکهت (ل فی ڪولی ل پرچی گری مهزن
 ڪیلا)، نهو تابلویه گهلهك وینه یین بچویك بخو فه دگریت (ڪول، پرچا
 گری، گری مهزن و ڪیلان)، نه گهر ژ پرچا گری دهست پینکهن دی
 زانین ڪو رهخ و دورین گری و بتایهت سهری گری هه می شینکاتی بویه
 و زیده تر ژی نهو شینکاتیه بو فریزه دی دهیت، هدر ڪه سی ل ژيانا به یاری
 بی شاره زا ژی بیت دی زانیت ڪو زیده تر نهو گیایه نیزیکترین نمونا گیاین
 به یاری یه بو رهنگی پرچی بهیت و نهو گیایه ژی بی قایمه و زوی هشك
 ناییت و گهلهك بلند ناییت، گری مهزن ژی ناماژه یه ڪه بو هه بوونا چهند
 گرین بچویکتر، ڪیلان ژی ب وی رامانی یا هاتی ڪو ڪول ل سهری
 گره ڪی بی هاتیه دروستکرن، ژفی تابلویی دیار دبیت ڪو ناقاهی ل

جبهه كې ګهلهك جان، ژینگههه كا پاڅو هاتيه ئاڅاكرن، هدر نهفه ژى بويه شاعرى ځيايى زومى بيخنه سهر، دا بشيټ نهو تشيټى دناڤ كولى دا هدى بهروفازى كهته بهر چاڅين مه كو ئم لى هايدار بين، دوما ديټيټ (كادى جگارا سهر ژيدكهت)، يانكو نهډ بوونهوهريڼ دڅى كولى فه دژين چ ګرنگى ب تهنډروستى و ژينګهها خوه نادهن و هدر جهي مروډ بو دروستكرنا څى كولى هلبژيريت، دى نهو وهك خوه ژيانا خوه بهنه سهر، دويني دوماهيى دا ژ نهوين من بهرچاڅكرين شاعرى ځيايه شيوازي ژيانى و ريډگرتنى دناڤ څى كولى فه ديار بكهت كا ب چ شيويه (دمهمله كهتا څى كولى دا، تهډ حاكمن)، نه ګر دمهمله كهته كى دا كو شاعرى ځيايى نهنقهست څى نمونهيى بيخيته دخزمدتا شعرا خوه دا كو همدى حاكم بن، يانكو كهس كيمايى بو كهسى نادانيت، كهس ريډى ل كهسى نا ګريت، كهس لدويښ بيروكهيا كهسى ناچيت و ګوهداريى بو ناكهت، نهفه ژى بنتى ل ياسا دارستانى دهيت و هدر نهفه ژى بويه نهو مهره ما شاعرى بي برييا څان ګيانهوهران ئاشكرا بكهت.

نهډ سهرهلبوونا تشيټين نوى و هزكرن بو ديتنا يان ئافاهيه كى نوى بو څى دنيايى و بو باژيري مروډى و ګوندى مروډى و نهخشه يى هزكرن و ههستكرن و جوانى و كړيټى و رهشيني و ګهشيني مروډى، بكارئينانا خه يالى بو دروستكرن و داهينايين نوى، همدى پينګاڅن بو زينديبوونا دهڅى شعرى و مانهڅهيا بانډورا وى ل سهر ههستين خهلكى و بهردهوامبيا وى د زينديكرنا مروڅايه تي و جيهانيبوونى دا، كو هدر نهډ تشيټين ههنى نه مروډى دكيښته خواندنا هدر دهڅه كى شعرى و ګهلهك جارن ژ ناڅى شعرى يان ناڅى شاعرى يان ژ خواندنا دهڅى شعرى مروډ هز دكهت دوى جيهانا

تایبەت دا بمینیت و هەر ئەفە ژێ بویه کو من حەزکری هەوایی خاندەفا
دگەل خوە راکیشمە دفی جیهانا نوی دا، کو بن وەرە دی گەلەک تشتین
نوی و داهینانین نوی بینین، کو رەنگە ل پێش خوە مە ئەو تشتین هە
نەدیتبن.

شاعر گەلەک ب روونی دچیتە دناؤ وی تشتی دا بی ژ ئەنجامی نقبیسینا
فی شعری ژ خەیالا وی و ب جزبەچوونا وی سەراڤ بوی، شاعر گەلەک
جاران بو دیارکرنا راستیەکی وینەیین خوە لیکدانی دوی و سی و هەندەک
جاران فی وینەیی لیکدانی دەهی ژێ دکەت، ئەفە ژێ ئەو قەبارەیه کو
حەز دکەت هەندەک وینەیان ژ هەندەکین دی زیدەتر بکەفنه بن زوما کامیرا
وی و ئەف وینەیه ب کوالیتەکا گەلەک باش بهینە کیشان، هەر وه کو
دبیریت:

ئەف هەبویه

ژ بلی سکسی چ کار نینن، ئەف دبه تالن

چ راستیا کەت روی وانا

سەرك بادا

بی باوهری

رەقە سەری

پەژیکە کە دناؤ هەمیادا

شاعری دفی کۆپلهیی شعری دا زوما وینەیی خوە فراوانتر لیکریه و
دیجەنەک بەرفەرەت دایه ئەو تشتی دفی کۆلی فە هەدی (هەبویهک)، لقبیره

په یفا هه بویهك دئینیت، ئەفه ژى بو بوونه وهرى دهیت و رهنگه وى ئەنقهست گيانه وهر نه ئینابیت ژبه ركو گهلهك جورین گيانه وهران یین ههین و ئەف گيانه وهرین ههنى ژى دئاستین جودادانه، هندهك ژوان ب رهفتارین خوه ژ یین دن باشترن، لی ئەف هه بویین دفی كۆلی فه دژین ههر وهكو ئەو دیار دكهت ژبلی خوشیین خوه یین زك و بن زكا تشتهك دی نزانن. ئەفه ژى بو نه هزرکرنا وان دزفریت، ههر تشتی مروفی بی هوش بکهت ژى مروف نه شیته ههستی خوه بکار بینیت و شاعری دفی وینهى دا تشتهك دژى نازراندی یه دهما دبیزیت: (چ راستیا کهت روی وانا)، یانکو وان ئەو شیان هه نه هزرین خوه بدهنه کاری رهفتارین خوه باشتر لیکن، لی شاعر فی وینهى لجهك دی قفل دکهت و دبیزیت (رهقه سهرى)، ئەف رهقه سهریا ههنى ژى بتنى بو نه هزرکرنا مروفی دهیت و مروف بزانبیت بی دروسته یان نه بی دروسته و ههر چ بیروکه یه ژى بیت، لی ژ کله رهقی خوه مروف نه هیته خارى، هینگی ئەنجام ژى بدویف دلی مروفی نابن، لی شاعر لقیره بتنى نه راوهستیایه و دبیزیت (پهژیکه که دناف ههمیادا) یانکو ئاریشه نه بتنى کهسه که کو بهیته گهورین یان پشت گوهخستن، بهلکو ههمی پیکفه نه و گهورینا ههمیان ژى رهنگه یا ب سانه هی نه بیتن.

مه ودا بی دهسته لاتا شعرى گهله که و بتایبته ئەگه ر شاعر خودی پاشخانده کا ره و شه نیری و مه عریفی بیت و سه ربور د نفیسینا شعرى دا هه بیت، ژ دهرئه نجامی فان سه ربوران ژى دی بینی شاعر برهنگه کی شیتانه و ب جزیه چوون و تژی عهشق و جوانی و سحریت حوکمی خوه به لافه دکهت و دهسته لاتا خوه ل سه ر خوینده فایى شعرى دهیلت، دده قین

فه كرى ژى دا نه ؤ دهستهه لاتا هنى زنده تر يا روھن و ناشكه را يه،
 خاندۀ فان دبته شهيدايي و ښه ښه شعري و هز دكته بښه ښه دريژ دگل
 دا هلبكښيت، ژبهركو د نه ساس دا كښانا فان وښه ښه شعري د
 فهزايه كي جوان و جياواز دا هاتينه بهرده سترن نه وي خاندۀ فال سهر
 راهاتي و هيوبي، هه وهكو (نهمير حسين ره حيم) دپهرتوكا خوه يا بناقي
 فهلسه فهى سياسي نه ريسوتوتيليس دا دبښت: (دا كو سروشتي
 بهخته وهر يي ژ تامي جودا بكهين، پيدفي يه نافر يه كي ل لايه ني دهروني
 بدهين و هيزن وي ديار بكهين، نه هيزن هني ژى به شهك ژى دنابره را
 همي بوونه وهران دا هه شهشن وهكو تواناسازي و خوراگري و
 گه شه كني، كو مروڤ و روھك و نازهل تندا به شدارن).
 د وښه يه كي دي يي في شعري دا قوچاني دبښت:

خودي نه كهت....!

دهري كولي هه ب په قين

فايروس هه ل وه لاتي مه به لاف ببيت

نه ؤ فايروسه دي فان كوردن ژ بي دهوله تي

بوينه چر كونه....

نه فان كوردن بفيل و دفال فه گرتن

پاشي دي كي نيره موكين في وه لاتي

ژ سكسي تير كهت

ژ خواندنا مروقی بو دهقی فی شعری و نهو تشتین دکولی فه دهینه کرن و دهینه رویدان، شاعری ههمی ب مدهبست ئیناینه و زوما کامیرا خوه دایه سهر گهلهک فه گیرانان کو خاندۀفا بشیت وهک بینر ژی تام و خوشیی ژفان دیمه نان وهر بگریت، دهه مان دهم دا بیافهک بو خاندۀفایی خوه هیلایه کو نهوی ژی به شداری شعرا خوه بکته و چ بهه فیه ر کرنی بیت یان ههر ئیک وهک خوه خواندنهک هه بیت و بهروفاژی که ته دورهیلی ئەم کورد تیدا دژین و ل سهر رابورین. دفی کویلهیی شعری دا ب هوستایانه وینه هاتینه کیشان و شاعر بی هوشداریه کی دده تن، هه فیه ر کرنه کی دگهل دوو تشتین زیندی بو نه فرویا ته کنه لوژیایی و جیهانیوونی دگهل نه هنر کرنی و خو بهردان بدهست قه ده ری و لیگه ر یانا خوشیان دکته تن، پینه فیت ژی نه گهر مه بهرده و امی بو بده سته ئینانا فان خوشیان هه بن، هینگی ئەم دی بینه که سین نه بهر هه مهیتنه ر و نه فرو ژیان و روژه فا ئەم تیدا دژین نه گهر ئەم که سین بتنی مشه خور بین، دی ههر چافی مه ل دهستی خه لکه کی دی بیت و شاعری نه ف دیمه نه ب دهوله تبوونی فه گریدایه، کو خه و نا ههر کورده کی یه و ب راشکاوانه دیبژیت، دهوله تی کار بو دفت و شاعر بی مه ژ کاره ساته کی هایدار دکته، نه گهر هات و مه بیر کرنه فه یه کا دی یا ته ندروست بو نه کر و ئەم ژ خه و نا خوه یا حیشتی هشیار نه بوین.

ژفی که رنه فالی دفی دهقی شعری دا ب بهر چافی مه که فتی (نه گهر ئەم فی شعری وهک که رنه فال وهر بگرین)، ئەم ب سهر راستیه کی هه لدین کو رهنگه گهلهک کهس بو وی چهندی دچن کو شعری په یاما خوه یا ژ دهست دای، ههر وه کو په یامی ب تشته کی جهگیر و نه لف ناس بکه ن!

ئەفە ژى دىيىت بو تىگەشەشتا وان بو جورى ڧى ڧەيامى ڧەگەریت، ژبەر کو
 پەياما شعرى بخوه، خوه دگەل كەتواری و روزەڧى ڧى دگونجىنىت، پەيام ئەو
 گوتارا مەعريفى و ڧەلسەڧى و زمانى يە يا شاعر د سىاقى رستەى دا
 برەنگە كى سحرى و كەرنەڧالى پەردەپوش دكەت، يانكو دەڧى شعرى چ
 دوماهى نىنن و ئەگەر هات و ھەر دەڧە كى شعرى دوماھىك بو هاتە
 دانان، ئەڧە ھىنگى مرنا وى دەڧى دەيتە راگەھاندن، ھەر وە كو مە ئاماژە
 بو دای، دەڧ كەرنەڧالەك زىندى يە چ ژ ھلفرانا سوتنا عشقى بيت يان
 جوانى ڧى و بەھرەمەندى ڧى يا ژى ھەست و ھەستدارى ڧى، ئەڧ كەرنەڧالى ھەنى،
 ئەگەر ژ رەنگەدانا وى ڧىسنى پەيدا بيت ژى بەلكو ژ ڧەريژا روح و
 دىتن و مەعريفەيا شاعرى بخوه يە رشتى يە دناڧ وى دەڧى شعرى دا.
 (دریدا) دخواندنا دەڧىن ئەدەبى دا وان ھەمى بوچوونان رەتدكەت كو
 دەڧ بنىاتە كى ڧىك مانا و مەبەست بيت، بەلكو دەھمى دەڧان دا ھىزە كا
 تايىت ھەمى كو ھىزا ھلوه شاندى ڧى. ئەگەر ل روخسارى ڧى كەرنەڧالى
 ژى بزڧرىن و ھندەك ژ وى جوانى و سحرى بەرچاڧ بکەين كا چەند
 پەيوەنديا خاندهڧاى ب دەڧى ڧە موكوم دكەت، دڧىت گوتنە كا (لودڧىغ
 ھىرت) بىننە زمان دەما دىڧىڧىت: (ڧىستاتىكا، برىتى يە ژ وى تىشى بنەماى ڧى
 ھەلسەنگاندن و ھوكمدانى ڧىك دڧىنىت دبابەت ڧى جوانى دا د ھونەرى
 دا)، يان كو جوانى دھندەك تىشتان دا دەيتە دىتن و وان تىشتان جوان
 دكەت، ئەو بخو نە دجوان بوون بەلى ھزرا جوانى يا تىدا ديار بوى.
 ديسان جوانى ب دىتنا رىالىستى ژى سالوخەتە كە مروڧ دەتە وان تىشتان
 بىن برىارى ب جوانى ل سەر دەت، جوانى بىنى دوان تىشتان دا ھەمى
 ئەوڧىن مروڧ دروست دكەت، ھىگل جوانىا سروشتى ددانىتە دوماھى ڧى

ژبه‌رکو بهزرا وی ئەو داهینانا مروڤی نینه، نفیسه‌ر و ره‌خنه‌ر نعمت الله حامد نهیالی ژى دبیت: (تیکست گازیه‌که (یان گازیکرنه‌که) و خوانده‌شان ژى به‌رسفدانا وی گازیی یه). ژشان گوتن و بوچوونان ژى ره‌وشه‌نیبری و مه‌عرفه‌یا شاعری دنژینا ئافاهی قی شعری دا دیار دبیت و ب وان گازیین بریکا کیشانا وینه‌یان ئیخستینه به‌رچاڤ و ئەڤ ده‌قی شعری ژى ئافراندى، شاعر یی خاندەڤای نه‌چار دکەت به‌شدارى به‌رسفدانا گازیین وی بییت و ئەو بیته به‌شەك ژ تەمامکرنا په‌یاما شعر ژبو هاتیه ئافراندن.

ژێده‌ر:

- کوفارا په‌یڤ، ئیکه‌تیا نفیسه‌رین کورد، ژماره ٦١
- ئەمیر حسین ره‌حیم، فه‌لسه‌فه‌ی سیاسى ئه‌ریستوتیلیس، سلیمانی ٢٠١١.
- ئومید بی نیاز، چاو خشانیک به‌ سه‌ر وه‌زری سه‌هولبه‌نداندا، کوفارا ناینده، لا ٢٦
- عه‌بدوخالق یه‌عقوبی، ده‌نگی بلورینی ده‌ق، ٢٠٠٥ سلیمانی لا ٧٣
- توانا ئەمین، مه‌نفا و خویندنه‌وه، ژ بلاڤکریین پشکوی ره‌خنه‌ی چاودێر، ٢٠٠٨ سلیمانی. لا ٦٩
- عه‌بدولموتهلپ عه‌بدوللا، خه‌بالی زمان، ده‌زگای چاپ و په‌خشی سه‌رده‌م ٢٠٠٤.
- ئەمین عه‌بدولقادر تیکست دناڤه‌را گوتارا ره‌خنه‌یی و ریازین ئەده‌بی دا، لا ١٣٤٨ ٢٠٠٨

- د. علی الوردی، مهزلہ العقل البشری، لا ۲۲
- عبدالقادر حەممە ئەمین، کوفارا ئاینده ژماره ۳۴، تیوری
هلوه‌شانده‌وه، به‌شی دوی، لا ۷۳
- یاسین عومەر، کوفارا ئاینده، ژماره ۴۰، ۲۰۰۲ گوران و جیاوازی له
شیع ردا).
- نعمت الله حامد نهیللی، لیکولینین ویتزهی، خواندن وهک پروسه‌یا
به‌ره‌مه‌ئینانا ویتزهی (خواندن داهینانه‌کا نوی یه)، تایبەت ب
فیستەقالا دهوک یا ره‌وشه‌نبیری ۲.
- نه‌وزاد عەبدوللا بامەرنی، ئایدولوژیا ده‌وزانین جه‌گەر خوین ی دا،
سپیریژ، ۲۰۰۷ دهوک.

مه‌ندبوون و زينديوون د شعرا

(تو، نه‌وشانه‌نشینا داگیر کری) یا بلند مجمه‌د دا

نه‌گه‌ر ل زماڼی زیندی یی کوردان فه‌گهرین نه‌وی تا نوکه گه‌هشتیه بهر ده‌ستی مه، د شعری دا زیده‌تر ژ ههر تشته‌ک دی نه‌ف زیندیوونا هه‌نی ره‌نگ فه‌دایه فه، نه‌فه ژی بهر‌اورد د‌گه‌ل نه‌وا سه‌رده‌ف چ برییا فه‌گیرانا چیروک و چیفانوکان بیت چ ژی ستران و لافزه و حه‌یران بن، ژ بهر‌کو شعری گیان دایه زماڼی و نه‌ف زیندیوونا هه‌نی یا نه‌م دبیین ژی ههر ژفی کرپارا داهینانی بویه. شعر ژی ب وی رامانی کو زیده‌تر ژ ههر تشته‌کی دی، شاعر دشیت شیانین خوه تیدا بهرچا‌ف بکته و دیارده‌یین کومه‌لایه‌تی و سیاسی و ثابوری تیدا ب دارپژیت و کراسه‌کی نوی ل بهر بکته و ژفی کرداری ژی، لقیڼ بخوه دکه‌فته زماڼی.

ژفی روانگه‌ی ژی، داهینان ژنا‌ف کویراتیا کیشه‌یین کومه‌لایه‌تی سه‌ره‌لده‌ت و شاعر نه‌و که‌سه یه یی فان رویدانان د که‌ته هیقینی داهینانین خوه و هه‌ست دکته برییا فی دارشتنا شاعریانه، یی مه‌ندبوونه‌کی ده‌ریژ دکته. شاعر و نقیسه‌ری کورد سه‌باح ره‌نجدهر، دبیزیت: (شاعر سه‌رگه‌رمیا خوه ژ سنورین جیهان بینین و بیر‌کرنه‌فه‌یا

خوه دهست پېدكته)، يان كو ژيگرتن و نازراندنا بابه تان و شيوآزي نفيسينا شاعري، هه مې بدن ب رهنكي ژيانا راسته قينه يا شاعر تېدا دژيت و نه ؤ چندا هني ژي ژسوز و خهونين وي بين رومانسي دوېر نينه. يان كو نه زمونا هشيريا شاعري وهك نركه كي نه گوهور هه قه بنده دگهل كيشه بين كومه لايه تي، هه ردهم ژي نه و بياقي شاعر ژيانا خوه تېدا سه ر دبه ت و نه و تشتين بير كرنه قه يا شاعري مژويل دكهن، نه و بير كرن بين روحي ددنه دهقي شعري و ژفي بروكه يي ژي هشيرابوونا شاعري دگه هته ئاسته كي، كو شاعر بزانيت دي چاوان بابه تي شعري هه لبيژريت و ژتشته كي بچويك و ئاساي روداوه كا چاره نوسساز سه را ؤ بكه ت و لقيره ژي نه مريكرنا شعري، د هه مان ده مدا زينديكرنا زماني يه كو شاعر د جوانكرنا ئافاهيي شعرا خوه دا، رحه كي د جهسته يه كي مري دا، ساخ دكه ته قه.

شعره كا هوزانغان (بلند محمه د) لبن ناقي (تو، نه و شاننه نشينا داگير كري)، بو في مدهبستي ليه ردهستي مه يه و بزاتين نه ؤ شعره دي چهند شيت به رسقين مه ده ت، دي هه ولده ين هنده ك وينه بيان ژي بهر چا ؤ كه ين و شروفه كوني دهيني و بابه تي خوه بي زهنگين كه ين. نه ؤ شعره د كو فارا په يف ژماره ۵۶ دا بلا ؤ بويه و ژ لا په ره ۱۰۶ دهست پېدكته و تا دگه هيته لاپه ره ۱۱۳، د پتريا دهستيكرنا كوپله بين نوي دا ژفي شعري، شاعري په نا بريه بهر په يقا (سولتانا من) و برييا في ئاراسته كوني و ناخفتني، شاعري وينه بين شعرين خوه هه مې لدوور شاننه نشينه كا داگير كري كيشاينه و تشتي بالكيش دفي شعري دا، شاعري برييا في شاننه نشيني و سولتاني، هه مې نه و تشتين د ژياني دا رويددهن و مرو ؤ توش

دبیتی کیشاینه د قی شعری دا. شاعری شاننه نشینهك د خه یلا خوه دا دروست کریه کو ئه وی شاننه نشینی هه می پره نسپین جیهانیوونی و پیشکفتن و عدقلیه تا سهرده مانه دناؤ دا هه بوون، لی ب قی داگیر کرنی، که لتور و رهوشه نبیرهت و هه می رهوشت و تیتالین وی هاتینه بهرزه کرن و که لتوره کی نوی یی نه گهور ل سهر هاتیه سه پاندن.

شعر بخوه کومه کا تابلویانه و د کهر نه قاله کی دا هاتینه نمایشکرن، کهر نه قالهك ژ کومه کا وینه بیان، وینه بین جودا، هندهك د وینی کچه کا روپس دا هاتینه کیشان و هندهك ژ ناؤ جهرگی سروشتی و د پتریا وینه بیان ژی دا، مروؤ ههست ب بیهن تهنگیا شاعری دکهت، ژ داگیر بوونا وی شاننه نشینی کو شاعری بو وهلاتی خوه کریه جهقهنگ و هه می دهرده سهری و بهدبه ختیه کی، بو وی داگیر کرنی د زفرینیت. شاعر ب هوستایانه قی وهلاتی بهه می تشته کی د شوبهینیت، ب ئه قینا خوه و دهرونی خوه و ب هه بوون و نه بوونا خوه و دیسان بههر تشتی مروقین بیرمهند ئه و تشته بو ژایانه کا نورمال بفر زانی بیت کو بهیته بهحسکرن، چ بهحسکرنه کا پوزه تیف یان نهگه تیف بیت، شاعری ب هوستایانه راکیشاینه د قی شعری دا و روح دای.

دا زیده تر ل وان تشتان بگهرین بین دبنه نه گهری نفیسینا شعری و زیندیوونا قی شعری، دی هه ولدهین زومی ل سهر هندهك ئالیین دهقی بهرفره هتر لیکهین ژ هندهك ئالیین دی و بزاین ئه و چ مندبوونه ل دهف شاعری هه ی تا ئهؤ دهقه هاتیه نفیسین و ئه و چ رویه جوداتر ژ مهیین خاندهقا، شاعر ل جیهانی سهح دکهت و ئه و چ فهزایه شاعری دقیت شاننه نشینا خوه تیدا ئاقا بهیلت و دیسان چهند دهقی وی یی نهمر بویه و

نایا خولقاندن ددیمه نین وی دا دهیته دیتن و چه نیدین پرسین دی کو دی
کهینه بابه تی فی نفیسینی و هنده ک کوژین تار یئخینه دبن بلاجکتوری
فی شروفه کرنی فه.

شاعر برهنگی چیروکه شعر، هدر ل دهستینکا شعری همدی گریکین
ناسی ل بهر خانده فای فه دکهت و دبیزیت:

(ل دیرین زه مان، هه بوو نه بوو، شاننه نشینه که هه بوو، دیوارین وی ژ
کلوخین مرو فان و قه ر قوده یین ئیتون کری، ژ که زیکین یاران و که فلی
قاره مانان کورسی بناؤ بیو. هه موو سه رنخون لب شوروی وی دبورین، فی
شاننه نشینی، کو حه فت مل و حه فت به ته ن فه گرتبون، زیچکین کمیدان
به ر بادبون و کفانین ب خوینی هونین د موزه خانین چه رخی ده هلیقری
هه فکری ل سه ر دهاته کرن، سنور بیوونه ئاخوورک و به نده رین یه مانی
فه دگرتن، نارامیا شه فین فه دهر ل ژیر ره شمالمین قه به دبوونه بیلا و مه زن
تیشه دهاتن فروتن، روبارین مه ی و عشقی، کوچک و سه راین شاهانه
چیکر و چیکری تیدا مه ست دنفسن، ب گلواز، کیزه ل هه موو
قولاچکین ته لاران، سه ما دکرن، ب گیان دبوون، بی دهنگی دمرن).

شاعر د پیناسه یه کا کورت دا دهیت و سالوخته تین فی شاننه نشینی دیار
دکهت و ره سانه تیا وی دئخته بن زوما کامیرا خوه و وینه دکهت، کو
گه له ک که سان خوه کرینه قوربانی تا بقی شیوه ی سنورین خوه ناسی
کرین و دیسان به حسی جوانی و قاره مانینی دکهت کو نه فه ژ ی ئیک ژ ناؤ
و دهنگیا هه ر وه لاته کی نه و جوانی و ره گه زی می ژ ی بو به رده و امیدانا

ژيانی و دهیت بهحسی مهزناهیای شانه نشینی دکهت کو نه خشهیی وی گه لهک یی بهر فره هبو. دئی پیناسهیی دا دزقرینه دیروکی و ئەڤ شانه نشینه چاوان هاته داگیر کرن و هندهک وینان دئینیت کا چاوان ئەڤ شانه نشینه هاتیه بن پیکرن و ههمی وینه یه کی ههرفاندنی و نه هیلانا ژیانی و سفاکاتیپیکرنی، دئیتخته بن زوما فی پیشه کیی و دانه نیاسینی دا.

ئه گهر ئەم ل سهر قالبی فی دهقی شعری راوهستین و ژ دویر ته ماشا بکهین، دی بینین کو ئیک ژ لیگه ریانین شاعری یین بهردهوام داهینانی ژ بو دکهت، چه مکی گوهورینی و ئافراندنی یه، شاعر ههول ددهت بهری د دهستین خوه دا داوه شینته گومه کی کو بهزرا وی یا مه ند بوی و ئەڤ مه ند بونا هه نی ژ ی ب وی رامانی کو خه لکی ئیک پیناسه و دیتن بو دهرو بهرین خوه هه یه و بیده نگبونا هه نی ژ ی، زیده تر گریدایی هه ستین مروقی پیکفه یه و کانی ئەڤ هه ستین هه نی چند د شین هه ستین گوهورینی بن، دا بزاین ئەو چ تشته یی مه ند و ئەو چ تشته شاعر مژویل کری و بهره ف نفیسینا فی دهقی فه چووی، مه ئەڤ وینه ژ فی شعری هه لپژارتیه:

دهمی ل دیوانا ته دروینم، شانه یین له شی من،

هه موو گازی ته دکن،

لی تو خوه سنگه بی دناڤا هه ستین من یین ئاریایی ده دینی،

دناڤا ناگری بی یه مانی سینگی خوه ده دکه لم.

گوتین سار ل گه ل بای بلند دبوون و دناڤا ده ستین

من ده دبوونه بهل.

شاعر د فې پارچه يا شعری دا ههستی خو بهرامبه ر فې شانه نشینې
 ديار دکهت کو ژ نهجامې وې داگیر کرنې، نه بتنی سنور هاتینه بهزاندن و
 وهلاتی وی دگهل دا هاتیه کافل کرن، لی بیروباوهر و پیروزی و ههمی
 رهوشت و تیتالین ل شانه نشینا وی دهاتنه پهیره و کرن بین دگهل دا هاتینه
 گوهورین، شاعر یی خوهریا بو رهسانه تیا فې شانه نشینې رادهپلیت و
 چهند خوهر نیژیک دکهت، هزرین وی دکهت، د بهرامبه ر دا بیروباوهرین
 نه گوهور دینیت و دزانت نه بتنی سنور و ناخ هاتینه داگیر کرن، بهلکو
 هزرکرن و بیرکرن ژی دگهل دا هاتیه گوهورین و دلگرانیا وی ژی ژ
 وی گوهورینې کو خه لک یی ل سهر وان بیروباوهران راهاتی و یا بویه
 نیک ژ کهلتوری وان کو نهفه یه تشتی شاعر بی نیگهران دبیت.

شاعری پهنا بو گرتنا گهلهک وینه بیان بریه بو فې مهندهبونې کو بویه
 نهجامې پهقینا فې شعری، ههر وه کو نهو وینه دتابلویان دا نهخشاندين،
 نیک ژوان وینه بیان ژی کو مروڅ بی نارامیه کی د ناخی شاعری دا بهرامبه ر
 فې شانه نشینا داگیر کری دینیت، دهما دبیت:

د شهفه کا دامای ده

بهرامین مه دناڅیکده هه ناسه یی دکن

ل گهل گفینا بای، هاتنا بارانی و گهر دیله بین توی و

تیشکین روژی،

تو ههمو تشت بوی

دووکيلا جگاران، من دوور دبت،

ل ژیر ساکوی من قه هوا خوهر تیکه

شارا خوه ژیکه و من ژه ناسه یا خوه پرکه.

شاعر ب راستگو یانه ههست و ده ژیکرنا خوه بهرامبر فی شانە شینی
دیار دکەت، (دهما دبیزیت دگهل گفینا بای و هاتنا بارانی و گهر دیلە بین
توزی و تیشکین روژی)، یانکو ل هەر چار وەر زین سالی کو گوهورینا
کەش و ههوای، بو فی مەرەمی کریه د خزمەتا شعرا خوه دا و فیایه دگهل
دا پیناسه یه کی ژی بو فی شانە نشینی دیار بکەت کو ئەف شعره ل هەر
نالیه کی جیهانی بهیته خاندن، برییا کەش و ههوایه کی گوهور، مروف
دزانیته ئەف شانە شینه دکە فیه کیش نالی. ئەف کوبله بی شعری ژی
نالیه کی دی بی شعری یه کو مروف ههست ب نامو بوونا شاعری بکەت
کو بی ل تشته کی دگهریت هەر چه نده بی ههست ب وی تشتی دکەت و
د هه مان ده مدا خوه بیانی تیدا دبینیت و تشتی بهرده و امی دده ته شاعری
کو بو نامانجه کی بژیت ژی، شاعری ئەف شانە شینه وه ک ئەفینداره کا خوه
ته ماشا کریه، هه ناسه کو ناقبره که بو ژیانی و مرنی بی دبیزیت (من ژ
هه ناسه یا خوه پر بکه)، یانکو ئەز بی مریه و ژیانی بده من.

شاعر و وینه گرتن

ئه گەر ل دهقی شعری فه گهرین و نایا ئەو وینه بین شاعری ژ بو فی
شانە نشینی ب کامیره یا خوه کی شاین و ئەو وینه چهنده دهر برینی ژ خودی
ناخی شاعری دکەن، دی بینین کو شاعر لقیه خوه د جیهانه کی دا

دینیت و بهزرا وی وی جیهانی نه بهراهی ههیه و نه دوماهی، هەر تشتی دکهفته بهرچافیڤ وی ژی یان گوھین وی یان بیهن و تام بکهت، دکهته ماددهیهک و قهوارهیهکی شعری ددهتی کو بدیتنا وی بی فهزایهکی نوی دروست دکهت و نهو تشتی خهک ل سهر راهاتی و پیروزی و پیناسه داینی، بی نیشانا پرسی و سهرسورمانی بو د دانیت، لقیره نهگەر ل وان تشتین نه گوهور سهح بکهین و نهو تشتی ئەم دینین نایا ئەم دشین رویهکی دی جودا ژ بی وی بی خواهزایی بدهینی کو خهک ههمی وهک مه بینن و نهو رویه بو وان ژی تشتهکی نورمال بیت، ئەفه ژی نه بتنی بو دیتنی و نهو تشتین دکهفته بهر چافیڤ هەر ئیک ژ مه، بهلکو گوھلیوون و تام کرن و بیهنکرن ژی، ژ بهر کو ئەم ل سهر تشتهکی راهاتینه کو چافی بتنی ههستا بینینی ههیه و چاف نهشیت چ بیهنین خوش و نهخوش ژ ئیک جودا بکهت و ههر وهسان گوھی ههستا گوھلیوونی ههیه و نهشیت تشتین جوان و کریت ژ ئیک جودا بکهت و ههر وهسان بو ههستی تامکرنی ژی، لقیره ههر تشتهکی ژ ئەفین چوویی تایهتەندیڤن خوه یین ههین و هەر ئیک ژفان ههستان ژی ناراستهیهکی خوه بی تایهت ل سهر ههیه و شیانین گوهورینا و کالیکرنی نین، چاوان وینهگههک چهند هونهریا خوه داریزیتنه گرتنا وینی ئافی، نهشیت چ رهنگا بو دروست بکهت چنکو ئاف یا بی رهنگه و هوسا بو تامی و بیهنی ژی، ژ بهر کو ساخلهتی ئافی یا بی رهنگه و بی بیهنه و بی تامه. تا قیره مه ههمیان پیناسهک بو هندهک جورین تشتان ههنه، ئەم وان تشتان وهک خوه دینین وهک ههین و ئەم نهشیانه یان مه ههولنه دایه وان تشتان ددهرزه کا دی را بینن، یا نکو (گوهورین) یی قالبی کونکریتی خوه بی وهرگرتی و یا

داخستی یه و هەر ئیک وهك خوه دڤی چه مکی دگه هیت هەر وهك هدی،
 لی کی دشیته هزر ل گهورینی بکته بتنی نهو نه بیت یین ب بهلگه بو
 خه لکی دسهلمینیت، به لی نه ؤ تشتی هه بوی و تو هیبوی نها نهفه نه زی بو
 ته برهنگه کی دی و د کوزیه کی دی را بهرچا ؤ دکهم. هەر وه کو شاعر
 دڤی وینه یی شعری دا دبیریت:

سه حکه سیقین جنیکا خوه
 ب منفه تلو فنه
 خه ون و خه ونین من و ته
 ژیک دزیز.

نه گهر ل فی کولپه یی شعری سه ح بکه یین و بزاین شاعری چه جوره
 ته کنیکه د کیشانا فی وینه یی دا بکار ئینایه کو جوداتر بیت ژ نهو تشتین
 نه مین خاندۀا ل سهر راهاتین و هیبوی، دی بینین شاعری دیمه نه کی
 سروشتی کریه د خزمه تا ده فی خوه یی شعری دا کو د ریا وی وینه یی
 دا، په یامه کی بگه هیبته نهو که سا وی بقیت کو د بنه رته دا نه ؤ که سانا
 هه نی کو ب نه فیندارا خوه د شوبهینیت، ههر شانه نشینا وی یا داگیر
 کری بویه و ده ما دبیرتی (سیقین جنیکا ته ب من فه تلو فنه)، یانکو نه ز
 و تو ئیک تشتین په یدا بون و گه شه کرنا مه و نه مانا مه و چاره نفیسی مه
 ئیکه، به لی شاعر دهیت و به رده وامی دده ته وینه یی دنا ؤ تابلوی دا و
 دبیریت راسته نه ز و تو ئیکین و مرن و ژیا نا مه ئیکن، لی نه فه خه ونن و تا
 خه ونین مه زی ژیک د زیزن. کیشانا فی وینه یی و ئینانا جنیکی و بهری

دارا سیقی و خهونا و زیزوونی بتنی بو دیار کرنا مهرمه کی یه کو نهو
 عهقلیه تا ژ نهجامی داگیر کرنی تو توش بویی و وه کی نه خوشیه کی تو
 فه گرتی، نه ز نه دگهل وی عهقلیه تی مه و نهف وینه خزمه تا ره تکرنا فی
 عهقلیه تی دکهت. نه گهل وینه یه کی د ژی ته ماشا بکهین کا شاعری چ
 رویی دی بریکا وینه یه دا یه نهو تشتی ههی، دهما دفی کوبله ی دا
 دبیزیت:

ئها واهه هیلینا جاران

دبن بهلگین پایزی و ههورین نه شقی ده پوسیده یه

نه گهل لقی وینه یه سهح بکهین، دی زانین کو شاعر یی ل پیگهوره کی
 دگرت و ب کیشانا دیمه نه کی خورستی، واته (هیلین، وهریانا بهلگان،
 پایز و ههورین نه شقی)، ههمی خزمه تا ئیک وینه دکهن، نهو ژی شاعر یی
 دگهل فی شانشینا داگیر کری هاتیه زمان و یا دروستر دگهل خه لکی
 خوه و مروئین خوه و گوندین خوه و هاوه لاتین خوه که تیه دان و
 ستاندنی و یی ب زمانی وان یی خورستی وینه یان بو بهرچاؤ دکهت و یی
 ببرا وان ل جهی وان و جهی ژ دایکبوونا وان و جهی باب و باپیرین وان
 و ره وشت و تیتالین وان دئینیت و دبیزتی ئها سهح بکه نی، چه ند
 پوسیده یی پیقه دیاره و شانشین بخوه ژی ژفی داگیر کرنی نه یا رازی یه!.

په یاما دهقی:

لقیره که سی شاعر خولقی نه ری دیمه نین خوه یه و نهوی نهو شبانه
 هه نه، هندهک تشتان ب ئافرینیت و ههر بیروکه یا هه بیت رهنگه کی دی و
 تامه کا دی و رامانه کا دی بده تی و بگهوریت و ههر نهفه یه ژی دبیزتی
 په یاما شاعری. نه گهل وینه یین شاعری بگهرین و نهو چ دارشتنا دی یه

ئەوى دقېت كارلېكرنه كى دناڤهرا فان ههمى ههستان دا دروست بكهت،
 ئەڤه دى بېته ئەو بابەت كا ئايا دهق چەند د پەياما خوه دا يى سەر كه تى
 بويه و دهقېن نەمر و يىن كورت بين ژى ژ فى روانگه ي هەناسه بيا خوه
 دكېشن، زېدهبارى دى شىين نېزىكرىن بەرسف بو پسارا خوه بينين، ئەو
 ژى ئەم بوچى شعرى دنقېسين و بەرسفا فى پرسى ژى رەنگه دڤى وېنەيى
 شعرى دا ديار دبېت، دەما شاعر دبېت:

ئەها مېديا
 تو بووى سولتان
 تو بووى خەربيا فى دلې سار
 جار جار
 من لېر كېله كا چيايېن فەمرى
 دناڤ گورستانا سىنگى خوه دا بكه تەرم و
 روژا من بكه ئېڤار.

شاعر برىكا فى وېنەي هېزا دهقى خوه ئاشكهرا دكهت و نەمرىي
 ددەتى، ئەو ژى خوه گورىكرنه، پېنەڤىت ژى خوه گورىكرنى مەرەم ژبو
 هەنە و ئەو تشتى شاعر نەشيايى بگهوريت و شوينەوارين داگر كرنى
 نەهېلېت يى دبېت بلا ئەز بېمە قوربانى فى پەيامى و شاعر ددەقى خوه
 دا يى راستگويه، هەر چەندە ژ دەستپىكا دهقى شعرى تا دوماهيى،
 شاعرى هەولداين كرين كول بەر سىنگا خەلكى هەمىي راوہستيت، لى
 هەولېن وى چ پېڤەنەهاتيه و بتنى يا ددەستى دا ماى و ژ پېڤەمەت فى

شانه‌شینا داگیر کری بکهت، نهو ژى یی دبیزیت (دناؤ گورستانا سینگى) خوه دا بکه تهرم و روزا من بکه ئیفار)، یانکو شاعر ژ هلوپستی خوه یی نده‌واپه‌تی ناهیتنه خار و دبیزیت، نه‌گهر مه بقیت نه‌م خو راگر بین و ره‌وشه‌نیبریته و کهلتور و بنهما و ریسا و یاساییں باب و باپیرین خوه بزقریننه فه، دقیت ههر ئیک ژ مه هه‌ولین نه‌هیلانا فان شوینه‌واران بدهت، لی نهو پرسا دهیتنه پیش کا نایا نه‌ؤ دهقه یی نه‌مره یان ژى کورت خایه‌نه، ههر نه‌ؤه بویه کو شاعری شیانین گهورینی فی نه‌ماین دان پیدان بخوه کری و فیایی بمرنا خوه په‌یامه‌کی بگه‌هیتنه خه‌لکی خوه کو دقیت هوین خوه بگهورین.

ههر لقیره (شوینهاور) دگوتنه‌کا خوه دا دبیزیت: (بریا هونه‌ری نه‌م ژ نه‌شکه‌نجا ژیانى دوبر دکه‌فین). ژفی گوتنى ژى دیار دبیت کو پیکهاتا شعری وه‌ک ههر هونه‌ره‌کی دی یی نافراندنی دگهل پیکهاتا کیشا دهرونی مروفی یه و نایا مروؤ چاوان دیارده‌یین ژ دهرقه رویددهن خاندنا ددهتی و چاوان دگهل بیر کرنه‌فه‌یا خوه تیکه‌لی ئیک دکهت، دیسان مروفی دی چ کاردانه‌فه‌یه‌ک بو وان دیاردان هه‌بیت. لقیره شاعر ل ته‌وزیفکرنه‌کا دی یا جوداتر ژ نه‌وا خه‌لک ل سهر راهاتی دده‌ته کهس و جهان و وی ته‌وزیفکرنی دده‌قی خوه یی شعری دا دنافرینیت و هه‌ولددت رویه‌کی نوی و بیر کرنه‌فه‌یه‌کا دی بده‌ته زه‌مهنی و ناینده‌کی ناماده بکهت، ژبه‌رکو نوکه زیده‌تر سهرده‌می بیر کرنه‌فه‌یی و ته‌کنیکی و بکویراتی لینیینی به لده‌وروبه‌رین خوه و ژفی روانگه‌ی ژى، شعر بتنی خه‌یال و فه‌نتازیا نینه ههر وه‌کو نه‌م ل سهر راهاتین، ژبه‌رکو مروؤ ده‌می سهرده‌مه‌کیدا د بزاقین وی چهندی دا بوون کو دنیاى جوانتر لییکهن و رویه‌کی

شارستانیتز بدہنی و ہەر ئەڤە یە ژێ ئەو نھینیا شاعر لی سنعەتکاریی
ددهقیین شعری خوه دا دکەت و ہەر ئەڤە یە ژێ ئەو نھینی کو شاعر نہ
زانیت بوچی ئەو شعری دنقیسیت.

ژێدەر:

- خالد جوتیار، شعر و تازەگەری کەلەپور، کوڤارا راماڤ ژمارە ۱۳۰
۲۰۰۸).
- میژووی فەلسەفە، بربایان ماگی ژ سویدی عوسمان حەمە رەشید گورون،
سالای ۲۰۱۰ سلیمانی
- سەباح رەنجدەر کوڤارا ئیندە، ژمارە ۵۳ شتیڤ لہ نووسین، سالی
۲۰۰۴ ژ بلاڤکریین دەزگەھی چاپ و بلاڤکرناسەردەم.
- کوڤارا پەدیف ژمارە ۵۶، ئیکەتیا نڤیسەرین کورد تایی دھوکی.
- کوڤارا مەتین ژمارە ۲۱۱ چریا دووی ۲۰۱۲.

به‌رزه‌بوون د (شه‌ف و شه‌راب) یّ دا و چهند پرسین دی

خاندنا هەر ده‌قه‌کی، لی‌گه‌ریانه بو وان پسارین نفیسه‌ر پی‌قه مژویل
بوی و فه‌دیتنا کاری‌گه‌ریا وان پرسان د خاندنا هەر ده‌قه‌کی جوداتر ژ یّ
دی هاتینه ئاراسته‌کرن و ده‌مان ده‌مدا، هه‌فه‌ندیان وان پرسان ب خه‌یالی
و هزریّ فه، چ ئه‌و برینین ساریژ نه‌بوی بن، ئه‌فین گری‌دایی سروشتی جه
و زه‌مه‌نیّ خودییّ ده‌قی دنا‌ف دا دژیت، چ ژ ی نه‌شرینین ده‌سته‌لاتیّ بن
یان حه‌رام‌گریین کومه‌ل‌گه‌هی و چ ژ ی ئه‌و باندوور و فشاره‌ بن، ئه‌فین
هەر کس بخوه دکه‌ته بازنه و خوه دنا‌ف دا فه‌دشیریت و خوه فه‌شارتی
ده‌ی‌لیت.

خو به‌ردان دنا‌ف (شه‌ف و شه‌راب) یّ ژ ی دا، خاندنه‌کا ژ فی جوری به
و خو به‌ردانه دنا‌ف ویّ دابرا‌نی دا، ئه‌وا شاعری دفیّ په‌رتوکیّ دا دنا‌ف
شاپه‌رین تارییّ و پیکیّ شه‌رابیّ دا، عقل و مه‌نتقین خوه هه‌می ئی‌خستینه
دنا‌ف وه‌میّ و خه‌ونان ده، خه‌ون ژ ی ب ویّ رامانا به‌شه‌کیّ مه‌زنیّ ژ یانی
بن، به‌ری ئه‌و ژ یانا هه به‌شه‌ک ژ مرو‌فایه‌تیّ بیت. ئه‌ف خاندنه‌ ژ ی زی‌ده‌تر
بو دیار‌کونا به‌شه‌ک ژ ئه‌گه‌رین نه‌ینیا فه‌گه‌ریانا شاعری به بو خودییّ

بیرهاتنیځ خو، کو ټو بیرهاتنیځ هه، دناډ عهقل و هزرین وی دا، هاتینه
به‌رزه کرن، یان ټو بخو فی هزری دکهت.

ټه‌گه‌ر زیده‌تر ل وی دابرانی ټه‌گه‌رین ټه‌وا شاعری خو په‌ پی ژ
کومه‌لگه‌هی دویر نیخستی، دی بینین شاعر یی دناډ وه‌مه‌کی دا پیاسان
دکته و ټه‌وا دابرانا ټه‌م ژی به‌حس دکه‌ین، زیده‌تر ټه‌م به‌حسی دوو
که‌لتورین ژ ټیک جودا دکه‌ین! دا بشیځ (شه‌ډ و شه‌رابی) بکه‌ینه
ویستگه‌هه‌ک ژی و پیاسه‌کی د خه‌ونین شاعری دا بکه‌ین. دټیت ټیک ل
راستیا خودی شاعری بکه‌رین و ټه‌وا وه‌ما خو دناډ دا ټه‌شارتی و یا
دوی ژی، زمانی شاعری پی دهربرین کرین و ل جور و مارکیځ وی
کامبره‌یی ټه‌گه‌رین، ټه‌وا شاعری پی وینه‌یین خو بین شعری کی‌شاین.

زمان د شه‌ډ و شه‌رابی دا:

ټه‌گه‌ر ل زمانی شعری ده‌سټیپیکه‌ین و یاریکړنا ب په‌یقان ژلای
شاعری ټه‌. دی بینین، زمانی شعری هه‌ر ټه‌و زمانه‌ یه‌ یی شاعری
زارو‌کینیا خو دناډ را دهر باز کری. ب رمانه‌ک دی، زمانی شعراڼ، ژ وی
ژبواری هاتیه وه‌رگرتن، ټه‌و ژبواری بان‌دورا خو، سوز و عاتیفه و هه‌ستا
نه‌ته‌وا یه‌تی، ل سه‌ر زه‌نیه‌ت و هزرکړنا شاعری هیلایی، هه‌ر چه‌نده لیک
کشان‌دنه‌ک ده‌یته‌ دیتن، داخبار بوونا نفیسه‌ری ب جیهانا دی، ټه‌وا ب نه
ناشکرا حدز دکته خه‌ونین خو لی ب چه‌رینیت و ټه‌گه‌ر دروستتر
بیژین، ټه‌وی جیهانا وی ټیایی خه‌ونین وی ل وی‌وی بن و پیاسین وی ل
وی‌وی بن، ده‌مان ده‌م ژی دا، ژبه‌ر کو گرانیه‌کی ل سه‌ر ملیځ خو
دینیت و هه‌ست دکته یی گریدایی کومه‌لگه‌هه‌ک داخستی و گریدای

داب و نه ریټین جوداتره، نه ویټ یان جرعدت ناکهت، وی دیواری
 بشکیټیت و خوه دسه ر را گاؤ بدهت. ژبه ر هندی ژی بینا شعرین وی
 گوندیاتی پیټه دیاره و نه شپایه خوه ژفی چندی رزگار بکهت و ده ر باز
 بکهت. ئەفا دناؤ فی کومه لی دا دهیته دیتن، نه بتنی نه ویټرانا شاعری یه
 بو ده ر باز بونی ژفی که لتوری، یان فی هزر کرنی، ژبه ر کو هه می نه و
 نفیسه ر و شاعر و هونه ر مه ندین دویری وه لات بوین و د که لتوره ک
 جوداتر روژانین خوه دبه نه سه ر، دبیت هنده کان ژوان زیده تر ژ بیست
 سالان ژی، جوداهیا ژیواری و هزر کرنی و ره فتار و ده برینی دیتن، لی
 ده ما دیبافی خوه دا داهینانی دکهت، نه شیټ خوه ژ که لتور و زمانی خوه
 بی گوندیاتی رزگار بکهت و ده ما هه ر که س به ره ه می وان بخوینیت، دی
 زانیت ئەف که سی هه (گوندی و سه د جار گوندی) یه.

من بهس ل مهیدانا ترینی گیروکه
 ئەز گوندیچه گوندی
 ب نفیگاسیونی ب چ دران ناکهټم!!
 ب ئیشک و کوریشکان..
 ب خانیی فلانی و بیټهټانان
 دی زوی به ره ف ته هیم. ب ۱۷

گوندیاتی ژی ب وی رامانا، دناؤ کومه لگه هه کی وهک بی مه دا و
 که سی ر روژه لات بگشتی، غه ریزه یین سکسی و به رزه بوونا دناؤ وان
 هه می نه خوشیین کومه لگه هه یین داخستی دا، مروقی ب وی ناراسته یی فه

دبهن، کو زمانی دهربرینین مروقی ژی ههمی وههم و بهرزهبوون بن و نهو جیهان بن، یا نهو بخوه خوه دووریچ دکهت و خوه دناؤ را قه دشیریت.

وینه دسهؤ و شهراپی دا:

نه گهر زمانی ل پاش خوه بهیلین و ل وینهیین شعری بگهرین، بزانی، شاعری لبن چ گفاشتن و د چ بوشاهی دا و ل چ زهمه ن و ل چ جه، وینهیین خوه کیشاینه و نهو وینهیین هه، چهند شیانیه دهربرینی ژ ههست و خواسته کین وی بکهن، دبیت زیده تر ل پیاسین شاعری و خهونین شاعری ئاشنا بین، نهوین دناؤ گه شتا خاندنا فی پهرتوکی دا ب بدرچاقین مه دکهفن.

ئیشهؤ ناهینه پیناسه کرن

بهرزهبومیه،

دناؤهرا ته و بیدهنگی و عشقیدا بپ ۷ - ۸

نهؤ وینهیین دفی پارچه شعری دا هاتینه بکار ئینان، وهك (شهؤ، پیناسه، بهرزهبوون، بیدهنگی و عشق)، ههمی وینهیین ساده نه و دههست پیکرینه، مروؤ دشیته ههر په یقه کی و وینه کی ژقان جوادتر بکاربینیت، ههر چهنده د بهریخودانا ئیککی دا بو خاندنا فی پارچه یا شعری دئیک تابلو دا، مروؤ فی وینهی دبینیت.

..... شهفهك تاییه ته بو شاعری و چ خوش و چ نه خوش، کهش و هه وایه کی تاییهت بی بو وی دروستگری و بی ههست دکهت خه یال

پياسان ل سهر ههبوونا وى دکهت، ههست ب ههبوونا خوه ناکهت، بى د
وههمه کى دا دژيت! بهرزهبوونا مروفي، يان دى لهشى مروفي ل سهر
قايشه کانه خوشخانى بيت يان ژى دى مروفي ل پشت شمشين زيندانى
بيت، لى بهرزهبوونا وى جواديه، ل پيشى وى نهو کوش و ههوا بى بو
خو دروست کرى، نهوى ل پيش وهخت ژى دزاني دى بهرزهبوونا بيت، نهفه
ژى ژ بهدبهختيا مروفي روزهلته، دهما ته بهيت بگهيه وى تشتى ته
بهيت دژيت ژفى کومهلگهه دهر باز بى، يان دژيت کهسى گوه ل کپينا
ههناسهين ته ژى نه مينيت. وى دهى ژى ههست وهک (تشته کى بشافى
و شويستى) ليدهين. ههبوون و نهبوونا مروفي بى بهر دمينيت، نهو
خوشى و لهزهبوونا مروفي بخو دروست دکهت، وهمن خهيال و بهرزهبوونا
بوونه. گرته وینهه کى بقی رهنگى ژى، ل کومهلگهه کى وهک بى مه بى
کوردهوارى، گهلهک د مشنه و خوه ب کامره يا ساده، نهزرانترين
کاميره دهينه کيشان، نهفه وینهه سهرنجا خه لکی زیده تر پاش دهن و
ههست و حزين وان نالقين، ئیک ژبهر کو کومهلگهه رى ل
بهرزهبوونا ژفى رهنگى نادهت و دوو ژى ههه کومهلگهه و بهرزهبوون
يان کو ژ هوشخو چوون و دههه دوو حاله تان ژى دا، خاندنه فاي ته دى
بى سنوردار کرى بيت.

نهفه چهندا ل سهرى ژى ب ناشکراى ژ لايى شاعرى فه دهينه
ديارکرن، دهما ديژيت:

نه زى ل تابلوبه کى دگهرم
ژ ته قنى هاتيت چيکرن..

دا زارو کینیا خوه تیدا بینم و
ئه فرویا خوب رهنگ و سیمایه ک دی
بکه م گه لهری..

بو ههر که سی لفی باژی ری!!! بپ ۱۲

لیگه ریان ل تابلویه کی ب مهرجه کی ژ ته قنی هاتبسته دروستکرن،
دوباره مه زکرننا خوه یی (زاروک)، مدهست ژی ژ دروستکرننا تابلویه کی
ژفی رهنگی، شاعری دقیت دفی وینه ی دا روی ب روی خه لکی و
کومه لگه هی بیت. یی براشکاوانه دبیزیت، ئەم پیدفی فورماتکرنی نه،
ئەم ب مهرهما وی، ئەوی گوندی و نوکه د باژی ران دا دژیت و باژی ژی
ب مهرهما (جیهانیبون، ته کنه لوژیا پیشکه فتی و فیس بوک و دیجیتال و
ئیچ دی)، د بهرامبه ردا، گوندیاتی ب مهرهما (کومه لگه هی عه شایری و
داخستی، رهوش و تیتالین نه گهور). یان کو شاعر ژ ئە فرویا
کومه لگه هی وی تیدا نه یی رازی یه و یی دبیزیت، ئەفا ددهستی مه دا
هه ی، دگه ل ئە فرویا نوکه ئەم تیدا دژین ناگونجیت، به لکو بتنی دشیان
دایه بیته گه لهری و ههر که سی پی داخبار دشیت سه ره دانا وی بکه ت،
وه ک ههر گه لهریه کی و ئەو تشتی دناؤ دا دهیته نیشانان.

ئەوا ههر که س ژ مه هیوی، ئەو وه هم و خه یالین د شه شان دا هه ین،
د چ دهمین دی دا نینن، بتایه ت ئەو شه ؤ و شه رابین شاعر ژی به حس
دکه ت، یان کو دروستکرننا که ش و هه وایه کی کو بتنی ئەو دناؤ دا بیت،
جیهانه کی بتنی خه ونین وی لی بن، جاددهیه کی بتنی ئەو پیاسان لیبکه ت.
د شه ؤ و شه رابا شاعری ژی دا، ئەؤ و بستگه هه مشه هه نه و پیشانگه هه کا

همان ئالاقن. نایرس دبیژیت: (ئەگەری تیکچوونا خواندەفانی بەرامبەر تیکستی ژ ئەگەری لادانا تیکستی یە ژ وان ییڤەرین بەرنیاسین ل دەف خویندەفانی هە). دا کو ئەڤ دۆبەرەکیە ژى دهنز و بیرکرن و دارشتنا شاعری ژى دا دگەل خاندەفایى وى پەیدا نەبیت، هەر وه کو مه ئاماژە پیدای ژى، زفرین و لیڤگەریانین شاعری دەمان چارچوقه دانە ئەوین کومەلگەه و خاندەفا بو دەست نیشان دکەت، ژبەر هندی ژى دەمال تەوهرى رهخنى ددهت، ئەڤ فاریپوونه دیار دبیت.

رابردوی بکه هافرئ دەوارین شەمبوز

دیالوکا سەردەمی ژبەر بکه

دا دگوهین تە دا،

سەمفونیا

خونیشاندان و فایسبوکی کەهی بییت!! بپ ۲۳

نقیسەر و رهخنهگر نعمەت حامد دبیژیت: (نقیسەر تیکستی خوہ ژ فەرہەنگا زمانیا ئەو تیدا دژیت ئاڤا دکەت)، شاعری ژى هەست بڤى چەندی کرپە و دا کو رهخنەیا وى یا ئاڤاکەر بیت و یا کاریگەر بیت و یا مەقبول بیت ژلاى خاندەفایى وى ڤە و کومەلگەهى وى ڤە، ب زمانى وان ویتەیین خوہ یین شعری کیشاینە، هەر وهك لڤى پارچا ل سەری دەما دبیزیت (هافر، دەوار، شەمبوز)، دا کو هەڤەڤەڤینا وى یا ئارمانجەر بیت، د بەرامبەری وى فەرہەنگوکا زمانى دا یا خاندەفایى وى لى هیبوی، هەڤەندیەك دگەل هەندەك ئالاقین نوی وهك (سەمفونی، خونیشاندان،

فایسبوک) کرینه دخزمه تا قیّ پارچه شعریّ دا یان کو شاعر نه شیایه نالتهرناتیفینّ خوه بیّ پیشه کی بدرچاؤ بکته، بتاییهت دهندهك نالافان دا وهك خوه نیشانندان، کو ههر دهم تاکیّ جفاکیّ وی، فیّری بهلیّ و ئه زبه نی و ئه ز قوربان بوی و دیسان فایسبوکی کو جیهان کریه ته په و ئه و تشتیّ ب روژان و هه یقان و سالان نه دهاته فه گوهاستن، ب کلیکه کیّ تو دشییّ بدرچاؤ بکهی و دبهر فرهترین په یوه ندیکرن دا، ئه و تشتیّ ته بقیّت بگه هینی.

نایدولوزیا د شهؤ و شهرابیّ دا

نایدولوزیا وهك تیگه ه، گرنگیدانه ب دیارده یین کومه لایه تی و زانستیّ هزر و بیران. د قیّ پهرتوکیّ ژی دا، هه فرکیا خودییّ شاعری دگهل ده وروده ریّن خوه و ئه و ره خنه یا شاعر لقیّ نایدولوزیه تیّ دگرت، بزاقینّ وی نه بو دیار کرنا هزروبیرینّ وان ره وشت و تیتالینّ خه لك په یروه دکته، کارتیکرنا روییّ ویّ نایدولوزیه تیّ ل سهر ناینده ییّ پیشفه چوونا کومه لگه هیّ وی ههر وه کو د چهندين پارچه یین شعری دا، وینه یین ژفی رهنگی ب بدرچاؤ دکه فن. نه وزاد عه بدوللا بامهرنی دبیت: (نایدولوزیا نه هاتیه وهك زانست، به لکو ژماره کا هزاریه کو گریدای بهرژه وه نديت ملله ته کی و سیسته میّ سیاسی بیّ وی ملله تی یه ژ نه نجامیّ وی سیسته می، ئه و هزر و بیرو باوهره په یدا دبن). دپارچه به کیّ دا ژ شعرا (دیوار)، هاتیه:

هندي من بیره،

ئەف دىوارە ھەرى ھەى ..

خودى دزانىت چەند چويچكان

ھىلنېن خۆ

د فان سىفاندا ئافا كرىنە و

چەند زى ھاتىنە خرابكرن و

چەندا زى تىۆكېن خۆ تىدا فراندېنە!

ئىنانا دىوارى دقئى پارچەيا شعرى دا، مەرەم زى ئەو ئايدولوزىيايە ئەوا
كومەلگەھ پەيرەو دكەت، شاعرى چ ب مەبەست چ زى بو رويى
جوانكرنا شعرا خوه پەنا برىه بەر چويچكان و ئەو تىشتى وى مەرەم پى
بەرچاڧ كرىه، يان كو بى دىيۆت، ئەف ھزرو بىرە گەلەك دكەفن، تا
دىروك زى نەشايە تومار بكەت، بتايەت دەما دىيۆت (خودى دزانىت)،
دىارە زى ئەو تىشتى نەھاتىە نقيسېن زى بو چەرخى بەرى نقيسېنى يان كو
چەرخى بەرىن دزقرىت، خودى زى دقئىرە دا ب واتايا (عالم و لغەىب)
ھاتىە كو ئەو بىتى يە ھەمى تىشتەكى پىش وەخت دزانىت. ئەگەر مەرەما
شاعرى ئەو فەگەريانە نەبىت زى، بىتى وى دقئىت بىيۆت كو چ ھزر وەك
قى گەنى نەبويىنە تا ئەو ھزره د چ ئاست دا زى بن، ئەو دياردەيىن يان
ئەو رەوشت و تىتالېن ھويىن ل سەر دچن، ئەو ئايدولوزىيە تا ھىن پەيرەو
دكەن، دقئىت نەمىنىت يان گوھرىن ب سەر دا بەيىن.

بو زىدەتر ئاشكرا كرن و بەرىخودانا قى ئايدولوزىيەتى زى، ھەر وەكو
دەھمان شعر دا ھاتى ل سەر زارى (حەجى عەلى)، دەما كومەكا سوفىيان
ل بەر دىوارى مزگەفتى رونىشتىن و دىيۆتى:

هه کهر مه ئەڤ دیواره نه با

پشتا خو پیتقه نین و

ئەڤ روژه نه با

سینگی خو به دینی،

ئەم دا چ کهین!!؟

خاندنا ئی پارهیا شعری ب زارده ئی (حجی عهلی)، شاعر یی پیناسا
ئه گوهاسنا ئایدولوژی ته کی بو مه فه دگیریت و ئه گهرین بهرده و امیوونا
وی دناڤ خه لکی دا یان کو شاعر یی به هره کا مهزن ژ ئی دهرده سه ری بو
هزرو بیرین خه لکی فه دگیرینیت کو ئه و نه شین ره خنی بکه ن و بگرن، چ
ئهڤ ره خنه نه گرتنه ژ بی دهسته لاتی بیت یان ههر ئه گهره کی هه بیت.
ئه گهر دویر ژ هزرا شعری به ریخوه به دین، پینه ئیت ئه ئی ژ ی ئه گهرین
خوه هه بوینه، ئه و ره وشا ب درێژاهیا میژوی کورد دناڤ را بورین، ئه و
دهرده سه ری کوردان دیتین، دهره به ده ری و نه خوشی و پارچه بوون و تا
دوماهی. کو دخو بخودا ئه فه هه می هاریکارن کهس ویریانی دگوهرینا تا
دهزر کرنا لادانا به شه ک ژ ئی ئایدولوژی ته تی دا نه کهت ژ ی. ئه گهر زیده تر
ل ئی کویله یی شعری سه ح بکهین، ئەم نزانین (حجی عهلی)، که ساتیه کا
واقعی به یان نقیسه ری وه ک سومبوله کی دناڤ ئی شعری دا ئینایه و نه
دویره ژ ی شاعری هه ولدابیت که ساتیه کی دروست بکهت، تا کو بریا
وی، ئه و بوشاهیا دشعرا وی دا هه ی بی نه هیلیت. ههر چه نده دئی
کویله یی شعری دا، شاعری هند سه نگ و بها ب ته کنیکا شعری نه دایه

و ئه ڦه ڙى تا رادديه كى ته ڦليهه ڦبوونا زمانى و سوزى يه. شاعرى ڦقلهك
جوان دايه ڦى شعري، دهما دييڙيت:

سوڦيهه كى گوت:

"حه جي.."

نه ئه و ديوار يى مهيه و

نه ڙى ئه ڦ روڙا هه..!

خودى ب خيرا خواه يى مه ده وينيت". بپ ۲۰

دهربرينه كا جوانه بو وي تشتى يى مروڦى بو خواه ب پروزي زانى و
گهلهك هيڦيڦين خواه لدوور هيلاين، شاعر ب ريبا ترسى ڦه گيرا نا خه ونيڦن
خواه تڙى دكهت ڙ ئه گهران، ياريكرن و هه بوونا فاكتهري ئه گهران
لڦگه ريانه بو ناڦ رaman و هوپرده كاريڦن ڙيانى، راوه ستيانه ل سهر وان كار
و گوتنيڦن كو ته گومان ل سهر ههين. گوتنا ڦى سوڦى ڙى كو شاعرى بو
ڦقلكرنا شعرا خواه ئيناي، بهر سڦه كه بو وي خه لكى هه نى هه ميبى، بو
كومه لگه هي هه ميبى، بو ره وشت و تيتالان و بو هه ميبى وان ديارده يڦن
جڦاك خواه ل پاش ده يليت، ئه گهر ده مه كى ئه و ديوار يى باش بيت، مه
بخو مفا ڙى وهر گرتبيت، ئه ڦرو ئه و ديوار خزمه تا مه ناكهت. شاعر يى
دييڙيت، دڦيٽ ئه م ل روڙه كا دى بگه رين، كو ئه م هه ست بكهين ئه م
كورين ڦى روڙيڦنه و تا كهنگى ئه م دى ڦه حه وها بين! ئه ڦ دان و ستاندنه
ڙى، مه سجا شاعرى يه بو وي نايڦدولوڙيه تا دناڦ كومه لگه هي دا ده يڦنه
په يره وكرن. نقيسهر و ره خنه گر نعمهت حامد دييڙيت: (هه ميبى جورين
خواندنى تا رادديه كى زور ڦيڪه ڦتن و دانوستاندنه كه دناڦه را عه ڦلى

داهینەر و خه‌یالا داهینەر دا و پشکداریکرن ژى فاکتوره‌کى گرنکه ژ بو نهمیرى د تیکستی دا). هزرکرن دمرنى و چننه‌بوونى دا، کوشتنا وان ههمى خالایه کو دبنه ژیده‌رى هزرکرنى و ناراسته‌کرنا عه‌قلی دناؤ خه‌یالی دا و ب دهربرینه‌کا دى، هزرکرن دمرنى و چننه‌بوونى دا، ره‌نگکرنا ژيانى یه ب ههمى بوارین وى بین شرین و نه شرین فه. ههر نه‌فه ژى بویه، شاعری شیایی نه بتنى خاندۀفایى خوه، به‌لکو نهو دایه‌لوکا دناؤ ههمان شعری دا، کو زیده‌تر هزرکرن بو بهیته‌کرن و خاندۀفا دگهل دا، ل مه‌ترسیین وى نایدولوژیته‌تى هایدار بییت.

پرس د شه‌ؤ و شه‌رابى دا

پرس نهو نهیى و نالوزینه کو شاعری دنقیسینا ده‌قین خوه دا به‌رچافکرین و گه‌له‌ك جاران ژى دى بینین، شاعری فیايه خاندۀفای ب لیگه‌ریانا وى ل به‌رسقان، به‌شدارى شعرین خوه بکته و دپتیا پسیاران ژى دا، دبیین کو شاعر یى واقعی رته دکته و بههمى هه‌ولین خوه، چه‌پ و چیران، ره‌خنه‌یان، گله و گازندان، هه‌فیه‌رکران، کارلیکران، یى دبیزیت دهم هاتیه ئەم خوه بگوهرین، دهم هاتیه ئەم بزاین خوه چاوان دگهل دوره‌یلى نه‌فرو بگونجینین. ههر چه‌نده شاعر د جهه و زهمه‌نه‌کى نه خواستی دا، فان پرسان دئازرینیت، د شه‌فه‌کا تارى دا و دهما خه‌لك ههمى دنفستی و نهو بتنى دبندترین گوپتکا سه‌رخوشى دا، دگهل خوه و شه‌فى و نهو پیکى دناؤ دا ناینده‌ى و کومه‌لگه‌ه‌ى و خه‌ونین خوه بین پاشه‌روژى د خه‌ملینیت، دهما نه‌گه‌هیته چ نه‌نجامان ژى و گوهرینان ژ شیانین خوه مه‌نزت دبیینیت، وى پیکى دکته‌ته قورچه‌ك و دگهل خه‌یال و

وههم و پرسینِ خوه یینِ بیّ بهرسف بهریقهی پاشیلا گهوریا خوه دکهت و بو زهمه‌نهک دی و جههک دی دهیلیت.

د ئالوزیا لیگهریانیّ ژی دا ههر شاعره دهیت بریا زمانی، سنوره‌کیّ جوداتر ژئوا ژیان تیدا نهمای ئاشکرا دکهت، سنور ژی برامانا بهشهک ژ یاخیوونیّ ژ کهلتوریّ ئه و دناؤ دا دژیت. یان کو ب دیتنه کا دی، شاعری بزاف کرینه بریا ره‌تکرنا ئه و واقعیّ خوه دناؤ دا دبیت و گرنگیدان بو وان پرسین وی ئازران‌دین، پیتاسه‌یه کیّ بده‌ته تازه‌گه‌ریی.

ل دومه‌یا فیّ نفیسینیّ ژی، هیفی خازم ئەؤ فه کولینه نه بیته پروسه‌یه کا ئیک لایه‌نی و خاندنه کا داخستی بو ناؤ خودییّ وینه‌یین شعری د شهؤ و شه‌رابیّ دا، ژبه‌ر کو ههر خاندنهک د تیکسته‌کی دا جوداتر، فه‌گه‌ریانه که بو یاده‌وه‌ری و خه‌ون و خه‌یال و شکه‌ستنان، کول به‌رامبه‌ر په‌نجه‌ریین نوی، خودییّ تیسکتی مه دناؤ کومه پرسین خوه دا دهیلیت.

ژئوده‌ر:

= شهؤ و شه‌راب، کومه‌له هه‌لبه‌ستین هوزانقان سه‌لام بالایی نه، په‌رتوکه کا قه‌باریّ ناڤین ۹ هه‌لبه‌ست ب هه‌ردوو پیتین ئارامی و لاتینی هاتینه نفیسین، دناؤ حه‌فتیّ و شه‌ش لاپه‌ران دا، ل ساللا ۲۰۱۲ ل چاپخانا هاوار ل دهوکیّ هاتیه چاپکرن.

= محمد القاسمی، القراه و التاویل فی النقد الادبی الحدیث.

= دانا عه‌سکه‌ر، ره‌هه‌نده‌کانی دهق، له نیوان فیکرو.. ئەندیشه‌دا، ۲۰۰۶ که‌رکوک.

= ئەمىن عبدولقادر، تېكىست دىققەتلىرىنى گوتارا رەخنەبى و رىيازىن ئەدەبى
دا، ۲۰۰۸ دەھوك.

= نەزاد عبدوللا بامەرنى، ئايدولوژىيا دەھوزانىن جەگەر خوين دا،
۲۰۰۷ دەھوك.

= نەمت اللە حامد نەھىلى، خواندن وەكو پروسەبە كا بەرھەمئىنانا واتايى
(خواندن داھىنانە كا نوى يە)، تايەت ب قىستەئالا دەھوك يا
رەوشەنبرى ۳، ۲۰۱۰ دەھوك.

خواندنهك بو شعرا

(ئەو زەلامى.. بەرى دوو دەقیقا ل ئیشكى زقرى)

يا هوزانقان شوكرى شههباز

خو نیاسین یان ژى لیگهریان ل خوہ. گەلەك جاران ئەقى بابەتى سەرنجا من راکیشایه، ئایا ئەم وەك هەى، بەسە كو ئەم خوہ ناس بکەین یان ژى دقیت ل خوہ یى دروست بگەرین؟ پینەقیت بو بیروکەیه کا بقى رەنگى ژى، دقیت ئەم د ناخى کەسین دى دا شارەزا بین و هەر چنەبیت مە هەقبەر کرەك هەبیت، دەما ئەم دەیین و پیناسەیه کى د دەینە خو.

تو یى هەى یان كو ئەو ژى یى هەى و لقیرو و دا كو بشی دوى بگەهى، دقیت بەرى بزانی تو کى و تە چ دقیت و تە دقیت چ بیژی! هەر چەندە ئەو بابەتە دى مە بەرەو هزرە کا فەلسەفى یا دویر و دریز قە بەت و چ گریدای بابەتى مە ژى ناییت، بویه بتنى دى وى لایەنى بنکیشك کەین كو د شیان دا بیت بکەینە د خزمەتا بابەتى خوہ دا، كو دى بابەتى مە زیندەتر خواندنهك شلوفەکارى بیت، بو شعره کا هوزانقان (شوكرى شههباز)، بناقى (ئەو زەلامى.. بەرى دوو دەقیقا ل ئیشكى زقرى)، كو

ئيك ژوان شعرانه، د ديوانا وى يا بناقى (كه قاله كى رويس) دا، ل سالا
۲۰۰۵ ل چاپخانه هاوار ل دهوكى هاتيه بلافكرن.

هر ژ دهسپيكا شعرى، هوزانقانى وهك پيشه كيهك زوم دايه سهر
ديمه نه كى كو ب مدهم قيايه چيروكه كى ژى دروست بكهت، هر وه كو
ديبژيت: ويسكى و دويكيلا جگارا و لهشى رويسى قى ژنكا هه...

ژقى وينه يى شعرى يى دهسپيكي، هوزانقان يى مه د به ته جهه كى كو
كه سين رومانسى و نه قين لدويش خوه شيا دچن و ديسان نه قين ريخنستا
ژيانا خوه ژ دهست داى و زنده تر نه و كه سين لدويش له زهه تين خوه بين
تاييهت دچن. ويسكى برامانا سهر خوشى و مانه فه يا دگهل خوه و گه لهك
جاران ژى بو ره قيني ژ نازارين لهشى و ژ كه سين ده وروبه ران دهيت.
دويكيلا جگاران ژى نيشانه يه كه بو جهه كى قهره بالغ و لهشى رويسى قى
ژنكا هه نى ژى، كو شاعرى گه لهك جاران ئيخستيه بهر چافكى كاميرا
خوه، كو نه فه جهه وهك مه هايه كا شه قى يه و بتنى ديمه نى ئيك كچ ئينايه
به ر زوما قى شعرى، ديار دبیت كو نه و كچا هه نى ب سوزانيه كى فه
ناچيت كو ئماژه ب دويكيلا جگاران يان ژى هه بوونا گه لهك زه لمان و
لقيره نه و ژنا هه نى، دبیت سه ما كه رهك بيت و ب رويساتيا له شى خوه،
چاقين هه ميان بو خوه كونترول بكهت. نه گه ر ل قى ديمه نى ژى فه گه رين
ژ هه مان شعر، ده ما هوزانقان ديبژيت:

نه و زه لامى هوين دبين ب ره خ منفه

يى روپشتى

روناهى ژ ليفين وى ناگريت ژ بهر سمبلا

چاقیت وی عه‌وری ژ عه‌سمانا دزی له‌شی ژنکین رويس د خودیکارا نابینیت

بو ئاشکرا کرنا تشتین نوی و نیشان‌دانا رویی خوه، نه وهک ئه‌وی ئەم د خودیکان را دبین، دقیت مه خواندنین جوداتر هه‌بن، هزرین فه‌کری تر، پاقتو، یا گرنگ، ده‌ما تو دنا‌ف خه‌لکه‌کی دی دا بی، جوداتر ژ ئه‌وی تو دنا‌ف دا مه‌زن بوی و دگه‌ل دا راهاتی، دقیت ته هزر و بیر کرنین نزیکي وانه هه‌بن، دا ته شیانین خوه گونجاندنی دگه‌ل دا هه‌بن. بو فی پینگافی ژی، دقیت نیشانا ژیرنی د سه‌ر هنده‌ک تشتان رابینی و هنده‌کان ژی، چاقی خوه لی بنقینی و هنده‌کان ژی بیخیه بن ره‌خنه یا خوه فه و هنده‌ک ژی لده‌ف ته د په‌سهند بن. هه‌ر چه‌نده ئەف چه‌ند ریژه‌که، ئەو خواندنه ده‌ما مرو‌ف دگه‌هپته فی وینه‌یی شعری، وهک خاندەفا، کو هوزانقانی فیایی مه لی براوه‌ستینیت و بی مه ب که‌ساتیه‌کی ئاشنا دکه‌ت! لیگه‌ریان ل وی که‌ساتیی ژی، نه راما‌ن ژی ئه‌وه، ئەو بیژیته مه ئەفه ئەز شیام خوه ئاشکرا بکه‌م، چنکو ئەم بی ل ده‌ستپیکا شعری و دیاره ته کتیکا شعر ل سه‌ر هاتیه نفیسین، هه‌مان ته کتیکا فلمانه یان ژی چیروکی د شه‌فبیریان دا مه گو‌ه لیبۆین، کول پیش وهخت، دهره‌پنه‌ر یان چیروک بیژ هنده‌ک کاغه‌زان دکه‌ته د ده‌ستی مه دا، کو ئەمین بینه‌ر یان گو‌هگرتی، نه فه‌قه‌تیب و ب بینه ئیخسیری حه‌ز و هزر کرنین خوه. ئەگه‌ر جاره‌کا دی و وهک خاندەفا لفی وینه‌یی مه به‌ر چاقوکی فه‌گه‌رین، شاعری دقیت بریکا وی پیره‌میری، مه ژ هنده‌ک ره‌وشت و تیتالین داخستی ژ عه‌قلیه‌ته‌کا داخستی دهر‌باز بکه‌ت، هه‌ر وه‌کو ئەو هزر دکه‌ت ئەو عه‌قلیه‌تا هه‌نی ژی یا داخستی یه،

هوزانغان بو قىچەندىڭ زى، دوو دورھىلان بەرچاڭ دكەت. دەما دىبىزىت (ئەو زەلامى ھوین دىبىن برەخ من قە)، يان كو ھول يان ئەو بارە يا تىزى مرووقە و ديارە ب مەرەم ھوزانغانى دقېت بو خاندەقايىن شعرا خو، زومى بدەتە سەر وى زەلامى، ھوزانغان درىزى بىقى وىنەى ددەت و ب ئىنانا قى وىنەى زى (رونھى ژ لىقېن وى ناگىت ژبەر سىمىلا)، پىشتى بەرىخودانەكا باش زى، شاعر ل سەر بى سەر و بەرى و بى دەستھەلاتيا وى زەلامى د ئاخقىت و ھەر وەكو دىبىزىتە مە، ئەڭ زەلامە نە بى قان جھانە! بى كەساتيا وى رەت دكەت، ب نەزان، كەمتەر خەم، گەمژەى و و و و و بى دەھىت قى زەلامى بو مە پىناسە دكەت، كو د خو بخو دا پىناسە كرنا قى جورە مرووقى ژ دورھىلى نوکە ئەم تىدا دژىن، نە يا دوپرە و پىدقى ناكەت بىنى ئەگەر مەرەما ھوزانغانى ب ئىنانا قى وىنەى ئەو نەبىت، كو ھەقبەر كرنەكى بدەتە دنابقبەرا دوو عدقلەتەتان دا.

ئەگەر وىنى سىمىلېن وى زەلامى بو پىناسە كرنا عدقلەتەكى بن، لى دەما ھوزانغان دىبىزىت (چاقىت وى عەورى ژ عەسمانا دى... لەشى ژنكىن رويس د خودىكارا نابىنىت). ھوزانغان بى مە ل بەرامبەر كەساتىەكى د راوہستىنىت كو ئەو بخوہ بى پى رازى نىنە و ھەز دكەت، ھندەك ژ بىروباوہرېن خوہ ل پىشت خوہ بەھلىت و بەشدارى عدقلەتەكا دى بىت، ئەڭ وىنەىە بىرا من ل پەرتوكا (عەلى لوہردى) د ئىنىت (مەزلە العقل البشرى)، دەما بەھسى گوندىەكى دكەت، كو (حەلاوہ) ل دەف وى و ئەو گوندى تىدا دژىت، ژ ھەر تىشتىن خوش بو يە بو خارنى و دەما دەھىتە باژىرى، ل بەرامبەر دكانەكا بچوك د راوہستىت و دىبىنىت كو دكاندارەكى سىپىەكا تىزى حەلاوہ و تەرازیەك بو فروتتا وى يا لىبەر

سینگی و بو ماوه کیّ دریژ بهریّ خوه دده ته فی دیمه نی و خودانیّ دکانیّ،
 نهؤ دکانداره خو که چکه کیّ فیّ حه لاویّ ژی ناهافینه ده فیّ خوه، هه مان
 نهؤ فه گپرا هه نیّ ژی ل دیمه نیّ فیّ زهلامی خوه یا دبیت، نهو ژی (ژنکین
 روپس)، لثیره ژی هندهک ژویّ که ساتیا هوزانفانی فیایی دیار بکهت، کو
 د کومله گه هیّ نهو تپدا مه زن بوی، ژنکین روپس بتنیّ دخه ونان دا دهینه
 دیتن و دقیت نهو خه ونه بو نافیّ بهینه گوتن تا نهو ژنکا روپس حه لالا
 مروفی ژی بیت! د کومله گیّ هوزانفانی دا، دقا بایه، هه می رونهی
 بهینه فه مراندن و روپساتی ئیک ژ تشتین قه دهغه یه و گونه ه یا ددویف
 را، لیّ دهما ژنکین روپس ژبه ر سمیلا و چافین عه ورکی نه هیینه دیتن،
 هوزانفان بیّ دبیزیت، نهؤ عه قلیه ته نه یا فان دیمه نایه و نه فه نه نهو
 که ساتیه یا نه م ل سهر راهاتین و دقیت نه م خوه بگوهورین یان کو
 هوزانفان بریکا شعرا خوه مه بهرؤ جهه کیّ فه دبه تکو بهزرا وی، نازادی
 ل ویژیّ بهرقه رارتره، لیّ دهه مان ده مدا، فان هه ردوو دورهیلا، فان
 هه ردوو عه قلیه تان هه قبه ر دکهت کو نازادیّ ژی مه رج و یاسا و
 ریسا یین خوه هه نه.

نه گه ر خواندنه کا ده ستپیک ی بدهینه فیّ شعریّ و ژبه ر کو زیده تر ب
 رهنگیّ فه گپرا نیّ هاتیه نفیسین، دیّ فه گپرا نا ویّ ژی وهک چیره کهک ب
 سانهی تر بیت و هه ر دیسان د خواندنا فیّ شعریّ و نه گه ر مروؤل میژویا
 نفیسینا شعریّ ژی نه زفریت، مروؤل دیّ زانیت د چ ده م دا هاتیه نفیسین،
 هه ر چهنده هوزانفانی هه ولدایه ب ئینانا هندهک هیمایان کو بهرگه کیّ
 نویاتیّ بده ته فیّ شعریّ و به لیّ ژبه ر کو دنیا دیتنا هوزانفانی د سنورین

باژیری وی دا بوینه و بتیّ نهو تشتین کیّم بوونه یین وی د خدیلا خواه
 دا دروست کرین، ویتین وی ژی ژ وی چارچوڤه، دهرناکهفن.
 نهو ویتین ل سهری وهک نمونه ژ دهسپیکا شعریّ مه خواندن دابی،
 دبیت ژ جارا ئیکيّ خانهفا هزر بکته دیّ تهماشای فلمه کی کته و
 نهو فلمیّ هدیّ ژی دبیت زیدهتر بو کهسین گهنج و سنبله هاتبیته
 دهرهیتان و دیسان نه گهر تهماشای شعریّ همیّ بکین و نهو همی
 وینه یین تپدا هاتبیته تهوزیفکرن، همی د چارچوڤه کیدا نه و دبیت ههر
 کهس و بی مانندیوون د چیروکا شعریّ بگه هیت و هوزانغانی خواه
 بهندهک دیمه نان فه گریدا یه و زیدهتر، نهو دیمه یین هدیّ د نه لخن. دیمه یین
 نه لڤ ژی خوشیا تهماشه کرنیّ د دهنه نهو کهسیّ دخوینیت، نه گهر وهک
 فیّ شعریّ هاتبیته نفیسین، لی ترسا هوزانغانی و دیتنا هوزانغانی بو وان
 همی تشتین ل رهخ و دورین وی و نهو تشتین دکه فنه بهر چاقین وی،
 نامازه کن کو هوزانغان ژ عهقلیه تا گوندی خواه بیّ دهر باز بویه ژیا نه کا
 جودا تر ژیا ویّ نهوا نهو تپدا مهزن بوی و ئینانا پاسپورتا قاچاغ ژی،
 نامازه بیه کو بیّ دوو دله، نه گهر بهیته گرتن و بتابیدت هوزانغان بیّ دوو
 تشتان و دوو واقعان پیکفه گریدهت (کچین روپس، مهی فه خارن، نهو
 کچکا ل کوژی روشتی و داخاز سکسی ژوی دکته)، د بهرام بهر دا
 (مرنا زهلامه کی، پاسپورته کا سهخته، پولیسین فی باژیری، کرینا فالیوما
 و نه دریس ی من)، کو هه بوونا فان همی دیمه یین هه دفژ، نه نارامیه کی
 لدهو خانه فای پهیدا دکته و نهز باوهرم نه گهر نهفه چیروکهک ژی
 نه بیت! لی شاعری یا دیار کری کو نهفه تابلویه که، کهر نه فاله که. دبیت
 که لهک ژ فان جوهره تابلویان لدوور نهو کهسین دهر بازی سنوران دبن کو

دیمه نین جودا و عاده تین جودا دینن! لی نایا ههمی د سهر که تی بوینه و نایا
 نه فین هه نی چ چیر و کین خوه هه نه؟ هوزانفانی هه ولدایه، وهک تابلویه کی
 مامه لی دگه ل فی شعری دا بکهت و کومه کا وینه بین پیکفه گریدای تیدا
 بیخته بهر چافکی کامیرا خوه.

هوزانفانی زیده تر سهنگ دایه سهر هندهک دیمه نان، هونه ری شاعریه تا
 خوه و سنعه تکارییا خوه ههمی ژبو تهر خانگریه، کو بره ننگه کی جوان و
 لایقی خوینده فانی خوه بهر چاؤ بکهت. نهز باوهر دکهم ههمی نهو وینه بین
 شعری بین دفی شعری دا هاتینه تهوزیفرکن، ب سنعه تکاری هاتینه کیشان
 و هوزانفانی هه ولدایه گیانی بی ب به خشیت.

مرن دفی شعری دا

چ ژ ناگه هی یان بی ناگه هی، هوزانفانی د گه لهک وینین فی شعری دا،
 پهنا بریه بهر مرنی و مرن ژی ب رامانا مرنا بلهز و مرنا هیدی، نه گهر
 ههر ژ تایتلی شعری دهست پییکهین، هوزانفان زومی دبیخته سهر
 تشته کی نه دیار و نه نیاس، نه نیاسی ژی لقییره ب رامانا هه بوون و
 نه بوونا وان ههمی تشتان ئیک بیت، دهما دبیژیت (نهو زه لامی).. بهری
 دوو دهقیقا ل ئیشکی زفری، هوزانفان وهک راکیشانا خوانده فانی خوه،
 چه ندین تشتین هلاویستی دهیلینه پریقه و نیشانا پرسی و سهر سورمانی
 لجه دهیلیت، ههر وه کو د کومه لگه هین روژه لاتی ژی دا، نه م ل سهر
 راهاتینه کو مرن و هه بوون و نه بوون، پیروزی نه و نه م بترس
 سه حدکهینی، لقی وینه ی ژی ههر ژ تایتلی مروؤ دشیته بهر دهوامی بدته
 خواندنا فی شعری و دیسان مروؤ دشیته گوهداریا وی ژی بکهت، لی

شاره‌زاییا هوزانقانی بو وی بازنه‌یی ئەو دناؤ دا دژیت، دزفریت، کو
دزانیت خه‌لکی بقی ره‌نگی پینخوشره و پیش وه‌خت دزانیت، بازاری
تایتلین بقی ره‌نگی یی خورته لده‌ف خاندە‌فای.

ئە‌گەر ل چه‌مکی مرنی دقئ شعری دا فه‌گهرین، دقئیت ل به‌راهیی
بزاین مرن چیه، چه‌ند جورین مرنی هه‌نه و هوزانقانی بو خزمه‌تکرنا شعرا
خوه و لی‌گه‌ریان ل که‌ساتیه‌کا نوی و هه‌قه‌به‌رکرنا دوو عه‌قلیه‌تان په‌نا بو
تشته‌کی بریه کو هه‌می که‌س ژئ بترسیت و هوزانقانی قیایه د ریکا ئینانا
چه‌ند وینه‌بیان دا، په‌ردی ل سه‌ر تشته‌کی راکه‌ت، کو به‌یه‌قییوون، خو نه
گوهورین، نه ئارامی و عه‌قلیه‌تا که‌فن کو روژانه مه‌ گوه‌ لی‌دبیت، چه‌ند
که‌س خوزین مرنی رادگه‌هین! خوزی ئەز مرابه، ئەؤ خوزیا هه‌نی ژئ
بو چه‌زکرنی و دیسان بو بی ئومیدبوونی و نه‌ گه‌هشتنی و بی‌زاری و
گه‌له‌ک گه‌له‌ک تشتین دی ده‌یت، کو خه‌لک هزر دکه‌ت، گه‌هشتن ب
وان تشتان یا ب زه‌جه‌ته‌یان ژئ ریبا گه‌هشتنی دده‌ستین وان دا نینه.
مرن بخوه، هی‌لانا هه‌می تشته‌کی یه‌ ئەوین مروؤ دگه‌ل دا دژیا، هی‌لانا
خیزانی یه‌ و هی‌لانا هه‌قالی و خوشتقی و تورمی‌لی و ده‌وامی و جاددی و
بازاری و هه‌ر تشتی مروؤ دزانیت به‌شه‌کن ژ ژيانا مروؤ تیدا دژیت، ئەفه
ئە‌گەر مرن بیت، لی مرنی بخوه ژئ چه‌ندین ده‌ستین‌کین دی هه‌نه، مروؤ
حه‌ز دکه‌ت مرنا گه‌له‌ک تشتان، دیاردان، عه‌قلیه‌تان، ره‌وشت و عاده‌تان
لی‌پش مرنا خوه ببینیت، دا ئاسوده‌ییا خوه بو ژیاننی رابگه‌هینیت، ب مرنا
قان تشتان ژئ یان ئەو تشتین ئەم د هزرین خوه دا بی قیমে‌تی یان مرنی
پئ د به‌خشین، مه‌ ئاسوده‌ دکه‌ت کو ئەو نه‌ ئەمین ئە‌قین د مرن، هه‌ر
چه‌نده مروؤ گه‌له‌ک به‌حسی مرنی دکه‌ت، لی ئایا مروؤ زوی باوه‌ر ژئ

پیدکەت، ب رامانەکا دی خو گرتنا ب ژیانێ ڤه، مرنێ ژبیرا مروڤی
دەت؟ ئە گەر ل وینەیه کێ ڤی شعری ڤه گهرین، دەما هوزانغان دبیریت:

ئەو زەلامی ھوین دبینن ب رەخ من ڤه
بی رونشتی
روناھی ژ لیڤیت وی ناگریت ژ بەر سمبیللا
چاڤیت وی عەورێ ژ عەسمانا دزی
لەشی ژنکیت رووس د خودیکا را نابینیت

ئەڤه ژێ ئێک ژ وان جورین مرنێ یه، ئەڤین مه بابەتی ڤه خو ل سەر
نڤیسی، ژبەر کو بهزرا هوزانغانی، ئە گەر ئەوی زەلامی ڤه ڤه شیانین
بەر ڤخودانا ژنکین رووس نەما بیت، هینگی ڤه بوون و نەبوونا وی چ
بهاڤی ڤه هەیه، ئەڤه ژێ بهزرا وی جورە کێ مرنێ یه، بەلی د هەمان دەم
دا ئەوی زەلامی ڤه ڤه شیانین ژیانێ ژێ هەنە، بەلی ئەو خانەیین هێرا دیتنا
ژنکین رووس ددەتی، ئەو خانەیین مرین یان کو هەندەک ژ وی وەک
جەستە بی مری یه. هوسا د وینەیه کێ دی دا هوزانغان دبیریت:

بیرەمیری ڤه بی بریت وی سبیری
ل مژویلانکا دکەن
ب چاڤا دئاخڤیت
پیتا ل سیناڤکا خو ددەت
هەکو لەشی ڤه خو بی بێزار دبینیت

(سببہرا برییا)، نیشانا پیرہمیوئی و ناڤ سال ڦہ چوونی یه، دہما ئەڤ پیرہمیوہ لەشی خوہ یی ھەرفتی دینیت کو ھندەك خاین وی یین ئەو زەلامینیا خوہ تیدا د بینیت، یی بەرەڤ نەمانی ڦہ دچن، ئەو ژ ژیانا خوہ ھەمیو بیزار دبیت و مرنا خوہ رادگەھینیت، ھەر چەندە ئەگەر داخاز ژ ی بەیتە کرن ئایا تە بقیت نوکە ژیانا تە بستین یان نە، دی بەرسقا وی نەخیر بیت، لی ئەو وی چەندی راناکەھینیت کو یی ساخە، ئەڤە یە ژ ی ئەو تشتی ھوزانقانی دڤیت بینیتە زمان، کو نە ھەر تشتی ساخ یی ساخە و یی ساخلەمە، ھوسا عدقلیەتی ژ ی ھەڤبەر دکەت، نە ئارامیی، بیزاریی و بەراوہردرکنا ژیانا و خەرییی. د وینە یە کئی دی دا، ھوزانقان دبیزیت: (ئەز نە یی تەنا مە لڤی کەرنەڤالی)، ئەڤ نە ئارامبوونە یان نە تەنا بوون ژ ی ھەمان جورە کئی مرنی یە، ھەر چاوان کو مە ل پیئشی ژ ی گوتی، روژانە خەلک دبیزن ئەز مرم، کو ئەڤە ژ ی جورە کئی مرنی یە کو ب حەز بیت یان نە، ئەڤ داخازییا ھەنی ھندەك ژ ژیانا وی پەریکش دکەت.

ئەو زەلامی بەری دوو دەقیقا

ژ دەرمانخانئ ڤالیوم کرین

دناڤ کابینا تەلەڤونی دا نڤستی و

بەری دوو دەقیقا ل ئیشکی زڤری

ل کولانا بەرامبەری دڤری ھاتیە نڤستن

ئەدریسی من یی د بەریکی دا

ھەر چەندە دڤی وینە ی دا ھوزانقان یی مرنا کەسە کئی دی

رادگەھینیت، لی ترس ژ ناشکەر ابوونا وی کو ئەدریسی وی د بەریکا وی

کهسی دا یه، جوره کی مرنی و نه نارامیی د دته وی. هر چهنده گلهک ویتین دی یین مرنی و رهنگین دی یین بی هیفیوونی و نه نارامیی دفی شعری دا دهینه دیتن، کو ههمی ژی بیزاریی و نه نارامیی ب خواندهفای د پهخشن، وهک فی ویندی (جگاره لدویف جگاری ل هنداف سهری من هلامهتین دوکیلی نه). بهزرا هوزانفانی ژی، نهؤ جوری فهگیرانی، نهو نهیینی یه یا خاندنفا دگهل خواندنا فی شعری بهرهوامیی بی ددهت و ژلایهک دبقه، هوزانفان بی فان ههمی ویندیان دکته د خزمهتا شعرا خوه دا، کو وی ب مهره م دقیت برییا فی فهگیرانی تشته کی نوی و ب شعرا خوه ب بهخشیت و د ههمان دهمد، پهیاما شعرا خوه ژی ب دروستی، بگههینیت.

فهگیران دفی شعری دا

فهگیران لدویف پیناسا ئینسکلویپدیا جیهانی (ویکیپدیا)، هاتیه (فهگیران هونهری چیروک دروستکرنی یه). ژفی روانگهی ژی نه م دشین برییا فهگیرانی وینان بو ههمی تشته کی مه مژویل دکته دروست بکهین، نه م دشین وینان بو رویدانان، بو خوشیان، بو نه خوشیان، بو گوهورینی و ههمی تشته کی دروست بکهین و ههر نهؤ فهگیرانه نه ژی کو بهرهوامیی ددنه ژیانی و تا نوکه مروفل سهر عهردی ژیانی دبهنه سهر. نه گهر هندهک ویندیان فه گهرین ژفی شعری، کو ژبلی جوانکرنا رویی شعری، دبیت ب راکرنا وان ویندیان ژی، شعر هیژا خوه ژ دهست نه دته، وهک:

ٺه و بچوپکي ٺهني ٺهري دوو ده قيقا ل ٺيري

ياري ب سيتافکا خو دکر

جگارا کت کته دفرو شيت و

بو زانينا ههوه

روزي دوو پاکيتا دکيشيت

ژبلي ٺي وينه ي گهلهک وينين دژي بين سه ربه خو هه نه، ٺه گهر ژ شعري بهينه را کړن يا نه، شعر دي هه ر په ياما خو هه هينيت، لي شاعري برييا فان هه مي ٺه گيرانان، يي مه ل پيش که رنه ٺاله کي د راوه ستينيت و ٺه ٺه دوباره کړنه هه مي داينه بهر چا ٺين خانده ٺايي شعرا خو ه، کو هه مي ل جهه کي دگه هه ٺيک و په ياما شعري يي دروست دبیت، ژبه ر کو هوزانقاني هه ولدایه هه ر وينه کي جودا تر ژ يي دي، وينه بخو باخفيت و هه ر که سي ل بهر راوه ستيت، هه ست ب زينديوونه کي بکه ت کو وينه يي بو ٺه گيرانه کي دگه هينيت.

هشياريبون د شعري دا:

هشيار ي د شعري دا، برامانا هشياريبونا هوزانقاني کا تا چ رادده شيايه ناٺه روکا بابه تي شعري هه لبريت، دي چاوان هوزانقان شيت ژ رويدانه کي يان دروستکرنا وينه يه کي يان بابه ته کي رويدانه کا چاره نفيس ساز ٺاشکرا که ت و ژ ناٺ تشين بهرزه بوي دا ده رٺيخيت، دي چاوان شاعر تشي ژ نه ديار ٺينته بهرچاٺ. بينه ٺيٺ زي هه مي ٺه ٺ تشين ل سه ر عه ردي هه ين، ب جوره کي و دوا په يوه ندي ب ره ٺتارين مروٺان

فه ههيه، ئيك ژ فان رهفتاران و پهيوهنديان ژى، پهيوهنديا دناقبهرا مروفي و جهى دايه، ئەفه ژى پهيوهنديه كا گهلهك خورته و هدر ئەف پهيوهنديه يه ژى كو گهلهك جارن ئەف جهى ههني بو مروفي دبته ئەگهري نيهگه رانيي و خه موكيي و بيژاريي. جه و نازادي گهلهك د گرنگن كو مروف ژيانا خوه دناف دا بيه ته سهر، ئەگه هه ئيك ژ فان ههردوويان ژى بهرههف نهبيت، ئەفه دي لهنگيي ئيخهته دناقبهرا في پهيوهنديي دا.

ئەف شعرا ل بهر دهستي مه ژى گهشته كه بو ليگهريان لفي نازاديي، ئەو نازادي دي لكيفه ههبيت و ئەو چ ناستهنگن دريا هه نازاديه كي دا، ئەف گهشته يه كو هه ر خاندهفايهك دشيت ب خواندنا في شعري ل سهر هندهك گريكين وي راوهستيت و وان هه مي تشتان ب بينيت كو هوزانفاني دفتت پهيامه كي بگههننه مه. ژ ئەنجامي خواندنا مه ژى بو في دهفي شعري، شعر بخوه پهيوهنديه كا دانه بريه دناقبهرا هوزانفاني و خواندهفاي دا، بهل پشته ئەف دهفي هه دكهفته بهر چاڤين خاندهفاي، هينگي گرانيا في باري ژ سهر ملين هوزانفاني رادبيت و بو خاندهفاني دميينيت.

ژندهر:

- شوكري شههbaz - كهفاله كي رويس، ل سالا ۲۰۰۵، چاپخانا هاوار ل دهوكي. (ئهو زهلامي.. بهري دوو دهقيقال ئيشكي زفري).

- عهبدوخالق يه عقوبي، دهنگي بلوريني دهق

- هوشياربي له شيوزي شيعري دا، نازاد ئەجهد مهحمود، كوفارا ئايدنده

ژماره ۵۳ ۲۰۰۴ سلیماني

- عبدولقادر حەمە ئەمىن، كوڤارا ئايندە ژمارە ۳۴، تيورى
هلوەشاندەوہ
- ئەمىر حسين رەحيم، فەلسەفەى سىياسى ئەرىستوتېلىس، سەلىمانى
۲۰۱۱.
- توانا ئەمىن، مەنفا و خویندەوہ، ژىلاڤكړيښ پشكوى رەخنەى چاودېر،
۲۰۰۸ سەلىمانى.
- عبدولموتەلىب عبدوللا ، خەيالى زمان ، دەزگای چاپ و پەخشى
سەردەم ۲۰۰۴.
- د. على الوردى، مەزلە العقل البشرى، لا ۲۲
- بىلند باجەللان، ھزراندنى شيعر و بە ئاكارىكردنى رستە ھو مەعريفەى
وشە. مالپەرى دەنگەكان.
- كوڤارا ھەلبەست ژمارە ۹ يا سالا ۲۰۰۱۳ ى دا ھاتىە بلاڤ كرن.

وینہ یین شعری دہہ لبہ ستا (بیڈہ نگیا ہہ واریان) دا یا ہہ لبہ ستقان (محمد مد علی یاسین)

کہنگی مروۓ ہست ب جوانی و تام و چیڑا شعری دکہت، دہما مروۓ خواندہ فای و ی بیت۔ شاعری راستہ قینہ ژی ٹہوہ یی بشیت پتریا خواندہ فای لدوورین خوه خر فہ کہت، نفیسینا ہر دہقہ کی شعری ژی بخودی و ی کہسی و پاشخانہ ییا وی شاعری فہ گریدایہ، ٹہوی دہقی خوه یی شعری دنافرینیت و سنعتکاری ددروستکرنا ٹافاہی و ی شعری دا، دکہت۔ شعرا نوکہ و نوی ژی، زیدہ تر پویتہی ددہتہ ٹافاکرنا زمانی و بکارینانا وی زمانی نفیسینی، د وی دہقی دا و بہرچاقکرنا وان وینہ بیان، ٹہوین دہقی خوه یی شعری پی گہانندیہ بہر ٹیک و وہ کو شاشہ یہ کی دئیختہ سہر بہرپرہرین کاغہ زئی و دوان وینہ بیان دا، خواندہ فال رامانا پھیفان دگہریت و ٹہو وینہ یین ژلای خودی تیگستی فہ، ہاتینہ ٹافراندن و فلاش باککرن۔ ٹہ گہر شعر د گہلہک قونانگان دا بوری بیت و ل دہمہ کی موزیکا شعری بو گوہین خہلکی یا خوش بیت یان دقونانگہ کی دا زمانی شعری ہاتبتہ سہر پشک کرن یان دقونانگہ کا دی دا، بابہت و

ناڤه روکا وی سهرنجا خوانده‌فای راکیشا بیت، ئەز باوهر دکهم دسه‌ر
دهمی نوکه بی پیشه‌سازی و ته‌کنه‌لوژیایی دا، وینه‌ی سهر ژ ههر تشته‌کی
ستاندیه!

ئه‌گه‌ر ئە‌ف پیشه‌کیه ده‌ستپیکه‌ک بیت بو دیار کرنا سه‌نگا وینه‌ی دشعرا
نوی دا، دی هه‌ولده‌ین دڤی نفیسینا خوه دا، شعره‌کا هوزانقان (محه‌مه‌د
عه‌لی یاسین) لبن ناڤی (بی ده‌نگیا هه‌واریان) هه‌لبژیرین و کا چاوان وی
مامه‌له دگه‌ل وینه‌یی شعری کریه، وینه‌ چهند شیايه کارتیکرنی ل
ره‌نگه‌دانا که‌سایه‌تیا فی هوزانقانی بکه‌ت و ژیا‌نا وی و هه‌ست و
نه‌ستین وی به‌روفازی سهر به‌ر په‌ران بکه‌ت یان ژی ئە‌و چ نه‌یتی و
سعه‌تکارینه، شاعری ئافراندن تیدا کری و ب وی ئافراندنی و
سعه‌تکاری، خوه کریه جهی پویته‌دانا مه و ههر که‌سی ل شعری‌ن وی
ڤه‌گهریت، بو جارا دوی و سی ژی تیر نه‌بیت یان ب سهر تشته‌کی نویت
هه‌ل بیت.

ژ میژه‌یه ئەز س‌رانا هه‌بوونا خوه
دگه‌ل ئاوازا چاڤین ته
بو گوھی بای دڤه‌لورینم

ئه‌ف کویله‌یه ژ شعرا وی یا بناڤی (بی ده‌نگیا هه‌واریان) ه. تشتی ئەز
کیشایمه هه‌لبژارتنا فی کویله‌یی ژی، ههر ئەو خوشی بوون یین من ژ فی
وینه‌یی شعری وه‌رگرتین. ئافراندن شاعرانه و هه‌بوونا جیهانه‌کا دی و
بیده‌نگیا په‌یڤا و به‌رزه‌بوونا دنا وینه‌ی دا، شاعری ئەم کیشاینه دنیا‌یه‌کا

دی یا تیکه‌ل، دنیا‌یه کا تیکه‌ل ب حەز و خواسته کین وی فه! ئەڤ کوبله‌یه
 زیدەتر بو وان کەسان خوش دەیت، ئەڤین دڤین ژ روتینا روزانه دەرکەڤن
 و خوشیی ژ هەر ساته وهخته کی تمه‌نی خوه وه‌بگرن، خوشیی ژ
 دهوروبه‌رین خوه و سروشتی وه‌بگرن، په‌یامه‌که بو ئەو کەسین حەز
 دکەن دگەل ئاوازین گوهین خوه سه‌مایی بکەن و دگەل گڤینا بای،
 گرگرا عه‌ثرا و شریقتینا برویسیا یان دەما با دناڤ چیقڵین دار گويزان را
 دبوریت و ره‌ڤینا گیران ژ عەردی دئینیت یان هه‌کو سیلاڤکین بچریک ب
 کەله‌کین چه‌مان دا دهینه‌ خاری و ئاوازین نوی ژ ی پەیدا دبن! ئەڤ
 نفیسینه زیدەتر بو وان کەسانه یین دڤین بینه مریدین ژیانە کا دی و
 بره‌نگه‌کی دی فی گەردونی ته‌ماشه بکەن و ل وی تشتی بگەرن یین
 خەلکی نه‌بینایی و گوه‌ لینه‌بوین یان دناڤ دا نه ژیاين و هەست
 پینه‌کرین. ئەگەر لقی کوبله‌یی و هه‌بوونا هوزانقانی خوه بزڤرین، ئەو چ
 جیهانه یا کلیلدای و داخستی و ئەوی دڤیت کلیلین وی بتنی دبه‌ریکا
 وی دا هەبن و هەر گافا وی ڤییا و حەزا وی لیدا، بو مه‌ وینه‌یه‌کی ژ ی
 دهرینیت! ژ دیتنا ئیکی دیار دبیت کو هوزانقانی مه‌ ژ میژه‌ یه‌ هەست
 بهه‌بوونا خوه‌ کری، یا راست تر هه‌بوونا خوه‌ دبالغبوونا خوه‌ دا دده‌ته
 دیارکرن و ژڤی هه‌بوونی ژ ی، فی‌ بالغبوونی، دکه‌ته‌ ده‌ستپیکه‌ک بو
 قوناغا دوی ژ ژیا‌نا خوه‌، شاعره‌کی هەست ب بی ئومیدی‌ کری و ئەو
 جیهانا خەونین وی بو دچن و هیڤی و حەزین وی بو دبنه‌ مرید، هه‌می بو
 گوهی بای و وژدانا بای دهینه‌ گوتن و فه‌گیران و زی‌مارا بو بای ژ ی
 دهینه‌ گوتن، نه‌ تشتی‌کی نوی یه‌ و به‌رییا وی دایکان بو کورین خوه‌ یین
 به‌رزه‌ گوتینه‌ و به‌له‌نگازان بو دهر‌بازبوونا خوه‌ و گه‌نج و خورتان بو

ده زگرین خوه و کچان بو لاوکین خوه و هه ژاران بو خودیی خوه و فانه
 هممیان زیمار بو بیدهنگی گوتینه و ههوار و زیمارین وان بتنی دگدل بای
 بهریقه بوینه و بژاله بوینه. نهفه ژی وی چهندی دیار دکهت کو ههر
 کهسی نهفرو بدهنگی بلند گازی بکهت یان ههواریان را بهیلت یان
 زیماران بلورینیت، نهو ژ بی نومدیدیا وی یه و لاوازییا وی یه بو
 بوهران. بتنی شاعری مه نه بیت، ژ سهر رهقییا خوه و دلسوزیا خوه و
 چهژیکرنا خوه یا نههتیه ژ دهستان، یی بویه ههفالی بای و زیمارین خوه
 بو فه دلورینیت، تشتی وی جودا دکهت ژی دهما نهو ههواریان ژ
 بیدهنگیا خوه دکهته زیمار و بو بای دبیزیت، نهو چاقین یارا خوه دبیت
 و یی بی سیناهی نینه، یان کو نهو یی دبیزته مه، یا من جیهانهک جودایه و
 نهو جیهانه، من بو خو یا ئافراندی و بمن بتنی فه گریدایه. خوشیا فی
 ویدی دته مامهتیا ههلبهستی دا دیار دبیت کو هوزانقان کهسه کی جودایه
 و یی شیبی تشته کی وه که سیناهییهک بو ژيانا خوه بکهته بیرهاتن و نهقیت
 کهسه کی دی ژوی زیده تر ههست ب وی نهییتی بکهت، کو باشترین
 کهس ژی فی باوهریی بدهتی، بایه و نهو چ جار نهییا وی ئاشکرا
 نه کهت، هوزانقان براستگویانه دان پیدانی دکهت، دهما دهه مان شعرا
 خوه دا دبیزیت

لغان دهمان

بتنی و بتنی بیریا ته دکهم

لغان دران

بتنی و بتنی ژ ته چهز دکهم

يان ڪو شاعر ڙ خو و ويءَ و بيدہنگي زیدہتر تشتہ کي دی نایبیت و
نهقیٽ ہزریءَ، د چ دا بکہت.

(جان لیسڪور) دخواندنه ڪا خوہ دا دبیت: (ہونہرمہند شیوازی
ژیانا خوہ نا ئافرینیت، بہلڪو دوی شیوازی دا دژیت ئەقی پی ژيانا خوہ
ئاfranندی). ئەگہر زیدہتر لقی گوتنی و لقی کولہی شعری بزقرین و
سہح بکہین، دی بینین ڪو وینہی، بہریا ہزری راکریہ یان ڪو وینہی
گریدانہڪ روحانی ہدیہ بہری گریدانا وی بو عہقلی و ئەق روحانیئا ئەز
ژی دبیزم ژی، زیدہتر ئەق کہسین زانستی روحانی دخوین ہست پی
دڪن ڪو خوہ ڙ دنیایی فالادڪن و ہمی ہستین خوہ بو دنیا دی
تہرخان دڪن، ئەگہر زیدہتر ژی مروق بہحس بکہت، ہندہڪ تشت یین
ہہین ہیرا وان ڙ عہقلی و ئەو تشتین مروق دبیت یا جودایہ و مہزنزہ،
ئەق چہندا ہہ دشعری دا تشتہ کي سہرکہتی یہ ڪو ہوزانقان خواندہقایی
خوہ ل گہلہڪ تشتان دزقرینیت، چ ئەو بیرہاتن بن یین ژيانا مروقی تیدا
دہربازبوین یان خواندنا مروقی بیت بو ہہر بویہرہ کي چ ئەو بویہرا ہہ
ہاتیبتہ رویدان چ ژی مروقی بچاؤ دیتبیت یان کہتیبتہ بہر گوہین
مروقی! ژبہر ہندی ژی وینہ دشعرا نوی دا بی زیندی یہ و ئەقہ ژی ئەو
نہیئی یہ ئەوا مروق خوشیی ژی و ہردگریٽ، وہ کي فی کولہی:

ب بيدہنگيا ہہوارپن خوہ

ل تاريٽين روڙهه لاتان

ل دیدارا سیمایی تہ

گه‌وریا زه‌مانی دهه‌ژینم

هوزانقان لقیڤره بتنی نا راوه‌ستیت و ب ویندیه‌کی دی و دهربرینه‌کا جوداتر ژئه‌وا دگهل (بای) نیشا مه‌دای، پتر مه‌دگهل شعرا خوه‌دبه‌ت، ده‌ما دبیتیت: (تاریتین روژه‌هل‌اتان)، ئه‌ری ئه‌گهر روژه‌هل‌ات ژی دتاری بن، پا‌که‌نگی روناھی هه‌یه‌! د دروستکرن و ئافراندنا ویندیه‌کی ژقی ره‌نگی، هوزانقان بی سور ب سور دبیتیت، عه‌شقا من نه وه‌ک یا وه هه‌میانه و ئه‌و په‌نجهره‌یا هوین تشتان دنا‌فا شوشه‌یا ویرا دبین، په‌نجهره‌یا من یا جودایه و ژبو خاترا دیتنا وی که‌سا ئه‌و مژویل کری، دی گه‌وریا زه‌مانی هه‌ژینیت یان کو دی ژیانی هه‌می ئیخته د راوه‌ستانی دا و ناهیلیت ژيانا ئه‌م هیوینی بهره‌وامی بکه‌ت. یان کو ئه‌و بی دبیتته مه، کو نه هین بتنی دقئ ژیانی دا هه‌نه و ئه‌گهر په‌یامه‌ک هه‌بیت کو ژیان تیدا ل دو‌ماهی‌کی راوه‌ستیت، دقئیت ئه‌و ژيانه هه‌ست به‌ه‌بوونا من ژی بکه‌ت.

ئه‌گهر هویرتر لقی کوپله‌ی ژی بنیرین ژ هه‌مان شعر، ده‌ما هوزانقان

دبیتیت:

لغان ده‌مان

نه من سار دبیت

نه من گهرم

نه دمینم

نه ژی ده‌رم

لغان ده‌مان

بتنی و بتنی

بیریا ته دکهم

لعه دگهرم

دبیت تا رادهیه کی نهؤ کوپلهیه، بو مه نه یی خه ریب بیت و ههر
کهسی خوه ب عاشق بزانت، نهؤ دهر برینه و هزر کر نه لدهف هه بن. به لی
هوزانغان یی دگهل مه بره نکه کی دی و (چیزا قیزیاه کا) دی دهیته زمان
و یی دبیژیت، راسته نهز و هین دئیک قه فسه دا عه شقی دکهین و دگهل
بویه را و خهم و نیس و نازارین خه ریب بوونی و عه شقی و دویر که تنان
دژین، به لی نهز یی ئافراندنی دعه شقا خوه دا دکهم. یی دبیژته مه، عه شق
خو گوریکر نه، ژ دهست دانه، لیگه ریانه و وه فاداریه، وه فاداریا نه و ژ
هزر دکهت و نه و بو دچیت، وهک یا جیقانو کانه کو قاره مانی چیروکی،
ریکین ناسی دبرین، ل چیا یین بلند و نهالین کویر و ل گه میا سیار دبو و
دهریا دبرین، شهر دگهل دیوان دکر، به رسینگا کافرین حهفت سه ر و
نهژدهها و پیرین سحرا دگرتن، نهؤ قاره مانه خودانی خوه شیر و کافلانی
خوه بو، هوزانغانی مه ژی خودان قه لهم و هزرین خوه یه، وینه گره کی
بره نکه کی دی یه، ل وان دیمه نان دگهریت، یین لپیش وهخت نه هاتینه
گرتن و دقیت نه و وینن ده گمه ن بو جارا ئیکه مین ب چاقکی کامیرا وی
بهینه فلاش باککرن، د وینه یین شعرا خوه دا ل وان گولان دگهریت و
پیش کیشی مه دکهت کو کهسی بهری هینگی نه دیتن و بیهنا وان
نهزانی بیت و نه هاتینه قوسانندن، بتنی جوداهیا وی دگهل قاره مانی
چیروک و چیقانو کان، ئیک دهیته گوتن و خوشی ژی دهیته وهر گرتن، یا
وی ژی دهیته خواندن و نه بتنی خوشی ژی دهیته وهر گرتن، به لکو
می شک ل سه ر ئا قا دبیت و مروؤ هزرا داهینانی و ئافراندنی دژیا نا خوه دا

دڪهت و ئه و قولاً چڪين تارى لبهه مروفى روهن دڪهت كو مروفه بهه مى
لايه نان فه دژيانى بگه هيت.

ژيڏهه ر:

- بى دهنگيا هه واريان، شعر محمدهد عهلى ياسين، ژ مالپهري وى يى
تايهت.
- رولى (برادوكس) ى دپيڪهاتنا ويني هوزانيدا، حسين نوسمان زيوهى،
سپريٽز ۲۰۰۸.
- معرفة الغير، كاربانتية، ترجمة نسيم نصر، منشورات عويدات، بيروت
باريس، ۱۹۸۴.
- اشكال التخيل، الدكتور صلاح فضل، الشركة المصرية العالمية للنشر،
۱۹۹۶.
- ئهو نفيسينه د(كوفارا رمان) دا ژماره ۱۸۱ دا هاتيه بهلافكرون ۲۰۱۲/۶/۵

په یوه نډیا د ناقبه را خوانده قای و ده قی دا شعره کا (مه اباد حه مید) وهک نمونه

خواندنا هدر ده قه کی شعری، سه فده رکه جوداتره بو جهه کی جوداتر،
په نجه ریه کا دی یه بو بهر یخودانا لایه نه کی فه شارتی ژ ژیانې، دروستکړنا
باغ و گول و گولزارانه، دروستکړنا باژیړه کی دی یه، باژیړه ژ خه یالی
هاتیه نفاقړن. کی گه شتی دوی باژیړی دا دکهت و کی دناؤ وان گول
و گولزاران دا درونیت، هوزانقان یان خوانده قان! نه فه نهو نهیینه، مروؤ
هه ر جار تشته کی شنوی په یدا بوی د شعران دا دبینیت، ژ لایه نه کی فه
هوزانقانی د قیت ژ قی جیهانا نوی دهر نه که قیت و هه ست دکهت،
تشته کی ب تهمه نی سالان ئاشکرا کر و ژ لایه نه کی ديقه، خوانده قای ب
سه ر وی گه نجینه یی هه ل دبیت و هه ست دکهت یی کیشوره کی دی
دبینیت، بقی ژی رهنکه هه قبه نډیه ک دناقبه را هوزانقانی و خوانده قای دا
په یدا دبیت. بو قی چه نډی ژی کو بزاین هه قبه نډیا دناقبه را خوانده قای و
ده قی شعری دا ل چه ئاسته، پیدقی یه نه م ل بهراهیې خوانده قای ناس
بکه ین، نهو کیه وی شعری د خونیت، که سین ساویلکه نه و خوانده قایین
بورجا و نه قین ده می خوه ب سه یرو سه مه ران فه دبورینن یان ژی

ئەكادىمىيە و رەخنەگر و ئەدىب و نڧىسەرىن مەزىن! بو ناسكرنا ڧى خواندەڧاى ژى و ژ بو تىگەھشتنا ڧى جوداھىيى ژى، ئەم نە چارىن دانى ب وى چەندى بدەين، كو ھەردوو خودان پاشماويى خوە يىن ھزرى نە و ھەردويان دڧىت ل وى پەنجەرەيى سەح بكن، ژ بەر كو ھەردو خودان ھەستى و دنيايى دبىنن و شروڧەكرنان وەك خوە ددەنى و ھەر دوو وەك ئىك حەز دكەن، بتتى رىين دەربرىنا وان ژ ئىك جوداترن. ھەر وەكو سارتەر د گوتنەكا خوە دا دبىڧىت: "نڧىسەر بو خواندەڧاى ب گشتى، بو خواندەڧايەكى جىھانى دنڧىسىت، ب راستى ژى بزاف و چاڧەرىيا نڧىسەرى ئەوہ كو دگەل ھەمى مروڧايەتیی ب ئاخڧىت".

ئەگەر ئەڧە خواندنا مە بىت بو خواندەڧاى و پاشماويى وى يى ھزرى، كا چەند يى بەرھەڧە وى دەڧى شەرى ھەرس بكت، دڧىت ل دەڧى شەرى ژى بزڧرىن و ئەو ژىوار و زمان و ڧەبارەيى شەر تىدا بلاڧە دبىت، ئەڧە ژى بو خوديى دەڧى دبىنىت و ئەو چەند شىايە دەڧى خوە بكتە دەڧەكى جىھانى و ئەڧرو ل ڧىرە خواندەڧا خوە دناڧ وى بازىرى و گول و گولزاران دا دبىنىت و سوبەھى ل كىشورەكى دى و ل پانافەكا دى يا جىھانى، خواندەڧايەكى دى و زمانەكى جوداتر و كەلتورەكى جوداتر ب ھەمان شىوازە و ھەمان ئالاڧ خوە دناڧ وى دەڧى دا دبىنىت، مەبەستا من ژى ب خوە دبىتتا وى دناڧ وى دەڧى دا ئەوہ، خواندەڧا ھەست بكت، ئەو دەڧ يى بو وى ھاتىبە نڧىساندن يان ئەو پەنجەرەيا دناڧ وى دەڧى را، بو بوبەر و وىنەيان بەروڧاژى دكت، بو وى تىشتەك نەبىت كو جھى گومانى بىت يان كەھىت ژ يا ئەو دبىنىت و ھەست پىدكەت و ھەروو ب دەھان تابلوپان ژ ھەمان تابلوپىن د وى دەڧى دا ھاتىنە ئاڧراندن، دبىتن.

بو زیده تر روھنکرنا فیّ پھیوھندیی ژئی، مه پھنا بو دهقه کیّ شعری بریه
 ب نافیّ (بو قوتابیا من)، ژ فھاندنا ھوزانفان (مھاباد ھمید). خواندنا من
 ژئی بو فیّ دهقی، ھەر ئەؤ نھینیھ بویھ، ئەو باژیریّ ھاتیھ دروستکرن و ئەو
 گول و گولزاره نه، کا ئایا ھوزانفانی چھند داھینان د ئافاکرنا وان دا
 کریه و چھند شیاھه تابلوین خوه جوان نمایش بکھت و ئەو کامیرھ یا ئەو
 وینھ بیّ فلاش باک کرین، چھند شیاھه ھدستین منیّ خواندھفان بخو راکیشیت
 و ئەز چھند خوه دناؤ دا دبینم، کو ئەزیّ خواندھفان ھدست بکھم،
 ھوزانفانی ئەو داھینانھ ژ بو من ئافراندیھ.

ئەز نھشتو کھ کم

د بەریکا وی یا چھ بیّ دا

ژ بەری تھ، ئەزا ژ بەر کریم

دلیّ وی بیّ ریموت کریه

ئەدمینھ کیّ ژ خو خلااس

تو دیّ بیی

چ نھمایھ بیژیتھ تھ

منیّ ژ ھدستا ئالا کری

منیّ ئھروتی

ھەر ژ دەستپیکا ھەلبەستی، ھوزانفانا مه پھنا بریه بەر وینھیه کیّ کو د
 ناؤ کوملگھیّ مه دا گەلەك بیّ بە لاقھ و پیناسا خوه یا تاییھت یا ھدی،
 ھەر کھسیّ ئەؤ وینھ یھ بکھفیتھ بەر چاقان ژئی، دیّ مەرھما شعریّ بو دیار

بیت، کو ویندیه کی نه لقه و چ خواندنین دی بو ناهینه کرن. هوزانغانی ژى نهؤ ویندیه ب (نه نهقهست) کریه د خزمهتا دهقی خوه یی شعری دا و دقیت دیار بکته، نقشتوکی هیژا خوه یا تایبته یا روحانی ههیه یان کو هیژه که، نه جیهانیبوون و نه پیشکهتنا نوکه و چ کهس نهشین بهرامبه وى راوهستن. د خو بخو دا، نقشتوک بو دوو مه ره مان دهینه چیکرن، ئیک بو که سین توشی نه خوشیپن دهرونی دبن و جورى دوی ژ نقشتوکان بو وان که سانه، نه گهر که سه کی ل که سی دی عاشق بکن یان دوو دلا لبه ر ئیک شیرین بکن. نقشتوکا دقې دهقی شعری ژى دا، نمونا دوی یه و ئینانا خزمه تکرنا فی وینه ی، هوزانغان یی چیروکا عشقه کی بهرچاؤ دکته، کو چ دهست و چ جوانی نهشین دهرزا بیخنه وى عشقی و ژناؤ بهن. ب نیشاندانا ئیکم وینه ژ فی دهقی، هوزانغان دهر برینی ژ ههست و دهرونی خوه دکته و دقیت دهسته لاتا وى ل سهر خوانده قایی وى یا زال بیت و نهفه ژى ئیکم پینگاڤا خودانا فی دهقی یه، کو فی په یوه دنیا ل سهری مه ئامازه پیدای دناڤهرا هوزانغانی و دهقی دا، کو بینه ئیک جهسته، هیژبوونا فی هه قبه ندی ژى، خودی خودانی دهقی بخوه یه دگهل نهو تشتی نقیسای.

د کوپله یی ئیکی ژ فی شعری ژى، کومه کا وینه یان دکه فنه بهرچاؤ، وهک (نهز نقشتوکه کم... دبه ریکا... وی یا چه پی دا... ژ بهری ته نهزا ژ بهر کریم) و (دلی وی یی رموت کریه)، دوو تابلوین نلف، هوزانغانا مه یا دوپات دکته، وى هیژه کا تایبته ههیه، یا شیایی ههستیارترین جه، نهو ژى (دله) بیخنه بن کونترولا خوه و یا روی بروی دیژیت، نهز کونترولی ل وی دکم، ههر گاڤا من قیا یی ددهستین من دا و ژبلی من

نه‌شپت هه‌ستین خوه بو که‌سی دی ئاشکرا بکه‌ت، خو نه‌گه‌ر ئه‌وی که‌سی چ سالوخت هه‌بن ژى. (تو دى بىنى... چ نه‌مايه بپژينه ته)، پشت راستى دڤى وینه‌ی دا، مه‌سجه‌کا فه‌کرى و بى منه‌تپى يه بو که‌سا به‌رامبه‌ر، کو من هه‌مى هه‌ست و نه‌ستین وى داگير کرينه، ب تايه‌ت ده‌ما دبپژيت (منى ژ هه‌ستا ئالا کرى).

بو نفيسينا ئى ده‌قى شعرى، هوزانقانا مه‌ ڤيايه گه‌له‌ک جورين وینه‌ی بپخته دخرمه‌تا ده‌قى خوه دا، ڤيايه ته‌کنیکا ده‌قى خوه ب هونه‌ره‌کى جوان و ليکدايى نيشان بده‌ت، په‌نايى ب به‌ته به‌ر دروستکرنا گه‌له‌ک جورين وینه‌ی، د وینه‌يه‌کى (درکه‌يى) دا ڤيايه ئه‌و تشتى وى مه‌ره‌م بى ب ره‌نگه‌کى دى و نخافى به‌رچاڤ بکه‌ت، هه‌ر وه‌کو د پیناسه‌يا وینه‌ی درکه‌يى دا هاتى (وینه‌یى درکه‌يى بریتى يه ژ بکارئینانا واتايه‌کا ئاشکرا ل شوينا واتايه‌کا فه‌شارتى و به‌رزه کو مه‌ره‌م بى واتايا به‌رزه‌يه). دڤى وینه‌یى درکه‌ی ژى دا، دبپژت (دى بىنى ئپدى نه لیف... نه تبل.. خزمه‌تا ته‌ ناکه‌ن) يان کو مه‌سجا وى ئیکسه‌ر بو قوتابيا وى يه، ئه‌و که‌سا وى دڤيت شيره‌تا لیکه‌ت و ده‌ه‌مان ده‌مدا، يا هه‌ڤرکيى ل سه‌ر تشته‌کى دکه‌ت کو چ ژن بى قایل نابن، که‌سه‌کى دى به‌شداريى دگه‌ل وى دا بکه‌ت، کو مه‌ره‌م بى زه‌لامه، هوزانقانا مه‌ به‌ره‌نگه‌کى فه‌شارتى يا دبپژينه وى قوتابىي هه‌ر وه‌کو وى ناڤ ئینای، ئه‌و تشتى تو بى وى زه‌لامى رازى دکه‌ی و به‌رامبه‌ر دلى وى بخو راکيشى، ئه‌و تشت مڤايى ته‌ ناکه‌ن و نه‌گه‌ر بو ده‌مه‌کى ته‌ هزر کریت، ئه‌وى ژ به‌ر وان تشتان ئه‌وين ته‌ بو ده‌ستیر داين، دى دومى کيشن، نه‌خپر ژبه‌ر کو هه‌ر وه‌کو د وینه‌یى پيشى دا هوزانقانى بو مه‌ ديار کرى، دلى وى بى ريموت کره‌يه. به‌لى چ ژ

مهره م و چ ژ بی ناگه‌هی، نه‌ف وینه‌یه خوانده‌فای ب سهر نهینه‌کی هل دکهت، نهو ژی، بو دهمه‌کی، نهو کهس نه دبن کونترولای وی دا بویه و باژنله بوو، دهما دبیت (نه‌گهر بو دهمه‌کی).

ژ بو وی چه‌ندی زیده‌تر دنا‌ف خودیی فی ده‌قی و نهو ته‌کنیکا د وینه‌یین فی شعری دا هاتینه بکارئینان، فه‌کولین و هنده‌کان ژی سهراف بکهین. دی بینین، هوزانقانا مه دفی ده‌قی دا گه‌له‌ک تشت ئیخستینه زمان و ده‌قی خوه پی زه‌نگین کریه، نه‌ف تابلویین هاتینه پیشاندان، به‌سن نه‌گهر پیشانگه‌هه‌ک بهینه فه‌کرن و خه‌لک لی ته‌ماشای بکهت. وینه‌یین جوراوجورن، هنده‌ک ب کامیرا ناسایی هاتینه کیشان و هنده‌ک ژی ب کامیرا سینه‌مایی و بو درامایی ده‌ست ددهن و هنده‌کان ژی مرو‌ف دزانیت شوین تلین وی د به‌رچاقن کو ب فرچی ناسای هاتینه نه‌خشاندن. نه‌گهر فان وینه و تابلویان ههمیان ژی د ئیک تابلوی مه‌زن دا کومفه بکهینه سهر ئیک، تیکه‌لی هه‌ست و سوز و ناخی خودانا ده‌قی بکهین، دی بینین، بیی ماندیوون و خو وه‌ستاندن د نافراندنی دا، بیی خوه ل زمانه‌کی ناسی بکه‌ته خودان و وینه‌یین خوه مژه‌وی بکهت و هند د ده‌قی وی بگه‌هن و هند ل نیفا ری خوه د سهر را گا‌ف بدهن، شیایه تابلوی خوه بی دایک بینته زمان و ل سهر قه‌ره‌بالغترین سیریان نمایش بکهت و خه‌لکه‌کی لدوورین خوه خرغه بکهت. نهو هه‌شه‌ندیا مه ل سهری ژی ناماژه پیدای، نهوا دناقبه‌را نفیسه‌ری و خوانده‌فای دا پیدای دیت. هوزانقانا مه شیایه وی پدیوه‌ندی موکومتر لیبکه‌ت و ژ قالبی ناوجه‌گه‌ری و نهو په‌نافا به‌رته‌نگ دهر بیخیت و ههر که‌سی ل ههر جهه‌کی و د چ ناست دا بیت، بیته به‌شه‌ک ژ فی ده‌قی، ژ به‌رکو نهو خوانده‌فایی مه ناماژه پیدای و کا

ناستی وی ل چ رادده یه، هەر کهسهك بیت و د چ ئاست دا بیت، دشیّت
 ب بیته بهشهك ژ فی دهقی و خوه دناؤ دا ب بینیت، ژ بهر کو بابهته که و
 هه می کهسان ههمان سوز و دلینی و ههست و سوزداری هه نه، ئەؤ دهقی
 هه نی ژى ئاماژه یه که بو فی بابه تی مه ههلبژارتی ژ بو دهست نیشان کرنا
 خوانده فای ب خودی دهقی فه و جیهانیبونا دهقی. ئەفین ل خاری،
 هندهك وینه یین دینه ژ فی دهقی شعری.

ئو نه شیاپه دگهل هه وایی

لهقه کی ل سیفی بدهتن

دگهل من .. و بمن

داهینانین خو بیّت کرین

ئه گهل ل وینه یین فی کولبه ی ته ماشه بکهین (ههوا، لهق، سیف،
 داهینان)، دی بینین هوزانقانا مه یا وینه یه کی بهرچافی خوانده فایی خوه
 دکهت، ئەو ژى چیروکا (ئاده می و هه وایی) هه وه کو د قورئانا پیروز دا
 هاتیه فه گیران، (کا چاوان ئاده می ل سه ر خاترا هه وایی)، ههردووکان ئەو
 سیف خارن، کو خودی گوتبو ههردوو یان نابیّت هین ژ وی داری بخون و
 بی ئەمریا خودی کرن و د ئەنجام دا، خودی ههردوو ژ بهههشتی
 ده رئیخستن). یان کو دیار کرنا ههسته کی یه و مهسجه کا ئیکسه ره کو ئەؤ
 کهسه بی وی نهشیّت چ لقینان بکهت و ئەو بتنی یال سه ر دلی وی زاله
 و خو روژانین وی ژى د هزر کرنا وی دانه، یان کو (داهینان) ین وی ژى
 ئەگهل ب ههز کرنا وی نهبن، ئەو نهشیّت ئەنجام بدهت، ئەفه ژى

نیشاناندا نمونه کا جبهه روتا ژنانه ل سهر رویی عهردی، کو نه گهر ژنان
حهز کر، زهلام د بنه گوستیل د تبلین وان دا.

تو خه ونه کی

سپیډی رابیت

یی د خه ندقیت

بزافا روحا راستیا خو دکهت

لاشه کی ههرفتی هزار و ئیک پارچه

نه ؤ کاره ب ته ؤه ناهیت

(لوغزه که) نه ز نه م

کهس نا ؤه کهت

دقی کویله یی شعری دا، هوزانقان یی ب راشکاوانه دبیژیت، خو
نه گهر هات و نه ز دخی دیمه نی دا نه م ژی، نه و دیمه نی ته و وی ل ئیک
نغین و ئیک خه ون کوم ؤه دکهت، بهلی رمان ژی نه نه وه کو نه ز د
هه بوونی دا نیم یان من شوین تلین خوه نه بن، ژ بهر کو تو تشته کی وهک
عهورین هاقینان، نه سیبه ری دکه ی و نه ژی بارانی د بارینی، ژ بهر کو ههر
وه کو هوزانقان دبیژیت، نه و (لوغزه که و کهس نه شیت گریکین وی
ؤه کهت، گهر نه و بخو نه بیت.

نه ؤ کویله یی هدی ژی بهسه کو خوانده فا خوشیه کا تایهت ژ فی
شعری بینیت و ب دهان پسیاران د سهری وی دا بجه بهیلیت، کو
جاره ک دی و جاره ک دژی ل خواندنا وی بزقریت و بزایت نه و چ گریکه
دخی شعری دا هدی، خودانا دهقی خوه پی بیمنهت دکهت و خوه ب

ماموستا دزانیت و ب ههمی ویره کی و بی منه تیا خوه دبیژیت، نهو یی هه ی، دا کو ژ بن ههستین من نه دهرکه فیت.

نایا نهو چ نهینیه نهؤ زهلامه بی سرکیش و ملکه چی فان ههستان دبیت؟ بوچی نهؤ زهلامه خوه دویر دئیخیت و جارهك دی دزفریت و نهو چ ههفرکیه دنافهرا خودانا دهقی و فی کچی دا هه ی؟ نایا نهو ره گهزی دی یه و سوزداریا عهشقا وانه و خودانا دهقی بریا فی قوتابی دقیت بیژته مه، عهشقا من ب چ رهنگان دهرز ناکه فنی! هه ر چاوا بیت نهو نه بابه تی فی نفیسینی یه و تشته که بخودی خودانا دهقی فه هه ی و نهمین خوانده فا، بی کرینا پلیتان، دی ل قولاچکین دهقی گهرین.

ل دوماهیا فی نفیسی ژ ی نهوا من فیایی بینمه خه بهر، کو پشتی پیلا نوبخازی، جوره دویرکه تنهك دنافهرا خوانده فای و خودی دهقی دا دهاته دیتن و پیشوازی ب رهنگی پیدفی بو نه دهاته کرن یان خوانده فای ناسایی نه دشیا بهرده و امی دگه ل دا بکه ت. ژبو وی چه ندی کو نهؤ هه فیه ندیه یا موکم بیت و خوانده فا دگه ل دهقی بیته ئیک هه ست، دقیت شاعر و نفیسه ر بزانی دی چاوان دهقی خوه که ته دهقه کی جیهانی و خه لك هه می و ل هه می جهان وی دهقی بخوینن و دگه ل دا بمین.

ژپدهر:

= حسین نوسمان عبدالرحمان، رولی پارادوکس ی دینکها تا وینی هوزانی دا، چاپا ئیکی چاپخانا خانی دهوک ۲۰۰۸ بپ، (۸۹).

= نهجه د چاک، کوفارا رمان، شیعی جیساوازی کوردی بو خوینهریکی نهوتوی نییه؟ ژمار ۱۸۱.

= نعمت الله حامد نهیلی، شیواز گه ری، دهوک، ۲۰۰۷.

= نزار نورمانی، خوین دهه میژا به فری دا، چاپخانا وهزاره تا پهروه رده.

= مهباباد حمید بو نهوی دی، ههلبه ست، چاپخانا هاوار ۲۰۱۳.

دهما شاعر ل نیقا جهستهییٰ خوه ییٰ دی دگهریت شهمال نهرزی و مهريوان سندی وهك نمونه

تشتی ژ همیان زیده تر هیژی و بدرده و امیوونی و سهر کهنی دده ته
ههر مروغه کی، دویر بینیا مروفی بخویه، بو وان ههمی تشتین دکه فنه
بهرچاقین مروفی و شروفه کرنا مروفی بو ههر هویرده کاریه کی! که چ
مروغ وان تشتان ههر وه کو خوه ب بینیت و شروفه بکته یان وهك
خهیال هزری تیدا بکته، خهیال ژی برامانا فه دیتنا کدش و هه وایه کی
نوی و به رفه رهتر.

بمن وهره خهیال و راستی ههر دوول دهر وازه یه کی دگه هنه نیك، نهو
ژی نه گهر که سی خهیالی بیت و ههر تشته کی وهك خوه و وهك وی بقیت
بینیت، هینگی دی نهو خه یالا هه نی گه شبینیه کی و نارامیه کی دته گیان
و دهرونی وی که سی و نه گهر مروغ ژیان ب مرنی خهیال بکته و ههمی
تشته کی ب دوزه هی و به دبه ختی، ب نیگه رانی و دوو دلی ههمی
بکته، هینگی نهو ژيانا هه دی نه نارامیا دهرونی ددویف خوه را
کیشیت! بهروفاژی نه گهر ژيان ب گه شبینی دناؤ خهیالی دا بهیته
وینه کرن، دی به ره می وی وینه کرنی ژی تشتی جوان و جوانتر بیت، نهؤ

وینه کرنا هه‌نی ژێ مەرهما من زێده‌تر بو که‌سێن به‌هره‌مه‌نده چ شاعر یان شیوه‌کار یان ژێ چیرۆکنقیس بن.

ئه‌گەر فێ تێروانینا ل سه‌ری مه‌ ئاماژه بو دای، ل سه‌ر ئه‌زمونا دوو شاعرین گه‌نج وه‌ر بگه‌ڕین و بزاین دیتنا گه‌نجی بو ئاینده‌ی و خواندنا وی بو ده‌ور و به‌رین وی چاوانه و ئه‌و چاوان پێشوازیی ل راستیان دکه‌ن، چاوان که‌ش و هه‌وایه‌کی تاییه‌ت بخو دروست دکه‌ن، ژفی که‌ش و هه‌وایی هه‌نی ژێ، دی هه‌ولده‌ین هه‌نده‌ک ژ نیگه‌رانیان وان بو ده‌روازه‌پێن ژیانێ، ره‌شبینی یان گه‌شبینیا وانو پاشه‌روژی، بزاین بینینا چاڤین وان بو فێ جیهانی چه‌ند قه‌تره دکه‌ن، دی زێده‌تر شێن بابه‌تی خوه سه‌راڤ که‌ین و ئه‌وی تشتی گه‌هینین یی مەرهم پی.

ئیک ژ وان قه‌له‌مێن تازه دناڤ قادا ئه‌ده‌بی دا په‌یدا بوی و مشه شعرین وی و جارنا چیرۆکین وی ل سه‌ر روپه‌لین روژنامه و کوفارین ده‌قه‌ری دا ده‌ینه دیتن (شه‌مال ئه‌رزى) یه، کو ئه‌ز باوهرم هه‌ر که‌سی چه‌زا دویفه‌چوونا ئه‌ده‌بیاتا ده‌قه‌ری هه‌ی و بزانیته چ داهینانا نوی ده‌یه‌ته کرن، دی ئه‌ڤ ناڤه ب به‌ر چاڤان که‌فیت و بخاندنا به‌ره‌مه‌ک و دوو به‌ره‌مه‌ین وی، دی بیته سه‌رنجا وی و باوهرناکه‌م ییدی خوه د سه‌ر تشتین وی را گاڤ بده‌ت، که‌سی دووی ژێ من بو بابه‌تی خوه هه‌لبه‌ژارتی و شعره‌کا وی وه‌ک نمونه وه‌ر بگه‌رم، ئه‌و ژێ هه‌لبه‌ستفانه‌کا گه‌نجه بناڤی (مه‌ریوان سندی)، کو شیاپه تاییه‌ت‌مه‌نده‌یه‌کی دکی‌شانا وینده‌ی دا بخو په‌یدا بکه‌ت و شعرین وی هه‌می نه‌یی و لیگه‌ریانن و مشتێ وینده‌پێن شعرێ نه، کو باوهر دکه‌م ئه‌و ئه‌ندازه‌یا ئه‌ڤ خاڤه وینده‌پێن خوه پی دکی‌شیت، ئه‌ندازه‌یه‌ک ب وی بخوه قه‌ تاییه‌ته.

شہمال ندرزی د کولہ کی ژ شعرا (شادی ب جانی من بیدخشه ..دا
ناخی دنی شاد بڑیت)، دا دیبڑیت:

ب گریانا من !!

ہہسارہ ریڑہوی زقرینا داوہتین خو ژ بیر دکھن

ب شہباشہ فہ

دہنگیڑ بہرہؤ وارگہہی مرنی بار دکھن

تہ گہر لفی وینہی سہح بکہین و سنہتکاریا شاعری بینین کا چہند
بی شارهزا بویہ دکیشانا فی وینہی دا و شروفہ کرنہ کی بدہینی و مہرہما
وی ژ کیشانا فی وینہی، دی بینین کو شاعر گہلہک شہقان ل بہرامبہر
ہہسارہ و ستیران مایہ ہشبار و دگہل کہتہ دان و ستاندنی، شاعرہ کی
عاشق و تا راددہیہ کی بی منہت یانکو ہیشہک بو ژیانہی ہہی، دہما
دیبڑیت (ب گریانا من!!) یانکو بی نازداریا بو ہہفالا خوہ دکہت و
دیبڑیت خوہ ژ من دویر نہکہ و بی دلیا من نہکہ و راجیتہ کا داخوایا
وی ہہنہ، دا بشیت وان ہہمی داخوایا ژ ب دہست خوہ فہ بینیت،
بی بہرہؤ کیشانا وینہیان فہ چووی و ہہمی جورہ کین میکروسکبونان
بین نیخستینہ دخرمہتا فی شعری دا و بی ل بہرامبہری ستیران راوہستیایی
و تہؤ ویتی ہہ بی راکیش کریہ دفی کولہیی دا، تہو ژ، بی دینتہ بیرا
وی کو تہز و تو گہلہک ل بہر جوانی و سہما ستیران راوہستیاینہ و مہ
ہیقی و خوزی ل بہر ہہبوینہ، تہ گہر ہات و تہ داخوایین من پشت
گوہ کرن، تہو ہیقی و خوزین من و تہ بو خوہ راجاندین و تہم ب

دریژاهیا شهفان ماینه هشیار و مه تهماشای عهسمانان کری، دی بیته دره و نهبون و بییهقیبون ئەفه ژی دحالهته کی دا، دهما گریا من ریروهوی وان ههسارهیان دگهوریت.

دشعره کا خانم (مهریوان سندی) دا بناقی (من پیرسه) کو د کوفارا پهیف ژماره ۶۰ دا بلاؤ بویه دبیت:

سال

وهرزى پهرموچکانه

مینا گولچکه کا بهفری

د بادا شهرا با ژیانی دا دبیته تهمه

دقی کولپهیی شعری دا (خانما مهریوان) زوما کامیرا خوه ئینخستیه بهر دیمه نه کی کو ژ چندنیدین وینهیان پیکدهییت، کو براستی لیکدانا وان ههمی وینهیان بههفرا و دروستکرنا تابلویه کی ژی، جهی سهرنجی یه و تا ژ تهمام بوونا دیمه نی خوه پشت راست بوی کو ههمی بههفرا دشین بینه تابلو، شنوی فلاش باک کریه. ئەفه ژی سنعهتکارییا وی ددروستکرنا وینهیین شعری دا نیشان ددهت و کا چهند یا دهستههله، ئەگەر زیدهتر ژی خوه بهردهینه دناؤ فی کولپهیی شعری دا، روژین سالی وهک پهرموچکین بهفری ل قهلم داینه و ههر کهسهک ژ مه سالین تهمه نی خوه ب هژمارتنا روژین سال فه دزانیت و تا فییره ئەف وینهیه بو ههمی کهسان دبیت تشته کی نورمال بیت، لی دهستههلی و سنعهتکارییا شاعرا مه د شهرا با ژیانی دا دیار دبیت، دهما وان پهرموچکین بهفری کو ههر ئیک سهربه خو ژ عهسمانی

بهره ژ عهردی د ماراسونه کی دا دهینه خار، لی روژین شاعرا مه ریوه وی
 هاتنا خوه بهرزه کرینه و ههمی ب ئیکجاری، کو ب نمونا گولمچکه کی یان
 لیکدانا فان ههمی پهرموپچکان، گولمچکه کا به فری ژی دروست دبیت و
 لیکدانا روژان ژی ساله ک دروست دبیت، لی تشتی جیاواز لدهف شاعرا
 مه کو نه شیا به ئیک دیمه نی بچویک ژی ژوان ۳۶۶ روژان بو مه بهرچا ژ
 بکدت و بتنی و براشکاوانه دبیت، بورینا ساله کی لدهف وی بتنی
 دگهل پیکه کی شهرابی یه و نهجمی وی بیهوشی یه یان کو هه بوونا وان
 روژان وه کو نه بوونا وانه، بتنی زیده بوونا ساله کی یه ژ ته مهنی! ئینانا
 شهرابا ژیانی ژی ههر بو دروستکرن و بی بهاکرنا ته مهنی وی بویه
 لدویف فی شروفه کرنی و نه م ههمی دزانین شهراب فه خارنه کا کحولی یه
 بو بیهوشکرن و سه رخوه شکرنا مروقی و شهرابا ژیانی ژی ب وی رامانی
 کو مروقه نه زانیت نه ژ روژیت هه چاوان دبورن و چاوان دبنه سال.
 نه گهر ل وینه یه کی دی بی ههمان شعرا کاک شه مال نه رزی فه گهرین و
 دیتنا وی بو ده ورو بهرین وی چاوانه، بزاین گه شیبینی و ره شیبینیا شاعری
 چاوانه و دیتنن وی بو ده ورو بهرین وی ب چ رهنگن و نه و ژیانی ب چ
 روی دبیت و خاندنی چاوان دده تی، ده ما دبیت:

بلبل ب سی وائین ئاواز خواندنی دچنه خولا دیمایا وهرزان

ههر چهنده نه ژ وینه یه دناؤ ناقاهی شعری دا دکه فیتنه بن رامانه کا
 دی، لی سعه تکاریا شاعری خنده قای نه چار دکت کو ههر وینه یه ک
 جوداتر ژ بیدی رامانا خوه و ناقاهی خوه هه بیت نه گهر هات و که تنه بهر

قهلمه می ره خنه گره کی و فیا فی نافاهی ژبه ر ئیک ببهت، هه ر وه کو مه ئه ؤ
 وئی هه نی هه لیزارتی و ئیخستیه دخزمه تا بابه تی خوه دا، ژبه ر کو
 بلیمه تیا داهینانی دوی چهندی دایه دگهل دهرئیخستنا هه ر وینه یه کی ژ
 نافاهی هه لبه سستی رویی وی نه شرین نه بیت. نه گه ر نه م ل شروفه کرنا فی
 وینه ی ژی فه گه رین فه، نه م هه می دزانین و نه م ل سه ر راهاتینه کو (بلبل)
 بو دهنگ خوشیی و ناوازین خوش جوداتر ژ هه می بالنده یین دی
 نافدارتره و خه لک ژی فی گیانه وه ری بچویک هه ر ژبو فی مه ره می
 بخودان دکهن، وینه یی شعری ته مام دبیت نه گه ر نافی (بلبل) ی هات،
 هینگی هه می که س تاییه قهنه دیا وی دزان و تشته کی نه گوهوره کو بلبل
 چ تشتین دی و کار و کریارین دی نینن ژبلی خاندنی و دهنگی خوشیی!
 لی دوبرینیا مروفی داهینه ر و سنده تکار نه وه کو مروف نالیه کی دی ببینیت
 کو خه لکی هزر لی نه کر بیت، ده ما شاعر دبیت (بلبل) ب سی واین
 ناواز خاندنی دچنه دوماهیا خولا وه رزان). نه فه ژی هه می دی دریا
 کیشانا وینه یین وی یین شعری دا ته ماشه که یین و نه و خه یالا وی نه ؤ
 وینه یه بی مکیا ج کرین، ژ به ر کو نه و تشتی دناف راستیی دا رویدده ت بو
 مه نه بی گرنه گه، به لکو راستیه ک یا هدی کو نه و تشتی دناف خه یالا هه ر
 که سه کی دا وه راری دکه ت و خودیی مروفی بو وی خه یالی کار بکه ت د
 به رامبه ر دا هیزی ب مروفی دپه خشیت، کو نه فه یا گرنه گه بو هه ر
 که سه کی ژ مه و هیقیا به رده و امیوونی دده ته مروفی.

دپارچه شعره کا خانم (مه ریوان سندی) دا مروف هه ست ب بیزاری و
 ره شینی و نیگه رانیی دکه ت، بتاییه ت ده ما مروف فی وینه ی دخوینیت، کو

خو دهست دانه بو قهدهری و بیزاربوونه ژ بهرگه‌ریانا مافین خوه، دهما
دبیژیت:

مش مشا دهنگی من
ل کپله کا ده‌ریایی بهیسه
من بهیله
و من نه‌به...
حه‌تا ده‌ریا پورا مه ب ههمی ره‌نگین خوه شه دکت!

ههر که‌سی لبر فی تابلوی راوه‌ستیت، تابلو دیمه‌نی ده‌ریاییه‌کا
خورته و شاعر زومی دئیخته سهر ده‌ریایی، چند وینه‌یان ته‌قلی هه‌ژ
دکته و بی‌زایا خوه لدوماهیی دکته قه‌ده‌را درنده‌ییا فی ئافی و دکته
وه‌غده‌را دوماهیا هه‌ناسه‌یین خوه، نه‌فه‌ژی ده‌ما دبیژیت (حه‌تا ده‌ریا مه ب
ههمی ره‌نگین خوه شه دکت)، ده‌ما مرو‌ژ خوه نقومی ئافی دکته، پرچا
مرو‌فی ئیکه‌م تشته پیشوازیی ل وی نقوم بوونی دکته و بجوانترین شیوه
ده‌یته شه‌کرن. به‌لی دگه‌ل فی قه‌ده‌ری ژی شاعر نا راوه‌ستیت و نه‌گه‌ری
ره‌شینیا خوه ژی بو عه‌قلی ململانی و فی هه‌فرکیی دزقرینیت، ههر
وه‌کو دبیژیت:

باژی‌ری مه‌لنگین خوه
دی‌لافا گوندی دا دله‌یزینیت!

ئەفە ژى ب وى راما نا شەكستنه كى دەھىت كو دخودىي خوه دا بو
 ھندەك ئالتەرناتيفين دى فەدگەرىنيت، ئەو ژى مەملانە و ئەو ياساين
 دكەفە دىن دەستەھلاتا عەشائىرى فە، ئەگەر كەس ژى ژى بەھس
 نەكەت، ئەو كەسەن بەھرەمەندەن د بەرھەمەن خوه يين شعرى دا رەنگ
 دەن و پيش كومەلگەھى ھەمىي فە دئاخفن، ژبەر كو ئەو دزانن، ئەون
 كەسەن مەرەم بى.

ئەگەر زىدەتر دنا فان ھەردوو شعرا دا بچىنە خارى، دى ب سەر
 ھەفكيشەيە كى ھلبىن، مەملانە و كيشمە كيشەك دناقبەرا شاعرى و
 شاعرى بخو دا، لىگەريانە كا راستە وخو بو نىقا دوى ژ جەستەيى خوه يى
 بەرزە، ھەر وە كو مەرەقا نىزىكبوونا وى نىقا دى يا جەستەيى وى/وى و ژ
 دەرنەنجامى فى ھەفكيشەيى ئەو بەرھنگارى نىگەرانى و دوو دلىە كا بى
 ئەندازە بوى و ژ ئەنجامى وى بى ئەندازە ييا خوه ب سەر (بىنن، بىستق و
 زمان) وى/وى بى شعرى دا پەحن كرى، دى بىنن كو پترىا وىندەيان ل
 بەر فى جەستەي ھاتىنە كيشان و يان ئامازەكن بو نىزىكبوونا فى
 جەستەيى، ئەفە ژى نە كارە كى گەلەك ب زەھمەتە وەك بىروكە ژبەر كو
 ھەر ژ دەستپىكا پەيدا بوونا مروفايەتتى، ئەف ھەفكيشە ييا بەردەوامە ھەمى
 كەس (ھەردوو رەگەز) ل نىقا جەستەيى خوه يى دوى دگەرن.

تشتى سەرنجا مروفى ژفان ھەردوو دەقن شعرى بو خوه دكيشيت،
 زىدەتر ژ كەسەن دەروور بەرەن خوه ھەر وە كو شاعر ھزر دكەن و ئەو
 خوه دبىنن، ئەو يى فى بارگراىى ژ سەر ملين خوه سست دكەن و ژ
 بەگراو ھندى خوه يى ھزرى دەردئىنن، دى بىنى ئەو يى خوه روى ب
 روى مەملانە كى دكەن و ئەو نىگەرانى و دوو دلىا لدەف ھەمى، كو ئەو

پیش وهخت دزائن به شه کی گرنگی فی نیگه رانیا هنی بو بیده نگی عه قلی
 بهرامبهر هزر کرنی و زیندان بوونا عه قلی بهرامبهر دراوه ستیت، کو نه شیا به
 خوه بگه هیته نیقا دیا جهسته بی خوه، ههر وه کو (خانم مه ریوان)
 بر اشکاونه دیبژیت (باژیری) مه لنگین خوه.. دیلافا گوندی دا
 دله یزینیت!، ژبه ر هندی ژی ئەؤ رهنگفه دانا هندی د قالین جودا دا
 بهرچاؤ دبیت و ل هه میان ژی که سین بهر هره مهند فی باری ل سهر ملین
 خوه رادکه ن، چ ئەو دهر برینا هنی ب رهنگه کی پوزه تیف بیت یان
 نه گه تیف. ئەؤ سهر اؤ بوونا هنی ژی، ههر وه کو دیار ژ دهقه کی شعری
 بو دهقه کی دی بی شعری جودا تر دکه قیته بهر چاؤ و ئەؤ کاریگه ریه ژی،
 دکه قیته بن باندورا فهرهنگا شاعری و هوستا کاریا وی دنافا کرن و
 نژاندنا دیواری شعری دا و ئیکه م سهرکه فتنا شاعری ژی بو خودی
 سنعه تکاریا وی دفی بیافی دا نشان ددهت، کا چهند خودان فهرهنگه کا
 هزری و مه عریفی یا بهر فراهه و چهند دفی ململانی دا بی سهرکه تی
 بویه. ههر ئەؤ سنعه تکاریه یه ژی کو مروقی ژ مروقین دی جودا بکهت و
 ری بده تی ب عهقل وینه یین خوه بینته زمان و زمانی بکه ته که رهسته یه کی
 زیندی کو ههر دهم لدویف نویاتیان بگهریت. رهنگفه دانا ههر
 شکهسته کی ژی دهرئه نجامی نه بوونا تیگه هشتی یه دناقبه را مروقی و
 خودی مروقی دا، ئەگه ره وک شاعر و خه یال وهر بگرین، ژبه ر کو ئەو
 تیکنه گه هشتنا هنی شکهستنا جهسته یی و گیانی لدهف مروقی پهیدا
 دکهت.

خواندنه کا کورت بوسى تیکستین (قیناع) کرى دوو شيعر و په خشانهك

سى دهق، دوو شيعر و ئيك پهخشان، بارا لاپهري ۱۱ ى ژ
روژناما وار ژماره ۳۱۴ بوون. نه گهر ههر سى دهقان وهك تيكست ب
خاندنه كا هزرى و كورت، بو خوديى نهو كه سين نهو تيكسته دارشتين و
نهو ژيواري نهو كه سه دناؤ دا دژين، بكهين. دى بينين سى هزرين
هلوهر يابينه، برامانا بى نوميدى و ههقدژيى دناقهرا دوو كه ساتيان دا،
ئيك نهوا خوه بى ل بهر خوديكى ديين و يا دوان ژى، نهوا خهلك بى
تهماشى وان دكهت. نه گهر ل خوديى ههر سى كه سان ژى بنيرم و
شاره زاييا من ديواري نهدهبى دا و نهو به لاقوكين ل دهقهرى و ب
شيوه زارى كرمانجى دهر دكهفن.

بتنى من بهرهمى كاك (داهر سليقانهى) ديتى يه و ههر دوو خاتمين
دى ژى، باوهر دكهم د تهمنى گه نجاتيا خوه دابن. ههر ب خاندنا تيكستين
وان و ژلايه كى ديقه، كو نهو ناؤ بو من د نوى نه و ههر چنه بيت، نهو
ناؤ پيش وهخت ل بهر چاقين من كههى نه بوينه.

د ههلبهستا (خوديكهك ژ كه قالى بيكاسوى) يا هوزانقان (هو دا محمه د
سه عيد حه سه ن) دا هاتيه:

هه ناسا من يا ديبته كه قال
د گه رده نا بالكونى دا يا بويه رستك
يا ديبژيته من... نه خوزيپن من

راگه هاندنا بى ئوميديى يان ههست ب ياخيپونى و دوير كه فتنى،
نیشانين بييرايى نه، ژ وى دورهيلى ئه و تيدا دژيت. بتايهدت دهما
ديبژيت: (ياخي بويمه، ژ وى رهنگى ته سه روچاڤين من بى بوياعگرين).
تا ڤيره، هوزانقانا ديبژته مه، ئه و دورهيلى ئه ز دناڤ دا دژيم، نه ژ
خواسته كا منه. هه ناسه كو نيتريكترين تشته بو مان و نه مانا هه ر مروڤه كى.
هوزانقانى بژيرا نه، هه بوونا خوه كريبه وينهيه كى شيعرى و گريدايه ب
كه ساتيه كا نه مرڤه، وهك هونه رمه ندى جيهانى بى شيوه كار (بيكاسوى)،
هه بوونا خوه بكه سه كا ياخيپوى نيشاندهت. نه گهر ل بنه كو كا راما نا فان
ديران ژى بنيرين، هوزانقانى دڤييت هوشداريه كى بدهته مه كو ئه و
خه يالين ئه و دناڤ دا دژيت، زوى ئاڤا دبن و نه مانا وان بهرامبه ر
هونه رمه نده كى وهك بيكاسوى رادگه هينيت، تا ئه و هونه رمه نده ژى وى
بكه ته كه قال. بهلى ژبه ركو ئه و ل سه ر وى دورهيلى ئه و دناڤ دا نه يا
پيخوشه و خه ونيپ وى دوير ناچن، ههست دكه ت دى د موزه خانه كا
تارى ڤه يا هلاويستى بيت و كهس چ بهايى ب كه قالى نادهت.
نه گهر ل په خشانا كاك (داهر سليڤانهى) يا بناڤى (خوه زى و خه وون)
ڤه گهرين و تاماشاى ديپين ئيكي بكه ين.

(وهكى همى شهفا.. ژفانى من و ههيفى بو، دال ديوانا نهسمانى و
ساهى و دناؤ ستيرين گهشين شهفى دا.. ئيك و دوو بينين. لى ههيف
نههات؟! ههتا سپيدى مامل ژفانى وى.. ههر نههات؟!).

دى گهلهك هيفى و ئوميدان بينين، كو نفيسهري بخو د خهبالا خوه دا
راچاندينه. نه گهر ئه بديتنه كا بلهز ژى ل خواسته كيى وى بكهين، دى
بينين وهك ههر عاشقهكى، خودان ژفان بويه و دگهل خهيالين خوه ستير
هژمارتينه و دناؤ روناھيا ههيفى دا، خهونين خوه كرينه راستى! بهلى دهما
ئهم دناؤ خهبالا وى يا تيكستى دا دچينه خارى، نهؤ هيفى و ئوميدان هه
نهين عشقا وينه، بتايهت نه گهر خاندنهكى بدهينه نهؤ ژيوراي نهؤ دناؤ دا
دژيت و ئهم چاوان سهرهدهريى دگهل عشقى دكهين و عشق ب چ
رهنگى دهيتنه كرن و عاشق چاوان دگههنه ژفانين خوه. ههر وه كو نهوى
دقيت خوه برهنگهكى دى نيشا مه بدهت. نه گهر دبست وى جههك دى و
فدهر، بو ژفانين خوه ل دويراتيهكى ژيگرتبانه و دويرى چافين خهلكى!
بهلى دهما ژفانى خوه ل عهسمانان ددانيت و ستيران دهلبزيريت، خهونين
وى ژ جيهانا وى يا كهسايهتى دهرباز دبن يان كو هيفى بين وى هيفى
بين كومى نه، ژ بهر هندى ب نههاتنا ههيفى، نهؤ هيفى و ئوميد ليكدانى
سفرى دبن.

د ههلبهستا (نهلند) يا هوزانقان (فاتيمه نههمد) دا، ههر ژ ديرين نيكى
ژ خاندنا ههلبهستى، هوزانقان مه دگهل خوه دبهته دناؤ دوو تشتين
ههفدژ و د ههمان دهمدا پيكفه پهچريمه كرى، دهما دبزييت:

لمن نه گرن
ئهم دزانم گومان - تاوانه

گومانا نه هاتنا نه لندي

و بي تاواني

ل سهر كه له خي وي خوشيا

ژ نوو بشكفي

كي دي دلي في نه لندي ب

تفي خواهه ش كه ت؟

نه لندي كو چنه ندين رمان بو دچن، هه مي ژي نيشانين هيقي، روژه كا نوي،
هزرين نوي و پاشه روژه كا گه شن. هه مي كه س چه زد كه ن گوهرينه ك نوي
هه بيت، تشتين نوي و گه شين تر هه بن! بهلكو ژ نهوا چووي باشتر بيت،
گوهرين و نه لندي كا نوي ژي بي گومان پهيدا نايبت. ناخفتنا دلغه كه را
نهفرو دناؤ خهلكي ژي دا و ههري ناخفتنا به لاؤ و بهينه گوتن (دي
چيبت) ه. لي هوزانقانا مه خواه بهيفيا في (دي چيبت) ه فه ناگريت،
ژبهركو نهفه سالين دريژه دي چيبت و چ ديار نه؟ هه مي گومان هه
وه كو نهو دبينيت خهلك بتاوان ل قهلم ددهن. ههري زوي بي نوميديا خواه
رادگه هينيت، كو نايندي خهونين وي ل سهر ئافا بوينه و نهو ناينده ژي
پاشمايي هزرين كه فنارن، گومان ژي جوړه تاوانه كه، ههري چنه بيت د
چاښين خهلكي دا تاوانه.

دقان نمونين سهري دا، مروؤ دشيت بيژيت، نهقان تيکستان گريدانه كا
تيکسهري بخودي خودانين تيکستان فه ههيه. ژبهركو د كومه لگه هه كي
وه كي بي مه بي گرتي و داخستي دا، ههري دهم مه ل سهر زارين كه سين
دي، مه ل سهر هزرين كه سين دي، ل سهر خهونين كه سين دي، هزرين

خوه راجاندينه و نه گهر مه خهون هه بن ژى، نه م نه شيائنه ب ناشكرای
 دهربرينى ژى بكهين. نهف چهنده هه ژى دگهل رابردويى مه و وى
 پاشاوهيى هنرى يه، يى نه م ل سهر پهيدا بوين و دناف دا مه زن بوين و
 بهردهوام دناف دا دژين! ژبه رهندي، دوير نينه دقان هه ر سى تيكستان دا،
 نه م د خوديى دهروني خودانين وان دا ناشنا بين، بهلى نه راما نا وى نه وه
 كو نفيسينا فان تيكستان ژ چنه بوونى و خه يالى هاتبيت. ژبه ركو هه ر دهم
 نه م هه ولددهين نه م ب رولى نيشان دهرى رابين و دبيزين ژيان هوسانه،
 هنر كرن هوسا دهيته كرن و دقيت بقى ريكي ژى بهيته گوهرين. بهلى
 مخابن نه م نه شيين خوه بگوهرين و دقان دهقان ژى دا و دگه لهك دهق و
 تيكستين دى ژى دا، (قيناع) يى دياره و نه گهر نه م شيابين هندهك حهز و
 خواسته كيئن خوه داريزينه دناف تيكستين خوه يئن نفيسي ژى دا، بهلى مه
 خوه دبن قيناعين كه سين دى فه فه شارتيه.

شوگری ئيسماعيل و پروسا داهيناني

پروسا داهيناني، گريډاي بهر فرههيا قهباري خهيايي يه لدهف هر كهسه كي و خواندنا وي كهسي بو وان ههمي نالوزي و هر تشته كي بيركنا وي مژويل دكهت. بهر فرههيا قهبارهيي خهيايي زي، ههمان قهبارهيي قهديتن و دوباره هنرتيكرن و تهوزيفكرن و دروستكرنا وان ههمي تشتانه، بين عهقلي مروفي پيڤه مژويل دبن و نهو تشتين دبنه نالوزي ل بهرامبر بيركنا و قهديتن و ههمي تيهرينين وي، لغيره عدقل سكهيي خوه يي دروست دگريته بهر و هندهك ژفي چهندي زي، بريكا خهيايي ژ ناڤا ئيك دهيته فافيرتن و ژفي روانگهي زي، كيشهيا دناقهرا زماني و دهربريني دا سههلدهت. دا بزائين پيگهيي خهيايي دناقهرا كيشهيا زماني و دهربريني دا هوزانفاني چهند دراوهستينيت، دي دهقه كي هوزانفان (شوگری ئيسماعيل) بناقي (زيمارهك لبن سيبهرا دار بهرويه كي) وه گرگين:

دلي من و چافين دلبري

دناڤا ئيك نامه دا بوون

پیره میړه کی نامه فه کر و خواند د گهل خواندنې، دلې وی ژې شکه ست

هوزانغان بو فې پارچه یا شعری سی ټه کته ران ده ست نیشان دکه ت،
ټهو ژې هدر ټیک ژ (ټه ز.. بی نامه نفیسی و دلبر.. یا نامه خاندی و
پیره میړ.. ټهو که سی خوه د فې نامی دا دیتی)، یانکو د فې پارچه شعری دا
هوزانغانی ژ خدیالا خوه فیایه مدسجه کی بگه هینیت و قه باره بی به رفره هیا
فهزایی مدسجا لی دهیته بلا فکرن، خوه ل چ جه و دهمان ناگریت. د فې
فهزایی به دردیایی دا، هدر که سه کی وه کی وی روژه کی دلبره ک هدی و
هه ست ب شکه ستنه کی، دویر که تنه کی، ژ ده ست دانې و دټیک
نه گه هشتنه کی کرییت، دشیت دزمانی دهر برینا فې مدسجی بگه هیت و
بریا پیره میړی، هوزانغان فې چندی دوپات دکه ت. ټه مدسجا بریا فې
نامی دگه هیت رهنگه نامه کا نفیسی نه بیت ټهوا ب قه له می ل سهر
کاغزی دهیته نفیسین و که سه ک دخوینیت کو مدهم ژ که سی دخوینیت
ژې (دلبر) ا وی بخوه یه، رهنگه ټهو ناما هدی به شه ک ژ خه یالی بیت و
هوزانغانی مدهم ژې بو دیار کرنا (دهم و جه) هک جودانه، دهم یانکو ټهو
نامه بریا پیره میړه کی یانکو زه منی ټهو تیدا دژیت نه وه ک زه منی وان
هه ردوویان بویه، ټهو دگنجن و پیره میړ بناؤ سال فه چوویه، جه ژې نه
هه مان ټهو جهه کو د فیابایه ټهو نامه بتنی ددهستی وی و دلبره وی دا
بویه، ژ بهر کو گریدای عه شقا هه ردو و کانه و دهر ټه نجامی فې کارلیکرنا
شاعری دنافه را زمانی و دهر برینی دا پهیدا کری، شاعری فیایه ژ زارده فې
فې پیره میړی هدی خاندن فایین فې شعری دوی نامی بگه هن و بزنان ټهو
چ مدسجه فیایی دهر بازی مه بین خاندن فا بکته ت.

هوزانفانی شیاپه گهلهك وینهیین جودا وهك تابلو دفی دهقی دا نمایش بکدت، ئەف وینین هەنی ژى گهلهك وینین دناؤ ئیکرا و ئالوزن، چەند دپارده و وینهیین راستهقینه ژ نیفا کومەلگەهى بەروفاژى مه دکەت و مه یین خاندەفا دئیخته دحالهتئ تیهزینئ دا، بو وان هەمی دپاردان. گهلهك قولاچکین فهشارتی دناؤ فی دهقی شعری دا ب بەرچاقین مه دکەفن و بخاندنهكا ئاسایی ژى، خاندەفا دشیت تام و چیژئ ژ حالهتئ سایکولوژیئ شاعری وەرگریت، لقیره ژى هوزانفان نههاتیه هەمی فی تامئ و چیژئ ب زمانئ خوه وهك هوزانفان بنقیسیت، بەلكو عشقی دکەته زمانئ فه گیرانئ و گوهورینا دەم و جهی دفی پارچه شعری ژى دا، گوهرانکاریا جهستهی، ب عشقی دهردبریت.

لقیره ژى، جوداهیین بیروبوچوونا و دیتنا و تیهزرکرنئ دناقبهرا چهمکی زمانئ و ئافاکرنا دهقی بخوه دا، گوشاری دئیخته ل سەر مه یین خاندەفا، کو بەردهوام بین و لدویف نهینیین زمانئ و خەیاڵئ و دهربرینئ بگهرین، کاریگهاریا وی موزیکا دناؤ شعری ژى دا هەمی، دەما ئەم دهقی هەمیئ دخوینین و ئەم و دهق د ئیک چهم دا ل دیوانا ئیک دروینین و دگهل ئیک دهیینه زمان، ئەم ب سەر فهزایهکی ئارامتز هلدین ژ ئەوا ئەم هیبوینئ، کو گهلهك جاران ئەگەر شیعریهتئ دفی دهقی دل خوه ژ دەست دابیت ژى، ئەو موزیکه رحئ ددهته دهقی فه و هندەك خاندنئ جوداتر بخوه فه بگریت.

ماسکین شاعرا و (سهبری نهیلی)، نمونه!

دنقیسنینا هدر شعره کی دا، ئەم ههولددەین بابه ته کی بکیشینە بەرسینگا خوه و تیکه لی خه یالا خوه یا شعری بکهین و ب (سنعه تکاریا خوه، ئەزمونا خوه یا شعری، فەرهنگا زمانی، ره وانبیزی و ته کنیکین دهربرینی)، یاریان ب پهیقان بکهین و وینه یین نوی بیخینه بهر چاکی کامیرا خوه و کراسه کی بکهینه بهر وان وینه یان، کول دو ماهیی ئافاهی شعره کی ژێ دروست بیتن و ئەو شعرا هه نی دچاقین خاندەقایی دا، دسه رنج راکیش بن و خاندەقا دبه رامبه ر دا، ههست بکهت ئەو به شه که ژفی شعرا نفیسایی.

دی فی نفیسینی ژێ ته رخا کهم بو ئەو تشتین سه رنجا هه ر ئیک ژ مه رادکیشن یان ئەو تشتین مروف هه ز دکهت زیده تر ژ تشتین دی دگهل خوه بینته زمان، مه ره ما من ژێ زیده تر ده به جانا خوه دا، شاعری دقیت خاندەقایی خوه به ره ف چ سه مت و چ ئاراسته فه بهت؟ ئایا ئەو تشتین هه نی هه ر ئەون یین دناخی مروفی دا و مروف هه ز دکهت خه لکی ژێ به شداری بکهت و زیده تر وه ک په یامه ک بگه هینته مروفایه تی یان ژێ ئەو ره نگفه دانا هه نی ماسکه کن و نه رویی راسته قینه یی ناخی مروفی یه و بتنی

داکو، رویه کیّ فہ کری و خوش بدہ تہ خہلکی و پیناسہ کیّ دپشت را،
وہک یاداشت بخو وەرگریت.

دل و ہزار نہیتی، ناشیّ شعرہ کا ہوزانقان (سہبری نہیلی) یہ، ئەڤ
شعرہ دروژناما وار دا ژمارہ (۷۷۱) بلاڤ بویہ. ہوزانقانی دڤیّ شعریّ دا
ماسکەك دانایہ بہر چاقین خوہ، خہلك ہمی ل سہر وان تشتان ییّ
ریکھفتی یہ و ئەو تشتیّ ئەو دیبژیت، دشیّت قان پاداشتان بخو بیّ
وہر بگریت. کەسە کە (ہستین نہ تہ وایہ تی لدہف ہنہ، دگہل ئیش و
نازارین مللہ تیّ خو بیر دکەت، بہرہ قانیّ تہ خا بیّ دہستہ لاتہ و دژی
بہر ژوہ وندخازا و گہندہ لان دراوہستیت). ہمی ئەو ساخلہ تین نایاب یین
گریدای مروفاہیہ تیّ و ہستا نہ تہ وایہ تی دبن فی ماسکی دا خرڤہ کرینہ. لی
نہم ہہولنادہین کەساتیا سہبری وہک وی قیایہ ہہلسہ نگین، بتنیّ دی
سہحکینہ زمانیّ ویّ ییّ شعری، ئەزمونا وی یا مہعرفی و کا چہند
شیایہ وہک شاعر، ئافاہیّ فیّ شعریّ راگریت و نہ کەڤیتہ دبن فیّ
ہدیہ جانیّ فہ، ئەوا کەتوار ژ بیّ ئاگہیا مروفی تیّ کەلی خہ یالین مروفی
دکەت و بیّ ہستکرن، ماسکەك دکەڤیتہ بہر چاقین مروفی. دپار چہیہ کیّ
دا ہاتیہ.

ئۆمیدین مہ

دناڤ پیلین شەڤ رہ شاندا

دیل و بہرزہ بوون

ئارمانجین مہ

دناڤ زہمانیّ شہ مہوژ دا

ته فلیهه ڈ بوون

فہلسہفا سیستہم و نیشتمانیّ مه ژى

دناقہہرا پارہ و پوست و میانداناسی بوو!

ئہ گہر فئی پارچہ شعریّ وک وینہ و ہر بگرین، شاعر ژ کہتواریّ تیدا
دژیت نہ رازی یہ، ژ بہر کو وی حدز دکر ئہؤ تشتیّ نو کہ ہدی، باشتر
پیداباید، روی ب روی رہخنیّ ل ہدی تشتان دگریت و ژ تشته کی ژى
خو ناده تہ پاش. دوینہ کیّ دی دا دبیزیت (سہریّ کہ چہلا دچیتہ پاخلین
گہردہن زہران)، ئہؤ کہ چہلین ہدیّ ژى زیڈہ تر مہرہم ژى خودان پایہ و
حہفک ستورین کو دہر برینہ کا شاعرانہ یہ.

ئہ گہر ل فان وینہ یان ژى فہ گہرین، ئہؤ گوتینن ہوسان ژى زیڈہ تر
بابہ تین سیاستہ تہ داران، سمیناران و دہما مروؤ دگہل خہلکانہ کی دروینتہ
خاریّ، کو سہدا سہد مروؤ دزانیّت چ دان و ستاندن بو نینہ و ہدی دی
دگہل بوچوونا مروقی دریکہفتی بن و کہس دژاید تیا مروقی ناکہت، ئہؤ
وینہ ییّ شعریّ ئہ گہر دہر برین بیت ل سہر کہ ساتی و بیر کر نہ فہیا فی
شاعریّ، ئہ زمونا مہ عریفی یا شاعریّ! ئہ فہ بہس نینن بو مہ یین خانده فا،
ئہ گہر ئہم ل شاعریہ تا وی بزقرین، ژ بہر کو دانانا ماسکہ کی ییّ بدلیّ
خہلکی بہس نینہ بو شاعریوونیّ کو تہ گہلہک کہس ہہ بن شعرا تہ
بخوینن.

دہما ئہز دفیّ نفیسینیّ دا بہحسیّ ماسکین شاعری دکہم، زیڈہ تر من
قیایہ سہنگا نفیسینا خوہ بیخمہ سہر پدیوہ ندیا دناقہہرا کہتواری و زمانى
شعری دا، کہتوارہ کی ہہر وہ کو زمان و شعر دخازیت، ئہ گہر کہتوار ل

سهر وی چهندي کار بکەت هەمی مروشان ل بن ئیک چهتره کوم فه
بکەت، بو زمانی نینه کارتیکرنی ل دەوروبەران بکەت، بەلکو فه دیتنا
رینکین نوی بین دەربرینی نه. شاعر ژ ی ل وی جوره ئەندازەیی دگەریت،
کو دوو زمانان ژ ئیک جودا بکەت، ئەگەر هینگی زمانی شعری یی
خورتتر بیت ژ عاتیفی، شعر دی زیدەتر شیت په یاما خوه گه هینیت و
دچیتە دخانا خوه یا دروست دا.

هایکویین شمال ناکرهی

دهما ئەم بەحسّی شعرین هایکو دکەین ئیکسەر ئەم بەره‌ف هوزانقان (شەمال ناکرهی) فە دچین، هەر چەندە هندەك هوزانقانی دى نمونین نفیسینا هایکوی ل ده‌فەرا مە هەنە، لى ئەز باوەردکەم فى هوزانقانی زیدەتر شیاپە دفی جورى نفیسینی دا خوە بینتە پيش. ژ تاییەتمەندیین وی ژى، شعرا هایکو زوی کارلیکرنی ل هەستی خاندەفای دکەت، بکورتیا خوە و پيش کيشکرنا وینەپەکی بلەز و ژ نشکەکی فە، زمانەکی سادە و تژی، وینەپەکی روھن و بی گره و مژەوی، خالا ژ هەمی ژى سەرنج راکیشتر ئەوە، ئەف جورە شعەرە وەك تشتەکی زیندی، روحانی، ژ ناخی هوزانقانی ئیکسەر بو هەستین خاندەفای دەیتە فە گواستن و ژ بەر کو نفیسینا فی جورى شعری ژ (۳- ۴) ریزان نابوریت، خاندەفا خوشی و تامەکا بلەز ژى وەردگریت. ئەگەر چەند هایکویەکا ژ (سیتافکین دوھی و ئەفرو) ژ پەرتوکا (هایکو - هەلبەست) یا هوزانقانی وەربگرین، د هایکویا (خەپال) دا دبیریت:

خەپالا من نەفیت

ژ بیرهاتیین تە بزفیریت

له وړا نه ز چ جار نه لږی مه

نه گهر وهك وینه ل سهر فیّ هایکویې راوهستین و سه حکهینه هونه ریّ
شعری ییّ بیّ هاتیه نفیسین. هوزانقانی خهبال ئینایه بو عهشق بوونا خوه،
بو تشته کی دنافهرا وان ههردویان دا رویدا بیت، لږی ه خهبال مهسجه کا
بلهز و نارمانج بهره. ب نفیسینا فیّ هایکویې، هوزانقانی ریکا خوه
کورت فهبریه و شیایه زوی تشته کی بکه ته ددهستیّ خنده فیّ خوه دا،
بیّ دبیزیت من یا خوه دایه دهست خه یالیّ و نهو گافهك بو و رویدانهك بو
و من نه فیّ ژیّ بزفرم. لږی ه پیدفیّ چ شروفه کرنان نابت و خنده فیّ
وی ژی ناوهستیت و نهو ژی دشیتّ خه یالینّ خوه تیکه لی بیرهاتینّ خوه
بکه ت، کو ههر ئیک ژ مه هندهك ژ قولاچکان هه نه و خه یالا مه حهز
دکه ت، هنده کیّ لی بمینیت.

نه گهر زیده تر ل سهر شعرا هایکو راوهستین، بلیمه تی و ناستیّ
مه عرفی و نه زمونا شاعری گه لهك پیدفیّ یه کو هایکویه کا جوان بهیته
نفیسین. ژبه ر هنديّ ژی دیّ گه لهك جار ان هندهك هایکویان بینین کو
هه مان خوشی و تام و چیژ دناؤ دا نینه یان وینه یه کیّ لاوازه، نه م دشین
بیژین هایکو دفیّ یا نارمانجه ر بیت و زوی کارلیکرنیّ دگه ل خنده فیّ
بکه ت، نه گهر هایکویه کیّ لاوازی بیّ هوزانقانی وهر بگرین، ده ما د هایکویا
داگیر کرن) دا، دبیزیت:

ده ما تبلین من

په یاسا دنیف پؤرا ته دا دکه ن،

ته زینك له شیّ من داگیر دکه ن.

ئەگەر ل سەر فی هایکوی راوهستین، راسته وینەك جوان و عاشقانهیه،
 مەسجەكا جوانه بو كەسەكی كو حەژنكرنا خوہ بو هەفالا خوہ دیار
 بكدت و هەمی مەرجین هایکویی دناؤ دا هەنە و وینەكی شاعیرانە بی
 دروست و بی كیماسی یە، لی ئایا وینەیه كە كو زیندیوون تیدا بیت!
 مەرەما من ژ زیندیوونی ژی ئەوہ كو مروؤ بشیت تشتەكی نوی بینتە
 زمان و هەر چەنە (پیاسە دناؤ پورا وی را، تەزینك، داگیردكەن)، كو
 ئەقە بخو وینەیین نوی نە، لی لایەنەكی لاوازیی پیتقە دیارە، ئەو ژی ژبلی
 یاریكرنا ب پەیفان، هوزانقان نەشیاپە تشتەكی نوی زیدە بكدت و
 وەرگرتنا خوشیی بو مە بین خاندەفا دی خوشیە كا ریزە ی بیت، ژبەر كو
 ئەگەر وینی (پیاسە دنیتف پورا وی دا) ژی قەدەر كەین، چ تشتی نوی
 ناویت و تا ناخفتن دگەل رەگەزی دی بو هەندەكان تەزنكی ب سەر لەشی
 وان دا دینتە خار. د بەرامبەر دا ئەگەر ل هایكویەكی دی ب نافی
 (تسونامی)، سەح بكەین:

ل وی سپیدی

روندكین من و تە..

بۆ وان و..

بۆ دەست ژ ئێك بەردانا مە دبارین.

هایکویە كا گەلەك گەلەك جوانه و دیتنا فی هایکویی بەسە كو ئەمین
 خاندەفا تامەكی و خوشیەكی ژی وەر بگراین، وینەیه كە نە بنتی ئینانا دوو
 رویدانانە دئێك پارچە شعر دا، ئێك مروفاپەتی و ئێك ژی عەشق بوونا

وی، بهلکو هیڙا ڦی ویندی دئینا یان گریڊانا ڦان همدوو بویهران دئیک
دهمدا یه و پیناسه کرنا ههستین مروڦی تیدا دیاره، مروڦه گهر چند بیر ل
مروڦایه تی بکته و چند بیر ل نازادی و سهر به خوبی بکته، د ههمان
دهمدا مروڦه خودان ههسته و کسه کی گهلهک نازکه و لایه نه کی دی
ههیه کو گهلهک جارن نه و سهر پشکی ههمی تشته کی دی کریه، نه و
ژی ههڙیکرنه.

مهقبولیهت د شعرین (شهعبان سلیمان)ی دا

کهنگی شعر دی یا مهقبول بیت، دهما نویاتی تیدا هه بیت و نه گهر ههمی تشت پیش وهخت هاتبته بهحسکرن ژی، هینگی دی په یاما شعری چ بیت؟ کراسکرنا تشتان یان وینه کیشان و لینگه ریان، نایا نهغه بهسن کو ئهم بشیین تشته کی نوی بهرچاڅ بکهین و خه لکی پی سهرسام بکهین، نه گهر ئهم نه شیان سهرنجا خه لکی ژی ل فان تشتان راکیشین، ئهم دشیین بیژینه خو ئهم یی نویاتیان دکهین! نایا نویاتی لاسایکرنا تشتین بهری خویه ب کراسکرنه کا دی و نه گهر ئهم خوه بقی چهندی رازی بکهین، ئهم دشیین یی بهرامبه رازی بکهین.

نه گهر ل ئهمونا گهلهك هوزانفانان ژی فه گهرین، یین بوینه سیههرا هندهك هوزانفانین بهری خوه و ههز دکهن ب زمان و وینه و دیتین وان مورکهك دی و کراسهك دی بکهنه بهر شعرین خوه. گهلهك جاران ژی هندهك وینه دناؤ شعران دا ب بهرچاقین خواندهفای دکهفن، ژ سیههرا هوزانفانی بخوه دهر باز نابن و ب مه ره ما نویکرنی و داهینانی و لینگه ریان ل تشتی نوی، لی ئهو وینی هه نی ژ بلی خو بهرزه کرنا هوزانفانی، چ رامانین دی نینن و نهغه ژی سهدهمه که کو گهلهك بهحس ل شعرا نوی

دهيته کرن، کو شعرهك مژهوى و ناسىّ يه بو خواندنىّ و چ تام و خوشى
تېدا نينه.

نه گهر ژفى روانگه‌ى نه زمونا هوزانقان (شه‌عبان سلیمان) بو بابه‌تىّ
خو وهر بگرين، كه چ بهر نياسبونو نى هوزانقانى، زيده‌تر ب كار تيكرنا
شيوازىّ خاندنا وى يه بو شعرين خوه، كو شيايه زومىّ بو شاعريه‌تا خوه
راكيشيت و شيايه شعرا خوه دناؤ خه‌لكه كى دا مه قبول بكه‌ت. نه گهر نه‌م
بيژين نه‌خير خه‌لكى بنتىّ فه جنقين ژ شعرا بناؤ نويخازا فيگافى هديه، دى
ناخفتنا مه بهر وفاقى دهركه‌فيت، كو خاندن بخوه ژى هونه‌ره كه و
داهينانه كه و نه‌ؤ هوزانقانه شيايه فى باوه‌رى ب زفرينته فه و شيايه فى
دويركه‌فتنىّ، نه‌فا بناؤ شعرا نويخاز په‌يدا بوى، تا رادديه كى باش
فه گهرينيت.

هر چنده بابه‌تىّ من دفتت به‌حس بكم، نه نه‌وه كا وهر گرى شعرى
كى بيت و هوزانقان بو كى بنفيسيت يان ژى شعر بو جورى بيت يان بو
هميان بيت، بنتىّ يا من دفتت بينمه زمان، كا گوتنا شعرى (ئيلقا) چهند
هاريكاره كو شعر بكه‌فيتها د قالسىّ خوه بى دروست دا و چهند يا
هاريكاره كو خاندن هه‌ست ب هه‌بونو شعرى بكه‌ت.

ژ خاندنين من بو شعرين فى هوزانقانى جوداتر كو نه‌ز گوهداريا
همان شعر بكم يا نه‌زل سهر راوه‌ستيايم و من ژ ده‌فى وى گوه‌ليوى،
نه‌گهر مروؤ هه‌فبه‌ركر نه كى ژى بده‌تىّ، هوزانقان هه‌ولدده‌ت نه‌و رحا ب
شعرين خوه ب به‌خشيت، زيده‌تر بشيوى زاره كى بگه‌هينته گوهين
خه‌لكى يان كو هوزانقان بقى ته‌كنيكا هه‌نى، سه‌نگا خوه و سعه‌تكاريا
خوه زيده‌تر ته‌رخان دكه‌ت، كو شعرا وى و گوتنا وى پيگفه ببه ئيك

رح، ئەفە ددەمەكى دا ئەگەر ئەم ل وى باوەرى بىن كو پىناسەبىيا شعرى
 لەقاندنا تىشتىن نە لڧە و گرتنا وىنەبىن نوى يە، كو پىش وەخت بو مە بىن
 خاندەفا ئەو وىنە تىشتەكى ئاساىى بن و سەرنجا مە نە راکىشابن، لى ب
 دەستكاريا هوزانقانى، ئەو وىنەبىن هەنى بويىنە تىشتەكى زىندى.

هەر چەندە دبىت بەزرا گەلەك رەخنەگر و شروڧەكارىن شعرى، ئەڧ
 تەكنىكا هەنى يا تەمەن كورته، لى ئەز بڧو ب تىشتەكى تەندروست دزانم
 و وەك هەر تىشتەك دى، داھىنانەك دى، خاندنا شعرى داھىنانەك زىندى يە
 و دڧىت هوزانقان ل سەر شعرىن خوە راوەستىت و كەنگى هوزانقانى
 زانى دگەل شعرا خوە بڧىت، كەنگى هوزانقانى هەست پىكر كو ئەو
 دگەل وىنەبىن شعرا بىن بويىنە ئىك جەستە، هىنگى پەياما شعرى بڧو دى
 گەھىت و گىچى مەقبولىەتا وى، فركەكا دى ل خوە ددەت. لى ئەڧ
 مەقبولىەتا هەنى زى تا راددەكى دى ل سەر حسابا نوپكرنى دشعرى دا
 بىت و تا راددەبەكى ئەو فەزايى وىنە تىدا دەھىتە كىشان، دى لىن باندورا
 ئىقاعى جەھى خوە كەت، گەلەك جاران زى جورە لاساىكرنەك د وىنەبى
 دا پەيدا دبىت، كو ئەو وىنى هەنى د سەر جوانيا خوە را و د سەر وى
 داھىنانى را يا شاعرى ب خواندنا خوە بى بەخشى، لى وىنەكى نەبى نوى
 يە و زىندىبىوون و رح تىدا نىنە، ئەڧە وەك خاندەڧاىەك بڧونىت يان دەما
 دكەڧىتە سەر روپەلەين روژنامى يان كوڧارەكى.

وهزيفه يا شعريّ

د دهقه كيّ (رزگار سوبحي) دا

ويځي شعري، چندين لايه نين خوه يين تاري و قولاچكين فهشارتي هه نه و دقيت نهو قولاچكين ههني بهينه رونكرن يان په رده ل سهر بهينه لادان و خواندين شعري ژي، ده رگه هكن بو ليك نزيكبوون و ناشنابوونا خوانده قاي و هه ژي كه رين شعري، بخودي نه زمونا ره وشه نبيري و مه عريفي يا هوزانقاني فه، بتايهت ژي نه گهر نهو ده قاي شعري يي نالوز بيت و هوزانقان ژوان كه سان بيت يين هه ز دكهن ياريان ب پديقان بكن و سنعه تكاريي دوينه يين خوه يين شعري دا بكن. رهنگه نه قاي چهندي ژي جوړه په يوه نديكه دگهل كه ساتيا نالوزا هوزانقاني هه بيت، بتايهت نه گهر هوزانقان ژوان كه سان بيت يين كيم ديار دكهن و گه له كه وهر دگرن. هوزانقاني بغي رهنگي ژي زيده تر هه ز دكهن جيهاني و ده ورو به را و نهو تشتين هزرين وي مژويل دكهن، بكنه نه تخسير و به ندين ده قين خوه يين شعري. دي بينين ژي دقان شعران دا، ليك هريان و دهسته واژه يين هوزانقاني وهك باي نه و يا نه م ژ باي فير بوين ژي، با كه سي ناس ناكهت و هه ز ناكهت ژي چ سنور ژ بو هه بن.

دا بزاین ئه و چ تشتن هوزانقانی گهنج (رزگار سوبجی) سه رقال دکهن
 یان ئه گهر بیژین ئه و چ تشتن هوزانقان هه ز دکهت بیته زمان و چ په یاما
 فهشارتی دپشت فی ئالوزبی و یاریکرنا ب په یقان را هه یه، دی شعرا وی
 یا بناقی (دروهه کا سه ر سپی) کو د روژناما وار ژماره ۶۳۲ دا بلاؤه بویه
 وه رگرین. ده ما د وینه کی دا دبیت:

بنیره!

ژبلی کو دروهه ک سه ر سپی یه..

هه ر وه کی نه ؤ گه ر دوونه،

هه می تشتن ده رباره ی مروژان دزانت

له ورا وه کی وی دقیت

دزفیت..

نه وه کی مروژان دقیت!

ل به راهیی و ئه گهر ژ تایتلی شعری ده ست پیبکه یین، هوزانقانی (سه ر
 سپی) وه ک هیمایه ک وه رگریه، ئه گهر زیده تر بیژم (سه ر سپی) بو گه له ک
 تشتان بکار دقیت وه ک مروقین سه ر سپی یین تژی نه زمون و دنیا دیتی یان
 کو نه ؤ که سین هه نی دهینه ریژلیتان، چ ژ نه زمونا وی یا مه عریفی بن چ
 ژی ریژگرتن بو ته مه نی وان کو سپی بوونا پرچی، بو ناؤه سالبوونا وی
 ناماژه یه و هه ر نه ؤ مروقین هه نی چ بکه ن و چ شاشی ژی بکه ن، پرچا
 وان یا سپی به رچاؤه دهینه وه رگرتن. هوزانقانی ژی نه ؤ سپی بوونا پرچا
 سه ری ب مه رهم د شعرا خوه دا ته ووزیفکریه و نه بتنی وه ک وینه بو شعری

وهرگرتیه، بهلکو زوم دا یه سهر فیّ پهیفیّ و رامانا فیّ پهیفیّ و بتاییدت
 ئەو چافیڤن خەلکیّ مەل فان جوره مروشان سەح دکەن، تا وی راددهی
 ئەگەر بزانیّت بیروکه یا فی مروفیّ هەنیّ نه یا دروسته ژی لیّ نا دته سەر
 ناخفتنا وی، ژبەر هندیّ ژی ب درهوه کا سەر سپی، شعرا خوه ناڤکریه.
 دفی وینە ی دا هوزانقانی قیایه هندەك سنوران بشکینیت و هەڤبەر کرنا
 خوه دقه بارهیه کیّ مەزنتر دا نیشان بەدت، دەما دهیت و دیار دکەت کو
 تەمدن نەشیت هەمی نهیڤین ژیانن بزانیّت و ریّ رهویّ دروستیّ
 مروقیایه تیّ ل سەر پریڤه بەت. یان دفی وینە ی دا دەما دبیزیت:

بنیڤره!

ل فی وهلاتیّ هەتکبەر

ئەم نه مروڤ دژین،

دژوین دنیڤین..

ما قە ی هەر تشت مینا بەرینخودانا مروڤین سەر سپی یه؟

ما تو بیڤی

عشق، ژیان..

درهوهك سەر سپی یه و

نەشیڤین باوهر ژ درهوین سەر سپی نه کهین؟

دفی وینە ییّ دو ماهیّ ژ فیّ شعریّ، زیدەتر پەردە ل سەر په یاما شعری
 هاتیە لادان، دەما هوزانقان دبیزیت (... نەشیڤین باوهر ژ درهوین سەر
 سپی بکهین). هوزانقانی چەند وینە بەرچاڤکرینه وهك (وهلاتیّ هەتکبەر،

نه مروڦ دژين، بهريځودانا مروڦين سهر سپي)، ئەڦ وينيڻ ههني هه مي ب
 پسياره كي ب دوماهي دهين كو هوزانقاني ب ئەنقهست ڦيايه پدياما
 شعري بگه هيت و خوانده ڦاي به شداري ڦي شعري بگهت كو نه و دبينييت
 كومه لگه ه سهر سپي يه و ئەم گه لهك ري زي ل كومه لگه هي خوه
 دگرين، مه گه لهك پيروزي دا يه هندهك عرف و عاده تان و تا وي
 رادده ي ئەم دزايڻ هندهك دبي كيماسي نينڻ زي، لي مه سانسور بخو
 دروست كرينه و ئەم نه شيين نه في بگهين مه بهريځوه زي و هر گيراندي يه.
 دڦي خواندنا شعري زي د ابو مه دهر دكه ڦيت، ئەگه ر مه بڦييت
 كومه لگه هي بگوهورين، دڦييت ل تشتيين جوانين كومه لگه هي بگه رين و
 شعر زي هوسا ل تشتيين جوان دگه ريت و زماني شعري زي وه زيغه يي
 عه قلي يه دناڦ په يوه ندي و دهر برينان دا.

زمانی دہریرینی و

شعرہکا (خہلیل عہ بدولغہ فور) وہك نمونہ

شعر ژ نشکہ کیّ قہ ناہیتہ نفیسین و ہوزانغان ژی ہدر ہوسا و ژ خورایی پھیدا نابن. ئە گەر کەسە کی بقیّت شعری ژی بنفیسیت، دقیت بو ویّ شعری کار بکەت و داہیان و وینہییّن جوان بتنی بەس نین، ئە گەر ہوزانغانی سنەتکاری بو دەقیّ خوہ ییّ شعری نہیبت و زمانیّ خوہییّ تایبەت نہیبت. سنەتکاری ژی وہك خہ پارە کرنیّ یە بو ناؤ پە یقان، جوانکرنا پە یقان، تراشین، سەر راستکرنا رستین شعری، کو ئەو رستین ہەنی، وینہییّ شعری بکەتە دقالییّ ویّ دا و وینہ بچیتە د پەروازہییّ خوہ ییّ دروست دا، کو دەما خاندەفا یان حەژیکەریّ شعری دەھیت، تام و خوشیا ژ وینہییّ شعری، ژ دەقیّ شعری دبینیت، ہەست بکەت کو شاعری گیانەك ییّ دایە دەقیّ خوہ ییّ شعری و ئەو شعرا ہە دگەل وی بزمان دەھیت.

خە پارە کرنا شعریّ نہ ب راما نا جوانکرنا شعریّ بتنیّ یە، ژبەرکو ہوزانغان دەقیّ خوہ ییّ شعری و وینہییّن شعری ژ ناؤ سروشتی و ژ ناؤ ہەبوونیّ دەردیّخیت و ئەو سروشتیّ ہەنیّ و ئەو ہەبوونا ہەنیّ پیش

وہخت ھہبووینہ، بتنیٰ ھوزانقان بیٰ شیایی تشتہ کیٰ نہ لف ژ جھ بہت و برییا زمانیٰ دہربرینیٰ، پیژنہ کیٰ بدہتیٰ. ژیان ژی ھہر ھوسان بویہ، ھہر تشتیٰ خزمہ تکرن بو دقیت، ئەفہ وەك شعر ئەز بەحس بکہم، شعر وەك زاروکی یە، وەك زاروکہ کیٰ ساڤا و پیئدقی پەرورده کرن و نازاندنیٰ و یاریکانہ، زاروك ژی ل بەارمبەری ویٰ ماندیوونا پیئفہ دەھیتہ برن، کہنیہ کیٰ و بشکورینہ کیٰ پیئش کیئش دکەت.

لیگہریان ناڤیٰ شعرەکا ھوزانقان خەلیل عەبدلغەفورە، د پەرتوکا (ھزریں بیٰ سنور) دایە کو ژلایٰ کومەلا ھەلبەستقانیٰ گەنج فہ ہاتیہ چاپکرن. دیٰ ھەولدەین فیٰ شعریٰ بیخینہ بەر دەستیٰ خوہ و بزانی، ھوزانقانی چ زمانیٰ شعریٰ بیٰ دہربرینیٰ تاییەت بخو فہ ھەییہ، بزانی خەپارہ دشعریٰ دا چاوان دەھیتہ کرن و کہنگیٰ یا پیئدقی یە کو ئەو شعرا ھەنیٰ نہ بتنیٰ یا مەقبول بیت لدەؤ خواندەڤای دەما دخوینیت، بەلکو تەمەنیٰ ویٰ شعریٰ دیٰ چەند بیت و دیٰ چەند دەنگ فہ دەت.

ئەگەر ویتنیٰ دەستپیککیٰ بیٰ فیٰ شعریٰ وەرگرین، دەما ھوزانقان دبیزیت:

ئەو ژ میژہ بوو

بەفر ل ھیشیا وان دباری..

دناؤ ھەمی عەورا دا لیٰ دگەریا و

ھەمی فرپین بای فردکرن

دا زانی با

کا دناڤدانہ

ئان ل کولانیٰ عەسمانیٰ بەرزەبووینہ

دقی وینهیی سهری دا، نهز بهحس ناکهم کا نهو زمانی دقئ شعری دا هاتیه بکار ئینان، باشه یان خراب؟ بهلکویا من مهروم پی، هوزانقان چهند بی سهرکتهی بویه، کو کاریگه ری ل سهر خاندنه قایی خوه بکته ب ریبا وی زمانی. ههر چهنده نهو په یقین، دهسته واژه یین هوزانقانی بکار ئینان همی د سادهنه و ب زمانه کی ساده کو تاییدت ب هوزانقانی فه هاتینه کیشان و مروؤ دشیت زوی وه ربگریت، لی زیده تر نهؤ جورئ وینه یین شعری خاندنه قایی خوه تیر ناکهن و هوزانقان دگرته بهرا ته کنیکه کا ژقی جورئ، ههولدهت بهرؤ دوماهی کی فه بجیت، کو زیده تر نهؤ جورئ ته کنیکا، بو کورته چیروکا هونه ری یا گونجایه. هوزانقانی قیایه ته کنیکه کی بکار بینیت، وهك جوره پیناسه یه کی، بهس پیناسه یهك برهنگهك دی، ژلایه کی قیایه خاندنه قای بدهقی خوه بی شعری فه گریدهت و دیسان نه قیایه ههر زوی پیرین ددهستی خوه دا بو خاندنه قای ئاشکرا بکته.

دقی دهقی شعری دا هوزانقانی پهنا بریه بهر سروشتی و قیایه نهو کهسی بیرکرا وی داگیر کری دگهل خوه دا بینته زمان، دقیره ژی دا هوزانقان دقیت بی بلیمهت تر بیت، نه گهر حهز بکته شعرا وی فه دانه کا زیده تر هه بیت، فه دانا شعری ژی ل سهر گهلهك بنه مایان خوه دگریت، زمانی شعری، نویاتی دشعری دا، مه عریفه، ئاستی زانستی بی هوزانقانی و نه زمونا هوزانقانی بخو گهلهك یا گرنکه، ژبه ر کو دنقیسینا شعره کا ژقی رهنگی دا، مه قبولیهت دقیت کو خاندنه قای بشیت تام و چیژه کا خوش ژ دهقی شعری وه ربگریت.

دقی شعری دا هوزانقانی گرنگی دایه زمانی شعری و گهلهك دبینن کو زمان ژلای بی هوزانقانی فه کیانه کی سهر به خویه و دیسان هنده کیین دی

ديٽڙن زمان خوديڪا جيهانيّ يه و لڦيڙه ڙي دهما ديٽڙين هدر كهسه كي
زمانيّ خواه يي شعري هه به، نه ب ويّ راميّ يه كو نه زمونا وي
هوزانقاني دهيتنه سنورداركون. نه ڦه ڙي ئيڪ ڙ تايه تمه نديين ههر
هوزانقانه كي نه، كو زمانه كيّ تايهت بخواه ڦه هه بيت ڙ بو ده برينيّ و ل
دوماهيّ ڙي، نه و زمانيّ هه نيّ يه، هيڙا ده برينيّ ڙلاييّ وي شاعري ڦه
ديار دڪهت.

جوانی و کریتیا دهقی و شعرهکا (ههوار کهمال) وهک نمونه

جوانی و نه شیرینیا ههر تشتهکی، دوو چه مکین ریژهیی نه و هیچ دهقهکی شعری ژی نینه ییّ باش بیت یان ژی گلهک ییّ خراب بیت. ل خاندنا ههر دهقهکی شعری ژی، ئەم نه شیین بیژین ئەڤ دهقه ییّ جوانه و ئەڤی دی ییّ خرابه یان نه شیرینه و یا دروستتر دڤیت، ههر ئیک ژ مه خواندنا خوه یا تایهت بو هه بیت و ئەم دشیین هه لسه نگاندنا خوه ل سهر وی دهقی شعری بدهین، ئەو ژی لدویف پیقه ریین ههر ئیک ژ مه بو وی دهقی شعری، وهک زمانیّ دهر برینی، ئەزمونا شاعری، مه عرفه و دهسته واژه یین هوزانقانی دڤی شعری دا بکار ئینان و د چ ئاست دا بوونه و مه خاندنن خوه بو هه بن، خاندنن مه ژی دی گریڤای ئاستی بینینا مه و کارلیکا ههست و بیر کرهڤه یا مه بیت، بو وی دهقی شعری ییّ ئەم ل سهر راوه ستاین و ئەم ب خاندنا خوڤه مژویل کرین.

گه میا دو ماهیک په یامبه ری ئاشتبوونا کناران، ناقیّ شعرهکا (ههوار کهمال) ه و ل کوفارا نیڤین ژماری ۳ بلاڤ بویه و ژبه ر کو ئەڤ شعره یا مشتته ژ وینان و شعر بخوه ژی یا دریژه، دی ب زیده تر شیین بو بابه تیّ

نقیسینا خوه هندهك وینان ل سهر جوانی و نه شیرینیا دهقی بهرچاڤ کهین،
 مه‌ره‌ما من ژی زیده‌تر بقی نقیسینی ئەم چاوان هه‌لسه‌نگاندنی بکه‌ین و
 ئەو کیش ویننه زیده‌تر سهرنجا خاندەڤای بو خو دکیشن، ئەڤه دده‌مه‌کی
 دا ههر وه‌کو من ل پیشیی گوتی، ههر ئیک ژ مه جوداتر ژ بیدی پیشهر و
 خاندنا خوه بو ههر تشته‌کی هه‌نه و بتایه‌ت ژی بو شعرى. ئە‌گەر هنده‌ك
 وینان په‌ر کیش بکه‌ین، هوزانقان دبیزیت:

دی به‌لگی خو یی کەسک ل سهر به‌لگه‌کی زهر پرتکیم،
 دی ژ پرتین خو زارۆکه‌کی ئیکده‌م، د په‌نجه‌را سپیده‌هیا وی زاروکی
 دا، دی ئاسمانه‌کی ل دوور وه‌ریانا کولیلکین دار هه‌نارا فی باژیری فرینم

دڤی پارچه‌ شعرى دا، هوزانقانی ڤیایه په‌یامه‌کی بگه‌هینیت، په‌یامه‌ك
 حه‌مه‌ر ژ وینه‌یان، هوزانقانی یاری ب گه‌له‌ك تشتان کریه و ژبلی کیشانا
 وینه‌یی خوه و دکوژیا دروست را، ب سنعه‌تکارانه ئەڤ پارچه‌یین فی
 وینه‌ی کیشاینه به‌ر ئیک و دوینه‌یه‌کی دایک دا کومڤه‌ کرینه. هوزانقان یی
 دبیزیت، دڤیت ئەڤ جیله به‌یته گهورین و زاروکی خوه دکه‌ته نمونه
 ئەوی دوینه‌یه‌کی جوان دا ژ ئەنجامی کارلیکا به‌لگی کەسک و یی زهر
 دروست کری، کو ئه‌سمانه‌کی دی په‌یدا بکه‌ت، ئەڤ کەسین لقی باژیری
 دژین لبن وی ئه‌سمانی، بیرکره‌کا دی بکه‌ن. جوانیا فی کارلیکی ژى نه
 بتنی دکریارا جوتبوونی دا یه وه‌ك نیر و می، به‌لکو هوزانقانی په‌نا بریه
 به‌ر دروستکرنا وینه‌یه‌کی ژ خوه‌زای، ژ ده‌وروبه‌رین خوه، کو دگه‌ل
 په‌یاما وی یا شعرى بگوئیت، (کەسک و زهر، بهار و پایز، شینکاتی و

هشکاتی، ژیان و مرن)، هوزانقانی قیایه بیژیت، ژ ئه نجامی دوو بیرکر نه فه یان، مرن و ژیان، دی جیله کی دی پهیدا کهین. یان دفی وینهی دا:

هه کو من دفا ب په یسکا دهنگی دلویان فه بلند بیم

مروڤ نه شیت بیژیت نه و وینه نه یی جانه یان ژ نشکه کی فه هاتیه کیشان، هدر که سی ل سهر فی وینهی راوه ستیت و د چ ئاستی هزر کرنی و بیر کرنی دا بیت دی خوشیی ژی وهر گریت، هوسان ژی شعر جوان دهن و وینه یین شعری دهینه بهر چاڤ و خه لک هه ژ شعران دکهن ده ما وینه هه بن، رح تیدا هه بیت و مروڤ هه ست بکه ت ئه و وینه یی دگهل مروڤی د ناخقیت.

دهمان دم ژی دا دهقی شعری ژ وینه یین نه شیرین ژی یا فالان نینه و دبیت هنده ک جاران په یقان جهی خوه نه گرتبیت و دبیت ژی هوزانقان نه شیا بیت کوژیا کیشان وینهی دروست بینیت، هدر وه کو من ل به راهیی گوتی ژی، شعرا جوان و نه شیرین نینه، به لکو هه می ریژه ی یه و هدر ئیک وه خوه خاندنی دده تی و تامی ژی وهر دگریت. وه ک فی وینهی:

تیره مار ب سهری تلین وی فه هاتن ، و ب فه جنقینا باقین ئاسمانی فه

ژئله لچون

نه شیرینیا فی وینهی، هدر وه کو نه زی خاندن هه دبیم، وینی تیره ماران ب سهرین تلان فه نه شین بالا من بو خو بکیشن، دیسان باقین ئه سمانی، نه شین سهرنجا من راکیشن و نه ز فی وینهی ب جوان نابینم و دثیابایه هوزانقان زیده تر ل سهر راوه ستابایه.

دهما خاندهقا دبته خودانی دهقی شعرهکا (مهلهقان بارانی) وهك نمونه

ئه گهر هوزانقانی دهقی خوه یی شعری قفل دایی و خوه ژئی رازیگر و گه هشته باوه ریه کی، کو ئه و دهقی هه نی بکیږ دهیت بهیته بلافکرنی. هینگی بی دوو دلی، هوزانقان دی وی دهقی هه نی بلافکرت و دگهل بلافکرنی ژئی، ئه و ژ ههست و سوز و نهستان قالا دبیت و بو هوزانقانی ژوی دهقی، بتنی نافه دمینیت. هینگی دهقی سه رکه تی و بی نه سه رکه تی، دمینیت له سه ر بریارا خاندهقای، هینگی ئه و که سی وی دهقی دخوینیت، دی لدویف شهیدا بونا خوه ب وی داهینانی، لدویف تام و چیژ وهر گرتنا خوه ژ وی دهقی، بریاری دهت، کا ئه و دهق بو وی بی خوش بو یه یان نه. ئه فه وهك خاندهقا، دهه مان ده مدا که سه کی دژی هه یه دهیت وی دهقی دخوینیت، لی خاندن بو وی بتنی بهس نینه، به لکو ئه و زیده تر خوه بهر دده ته قولا چکین فه شارتی بین دهقی، ئه گهر هوزانقان شیا بیت کارلیکه کی دناقه را دهقی خوه و که سی بهرام بهر دا دروست بکهت، هینگی مهرج نینه سهنگا بابه تی چهن د بیت یان دهق چهن د بی دریژ بیت یان چهن د کهر نه فالین وینه یان تیدا هه بن یان هوزانقانی لدویف گیولی

خوه دهقیّ خوه ناڤا کربیت، ژبه‌ر کو ئه و دیّ بچاڤیّ ره‌خنیّ، هه‌لسه‌نگاندنه‌کا زانستیانه سه‌حکته وی ده‌قی. بو بابه‌تیّ خوه ئه‌ز دیّ هه‌ولده‌م شعره‌کا هوزانقان (مه‌له‌قان بارانی) بناڤیّ (په‌ری یا بای) وه‌ربگرم کو دروژناما وار ژماره ۱۵۷۸۶ بلاڤ بویه، هوزانقان مه‌له‌قان ئیک ژوان که‌سانه یین من چه‌ندین ده‌قین وی خاندین و من خوشی ژیّ وه‌رگرتی، هه‌لبژارتنا من ژی بو ڤی ده‌قی، ئه‌و دویره‌که‌تنه یا دناڤه‌را ده‌قی و خوینده‌ڤانی دا ده‌یته دیتن، ره‌نگه هوزانقانی بوچوونه‌کا دی و تام و خوشیه‌کا دی بو هه‌بیت ئه‌گه‌ر ئه‌و بو من شروڤه‌کرنه‌کیّ بده‌ته ده‌قیّ خوه، لی من شروڤه‌کرنا وی نه‌ڤیت و ئه‌ز دیّ یا خو به‌حس که‌م.

هه‌ر روژ

مینا په‌ریه‌کا بای

تو ده‌زرگه‌ها من دا ناسیّ دهبوی

من تو د هزراندی

د ئه‌ڤاندی و

مینا زارویه‌کا بیّ دای و باب

د هزرپت خوه‌دا

د پیچای و د نڤاندی

ئه‌ڤجا خه‌ونیت من ییت گه‌هستی و

خه‌ونیت ته ییت ساڤا تیکه‌هل دهبون و

یاری دکرن

خانیکیت هیڤییان دروست دکرن و

بیردانکا من دبوو یاریستانا حزیت ته بیت سافا و هیشتا شینواریت ته لی هه نه!..

دئی پارچی دا، هوزانقان دگهل خه یالا خوه دناخفیت، نهو تشتی
هوزانقانی ژی قیایی به حس بکهت ل پشت هیمایی (په ریا بای) ناسی
کریه. جاری په ریا بای ژبلی خه یالا هوزانقانی و دهستچی کریا وی، چ
تشته کی بناؤ نه بویه و باوه رناکه م د چ نه فسانه و چیروک و چیقانوکان ژی
دا، نهؤ نافه هاتیت. چنکو لدویف شاره زایا من بتایهت بو چیروک و
چیقانوکین کورده واری، تشتی بقی رهنگی مه نه بویه.. هوزانقان دبیزیت
(هه ر روژ... مینا په ریه کا بای)، لقی ره دیار دبیت (په ریا بای)،
سالوخه ته که بو تشته ک دی، بو که سه ک دی و دبیت مروؤ بیت یان
خه یالا وی بیت یان بیرهاتنه ک بیت و هوزانقان ب دهر برین و کی شانان
وینین خوه نازاده. یان، (بیردانکا من دبوو یاریستانا حزیت ته بیت
سافا)، لقی ره ژی خاندنه فا ههست ب نه نارامیه کی ژفی ویندی دکهت، نه ز
باوهرم هوزانقانی بخوه ژی ههست بقی نه هه فسه نگیی کریه و به لگه ژی
دهما هه فساری فی (په ری یا بای)، ژ دهستا دهر دکه فیت و لدوماهیی ژی
خوزیا نه زفرینا وی راده یلیت، هه ز دکهت قهست بکه ته جهه ک دی و
شینواره ک دی و که سه ک دی.

نه ز نزام ...

کانی تو د بیردانکا کی دا

ناسی بوویه ؟

نه گهر دا خه مه كي بو وي ژي فرکه م و جگاره كي کيشم
 چنكي بي گومان نه وي بي په شيمان بو وي
 و وه کو من نوکه بي ژ باي دترسيت
 دوينه كي دي دا:
 نه کو جاره کا دي!
 ته بکه ته پهری و دگهل خوه ته بو من ب ئينيت

يا من دقيت به حس بکه م، ههر کاره كي هه بيت شهنگشته بو گرنگه،
 شعري ژي قابليين خوه هه نه، نهو تشتي نه م پيش کيشي خاندۀ فايي خوه
 دکهين گه لهك بي گرنگه مه بقيت بزائين نه م چ بگه هينيني! ناي
 دروستکرنا تابلويه كي دپهروازه يه كي جوان دا بهسه کو خه لک ته ماشا
 بکه ت؟ نه خير چنکو خه لکي وينه بي باشتره نهك پهروازه و هوسا شعر
 ژي، خه يالا شاعري بو شاعري و نهوا هاتيه به لافکرن ژي بومه بين
 خاندۀ فا گرنگه و دقيت هوزانغان خاندۀ فايي خوه ژي رازي بکه ت.

ديارده و

کارتیکرنا وان ل سهر شعرهکا به شیر مزوری

دياردان، کارتیکرنا خوه يا مهزن ل سهر وینه کرنی لدهف هوزانفانان ههیه. وینه کرن بخوه ژي ههر ژ کهفن لدهف مروشان پیدابویه، دهما ژيانا خوه د شکفتان دا دبرنه سهر و وینه بو ههر تشته کی ل سهر کهفران دنوکراندن و دکیشان. دياردين دهستییکا میژویي ژي دبازنه کری بوون، گیانه وهرین کیفی، نیچیرفان و رم و نهو تشتین روزانین خوه دگهل دا دبرنه سهر، ديارده و ناتافین سروشتی و تا دوماهیي. ههر مروقه کی و لدویف پیشهیی و ناره زومه ندیبا خوه بارهك دوینه کرنا دياردان دا ههیه.

هوزانفان ژي تهخهکا گرنگن ژ فی کومه لگههی، نهو ژي دکه فنه بن کونزوللا دياردان فه و نهو ديارده د دهقین وان بین شعری دا رهنگ ددهنهفه. چاوان مروشان مفا ژ ناگری وهردگرت و نهو ناگره بو گهرمکرنی و روناهیي بکارئینان، ژفی سهرهلبوونی، ناگر بو خارنی و گهلهك تشتین دژی هاته بکارئینان، هوسان هوزانفان ژي دکه فنه دبن کارتیکرنا دياردان فه و وینه کرنا دیمه نین خوه بین شعری، ژ ديارده و رویدانین دهووربه رین خوه وهردگرن. هوزانفانی زیرهك و دهستههل ژي

ئەوھە بىي بىشيت ژ تىشتين دەوروبەرىن خوە دىمەنە كى نوى، بىينە كا نوى بەرھەم بىينيت.

(ئاينەك ژ ئەقيني)، ئيك ژ دەقین شعری بين ھوزانقان (بەشیر مزورى) يە، دى ھەولدهين دقې دەقى دا ل چەند وینە يە كان بگەرىن، ئەقین دژيانا روژانە يا ھوزانقانى دا گفاشتەن ل سەر وى، دەرونى وى، مېشكى وى دروستكرين و ژ ئاگەھى بيت يان بى ئاگەھى، فان دياردان خوە د شعرين وى دا ديتتە فە. ھوزانقانى دياربەك دا يە پيش قى شعرى و دبىژيت: (ديارى بو وان چاقين مەست و كەنيا شرين).

مەست بوون، ئەگەر بى ھوشى بيت و چوونا ناڤ خەيالى و دورى دورھيلى بيت، مەست بوون ئەگەر ژ دەستدانا راستيان بيت و رەقین بيت، ئەگەر خو بەرزە كرن بيت ژ تىشتى ھەى و دروستكرنا خەونان بيت، مەست بوون ئەگەر بى ئاگەھى بيت و بى ئومىدى و نە ئارامى و دوو دلى و لاوازى و خەموكى بيت، مەست بوون ئەگەر دروستكرنا رەقینە كى بيت ژ گفاشتەنە كى. ئھا ئەفە ئەو مەست بوونە يا ھوزانقانى بى باژيرى خو، خەلكى باژيرى خو، عاقلەند و سياسى و رەوشەنبىر و ھزرمەندىن باژيرى خو بى تەشبيھى چاقين يارا خوە كرىن. ھەر وە كول وینى دەستپىكا قى شعرى دا دبىژيت: (د مەستبىيا قى باژيرىدا، بەرزە دىم .. مەستبوونا چاقين وى ژى بو عەشقبوونا وى دزقرت و چەند ئەڤ چاقين ھەنى مەستتر بن، ھوزانقان خوە زىدەتر نرىكى وان دبىنيت، ژبەر كو مەستبوونا ھەنى گرېدان ب تىشتە كى فە ھەيە، كو ھەردوويان ل سەرە رىبە كى دگەھىنتە ئيك، لى مەستبوونا باژيرى تىشتە كى نەباشە و ئاكامين خراب بدويق فە ھەنە و ئەگەر ئەفە شوپھاندەك بيت، ھوزانقان

یہی پہیامہ کی برییا چائین حەزکرییا خوہ دگہہینتہ ہەر کہسی بو وی خەم
بیت و شیاہہ کللین کودین فی دەقی ہەر ژ دیاریی رادەستی خانەدەقایی
خوہ بکەت.

ژ بەرکو فی شعری چەندین وینەیین دی دناؤ دا ہەنە و ہەمی دکەفنە
بن فی بابەتی یی مە بو فی نفیسی ہەلبژارتی، لی ژ بەر کورتییا نفیسینی کو
نەم نەشیین خو ژئی دەرباز بکەین، بتنی دی فی وینە ی ژ ہەمان شعر
وەرگرن، دەما ہوزانغان دبیژیت:

بەرەف کناڕین دوویر

سەفەرە کا درێژ درێژ دکەن

بیناھییا من یا ب ہیفییا تەفہ پیر بووی

ئەگەر فی وینە ی ژ شعری فەدەرکەین و شرووفا کرنی بدەینی،
ہوزانغان یی دیاردە کی بەرچاؤ دکەت، پەیوہندییا دناؤبەرا دوو
حەژیکەران دا. ہوزانغانی مفا ژ دیاردە کی وەرگرتیہ کو دناؤ باژیری وی
دایە و روژانە ہەمی دببن، بەس کہس ہەست پیناکەت، ہندەک کہس
روژانە یین دمرن، ئەگەر پیربوون ژئی تاییک ژمرنی بیت. ہوزانغان دیاردا
کوچ بەریی بەرەف وەلاتیین روژنافا وەرگرتیہ، ژ بەرکو زیدەتر گەنج فی
کوچبەریی دکەن و گەنج ژئی دبی حەزکری نین، ہندا بتنی حەژیکرن یا
ہە ی و ہندان ژئی نیشانی کرہ و ہندان ژئی ہەفژین ہەنە. ئەفین چوین
ژئی گەہشتینە پیگەہا خوہ و خوشی و لەزەتین خوہ و حەزکریین وان
لبەندەمانا وان، چاقری نە، لی پسار ئەو چاقرییا ہەنی تا کەنگی؟ کو
ہوزانغانی برییا کیشانا فی وینە ی یا قیایی دیاردە کی بەرچاؤ بکەت و
ناریشە کی ب نازرییت، کو دقیت بەرسینگرتنەک بو فی دیاردا نە جوان
بہیتە دانان و چ دی تەخەک نەبیتە ئیخسیری خەونین ہلاویستی.

هه ناسه یین تریفا دوسکی

ئەم هەمی دزانین دەما مروڤ ژ دایک دبن، وهك جهسته به كی بی ناڤ
دهینه سەر روپی عەردی و دەما دمەرن ژێ وهك نافه كی بی جهسته
باردكەن، ئەڤ ههڤكیشه ژ كهڤن وەرە دهیته گوتن. تشتی گرنگ ژ فی
ههڤكیشه بی ژێ ئەوه، ئەوا دناڤهرا ڤان هەردوو قوناغان دا پەیدا دبیت،
ئەو ژێ رح، هەناسه و دنیا دیتنا مروڤی یه بو تشتین ل دەوروبه‌ری مروڤی
رویددەن. ئەو كەسی بشیت فی ههڤكیشه‌شی د‌ورست بکەت ژێ و
په‌یوه‌ندیا دناڤه‌را هه‌بوون و نه‌بوونی دا بئ‌یخته دقالبی وی بی د‌ورست
دا، ئەو مروڤ جیاوازه و ئەوه بی بەرده‌وامی دده‌ته گرنگیا هه‌بوونا
مروڤی. ئەڤا هەنی ژێ زیده‌تر ل ده‌ڤ شاعران، روماننقیسان و شیوه‌کاران
په‌یدا دبیت، دەما ب هەناسه‌یین خوه، بریکین داهینان و به‌هره‌مه‌ندییا
خوه، ماچا ژیانی ب جهسته‌ی دپه‌خشن و رویه‌کی بەرده‌وامی دده‌نه هەر
تشته‌کی.

هه‌سنایه‌یین تریفایی، ده‌قه‌کی شعری بی هوزانڤانا خانم (تریفا دوسکی)
یه و دروژناما وار ژماره ٨٥٤ دا بلاڤ بویه، بزاین، گریدانا ڤان
هه‌ناسه‌ییان ب ههڤكیشه‌ییا مه‌ڤه تا چ رادده دی سەرگرت، هوزانڤان

چهند شيايه جهستهی ب زمان بیخیت و یاریا ب فی جهستهی بکته،
کو لدویف ههفکیشدهیی، ئەم ههناسهیین وی بو ژیانئ ببیین، دهما دفی
ویندهی دا دبیزیت:

سهحکه گیایی ددهستین من دا چهندهی سله ژ تورهی نفستی یه
سهحکه دهریایی چ ترانان ب ماچین من دکته
سهحکه باژیری پشتا خوه دابه شعرین من
ئه ز ژی ژ دووریا ته دهو و دوشافی ټیکهل دکهم...
هندييا تورهه

دفی پارچه شعری دا گهلهك وینه هاتینه کیشان، ههر چهنده هوزانفان
دشیت ب وینه کی بنتی مەرهما دهقی خوه یی شعری بگههینیت، لی
ههبوون و کیشاننا وینهیین ټیکرا و جودا، خوشیه کا دی و تامه کا جوداتر
ددهته دهقی شعری و دهه مان دهه دا، بالکیشیا وەرگری بو دیمه نه کی
رادکیشیت کو هوزانفان هه ز دکته، ههستین خاندەقای ب نازرینیت و
ب دیمه نه کی وی فیایی بکیشیت، خاندەقای ب دهقی خوه یی شعری فه
سه رسام بکته، ههر وه کو دفی پارچه شعری دا هاتی. هوزانفانی چهند
وینهیین جودا ئینایه، وهك (گیا، سلبوون، ژ تورهی نفستی)، ئەم هه می
بین راهاتین کو گیا و شوینکاتی بهردهوامیا ژیانئ نه و دهما ژنهك وی
شوینکاتی دکته دنافا دهستی خوه دا، ئەو یا مهسجا خو بو ههژیکرنی
دیاردکته. ژن ژی لقیژه ئەو کهسه یا ههژیکرنی بهلافه دکته جوداتر ژ
زهلامی، هوسان بقی ویندهی، ئەم ههست ب وی ههژیکرنی ناکهین و ئەم
ههست ب دوو دلی و نه نارامییا فی ژنی دکهین، ئەم ههست بههناسهیین

تريفایي ناکهين کو ټو شوبنکاتي دناؤ دهستين وي دا تهمري يه يان دقان ههردوو ديمه نين دي دا (دهريا دهما چ بهايي بو ماچين وي نه دانيت يان ژي ټو باژيري بهه بونا وي يا ژن بهرده واميي دده ته گه شه کرنا خوه)، لغيره هوزانغان بو ديار کرنا ههستين خوه دوو تشت زوم کرينه، ټو ژي (دهريا و باژير)، دهريا ټو جهي کو مروڤ دشيت ب نازادانه دگهل باخيت و نهينين مروفي دگهل دا ديارستي بن و ژبه ر هندی پتريا خه لکي، که سين عاشق، بههره مند حه زدکهن دهريايي بکه نه هه قالين خوه يان ټو باژيري شعران بو دنقيسيت، ټو باژيري ټو وي خه ون لي چاندين و ههست دکهت شعرين وي حه ژي کرني بلاؤ دکهن و هه میان پشستا خوه دايي و دهريايي ترانه بجه ژي کرنا وي کر، لغيره بيتراريه ک لدهف پهيدا دييت و تا فيره هوزانغان دگهل کيشانا فان وينه يان، هنده ک کليل رادهستي مهين خنده فا کرينه، کو ټم بچينه دناؤ قالاتيبا ههستين وي دا.

دوينه يي دوماهيي دا ژ في ده قي شعري، دهما ديبيژيت:

ټه ز ژي ژ دووريا ته دهو و دوشافي تيکه ل دکهم... / هنديا توره مه، ههستين وي ب روني و ناشکه راي بو مهين خنده فا ناشکه را دبن، دهما نه ناراميا ههستين خوه ديار دکهت، کو ټه گه ر مروڤ يي سهو داسه ر نه بيت چ جاره کي فان ههردوو خارنان (دهو و دوشافي تيکه لي ټيک ناکهت، ټه فه ژي نامازيه کن بو گوته کا مه زنان دهما ديبيژيت (ژن بي زه لام ژار دبن و زه لام بي ژن هار دبن). دفي پارچه شعري ژي دا يا من فيايي به حس بکه م، ټو ته کنیکا شاعيرانه يه يا (تريفه خاني) بکاري ناي بو ديار کرن و ينه کرنا ههستين خوه، کو وه رگر دگهل ده قي وي يي شعري بژيت و تام و خوشيي ژي وه ربگريت.

ته کنیکا دهربرینی^۶

د شعره کا جه مال چه لکی دا

جه مال چه لکی، ئیک ژ وان که سانه یین شعری دنقیسن، دیوانه کا شعری هدییه و چه ندین دهقین خوه یین شعری ل روزنامه و کوفاران بلاؤ کرینه. (دیمه کی گهش) ژى نافی ئیک ژ شعرین وی یه، دی هه ولدهین بو نفیسینا خوه ل سهر فی دهقی راوهستین، بزاین شیوازی ته کنیکی لدهؤ فی هوزانقانی چاوانه، زمانى وی یی دهربرینی ل چ ناسته، چند شیایه خوه دگهل نه فرو، قوناغا نه فرو، شیوازی نفیسینا شعرا نه فرو بگونجینیت. فی هوزانقانی کو هدر که سی ل دیوانا وی روینیته خارى و بهرپه ریڻ شعرین وی ب قولپینیت، دی بو گه لهك تشت ناشکه را بن، نهؤ هوزانقانه هیشتا ب ستایلی سالیڻ ههشتیان دهقین خوه سهر راست دکهت و هز دکهت تام و خوشییا وی سهردهمی، وی ته کنیکی و ب وی ریم و نافهروکی، بهردهوامی پیدهت و بهزرا وی هدر وه کو دشعرین وی دا دیار، بو وی خوشه خاندنه فایى وی وهك وی بقیّت، بمینیت.

نه گهر بهراوردیه کی د شیوازی دهربرینی یی فی هوزانقانی و نهؤ که سین شعرا نوبخاز و مژهوی نوکه دنقیسن دا بکهین، دی گه لهك حال

بومه دیار بن، کول همدوو شیوازان خالیڼ پوزه تیڤ و نه گه تیڤ هه نه و
 دڤی بیایڤی ژی دا، ئەزمونا مه عریفییا شاعری دشیت ڤان خالان جودا
 بکته و ده قین سهرکته تی و نه سهرکته تی پولین بکته و شعرا مه قبول و
 نه مه قبول بو خاندۀ ڤای، ژ ئیک جودا بکته. هه چهنده دگهل لاواز بوونا
 سنوری دنایه را ژانرین ئەده بی دا، ده قین نوی و ته کنیکین نوی پهیدا
 بوینه و گه لهک جارن دی بینین ژی، ژانرین ئەده بی گه لهک مفای ژ
 ته کنیک و بنیاد و توخمین ئیک و هردگرن، زمان ژی کو ئالافه کی گرنگی
 ده برینیی یه بنایه تی لده ڤ هوزانقان، کو گه لهک زمانی بو خوه دکهنه
 هوکارهک بو نفیسینا ده قین خوه و گه لهک ده قین شعری بنایڤ نو یخازی و
 مژدارییی دکهنه بهرچا قین مه، کو هوزانقان بخوه دنایه بهرزه بویه و زمانی
 وی بیی ده برینیی بو وی بو یه بهر به ستهک، کو نه شیا بیت هه و کو وی
 بقیت داهینانی بکته و د نه جامدا، ده قی وی بیی شعری ژی نه ده قه کی
 سهرکته تی و مه قبوله و نه گه ره کولینهک بو وی تیکستی ژی هه بیت و
 وینه بین وی بهینه شروفه کرن و سهروب کرن، دی گه لهک لاوازی و بی
 سهرو بهری تیدا بهرچا بیت کو هوزانقان نه شیا به خوه ژ بن باندورا زمانی
 ده بریخت و رزگار بکته، لقی ره ژی نه بتنی ده قین وان د ئاست دا نا
 بن، بهلکو گه لهک زوردارییی ژی ل زمانی دکهن، چ ب زانین بیت یان
 ژی بیی ناگه هی. (جه مال چه لکی) ژی کو من بو قی نفیسینی مه ره م ب
 ستایل و ته کنیکا وی یا ده برینیی و زمانی وی بیی شعری هه، ئیک ژوان
 که سانه بین شیا بن باز نه یه کی لدوور شیوازی خوه بیی ده برینیی بکیشن و
 تایه ته ندیه کی بده نه قه له می خوه، هه چهنده سهرکته تن و نه سهرکته تن
 وی و ته کنیکا وی یا ده برینیی نه بابته تی من بیی قی نفیسینی یه، بتنی یا من

مہرہم پیہدی، ہەر ہوزانفانہ کی کو بقیّت تیکستہ کی شعری بیّ جوان
 بنقیسیت، ویّین وی بین شعری دجوان و نوی و تژی رامن بن، ئەزمونا
 شاعری دناؤ را خویا بکەت، دقیت بشیّت قەلەمیّ خوہ جودا بکەت و
 شیوازیّ خوہ بیّ دەربرینیّ ھەبیت و بشیّت فی شیوازیّ ھەنیّ ب پاریزیت
 و پیش بیخیت کو شعر بخوہ نویاتیہ و لیگەریانہ ل وان تشتان بین نہ لف
 و و شاعر وان تشتین نہ لف بلقینیت و بلەقینیت، ہوزانفان بشیّت ب
 ستایلیّ خوہ نقیسینا خوہ بەرچاؤ بکەت و ب کەسیّ دی فە نہچیت، کو
 خویایہ، ہەر ہوزانفانہ کیّ خودانیّ خوہ و ستایل و تایبەتمەندییا خوہ یا
 نقیسینیّ نہبیت، نہشیّت پینگاڤین نویکرنیّ بەھاڤیژیت، ئەؤ تشتیّ فان
 پینگاڤان ژى جوان و جوانتر لیّدکەت و زیدەتر دئینتہ پیش، ھەبوونا
 تشتە کیّ نوی و دیتنہ کا نوی و بینینہ کا نوی یە.

دیمە کیّ گەش

دیمە کیّ گەش

وہ کہ روزیّ

ھیدی ھیدی

شەوقا خوہ کیشا دوریت من

من ب تیژینکە کا

ھویر ھویر

ژ ھەر دوو چاڤین

تەژی خوین

زیرەفانیا وی دیمی کرم

کوی ل سہر بہ حرہ کا بی بن
ہزر یا دیڑیتہ ہزری
کا جھی من ..
شلقینا وانیزیک نیریک
یا دگہتہ من
تہ زئی تہ فہ چہ ندین سالہ
تہ فیندارم
ہزرو بیرین تہ وی دیمی
ییت بوینہ نارمانج و مہرہم
من زئی ہزہ
پاشہروژی بم
مہلہ فان
سہر فی بہ حرا
ہندہ یا کویر و یا بی بن ..

هونه ری بیرکرنی

د دهقه کی (دلدار محهمه د) دا

بیرکرنه هره مروقه کی جوداتره ژ که سی دی و نهغه ژی لدویف
کاریگه ریا کارتیکرنا ناستی وی بی معریفی و ریژا نه زمونا وی دژیانی دا
و بهر فره هبونا بیافی وی بی دیتنی و خواندنا وی بو تشتان، دمنیت.
ههستا نه ته وهی ژی نه گهر لدهف هه می که سان هه بیت، بهه مان لیکدانان
مه به حس کری، دمنیتته لدویف ریژه و ناستی وی کاریگه ری نه فا
دبیرکرنه وی که سی دا هه ی، چ نهو کاریگه رییا هه نی د چاکی
شکه سستی را بیت یان بهر خودان بیت یان ژی سه رکه تن یان ژی هیفی و
نومید بن و شیوازی دهر برینی ژی ژ مروقه کی بو مروقه کی دی جودا هیا
خوه هه یه. ژفی روانگه ی ژی، زیده تر نه م دی ل سه ر دهقه کی شعری
راوه ستین، کا نه ژ کارلیکا دناقهه را شعری و وینه بین شعری و حزو
دهر برینا بیرکرنه هوزانقانی چاوانه و کارلیکا دناقهه را ته مهنی هه
که سه کی دا چهنه د مهودایی خوه هه یه، کو کارتیکرنی ل سه ر شیوازی
دهر برینی بکه ت و نه ژ ته مهنی هه نی نالا ژ و دهسته واژه یان بو هوزانقانی
پهیدا دکه ت یان ژی نه زمون و مهعریفه یا هوزانقانی نه دژیانی دا و
سه ربورین وی نه، فی کارلیکی سه ر راست دکهن.

(ئېشانانا خرشبوونا خهونان) ناڤى ئىك ژ دهقېن شعرى بېن هوزانڤانى
 گهنج (دلدار محمدهدن)، ژ خواندنا مروڤى يا دهستپىكى بو ڤى دهڤى
 شعرى، مروڤ بهره ڤه عشقبوونى و دلدارى ڤه دچيت و مروڤ دزانيت يان
 ههست دكەت كو دهستهوازه بېن تهمەنى ڤى كهسى، بېن ڤى شيوازى
 دهربرينى نه و نهو ههمى بير كرن و هيفى و ئوميدىن خوه دچاڤين يارا خوه
 را و خوشتڤيا خوه را دبنيست. كيشانا وينه بېن ڤى شعرى، هوزانڤانى
 بهسته كا نه تهوى كيشاينه، ڤيايه ب زمانى گهنجه كى خوين گهرم،
 گهنجه كى كو تهمەنى وى دخازيته ڤى هزى و تهمەنه كى كو ههر كهسى
 دى ل شوينا وى بيت چ كور و چ كچ، هزرين وان و باندورا دكه ڤيته
 سهر ملئ وان، بتنى بو ره گهزى دى يه و هز دكەن خوه بو بدهنه
 ناسكرن و بو ئىك دقه بن.

تا ڤيره نه ڤه دى خواندنا ههر كهسه كى بيت دهما ڤى شعرى بخوينيت،
 لى دهستهلى و شيوازى دهربرينى و نهو گفاشتين هوزانڤانى دبن
 كارىگه ريبا وان دا نه ڤه دهقه نفيسى، تشته كى دى دپيژن و عشقه كا دى
 بهرچاڤ دكەن، نهو ژى دهوله تبوونه، دهوله تبوون ژى برامانا بير كرنا
 هوزانڤانى بو دهورو بهرين خوه و نه تهوى خوه و هز كرنا وى بو ئاخا وى
 و زمانى وى و كهلتورى وى نه، نه ڤه دهربرينا هەنى ژى گهلهك جوان
 دوينه ڤى عشقه كى و نه ڤينه كى دا هاتيه كيشان، كو بشيت
 ههڤسه نكيه كى دناڤه را دوو تشتان دا ديار بكەت، نهو ژى ههستين وى
 بېن نه تهوايه تى و ديسان هزین وى بو ره گهزى دى و خوشتڤيا وى كو
 دچەندنين وينه يان دا، نه ڤه چەندا هەنى ب ئاشكه راي دهيتنه بهسكرن، كو
 دهردوويان دا، هوزانڤان دهربرينى دكەت و هيزا وينه بېن بڤى رهنگى ژى

کو دهمان دهمدا، دوو بیرکرنه‌فهیان بینته زمان، بیرکرنه‌فهیان نه‌ته‌وایه‌تی
 کو ملله‌تی وی و قوربانیدان و خدبات و شه‌هید و ههمی کاره‌ساتین ب
 سه‌ری ملله‌ته‌کی بن ده‌ست و پارچه‌کری بهین، دگهل حزای وی یا
 تاییه‌ت وه‌ک ههر گه‌نجه‌ک د ته‌مه‌نی خوه‌ دا، حزای وی بو یارا وی و
 خوشتقیای وی و هه‌قالا وی، کو روزه‌ک بهیت ههر دوو پیکفه‌ ده‌ستین ئیک
 دوو بگرن و نه‌و باخچه‌یی وان دخه‌یالا خوه‌ دا بو خوه‌ چیکری، پیکفه
 پیاسان لی بکه‌ن و پیکفه‌ ده‌ستین ئیک بگرن و عه‌شقی تیدا بکه‌ن.

لقیره‌ ژی بیرکرن نه‌ بتنی تشته‌که و ههر که‌س دشیت لدویف
 نه‌زمون و ته‌مه‌نی خوه‌ و حه‌ز و پیدقیاتیین خوه‌ بکه‌ت، به‌لکو بیرکرن و
 شیوازی‌ ده‌برینا وی بیرکرنی ژی هونه‌ره‌که و نه‌ه‌ هونه‌ره‌ ژی ژ
 که‌سه‌کی بو که‌سه‌کی دی جودا‌هیا خوه‌ هه‌یه. نه‌گه‌ر هنده‌ک وینه‌یان ژفی
 شعری‌ پهر کیش بکه‌ین.

دی‌ که‌نگی هئی؟

ئها نه‌فه‌ گه‌نجاتیای من ژی

پلیتا سواربوونا فروکه‌یا وه‌لاتی پیراتی‌ بری

یان ژی فی وینه‌ی:

(ما نزان‌ی؟)

ژ خه‌مپن دویراتیای ته‌ دا گه‌له‌ک جارای

دناخی‌ خو‌ دا

هەر وهك شهريڻ ل وه لاتي من دهينه كرن
ئهز بخو بدهستين خو خو دكوزم

يان ژى قى وينهى:

(ما دهم نههات تو فه گهرى و
ئه م ژ گونه ها ژ هه ژ دوپر بوونى توبه بكهين؟

يان ژى: تو بخودى كهى بزفره فهو
بلا خهونا هه فديتنا مه خرش نهبيت

شعره‌کا عاشقانه

ب قه له می (کاوه ناکره‌ی)

ئیک ژوان تشتین مروغان ژ گیانه‌وه‌رین دی جودا دکه‌ت، هونه‌ره،
هونه‌ر ژ ی ب گه‌له‌ک شیواز و سیمایان دهینه بناقکرن. تشتی دقّی
نقیسینی ژ ی دا مه دقّیت به‌حس بکه‌ین، هونه‌ری ده‌ربرینی یه و هونه‌ری
لیکدانا په‌یقا و هونه‌ری په‌سنی و هونه‌ری ده‌ژیکرنی و وه‌فاداری یه.
ئه‌گه‌ر هوزانفانان زیده‌تر ژ هه‌ر ته‌خه‌کا دی وه‌ربگرین، وه‌ک چیروک
نقیس یان شیوه‌کار یان هونه‌رمه‌ند و سترانیژ و موزیک ژهن، هوزانفان
زیده‌تری هه‌میان شیاینه سالوخه‌تین ده‌ژیکرنی وینه بکه‌ن و ده‌ربرینین
خوه یین شاعیرانه، شیاینه ده‌ژیکرنا خوه نه‌بتنی بو ئه‌فینا خوه، ئه‌فیندارا
خوه ده‌ربرن، به‌لکو ده‌زکرینه خه‌لکی هه‌می، خه‌لکی ب ئاگه‌ه و یین
بی ئاگه‌ه، فیاینه هه‌می تشت، گیانه‌وه‌ران و بالنندان و سروشتی و
عه‌سمانی و خه‌یالی، فانه هه‌میان، بکه‌نه دخزمه‌تا قی ده‌ژیکرنی دا. لی
پسیارا هه‌ره گرنگ ئایا هوزانفان دقّی وه‌فاداری و ده‌ژیکرنی دا د
راستگونه؟ یان ئه‌گه‌ر بره‌نگه‌کی دی بیژم، هوزانفان بغان ده‌ربرینان و
بغان وینه‌یین شاعیرانه هند ده‌ژیکرن بو وی یاری و وی لای هه‌نه،

هندي خواه ب داتراشينا وينهين خواه بين شعري فه مژويل دكهن! ههر
 چهنده كهسي دي، ئهفي مروفي بجهز و فيان بهشداري دلي خواه كرى و
 ههژيكرنا خواه پيك گوهارتين و دژيانا مروفي دا، پيدفي همي وهختي
 مروفي يه و همي ههژيكرن و ئه و هيئي و خوزيين دكهفته بهر سينگا فان
 مروقان، ئه و بتني بو وي/ وي بژيت و بهحس بكهت و ههناسهيين خواه بو
 بينيت و بهت، كو ههناسه ژي نافرهكن بو مان و نهمانى. لي نفيسينا
 شعره كي كو وهفاداري و نهؤ ههژيكرنا بهردريابي تيدا بيت، رهنگه ژ ئهوا
 مه گوتي هميي زيدهتر بيت و دلسوزانه تر بيت، ژ بهر كو نه گهر
 لايه نه كي ههژيكرني كورهي و ديناتي بيت، ئه فه هوزانقان وي ديناتي و
 كوراهيي دادريپته ناف دهفي خواه بي شعري و ئهز شيره تا ناكم كو همي
 ههز ژ شعري بكهن و ههز ژ هوزانقانان بكهن، ئه فين دفين د عهشقي دا
 بژين! بدلي ئهز ديپژم، ههژيكرنا دروست همي پارچهيين له شي مروفي
 تيدا بهشدار بن و همي ئه ندامين مروفي دگهل دا بكهفته سه مايي، ئه و
 ده برينه يه ئهوا دگهل نفيسينا ده فه كي شعري پيدا ديبت.

روژا دليني ئيك ژ شعرين هوزانقان (كاوه ناكرهي) نه، هوزانقان ب
 ده برينه كا شاعيرانه يا جوان، شيايه في هه فبه نديي بهرچاؤ و وينه بكهت:

(روژا دليني)...

چاڤين من

دگهل ميلي ده مژميري سه مايه

چر كينا دلي من

دگهل چر كينا ده مژميري يه

نهفه هات روزا دلينیی
 نهز نرازم دی چ دیاری ته کهم
 من گولافین سوک و دکانا ههمی بهین کرن
 بیهنا پرچا ته ژ ههمی گولافان خوشتر بو
 من دیوانین ههمی ههلبهستفانا خواندن
 دیره کا ههلبهستی نه بو ژ بهسنا جوانی یا ته
 لمن بیوره جان تخی دیاریا من بو روزا دلینیی
 (حهشته دکهم) / سوز بیت روزه کی ل روزین خودی بی دل یا ته
 نه کهم.

دخی شعری دا، هوزانفانی دهژمیر بو ژفانه کی بکار ئینایه کو دوی
 ژفانی دا حهژیکرنا خوه و وهفادارییا خوه بو ههفالا خوه دیار بکهت.
 میلین دهژمیری و سهمایا چاقین وی، دهما میلین دهژمیری دبزقینه کا
 بهردهوام دا، بتایهت دهما مروژی ل سهر ژفان بیت و چاقین مروژی ب
 وان میلان فه دی کهنگی ل سهعتا سفری راوهستن، کو ژفانی مروژی
 ژی دهست پیدکهت یان ژی دهما شاعر چرکینا دلی خوه دئیخته دگهل
 چرکینا میلی (سانیا)، کو ب میلی لفقو دهیته ناسکرن و نه گهر مروژی
 دبی دهنگی دا بیت یان بتنی هشا مروژی ل سهر دهژمیری بیت، مروژی
 گهلهک ب هشیاری گوهل وی چرکینی دبیت و هوزانفانی نه وهردوو
 چرکینه بو ههبوونا ژینانی بکار ئینایه. هوزانفان لقی وینهی بتنی نا
 راوهستیت و ژبهر کو نه ژفانه بو وی گهلهک بی گرنکه، هز دکهت
 ههفدینا وی ژی ب تشتین جوان بیت، دهما بهحسی بیهین گولافا

ههڻهڻي بيھنا پرچا ويءَ دڪهت، يان بهحسيءَ ديوانين شاعرا دڪهت و
ههڻهڻي پهسنا جوانيا ويءَ دڪهت. ههڻيڪرن بجوه ڙي هوسانه، دييت
جواني و رنديا ويءَ ڪچا ههنيءَ ب قهدهر وان وهسغان نهبيت يين ههر جار
هوزانغان ڙيءَ بهحس دڪهن، بهس ههڻيڪرن زمانهڪه و گوتن بتنيءَ بهس
نينه، نهگهر دهربرينهڪا جوان و دياريهڪا جوان و وهفاداريهڪا جوان،
دگهل دا نهبيت.

تهوزيفكرنا قالاھيى دشعرهكا (زنارى عهदनانى مهلهيى) دا

ئەو چ تىشتە مە بەرھەۋ نەفەسىنى قە بېدەت ئەگەر ئەم ھەست ب قالاھيى بىكەين؟ ئەقە ئەو پىسار بو يا من دىمىشكى خوە دا دروست كرى دەما من شعرا (قالاھى) يا ھوزانغانى گەنج (زنارى عهदनانى مهلهيى) دخواند، كو ئەقە شعره د روژناما وار ژماره ۸۸۴ ى دا ھاتبو بەلاقىرن، دوق بىخو بو من يى گىرنگ بو، ئەو ژى قالاھى، كو برەنگەكى و دوان من خوە دەھمى وان قالاھىيان دا ددیت يىن ھوزانغانى ژى بەھس كرىن، ھوزانغان دىبىزىت:

قالاھى ژ دولكى درژت پەرداخى

پەرداخ ب سەر دا دچت

قالاھى ب مېزەيى دا درژت

ئو ھەمى ژوورا من قالا دكەت.

ئەگەر ل قى پارچە شعرا سەرى سەح بىكەين، دى بىنن، ھوزانغان يى برىيا قى قالاھى گازىھكى رادھىلىت و دەما ئەقە گازىيا ھەنى ژ دەر دورى وى دەر باز دىت، ھوزانغان ئاگادارىھكى ددەتە خاندەقايى خوە كو

په قیشکین مه ترسیه کی یی بلند دبن و رهنگه نه و په قیشکین هه نی پرچکین شاریای ب و هشینه رهخ و دورین خوه و دبیت هه ر ئیکی ژی بارهك ژوان چپکان بگه هیتی و نازارا وی ژ که سانه کی بو بین دی جودا تر بیت.

راوه ستیانان ل سهر ده قین شعری یان هه ر تی کسته کی، دخو بخو دا،
 راوه ستیانان ل سهر وه سف و فه گیرانی نه فا دفی تی کستی هه نی دا هاتیه
 بکار ئینان، نه فا راوه ستیانان هه نی ژی، ئیک ژ خه سله تین خوانده فانیان
 هشیاره و خوانده فایی سهر پی ده ما ب له ز چاقین خوه د تی کسته کی دا
 دخشینیت، پینه قیت بره کا زیده ژ زانیاری و وینه بین جوان و فه گیرانان
 دی ژ ده ست وی چن، بتاییه ت گه لهك ژ هوزانغان و نقیسه ران هه ز
 دکهن تی کستین وان گریدای فه شارتنی بن. هوزانغانین زیرهك ژی نه ون
 بین هه ولدده ن زمانی و ته نکیکی و ره و شنبریا شیعری پیکفه گریده ن و
 پینه قیت ژی نه فه ژ هوزانغانه کی بو بیدی جودا هیا خوه هه یه و نه فه ژی ل
 سهر چه ندین خالان دمینی ت، کو گریدای دنیا بیننا که ساتیا هوزانغانی
 بخوه نه و نه زمون و مه عرفیه یا وی بو تشتین ل ده ورو به رین وی رویدده ن
 و دیسان بکارئینانا خه یالی دوی تی کستی دا، کو خه یال وهك نه رك
 کارکر نه دنا ف جوانیان دا.

نه گه ر مه بقیت نه م خوشیی و تامی ژ هه ر تشته کی، ژ زانیاری و
 وینه بین شعری و فه گیرانی وه ر بگرین، بزاین نه زمون و مه عرفیه یا
 ره و شه نبیری یا هوزانغانی ل چه ناسته و دیسان تا چه رادده شیا یه خه یالی
 دفی شعری دا بو جوانیی ته وزیف بکه ت، هوزانغان دوینه یه کی دا
 دبیریت:

.. فالا

.. فالا

ڦالا..

میتزه ڦالا یه

پهرداخ ڦالا یه

دولك ڦالا یه

ژوور ڦالا یه

...

ئه ز ژی ڦالا مه

ریژ کرنا ڦان ئاڦالاهیان ئاماژه یه کن، کو ڦالاهیا وی ژ ئه گهره کی یه کو
گونه ها وی نینه ژ بهر کو دهر دورین وی هه می ب وی نه خوشیی دنالن،
ڦالاهیی ژی دهر برینه که بو نه بوونی ڦه دگهریت، نه بوون یان کو بی خه می،
نه زانین، پوته پینه دان، بی ئومیدی، بهرزه بوون، بی هیقیوون و هنرنه کرن
و ره ڦین ژ هه بوونی و ئه و تشتی لدهرودورین وی رویددهت یان ب
رامانه کا دی ئه م دشین به حس بکه ن، کو ئه و تشتی ل دهر دورین وی
رویددهن بو وی نه دگرنگن، ئه ڦ نه گرنگیا هه نی ژی ئیک رمان ددهت،
کو ئه و نه دگهل وان تشتانه بین ههین، چ ره ڦتار بن یان ژی بیروبوچوون
و ره وشت و تیتال بن و ده ما هوزانقان هه می تشته کی به حس دکهت کو
ڦالاهیی پیڦه دیار، هینگی خوه ژی ڦالا دینیت، ئه ڦ ڦالاهیا هه نی ژی بو بی
دهسته ه لاتیا وی ڦه دگهریت. د پارچه کا دی دا دبیزیت:

ههواره..

ڦی ڦالاهیی نه ز تژی کرم

دەرگهه و په نجه رهيان څه بکن
به لکی هنده ک څا لاهی دهر بکه څیت
بچیت... به لکی منی څا لازی ب خوه را بیت..

هوزنغان د ته وزیفکرنا وینه یی څا لاهی دا، مه یین خوانده څا تیکه لی
جیهانا خوه دکهت، نهو جیهانا ل سهر وی هاتیه سه پاندن و رهنگه وی
بخوه ژی به شه ک د ناڅا کرنا وی جیهانی دا هه بیت، لی راما نا وی نهو نینه
کو نهو ژوی جیهانی یی رازی بیت و هوزانغانی دڅی ده څی شعری دا
په یامه ک څی هدی، نهو ژی نه بته ره خنه یا بی بنه ما دگریت، به لکو ری کین
چاره سه ریی ژی ل بهر خوانده څایی خوه ددانیت، نهو ژی نه گهر هه می
تشت به ره څه چنه یی څه چوو و نه هاتنه چاره کرن، هینگی دڅیت مروڅ وان
گوهورینان ژخوه ده ست پیکهت و ژ بازنی سنوردارگری دهر که څیت، دا
مروڅ بیته پیشه نگی نه رازیوونی و گوهورینی و ناڅا کرنی.

بیرین عه شقی

ددهقه کی شعری یی (حه سهن سلیقانه ی) دا

ئەو ئیقارا خوه ب رهشی ره شاندى، نافی ئیک ژ شعرین هوزانقان (حه سهن سلیقانه ی) نه دکوفارا په یف ژماره ۶۲ دا هاتیه بلافکرن. ژ خواندنا مروفی یا دهستیکی بو فی شعری، هوزانقانی وینه یین خوه ژ بیرهاتین خوه پهر کیش کرینه و ب ته کنیکه کا لیكدای و جوان، هوزانقانی قیایه دهقی خوه بو لایه نه کی دیارکری یی قوناغا ته مه نی خوه تهرخان بکهت، کو د وی قوناغی دا، نه ک بتنی بو وی به لکو بو ههر که سی دی، قوناغه ک بیت، دهستیکا ژیانى و ژیان برامانا عه شقی، ههستکرن و خوشی وه رگرتن ب هه می وان تشتین مروفی ژ قوناغین دی جودا دکهن، چ یین زاروکینیا مروفی تیدا دهر باز بوین یان قوناغا پشتی ته مه نی گه نجاتی کو هنر و بیروبوچوونین مروفی به ره ف تشتین دی فه دچن، وه ک ناینده و بسپوری و زانین و شاره زا بوون. لی گه نجاتی جوداتر ژ هه می قوناغه کی، لیژفرینا بیرهاتانه و بیهغه دانا له شی و ناخی مروفی یه، کو ئەؤ ته مه نه، هیژی و هیقیوونی بژیا نا مروفی، دپه خشیت.

تشتی خوشی و تامه کا تایهت دده ته فی دهقی شعری ئەوه، دهما بیرهاتن یان ئەو وینه یین هوزانقانی کیشیانه بهرچا فکی کامیرا خوه، کو د

شيا گهلهك تشتان بگهت، لى نه هاتنه كرن، نهفه نهبتنى دگهل كهساتيا
 هوزانقانى پيدا بوينه، بهلكو هدر ئيكي گهلهك بيرهاتنين هوسا ههنه و
 گهلهك دهرفهت ژ دهست چووينه، چ نهو دهرفهتېن ههنى ژ نهزانين بن
 يان بى ئاگهه، يان ژى زالبوونا كهساتيا ره گهزى دى و ژيان ژى ههر
 هوسان خوشه، تو بو بگهري و بو بزاقى بگهى و خهونان بو بنه خشيني و
 دنيايى بى جوانز بيى. هوزانقان دوينهيه كى دا دبېژيت:

ته ديت

ئه م چهند بى ئاقل بوون!!

وهك مروفا

مه بهرى خو نه دا ئيك و

پا ئه م بى ئاقل بوون

مانه؟؟

ئهفه بى ئاقليا هوزانقانى دفى دهقى دا ئينايه زمان، نه بى ئاقلية كه كو
 مروفى نهزان ژ بى زانا بهيته جودا كرن، بهلكو هندهك بها و ريسا و
 ياسانه كو مروقان بو خوه دروست كرين و كرينه پهرژان و ژيان ل بهر
 خوه ئاسى كرين. مروفا بخوه دبېته سانسور ل سهر رهفتارين خوه، ئه گهر
 دته مه نه كى دى دا مروفا ههلسه نگاندى بدهته نهو تشتى ژ دهست مروفى
 چوى، مروفا بى ئاقلية بو ددانيت و ديسان نهزانينه كا هوسا، وهك وان
 دهرفه تانه بين بو مروفى هلدكهفن و مروفا خوه ل سهر شاش دكهت. بهلى
 دهرفه تا هوزانقانى مه چ ژقان نه بويه، بتنى نزيكبووندك بو دنابقههرا وى و
 جهستهيى وى بى دوى دا. هوزانقان د پارچه كا دى دا دبېژيت:

ته دیت
 چاوا کولیلکین باغی مه
 یاریین خوه هیلان و
 بهزین بهر بهله کونا ته و
 دهستین خوه دریژ کرن گهردهنا ته و
 پرچا ته تاریا شهفی دزی و
 فیکرا گوتن ته:
 چهند شرینی!!

ئه گهر وهك شروقه کرنه کی بدهینه فی پارچه یا شعری، هوزانقان نهبتی لایه نه کی عشق بوونا خوه دیار دکهت، بهلکو جوانیا عهشقی دیار دکهت و سه ره رای وان ههمی سه ره ریکن قهدهغه کری یین دینه بهر بهست دریکا عاشقاندا. هوزانقان ب زمانی خوه بی شعری بهره ڈ کیشانا چهند وینه یان دچیت، ئه و ژی دهما دیمه نه کی ژ بیرهاتنین خوه فه دگیریت، کو بتنی دیدارا وان، دهما ئه و دهاته د بهله کونا خانی دا و چاقین وان دشیان بدیتنا ئیک بوهوژینی بدهنه عهشقبوونا خوه. دهما دبیزیت، ئه گهر ئه ز نه شیم بهیمه دیدار ته و دگهل ته باخقم ژی، بهلکو کولیلکین باغی مه دشین پیش من فه بیژن ته، تو چهند یا شرینی یان وینه بی ره شاتیا پرچا وی، دهما ب تاریا شافی دشو بهینیت و دبیزیت: (پرچا ته تاریا شهفی دزی و).

ئه ڈ عهشقبوونا هه نی رهنگه عهشقبوونهك نه بیت کو ب حهزا گه نجاتی و کور و کچان فه گریدای بیت، بهلکو ئه م دشین بیژن، کو هوزانقان

نوکه ژى یی دوی عه شقبوونی دا دژیت و نهفا نهو دبیت پیکفه گریدانا
دوو قوناغانه، ئیک بو سهردهمی گه نجاتیی و جه ژیکرنا وان بو جارا
ئیکه مین، یا دوی ده ما نهو دقوناغه کا دی دا گه هشتینه ئیک و پیکفه نه
بیرهاتنه بو ئیک فه گیراین یان فه دگیرن، کول سهر ده مانه کی مه خوزی
هه بوون و ژ نه ویره کی و ژ یاسا و ریسا یین ژیانى و یین عه شقی، نه گهر
مه هندهك ده رفهت ژ ده ست دا بن ژى، بهلى یاسا یین وی ده می دخازته
وی چه ندی.

خالد عهلى سليقانهى و

كودين وى يين شعرى

(نامه كا سبى وهك دلى ته و رهش وهك بهختى من)، نهفه نه بتنى تايئلى شعره كى يه، بهلكو نهفه دهستپيكا ههفركيه كى يه دناقبهرا دوو كهسان دا، يا دروستتر دناقبهرا دوو ره گهزان دا. نهفه شعره ژ نفيسينا هوزانفان (خالد عهلى سليقانى) يه د روژناما وار دا هاتيه بلاقكرن. شعر بجه ژ ۱۴ پارچه بيان پيئ هاتيه و ههر پارچه يه كى ژى ژمارهك بو كويه تايئل. هوزانفانى دقان ههمى پارچه بيان دا قبايه دهسته ليا خوه و سنعه تكاريا خوه دقه هاندنا شعرى دا بهرچاؤ بكهت و نه بتنى ديمه نهك يان كهفاله كى ژيانا خوه وينه كويه، بهلكو گهلهك جارن يارى ب پديقان كويه و خوه ب چ دهم و جهان فه گرينه دا به. دى ههولدهين ژقان ههر ۱۴ پارچه بيان ئيئك پارچه و پارچا ژماره ۶ بو فى نفيسينا خوه يا كورت وهربگرين، دهما ديئريت:

نهز ههز ژ نه گهرا ناكم

لى بهس، نه گهز نهز و تو بو ئيئك بان

تو بیژی من هۆزان نفیساندبان؟
یان ئەفا ئەز دنفیسیم
دا پراکتیک کم ل سەر لیف و دیمان؟

(روبه‌رت فروست) دبیژیت: شعر موله‌تی دده‌ته مه ئەم تشتان بیژین،
لی دخوه بخوه دا مه دقیت ئەم تشته‌کی دی بیژین. ئەگەر ژفی گوتی فی
شعری وەر‌بگرن، شاعری ب سادە‌ی تشته‌ک دایه دەستی خوانده‌فای،
ره‌نگه تشته‌کی ب ساناهی بیت بو وی و خوانده‌فان ل چ جهان و چ
گریگان گیرونه‌بیت و نه زمان و نه کودین شعری و نه مژەوی و نه ئینان
و برن و ل چ بەرزە‌کران ژی، نه راوه‌ستیت. خوانده‌فان ژی زیدە‌تر
دگەل دەقین بقی ره‌نگی هە‌فدگرن و دشین خوشی و تامی وەر‌بگرن،
ره‌نگه ئە‌ف شیوازی نفیسینی ژی هە‌می گا‌فا یی ب ساناهی نه‌بیت و
گە‌له‌ک جاران چیبویه، شاعری خوه دنا‌ف وینە‌یین دە‌قی خوه دا بەرزە‌کریه
و تا وی رادده‌ی ئە‌و بخو نه‌شیا‌یه هە‌می کودین شعرا خوه فە‌که‌ت.
ژبه‌رکو گە‌له‌ک وینە دده‌قین شعری دا ب بە‌رچاقین مرو‌فی دکه‌فن و
زوی خونه‌نه دە‌ست و فە‌کرنا کودین وان گە‌له‌ک دناسی نه. ئە‌ف جورە
دە‌قین مژەوی و داخستی ژی، روی ل بە‌ر خوانده‌فای دگرن و
خوانده‌فایی خوه چارچوفە‌دکەن. بە‌لی بە‌روفا‌زی ئە‌ف دە‌قین فە‌کری تر و
روه‌ن و سادە‌تر، ئە‌و دە‌قە‌نه یین زیدە‌تر دشین خوانده‌فای لدوورین خوه
کومفە‌بکەن. فە‌کری تر ژی، ب رامانا زمانی شعری یی دوی دە‌قی دا
هاتیە بکارئینان و کودین وینە پی هاتی‌نه کیشان هە‌مه لایه‌نی بن و
ناراسته‌یین جودا و ره‌هە‌ندین جودا بخوه فە‌هە‌لبگرن. کامیرا ئە‌ف وینە‌به

پيٰ هاتينه گرتن، كاميرهيك باش و ب كواليتەك باش بيت و دهه مان دەم دا، ئەو وپنه ژى ژ خهيال و بينينا خواندهڤاى دويرتر نهبن، هينگيٰ خواندهڤا دىٰ شپت خوه زېدهتر دڤىٰ دهڤىٰ دا بينيت و دىٰ وىٰ ب دهڤىٰ خوه ييٰ شعريٰ ڤه سه رسام كەت و دڤان جوره دهقان دا، زېدهتر كار ل سه ر زمانى دهپته كرن و سنعه تكاريا هوزانڤانى تېدا بشيوازهك كويرتره و مروڤ مانديبوون و ههستين هوزانڤانى يين ناشكهرا و ڤه شارتى، ددهڤىٰ وىٰ دا دبنييت و دخوينيت.

ڤه كرنا كودين شعريٰ ژى ژ خواندهڤايه كى بو ئيكي دى جوداهيا خوه ههيه، ئەڤه ژى لايه نه كى دى يه كو هندهك رهخه گر و تا هوزانڤان بخوه ژى بگه هه وى بوچوونىٰ كو بيژن، ئەم شعرين خوه بو وان كهسان دنڤيسين يين تېدگه هن يان بڤين تيبگه هن، بو هنده كان شعر چه ند يا ناسان بيت و زمانى وىٰ ييٰ خوش و ره هوان بيت، لىٰ وه كى سياربوونا وانە ل ترومبيله كى و ئەو ترومبيله هه نىٰ دناڤ گه لىٰ و نهال و جهين خوش و گه شتيارى را ببوريت، لىٰ له زاتيا ترومبيله ناستهنگ بيت كو سيارى وىٰ هه مى تشته كى نه بينيت.

هوزانڤان دڤىٰ شعريٰ دا، دگه ل من، ته، وىٰ، وىٰ و مه هه ميان دناخڤيت، هه ر ئيك ژ مه ژى لدويڤ نازكيبى و بينين و خواندنا مه بو وان تشتان، خوشى و تامىٰ ژى و هردگرين. زمانى شعريٰ ژى ئە گه ره كه كو ئەڤ تام و خوشيه زېده تر بن و كودين ڤىٰ شعريٰ ژى ئە گه ر دئاسىٰ ژى بن، لىٰ وه كو من گوتى، هه ر ئيكي ژ مه خواندنا خو بو ههيه، ئەو تام و خوشيين ئەم ژ ڤه كرنا ڤان كوددهيان و هردگرين ژى، ژ ئيكي ژ مه بو ييٰدى دجودا نه.

حسین شاکر چاوان کوچبه‌ریی^۶ د شعره‌کا خوه دا وینه دکه‌ت

حسین شاکر ئیک ژ هوزانقانی روژناقایی کوردستانی یه و وه‌ک ده‌هان کوچبه‌ریی کوردی و ی پارچه‌یی، ژ بارودوخی سیاسی ناله‌باری وه‌لاتی سوریا ئه‌فرو تیدا دبوریت، ل باشوری کوردستانی ئاکنجی بویه. ده‌مه‌که شعرین وی ل سهر روژنامه‌یین ده‌فهری ده‌ینه بلافکرن. دی هه‌ولده‌ین، باندورا فی کوچبه‌ریی و بارودوخی سیاسی نه‌خوشی نه‌و پارچه تیدا دگوزهرینیت ل سهر می‌شک و ده‌رونی فی هوزانقانی و ره‌نگفه‌دانا فی گرژیا هه‌نی، د شعره‌کا وی دا بی‌خینه بدر قه‌له‌می خوه و بو فی ژی، مه شعرا وی یا بنافی (وه‌که‌ه‌فی)، کو دروژناما ئه‌فرو دا هاتیه بلاؤ کرن وه‌رگرتی یه.

هوزانقان د پارچه‌یه کی دا دبیریت:

هه‌ردو ئالیین من هی‌دی هی‌دی

ده‌ؤ ژ هه‌ؤ دقهرن

نی‌هی من بوویه گوله‌ک خوین

هه‌ر ئالیه‌کی من ته‌باکی وی دکشینه

کاریگه‌ریا تشتیین ل ده‌وروبه‌رین مه‌ رویدهن و کارتیکرنا وان تشتان ل
 سه‌ر خودیی می‌شک و ده‌رونی هوزانقانی و ره‌نگفه‌دانا وان تشتان دده‌قی
 وی بی شعری دا، چ‌ئو تشتیین هه‌نی، ژ لایه‌نی سیاسی و ئابوری فه‌ بیت
 چ‌ جفاکی و چ‌ ژی دلینی و دلداری فه‌ بیت و ئو تشتیین کارتیکرنی ل
 سه‌ر ده‌رونی مروقی و هه‌ست و نه‌ستیین وی دکهن، ئه‌ؤ ره‌نگفه‌دانا هه‌نی
 ژی ژ ته‌مه‌نی و ره‌گه‌زی و جه‌ و ده‌مین جودا، ده‌ینه گوه‌ورین و
 شیوازی ده‌ربرینی ژی جودایه و دمینیت ل سه‌ر وی گرانیا دکه‌قیته سه‌ر
 می‌شک و ده‌رونی وی که‌سی، ئه‌قی داهینانی دکه‌ت. هوزانقان دقی پارچه
 شعری دا مه‌ ده‌ته به‌ر دیمه‌نه‌کی کو بالکی‌شیا مه‌ ژ گه‌له‌ک تشتان دویر
 دئی‌خیت، ئه‌قین ئه‌ؤ هه‌می که‌سین هه‌نی ژ به‌ر کوچبه‌ربوین و مال و
 ملکه‌تی خوه‌ بجه‌ هی‌لین. هوزانقانی هه‌ولدایه زوما کامیرا خوه‌ ب
 ئی‌خیته سه‌ر تشته‌کی کو کاریگه‌ریا وی گه‌له‌ک مه‌زنتر بیت ژ وی
 کوچبه‌ریی، ئه‌و ژی ئه‌و هه‌فکی‌شه‌یین سیاسی یین دناقه‌را ئالیین سیاسی
 یین کوردی دا په‌یدادبن، به‌زرا وی ئه‌نجامین خراب ددویره‌ هه‌نه و
 چاوان دبیزیت: (هه‌ر دوو ئالیین من هیدی هیدی ده‌ؤ ژ هه‌ؤ دقه‌رن)، یا
 نکو هه‌ردوو ئالیین من ژئیک دویر دکه‌فن. هوزانقانی ئه‌ؤ کی‌شه‌ بگرنگی
 وه‌رگرتی یه‌، کو دده‌مه‌کی دا هه‌ر دوو ئالیین وی ئیک بگرن و ئیک
 هه‌لو‌یست بن و دوزا کوردی ل پیش خوه‌ دانن، ئه‌فه‌ بخوه‌ ژی هوشداریا
 مه‌ترسیه‌کی یه‌ هوزانقانی وه‌ک هه‌سته‌کی نه‌ته‌وه‌ی دیار بکه‌ت. یان ده‌ما
 دقی پارچه‌یی ژ هه‌مان شیعر دا دبیزیت:

به‌ری من دگوت دوو سه‌رمه
 سه‌ری یه‌ک دیاره و یه‌ک گیانه

یهک ژ یه کی نه جودایه، لی مخابن نییدی دزانم سی سهری مه
هر سهری یهک سهری ژ خواه ره دکشینه.

گرتنا فی وینهی ب راشکاوانهتر هوزانقان بی رهوشا کوردستانی
وینه دکهت، کو نهفرو کوردستان بگشتی ل سهر سی زهپزان دا،
دابهشگری یه و مخابنیا خواه دیار دکهت کو نهف ههر سی لایه نه ههر نیک
ژی ل بهشه کی یان ل سهر دهفهره کی بالا دهسته و چ لایه ن ژفانه بی ل
بهرژوهوندیا خواه نادانن بو بهرژوهوندیا کوردستانا مهزن. هوزانقان
گریدانا فی وینهی ب مهترسی دزانیت بتایهت نهو وهک گه نجهک و شوینا
خهما وی بو لایه نه کی دی فه گهریت، نهو باندورا سیاسی و کوچبه ری
کارتیکرنهک دی ل سهر دهرن و بیرکونا وی کریه، کو ههمی ههستین
وی بتنی بو فی دوبرکه تنی فه دگهرن. هوزانقان فی چندی برهنگه کی دی
وینه دکهت، بی دهسته هلاتیا خواه و ملله تی خواه ل ههمی پارچه یه کی ب
کساتیا خواه دشوبهینیت، کو تهیری کله خال عهسمانی هنداف سهری وی
چهرخان لیددهت و دقیت لاوازییا وی بخو بکته ته شیفهک، دهما دیبیریت:

قهرته ل نهسمانی من ره خهله کهک رهش دکیشه

د ناسمانی من ده ناژه نیی دکه

ل بهندا تهرمی منه

و ههر تالیه کی من قهرته له که

ل هیقیا تهرمی تالیی دنه

دڤی ویندی دا هوزانغان شیایه دڤی بارودوخی دا ئه و تشتین وی و
هزرا وی و بیر کرنا وی مژویل دکهن، بهروفاژی کهته سهر کاغدی و بو
مهیین خواندهفا دیار بکهت، کو ههفکیشهیا دناقهرا هیژین کوردی دا
مهترسی یه، ئهفه ددهمهکی دا، کو ل ههر پارچهیه کی ژ کوردستانی،
قدرتهلهک (تهیری کهلهخا) ههیه و لهقییا نههیلانا نقشی وی یه! ددیروکی
ژی دا ب دههان و سهدان کارهسات ژلایی دهورو بهران و بناقین جودا ب
سهری کوردان هاتینه، بتنی کو کورد بوینه.

نهم چاوان تامی ژ شعری وهردگرین دهقهکی (نهمحمد جاسم) نمونه

نهم کیش شعره زیدهتر خواندهفای لدوورین خوه خرفه دکهت و تام و خوشیی ب وان دپه خشیت، رهنکه ههر ئیک ژ مه یین خواندهفا جوداتر ژ کهسین دی پیشه رین خوه بو وهرگرتنا فی تام و خوشیی ههبن. نهفه ژی لدویف خواندنا مه دمینیت و ئاستی مهعریفی و نهزمونا مه بو دهوروبه رین مه و وی فلهسه فهیا دته مه نی خوه دا مه ب دهست خوه فه ئینای. گهلهک جارن هه بویه، دناؤ ئیک شعر دا، ئیک کویله بدلی مه بویه، نهفه نه بتنی دگهل شعری، بهلکو ههمی ژانرین دی یین نهدهبی و تاستران و درامایین تهله فزیونی و فلمین سینهمای و نهفه ژی پروسه یه کا تهندروسته و بخودی مروفی فه گریدا یه. لی هوزانغانی زیرهک، کو نقیسینا مه ل سهر شعری و فه ریژا قهلمی یه، نهو کهسه یی بشیت شعرا خوه لدهف پترترین مروؤ مه قبول بکهت و نهقین هه نی تامه کا زیدهتر ژی وهر بگرن.

ههشت پیک ل بنده مانا ته، ناقی شعره کا هوزانغان (نهمحمد جاسم) ی یه، دی هه ولدهین نهو کویله بی زیدهتر ره و اجا خوه هه ی، وهک نهمین

خوانده‌فا، بو مه تام و خوشيا وى زېده‌تر و بالکيش تر بيت. هەر چه‌نده
 مهرج نينه ئەو کۆپله‌يى بو من خوش بو کهسه‌کى دژى هه‌مان خوشى
 هه‌بيت، لى دى هه‌ولده‌ين نزيکيه‌کى په‌يدا بکه‌ين و ئەو کۆپله‌يى زېده‌تر
 رامان و جوانى و نافه‌روک و بابه‌ت و ره‌هه‌ندين مه‌زنتر بخوه فه
 هه‌لبگریت، وه‌رگرين. پينه‌فیت ئەفه ژى لدويف ده‌سته‌لى و ئەزموئا
 هه‌ر هوزانفانه‌کى دميينيت و ئەو سنعه‌تکاريا دده‌قى خوه دا دکه‌ت، کا
 چه‌ند هه‌ولدايه رحى بقی ده‌قى ب به‌خشيت و تشتى جوان و ل به‌ر
 ده‌ست جوانتر و شرينتر بکه‌ت. دپىکى دوى دا دبپژيت:

ئەز گه‌ره‌نتى دده‌م

هه‌مى روپه‌لپن دوھى

دسوتنگه‌ها هه‌ستين ئەفرودا ب سوژم

لى ئەز دترسم

بن دوکيل و ب عه‌وران فه

نويسه‌ك بن

و سوبه‌ل من بيارن

هوزانفان زېده‌تر ژ هه‌ر که‌سپن دى د تشتان دگه‌هن و ئەگه‌ر ئەو
 تشتين هه‌نى چ بهايى خوه نه‌بن، هه‌ر هوزانفانن چه‌ز دکه‌ن گوهورينان
 بکه‌ن و بپژنه تشتى باش باش و بى نه باش ژى نه باش. ژيان ژى هه‌ر
 هوسان يا خوشه، ئەگه‌ر ئەم ريزى ل تشتى باش نه‌گرين، دياره مه‌ هه‌ستين
 مروفايه‌تى نينن، ژبه‌ر هه‌ندى ژى گوته‌نه‌کا به‌ربه‌لاف هه‌يه دبپژيت (شرين،

وهك خهونين شاعران). هه چهنده هه ر ئيك وهك خوه سهكدهته ژيانئ،
 لئ هوزانفانان بهريخودانه كا نامو و بهروفاژئ يا خهلكئ ههيه بو ئهو ژيانا
 ئهو تئدا دگوزهرينين، ئهول وئى ئالى دگهرن، بئ خهلكئ دئ چاڤين خوه
 د سهررا دخشين و چ گرنگئ نهدهنئ. هوزانفان دئ كوپلهئ دا ب
 راشكاوانه ديتنا خوه ديار دكهت بو وان هه مئ دياردهين ژيانئ كرئ و
 نه شيرين دكهن، هوزانفان ب گرتو وئنهيه كئ جوان شيايه رابردوى ب
 هه مئ دهستهه لاتين وئ بين عه شائيرئ و رهوش و تيتالين وئ بئ گه نئ
 فه د كه فاله كئ دا وئنه بكهت، هوزانفان دگهل گوهورينانه، هه ز پئش
 كه فئئئ دكهت و هه ز دكهت ژئئ گومئ دهركه فئئ ئهوا ب هه زرا وئ كو
 نهؤ گومه ژبلى نه خوشيان چ دئ بهرهم نائينيت، دهه مان دهه مئا،
 هوزانفان بئ ترسا خوه ديار دكهت، كو دهستهه لاتهك فه شارتئ دئاؤ وان
 روپه لان و هه زرين داخستئ و كه فن دا ههيه، كو رهنگه شوينا پئنگافهك
 بهرهؤ پئش، وئ بهرهؤ پاشتر بهن. هوزانفان ب وئنهيهك ساده و زمانهك
 خوش و سئك، شيايه ديمه نه كئ پهيدا بكهت، كو تام و خوشيه كا تايهت
 تئدا هه بيت. دكوپلئ هه فئئ دا ژئئ شعري دبيرئيت:

هه ز نه كه دئ پهرجانئ سنوران

هه فئكيشا مه سه ر و بن كهت

ئه ز هه ر شهؤ ماچه كئ بو ته دهنيئم

شئيدئ ژئ ماچه كا من

ل بهر په نهجرا وه دخه و چوو

خواندنا شعری، تشته کی ب خوانده‌فایّ خوه دبه‌خشیت کو هه‌ست
بکته دنیا هه‌می جهیّ وی یه، ژبه‌رکو شعر دشیت ل هه‌می جهان
بگهریت و ئەفیّ شعریّ ژى دخوینیت، ده‌ما گه‌شته‌دا سیار بیت و هه‌ر
گافا ئەو شعرا هه‌نیّ نه‌شیا کارلیکیّ دگهل هه‌ستین خوانده‌فایّ بکته،
نه‌شیت ره‌واجا خوه ژى لده‌ف وی وه‌ر‌بگرت.
ئە‌ف هه‌ردوو کوله‌یین مه‌ ژفیّ شعریّ په‌ر‌کیش کرین ژى، ره‌نگه
زمانیّ وان و ناهه‌ر‌کا وان و بال‌کیشیا وان زیده‌تر بیت، دبیت ئە‌فه‌ بو من
بتنیّ ژى بیت، لیّ تام خوشیان وان ب من گه‌له‌ک هه‌بوون.

مههدی بامهرنی و

رح وهك كه رهسته يهك بو نقیسینا شعری

نقیسینا شعری، پروسه یه که ژ نهجامی فه گوهاستنا دهقی ژ ئاستی روحی بو ئاستی که رهسته ی پهدا دبیت. پتریا جاران ژی ئەڤ که رهستی هه نی خوه ل سهر کاغه زی و لاپه ریڤ روژنامه و کوفاران دبیت. ئە گهر زیده تر به حسی فی پروسه یی بکه یڤ، فه گوهاستنه که ژ ئاستی بیر کرنی بو ناڤ تیلان، فه گوهاستنه که ژ ئەزمونا مه عریفیا هوزانقانی بو بهرچاقین خوینده فای. هوسان ژی، ههر فه گوهاستنه ک ژ که سه کی بو که سه کی دی، ههر دهقه کی شعری ژ هوزانقانه کی بو ییدی جوداهیا خوه هه یه. بیر کرن تیدا، دویربیین تیدا، مه عریفه تیدا، ده برین تیدا، سنعه تکاری تیدا، هه بوونا رحی دوی دهقی دا. پینه فی ت ژی، شعر و روح قابله کن و ئە گهر هوزانقان نه شیا رحی ب وی شعری ب به خشیت، دی دهقه کی ساده ژناڤ تیلین وی ده ره که فی ت و ئە گهر ئەو دهقی شعری ئیک جارجاری هه شکاره و ساده بیت، هینگی نه شی ت دگهل خودی خوانده فای کارلیکی بکته و تام و خوشیی ب وی خوانده فای ب به خشیت.

تو دیاریه ک بوی، ناڤی ئیک ژ شعری هوزانقان (مههدی بامهرنی) یه، ئەڤ شعره دروژنامه وار ژماره (۹۴۲) ۱۵ بلاقبویه، دی هه ولده یڤ چهند پارچه یه کان ژفی شعری بو نقیسینا خوه وه ربگرین، هوزانقان دبیت:

من نهو لیقین هنده ساله زوها ماین، تهر کرن
 چاؤل روزین چووی نقاندن و چاقه رتی روزین خواهه شهز کرن
 یان فی وینهی ژ هه مان شعر، دهما دبیزیت:
 من رستا داخوایین خواه نارستهی ته کرن،
 چهند زوی ته بهرسف دان و چهند زوی ته ژیر دهست کرن

نه گهر ل پارچهیا نیکیّ فه گهرین، دهما هوزانغان دبیزیت (نهو لیقین
 هنده ساله زوها ماین)، مههم ژفی وینهی یا دیاره و ژبهر کو گرتیه که و
 نهو بخو دشیت بهیتنه زمان، خواندهقان گهلهک ل سهر نا راوهستیت، لیّ
 دهما هوزانغان ته نکیدیّ ل سهر هه بوونا کاریکته ره کی دکهت کو دوخ
 تیدا دهیتنه گهورین، گهورینا دوخی ژی لقی ره نامازه بو لیقانه یان کو
 نهم دشین بیژین، نهف گهورینا پهیدابوی گهلهک رمان ل پشت خواه
 هیلاننه، دهر بازوون ژ فوناغا زارو کینی، دهر بازوون ژ چاقه ریپوونه کا
 دریز یا چهند سالی، رزگار کرنا کهسه کی ژ قهیره بوونی، پهخشینا ههز کرن
 و تیر کرنا غه ریزه یا په یوه ندییه کا عه شقیّ دناقههرا دوو ره گهزان دا، بقان
 هه می رمانان ژی کو خواندهقا و ههر نیک وهک وی بقیت دشیت
 شروفه کرنا خواه بو گهورینا فی دوخی بدهت، تام و خوشیه کیّ ب
 ههست و نهستین وی خواندهقای دپهخشیت، ژبهر کو پسیار و
 سه رسورمان، لدهف وی پهیدا کرینه، بتاییهت دهما دوینهیی دوی دا ژ
 هه مان پارچه و بو لیكدان و گه هاندن یان په چرمه کرنا دوو وینه یان پیکقه
 و نیشانانا دوو وینه یان دئیک که قال دا، تابلویه کیّ جوان و تژی رمان و

تام و خوشیه کا تاییهت بهرهم ئینایه، ئەفه دحالهته کی دا، ئەگەر ئەم
 نغیسینا شعری وەك بهرهم ل قەلەم بدەین، ژبەرکو وەك هەر تشتەك دی،
 شعر بخوێ ژێ ئه‌نجامی، ئەزمون، ره‌وشه‌نیرییهت، زمان، زانین،
 فەرهنه‌نگه‌كا زه‌نگین، ماندیوون، سعه‌تکاریی و داهینانی پەیدا دبیت، هەر
 تشتی کار ژێ بو ده‌یته‌ کون و داهینان بو ده‌یته‌ کون و ژ نه‌بوونی پەیدا
 دبیت، بهرهم ئینانه‌که.

دپارچه‌یا دووی دا، ئەگەر ئەو تشتی بهرچاؤ وەك رامان بدانینه
 ئالیه‌کی، هوزانغان مه‌ ده‌ته‌ بهر سه‌ره‌تیه‌کی دناقبه‌را دوو که‌سین
 ئەئیندار دا. دپاره‌ ده‌مه‌ك فه‌کیشایه‌ تا ئەؤ هه‌ردوو ئەئینداره‌ زیده‌تر نزیکي
 ئێك بوین! گه‌له‌ك جارێ کور و کچ نزیکي ئێك دین، خوشتقیاتی
 دناقبه‌را وان دا دروست دبیت، بپی ئێك دلنه‌خوش دین و هەر دهم
 هزرین ئێك دکهن. بەلێ دسه‌ر فی چه‌ندی ژێ را، هنده‌ك تشت ب
 پیروزی، قه‌ده‌غه‌کری لده‌ف وان دمین و بنتی وەك خه‌ون، خه‌یال، چه‌ز
 و هیشی و خوه‌ دوه‌ستین کو جه‌سته‌یین وان، هەر پارچه‌یه‌ که‌ جه‌سته‌یی
 وان نزیکي هه‌ؤ ببن و ئەؤ هه‌فکیشه‌یه‌ هەر ژ پەیدا بوونا ئاده‌می باب و
 ده‌رکه‌تنا هه‌وا یا ده‌یک ژناؤ په‌راسیین ئاده‌می باب هه‌یه‌ و کور و کچ،
 چه‌ز دکهن خو دئێك وه‌رکه‌ن، بینه‌ ئێك جه‌سته، ژبەرکو ژ بنیات دا ئێك
 جه‌سته‌ بوینه، هوسان ژێ، ژ کارلیکا گه‌هشتنا ئان هه‌ردو ره‌گه‌زان
 هه‌فکیشه‌یه‌ که‌ دی پەیدا دبیت ئەو ژێ په‌خشینا روحي یه‌ ب ئێك دوو،
 هەر ئێك ژێ وەك خوه‌ فی روحي دپه‌خشیت و جوانترین روح ژێ ئەوه‌ یا
 هوزانغان ب شعرین خوه‌ دپه‌خشن، لی ئەو به‌خشینا هه‌نی ژێ ئەگه‌ره‌ کو
 شعرا باش و یا نه‌باش ژ ئێك به‌ینه‌ جودا کون و هوزانغانین باش پەیدا ببن.

وینہیی شعری ددهقه کی (هه یفا دوسکی) دا

جیہانا شعری وە کی جیہانہ کی یە هەر وە کو دگەل نە بوونی دئاخفیت، نە بوونا هەنی ژ ی ژ جاددی دەست پیدکەت، ژ خەیلی، ژ پە یاسان، ژ باخجە ی، بیدەنگی، ژ مالی و تا ئەو تشتی دەیتە بەر گوھین مروفی ژ ی، چ مروف دناؤ دا ژ یا بیت یان نە. ئەقە هەمی کەرەستەیین شعری نە، ئەقە هەمی ئەو دەستەواژە یە نە، ئەقین ل بەر سینگا خەلکی و خەلک لیدگەرن. شعر بخو وینە یە و وینە ژ ی ژ خە یالا هوزانقانی و ژ دورھیلی هوزانقان تیدا دژیت دەیتە وەرگرتن و فەھاندن، فەھاندنەک، زمانی خوہ هە ی و شیانین ئاخفتنی هەین، شیانین بینینی، شیانین گوھلیبوونی. وینە هوسا دەیتە پیناسە کرن، هوزانقان دقیت برییا کیشانا وینە یی خوہ یی شعری، خواندەقایی خوہ بینیتە زمان، خواندەقایی سەرسورمان بەیلیلت. شعر دقیت تشتە کی پیشکیش بکەت کو ژمیژە بو خواندەقایی مەرەق و نە دیتی. شعر دقیت تشتە کی ژ جھیی وی بلەقینیت کو خواندەقایی بەری وی دەمی هەست دکر ئەو تشتی هەنی یی نە لقە. هوسان ئەم دی بەرەف خواندنا ددهقه کی شعری فە چین، بنافی (پیروزی) کو ژلایی هوزانقانا ژن (هە یفا

دوسكى) ڦه هاتيه نفيسين و ل كوفارا چافدير ژماره ۱۳۰ هاتيه بلاڦكرون.

ئه گهر هندهك وښه يان ژڦي شعري پهر كيش بكهين، هوزانغان ديبڙيت:

د رهو مه پخانه كا پيرن

هر چنده گلهك جورين دره وي هه نه و هه مي دره و ژي جهي
لاوازي و رهڦيني و لدوماهبي ژي راستي بهروفازي دكهن، لي دره وادڦي
وښه ي دا، برهنگهك دي هاتيه وښه كرن، بويه تابلوپهك، تابلوپهك
هلاويستي، گريڦانا دره وي ب مه پخانه كا پير ڦه، ئه ڦه يه ئه و وښه ي
شعري، كو سنعه تكاريا هوزانغان، دشيت برپا كيڦانا وي خوينده ڦايي،
خوه زيده بكهت. ئه گهر زيده تر ل سهر ڦي وښه ي راوه ستين، گريڦانا ڦي
وښه ي، دره وي ب مه پخانه كا پير ڦه، هر چنده ئه م وه سان راهاتينه،
كورد ديبڙن (عه مرئ دره وي بي كورته)، ديسان ئه م ل سهر مه پخاني ژي
راهاتينه كو مروڦي ژبير دهن، ئه و ده ما كه سي سهر خوش، ئه و كه س دبي
هوشياخوا دا، ئاگه ي ژ خوه نه مايت. بي ئاگه ي ژي وهك بي هوشيه كي
يه يان كو ته مهي وي ناهيته نفيسين، ژبه ركو دوي جيهاني دا نازيت، ئه و
خه لك تيڦا هزري دكهن، عه شقي دكهن، ژياني دبه نه سهر و دكه نن و
دگرين و دترسن. هوسان هوزانغان چاڦكي كاميرا خوه يا شعري گرتيه
مه پخاني و وښه يهك جوان كيڦا به و ژي زوم كويه. دوښه يه كي دي دا،
ديبڙيت:

ئيدى من دڦيت دنازداريا

هه ناسه كي دا بڙيم

نازداريا ههناسى بخوه ويتهيه و هندهك تشتت يين ههين، دجوانن و دنازكن و وهكو ديترن وهكو پهرين پيغازى نه، نه خوه ل بهر گهفين باى دگرن و نه ژى چپكين هويره بارانى. نازداريا ههناسى ژى ههر نهفه بويه، نهگه ههناسه وهك وي پهرى پيغازى خوه ل بهر چ تشتان نهگريت، نهفه ناماژهيه كه، كو دقئ ويتهى دا ناراستهيا دهقئ شعرى، مه بهرهه كارليكه كئ فه دبهت، كو گريداى تهمهني هوزانقانى يه، يا دروستتر، مه هميان خوزيين ب وي رهنگي ههنه، لي دببت خوزيين مه زيدهتر بن، نهه ب تشتين بچويك رازى نهين و هندهك جاران نهه خوه ل بهر تشتين بچويك و ههست نازك ناگرين، لي هيترا في ويتهي شعرى دوى چهندي دا يه، وهسفرننا في ههستي ههني ب نازداريا ههناسى فه، نهك كا چاوان نهو دي ژيانى تيدا بهته سهه. دوينهيه كي دي دا ژ ههمان شعري، هاتيه:

ل تهيسوكين مژهوى نه نيروه، نه

ههمى چاؤ دنابين نين

ههر ئيكي ژمه خواندنين خوه بو ژيانى و دهوروبهيران ههنه، هندهك ژ مه ب رهشييني سههكهني و هندهك ژى پرى ئوميدن. ژيان بخو نهينيه و بهزرا من ژيان تشته كي بهرزويه و بتني تيركونا غهريزهيين نهفسي، نهگه نهه هزرا ههني راستيهك ژبو ههبيت، دببت گهلهك ژ مه بهينه دادگهه كرن، ژبهركو نهه دي ب وي چاقي سهه كهينه دهوروبهري خوه يين نهه دشين ب چاقين خوه تهماشا بكهين. لي هيترا ويتهى و جوداهيا ويتهى ژ تشتين خهلكي ناسايي دگوتنين خوه دا بكار دئينن، گريدان يان شوبهاندنا

دوو تستانه دگهل ئیکدا، دویفچوونا تشتین تهیسوک، کو نهف تهیسوکین
ههنی جارنا کهسی بهرامبهر شهرمزار دکهن و نهو تشت بخوه وهک خو
نینه، نهفی مروفی خواندن بو دای، هینگی ژی رهنگه مروف نه بتنی ل
بهرامبهر وژدانا خوه یی گونههکار بیت، بهلکول بهرامبهر ههمی نهو
کهسین لدوورین مروفی دژین و ژوان ژی، مروف بخو.

ڦه گيران و

دهقه کي (عسمهت نه لعوسمانی)، وهك نمونه

ڦه گيراني گلهك جورين خوه هه نه و هه ڦه گيرانه كي زي باهتي خوه هه يه بو گوتني، نيك ژ مەرچين ڦه گيراني زي، دڦيت دهمهك ب سهردا چوو بيت و ديسان، نهو ڦه گيرانا ههني دهربريني ژ تشته كي بكهت كو بو كهسه كي يان تهخهكا مروقان يا گرنك بيت. هوسان ڦه گيراني زي پيشكهفتن بخوه ڦه ديتي يه، پيشكهفتن زي بي داهيتان و بي بههره مهندا، دي يا كيم بيت و يا دروست نابيت.

ژڦي روانگه ي زي دي ل دهقه كي شعري بي هوزانغان (عسمهت نه لعوسمانی)، بناڦي (گازيهك ژ دوير) ڦه گه رين، كو د كوڦارا چاڦدير ژماره ۱۲۹ دا بلاڦ بوي. دي هه ولدهين بو نفيسينا باهتي خوه، چه مكي ڦه گيراني دڦي شعري دا سهراڦ بكهين و نهو په يوه نديا دناڦه را ڦه گيري و خوديي دهقي شعري دا هه ي و ديسان مه رهم ژ ڦه گيرانا يان زي دروستكرنا ڦي چيروكي چبويه؟ پينه ڦيت جوانيا شعري زي ژڦي روانگه ي ديار دبيت و نه مين خوانده فا مه خواندنين جودا بو هه ر دهقه كي هه بن، هه ر گاڦا دهقي شعري كه ته بهر دهستي خوینده فاي و نيك خواندن بتني بو

هاته کرن، رهنګه ټو تام و خوشيا ژوی دهقی دهر دکه ټیت ژی، چه ند
متره کان ژ دویری خوه رهن نه کت. هوزانغان دپارچه په کی دا ژفی
شعری دبیت:

هه ی دویری
وه کی چایی به فری
کوپیتکی وی گرتی!
هه ی نیزیکی / وه کی دهقی
ل سهر سینگی من
خونافی گرتی..

دقی پارچه شعری دا، هوزانغان د بهرچا فکونا دوو وینه یان دا، مه ل
بهرام بهر راستیه کی دراوه ستینیت، په یاما وی یان مه سجا وی بو کچه کی
یه، ټو کچا هه نی ژی ههر وه کو دیار به شه کی گرنګ ژ ژیا نا وی داگیر
کریه. هوزانغان فی دیمه نی هه نی ب دویراتیا وی وینه دکت، ده ما
دبیت (هه ی دویری)، لی هه فکیشیه کا دی ژفی وینه دیار دبیت، ټو
ژی دنافه را دویراتی و نزیکی دا، رهنګه ټه وه سنعه تکاریه ک بیت
ژلایی و یقه، کو وه دهر ازینکا شعری کیشا بیت و وه ده ستپیکه ک کو
ټم بیینه به شه ک ژ چیروکا وی، ټم پسیار ژ خوه بکه ین، که نگی برولی
نیزیکی رادبیت و دیسان که نگی یا ژوی دویره. ټه ده ستپیکین هوسان
ژی بو خوانده های دگرنګن جوره پسیار کرنه ک یان سهرسومانیه ک بهینه
نیشانان، دا حهزا خوانده های زیده تر بو خواندنا دهقی شعری ب نازریت .

هوزانغان سهرهاتيا حه ژيكر نه كي د كه ته بابته تي ده قي خوه يي شعري و
چهند بيره وهرين خوه، خهريسين خوه، نازين خوه، تنيباتيا خوه و ديسان
هندهك ژ نهينين خوه و هه قالا خوه بهرچاؤ دكهت، پينه قيت خوانده قايي
شعري ژي جوداتر ژ خوانده قايي پرتوك و روزنامه يان، تشتهك جوداتر و
ريك و پيكتر ژ هوزانغان د قيت، بهلكو نهو خوانده قايي هه ني لهيقيا
هوزانغان يه، په يقين جوان، نافهروكه كا جوان، ديمه نين جوان وينين
جوان، تابلوين جوان و يا ژه ميب ژي گرنكتر تشته كي نوي، پيشكيشي
وي بكهت، نه گهر نه، خوانده فا دي خوه دسه ر ده قي وي يي شعري دا
گاؤ دهت و نه گهر بخوينيت ژي تام و خوشيي ژوي ده قي وه رنا گريت و
دبه رامبه ر ژي دا، هوزانغان بخوه ژي دي هه ست كهت، كو ژ بهر، هندهك
گفاشستان كو دهر قه ي ميشك و هزر و بيرين وي نه، نه شيابه نهوا پيدفي
دشعرا خوه دا بكارينيت و دهر بريني ژوي تشي بكهت، يي وي مه به ست
پيهي. هوزانغان دپارچه يه كي دا ديژيت:

تو دزاني نه ؤ عشقه
ب داوي نائيت و
روحا مه يا بويه هه ؤ جوت
وهره دا پرتين خو
ليك دهبه فه
گه هين خو بين وه ستياي
د هه مبيزا هه فلو دا
ته نا كه بيه فه

بو سهرهلدانه كا روخاندنا

سيسته مي عه شيره ئيي

خو به رهه ئه كهينه فه..

هزرين عه شاييري بين بهرتهنگ و دهسته لاتا داب و نهريتان بويه
نه گهر، كو نه و ههر دوو ژيك دوير كهفن، لي نه فه بنئي وهك فه گيرانا في
سهرهاتيي بهس نينه كو ئه مين خوانده فا خوشيه كي ژفي ده قي شعري
وه ربگرين! ژبه ر بدهان چيروكيين عاشقان گوري فان داب و نهريتان
بوينه، لي هيژا فه گيراني و سنعه تكاري دچيكرنا وي فه گيراني دا يا
گرنگه، كو ئه م ههست بكهين، هوزانقان يي شيايي برييا في مهسجا خواه
يا شعري، نه رازيبوونا خواه ژهندهك داب و نهريتان ديار بكهت، كو تا
نوكه زي هزرا جفاكي ل سهر كورو كچان يا زاله و چ بهاي نادهنه
حه زين وان و ههلبزارتنا وان، كو نهون ژيانا خواه و ئايندي خواه بو خو
دهست نيشان دكهن.

شعره‌کا (قه‌هیل محسن) و شه‌فافیته وهك نمونه

چیژ یان تام وهرگرتن ژ هدر ده‌قه‌کیّ شعری، بمن وهره د دوو تستان
دا ده‌یته دیتن، ئیک: ئەو په‌یوه‌ندی هوزانغان دنا‌قه‌را ده‌قیّ خوه‌ییّ شعری
و خانده‌فای دا په‌یدا دکته و یا دویّ ژی: تام وهرگرتنه ژ ستایلیّ
نقیسینا ده‌قیّ ژلاییّ هوزانغانی قه و مه‌عریفه و ئەزمو‌نا وی یا شعری و ئەو
په‌یقین هوزانغانی بکارئیناین و تا چ رادده د کیّشانا وینه‌یین خوه‌ دا ییّ
سه‌رکه‌تی بویه. ده‌قین خوش و یین زنده‌تر خانده‌فا حه‌ژیّ دکهن و تامیّ
ژپوه‌ردگرن ژی، وهك خودیکه‌کا روناهییّ ده‌ینه نیشانان و خانده‌فا
ده‌میّ ده‌یت و دخوینیت، تا رادده‌یه‌کیّ باش دشیتّ خوه‌ دنا‌ف را ببینیت و
خانده‌فا ب ویّ دیتنا یان ره‌نگفه‌دانا به‌شه‌ك ژ وی و که‌ساتیا وی ده‌میّ
ویّ شعریّ دخوینیت و خوه‌ دبینیت، حیبه‌تی و سه‌رسام دبیت.

ئه‌گه‌ر بگشتی ل سه‌ر شعرا ئە‌قرو ژی راوه‌ستین ب تایبه‌ت ئە‌فا ژلاییّ
چهند گه‌نجان قه‌ ده‌یته نقیسین، زیده‌تر نقیسینا شعریّ به‌ره‌ف شه‌فافیته‌تیّ و
ساده‌ییّ قه‌ دچیت، بە‌لیّ ئە‌ف ساده‌یی و شه‌فافیته‌تا هه‌نی، نه‌ ب ویّ
مه‌به‌ستیّ کو شعر ره‌نگ و سیماییّ خوه‌ ییّ شعریّ ژ ده‌ست بده‌ت. ئە‌فا

من زیده تر مه رهم بیّ ئەز دقّی نقیسینا خوه دا بینمه زمان، شیوه ییّ نقیسینا
 مژەوی یه ئەقین گەلەك هوزانقانی مه خوه دناؤ را فەدشیرن و گەلەك
 جاران ئەقین هەنیّ دبیژن گرنگ نینه کی د شعرا مه بگەهیت یان نه.
 محابن، ئەو بو ویّ هزریّ دچن کو شعر بو شاعری و گوشت بو گوشت
 فروشی.

بزاین شه فافیهت دشعریّ دا چیه و لدهف خاندەفای چه ندا مه قبوله،
 مه شعره کا هوزانقانیّ گەنج (فەهیل محسن) لبن ناقتیّ (شلق) بو بابەتیّ
 خوه هەلیژارتیه و بزاین فی هوزانقانی ئەمین خاندەفا چند ب دهقیّ خوه
 بیّ شعری فە، گریداینه.

ئەفرۆ نه ئەفرۆیه

دهم نه دهمه

ناگر د ناگری دا دسۆزیت

ئاؤ د ناقتیّ دا دخەندقیت

با بای دگەل خو دبهت

ناخ ناخیّ دکیشیتە بن خو

تو ئەی مروؤ رویس مایه فە

دیّ ب چ خو ستاره کهی؟

ئەگەر لقیّ پارچه یا سهری ژقیّ شعریّ سهح بکهین، هوزانقانی پهنا
 بریه بهر ته کنیکه کیّ کو وینهیین خوه دوباره کرینه، دوباره کرن ژی برامانا
 ئینانا یان کیسانا وینهیین نزیککی ئیک ب رامانا خوه، لی دخوه بخوه دا ئەؤ

وینه یین هندی ب شاعریانه هاتینه داریتن و دخورستی دا وینه گره کی
 ناسایی نه شیت وینه به کی ژفی رهنگی بکی شیت تا کامرا وی چهند مارکه
 بیت و کوالیتا وی یا باش بیت، دهما دفی وینه یی دا دبیزیت بو نمونه
 (ناگر د ناگری دا دسوژیت)، نه ژ جوره وینین هندی ژی زیده تر نهم
 دنقیسین خوه دوپاتی ل سهر دکهین کو هوزانقان گرنگی ب
 سنعه تکاری د ده قین خوه یین شعری دا بکته و چهند نه زمون و
 مدعرفه یا خوه یا شعری داریژیته تراشینا وینه یین خوه، ده قی وی یی
 شعری جوانتر و مه قبول تر دبیت ژلایی خاندۀ قای فه. دوباره کرن ژی
 لقیره نه و ته کنیکه یا من دقیا به حس بکهم، کو هوزانقان دشیت چهند
 کودین نوی بده ته ده ست خاندۀ قایی خوه و ده مان ده مدا ژ بو زه نگی نیا
 شعرا خوه کاری ل سهر وان کودین نوی دا بکته. یا راست ژی نه ژ
 وینه یین دفی پارچه یی دا هاتینه بهر چاؤ کرن ههمی وینه یین شفاف و
 ساده نه، هدر وینه یه کی ژی ده سپی کا بابه ته کی یه و دقه خواندنا ههمان دا،
 هوزانقان مه بهر هؤ بابه ته کی فه دبه ت، کو وی قیایی چ بهر کرن بکته بهر
 شعرا خوه و چ په یام بگه هینیت، کو نه و بابه ته کی جودایه ژ یی نقی سینا
 مه.

مینا سیتا فکی ل شلقی بنیره هه کو ناؤ
 فه دگه ریته چیرؤ کا خو.

نه هؤ وینه یی شلقی و ئافی، ئیک ژ گه له ک وینه یانه دفی شعری دا هاتینه
 کی شان، ژبلی کو هدر ئیک ژی جودا تر، هوزانقانی ب مده رم ئینایه و

دڦیت په یامه کی بگه هینته مه، کو چ تشتهك یی راوه ستای نینه و نهو
لښین هدی نه ڦین ل جیهانی و لناډ سروشتی رویددهن، هدی ئاماژه په کن
بو تشته کی کو بی ئاگه هیبونا مروڤی یان مه ندبوونا هنرا مروڤی یه،
نه گهر نه م میسکی خوه نه دهین کاری و دگهل پیڅاژی نه دهینه ری،
دڦان هدی وینه یان ژی دا هوزانځانی ئیک په یام هدی، نهو ژی هسپار کرنا
مروڤی یه و دا هه څکیشه دروست بیت و په یام دروست بگه هیته مروڤی،
هوزانځانی په نا بریه بهر وینه و دهسته واژه یین ساده بو ئافاهی شعرا خوه.

ته وزيفكرنا جواني

د شعرهكا (حهسن فهتاح) دا

جواني سالوخته ته كه يان ديتنه كه مروځ بريارا جواني بو ددهت و نه ههر تشتي ب بهرچاځين مروځي بكهځيت يي جانه، (كانت) دبيځيت: (جواني نهو تشتته يي مروځان كهيف خوش دكهت و زهوقا مروځي يي ځه دبيت)، نفيسهر و رهځنه گر (نهمين عهدولقادر) دبيځيت: (جواني بيرهك نينه كو څ دهرځه ي كاري هونه ري، هه بوونا خوه هه بيت). څ څي روانگه ي څي، رائيځستنا وينه يين شعري دناؤ قاليي دهقي دا، دهما هوزانفان ئافاهيي قاليي شعرا خوه ل سهر د نځنيت، پينگافه كه بهرهؤ څيانه كا دي و خولقاندنا كهش و ههوايه كي، كو تيدا څيان برهنگه كي بهيته ديتن، رهنگهك بيت هه مي ههستين مروځي تيدا ب ئاگهه بكهځن و هوزانفان رحى ب دهقي خوه يي شعري د په خشيت و بتايه تي نهو هوزانفانين شيان هه بن، دگهل وينه يين شعرين خوه بڼه ئيك رح و ئيك گيان، څبه ركو رح تشته كي روحاني يه، دشيټ كارليكرني د ههستين كه سين دي دا بكهت، شاعر څي د بزاقين بهردهوام دايه كو سنده تكاريه كا جوان بهره هم بينيت تا وي راددهي ههست بكهت، جوانيا وينه يين شعرا وي دي بدلي پترتيرين كهس بن و پترتيرين كهس دي بريارا جواني څ بو دهن.

ئەگەر ئەڤال سەرى پېشەكەك بېت ژ پەيوەندىا شعرى ب ھەستېن
 خاندەڤاى ڤە، دڤىت شاعر ژى بزائىت دى چاوان ڤى ھەڤگرتى و ڤان
 ھەستان دناڤبەرا دەڤى خوە و خاندەڤاى دا دروست بکەت و ئازرىت.
 دەما خاندەڤا شعره كى د خوینىت يان گوھلى دىت، ھەست بکەت يى
 دگەل تشتەكى يان بوونەوەرەكى راوہستىايى كو شىانېن گوھلىوونى و
 دىتنى و بىستى ھەنە، گەلەك جاران ژى دەما وینەيى شعرى د ئاخڤىت،
 ئەڤ ئاخڤتئا ھەنى گەلەك ئارامترە ژ ئاخڤتئا كەسانەكى كو ھەبوون و
 نەبوونا وى چ جوداھيا خوە نەبېت! ئەڤە د حالەتەكى دا، ئەگەر تېھزرىنا
 مە بو ژيانى و كەسېن دى، ل سەر بىياتى ئافرېندەرى و داھىنانى و ژيانى
 و ھەڤالىنىي بېت، كو ھندەك مروڤان ژيانا خوە ژ بو ڤى چەندى
 تەرخانكرىە.

ژ بو پتر روھنكرن ژى، دى شعره كا ھوزانڤان (حەسەن ڤەتاج)، بناڤى
 (ئارمانج) وەرگرىن و بزائىن ئەڤ ھوزانڤانە چەند شىايە ڤى ھەڤگرتى
 دناڤبەرا دەڤى خوە يى شعرى و خاندەڤاى خوە دا دروست بکەت. د
 وینەكى دا دىبېزىت:

ھەمى ھەستېن من ژ تە دەستېدكەن
 ول دەڤ تە ژى بدوماھى دەپن
 وەغەرىن تە ژ سىنگى من نا بورن

دڤى پارچە وینەى دا، ھوزانڤانى ھەولدا بە، ھەر پېنج ھەستېن خوە،
 ب ھەبوونا وى ڤە گرىدەت، يانكو ئەگەر مروڤەكى چ ژڤان ھەستان

لدهف نهبن، هينگی هه بوون و نه بوونا وی چ جوداها خوه دگهل ئیک نابن. بو تهئکید کرن ژى ل سهر فى دانپیدانی و بو جوانیا وینهیی خوه یی شعری، هوزانغان یی دبیزیت ههستین من ژ ته دهست پیدکهن و لدهف ته بدوماهی دهین، یانکو دان پیدانه کا عاشقانه و تزی وه فاداریه بو کهسانه کی کو مروؤ ژیانى یی ب به خشیت و حهژیکرنا خوه بو دیار بکهتن، لی ههر ژفی وینهی نه گهر هوزانغان لقییره بتی راوهستیابا، دبیت جوره نه نارامیهک لدهف خواندهقای پهیدا بیا، ژ بهر کو دا نهؤ پسیاره مینیت، نایا نهو کهسا مروؤ هه بوون و نه بوونا خوه پیقه دهیلیت، ژ ههژی وی چهندی یه یان نه؟ هوزانغان ههست بقی نه نارامیی دکهت و بو جوانکرنا وینهیی شعرا خوه، فی وینهی بدوماهی دینیت و دبیزیت: (وه غهرین ته ژ سینگی من نا بورن). نه گهر ل وینه کی دی ته ماشا بکهین، دهما دبیزیت: (چاقین ته هه فرکی یا ستیران دکهن)، یانکو خه لک چه ند ل بهرامبهری ستیران د راوهستن و خه لک چه ند عاشقی وانن و ته ماشا دکهن، هیشتا چاقین ته بو من ژى جوانترن. یان دهما دفی وینهی دا دبیزیت: (سه رین من و ته ل سهر بالگه هه کی..... خه ونا ب هشیاریی فه دبینن)، یانکو حهژیکرنا مه ههر دوویان تا وی رادده یه، ژبلی ئیک و دوو نه م چ خه و نین دی نابینن، هشیار بوون ژى ب وی رامانی کو روژهک بهیت و نهو ههر دوو تیدا حهژیکرنا خوه بکهینه راستی و هه می ده رگه هین داخستی، ل بهر سینگی خوه فه کری بینن.

پیشه‌سازیا وینهی

د نمونه‌کا (دیار عه‌بدولعه‌زیز) دا

بهیله دناؤ به‌رزه‌بوونا ته دا ل خو بگه‌رییم، ئەفه نافیّ شعره‌کا هوزانقانی گنج (دیار عه‌بدولعه‌زیز زیوه‌ی)یه، دروژناما وار ژماره (۷۸۷) دا بلاؤ بویه. هەر چه‌نده پشتی بلاقبوونا فیّ شعریّ دروژناما ناقبری دا، هوزانقانی ل سهر په‌یچیّ خوه د (تورا فه‌یس بوکیّ) زی دا بلاقکریه و تیببینه‌کا بچویک وهک گه‌له‌ک هه‌قالان وهک کومیت من ل سهر نفیسی بو. لیّ من فیا وهک نمونه بو دروستکرن و سنعه‌تکاری دوینه‌ییّ شعری دا، بو نفیسینا خوه، فیّ شعریّ بکه‌مه نمونه. هه‌لیژارتنا من زی بو بابه‌تیّ پیشه‌سازیا وینه‌ییّ شعری، هەر ژبه‌ر ویّ چه‌ندیّ بویه کو ئەز بخوه ئیک ژ شه‌یداییّ وینه‌یین شعری مه و هوزانقانیّ زیره‌ک زی بمن وه‌ره ئەوه، ییّ بشیّت ده‌سته‌لی و سنعه‌تکاریا خوه دوینه‌یین شعری دا به‌رچاؤ بکه‌ت، ئەفه دده‌مه‌کی دا ئەگه‌ر ئەم شعرا نوکه وه‌ر بگرین جوداتر ژ شعرا ب کیّشه و سه‌روا، کورهنگه د وی ده‌می دا، سه‌رنجا پتیریا خنده‌فا بو قافییّ و ریتما شعریّ دچوو، لیّ شعرا نوکه زی‌ده‌تر خوه دوینه‌ییّ شعری دا دبیت، هوزانقانیّ زیره‌ک زی ئەوه ییّ هه‌لودده‌ت ل وینه‌ییّ دروست

بگهریت، ل داهینانا دروست بگهریت. وینهیی شعری ژى جوداتر ژ
 وینهیین (فوتو)، ئەو وینه یه ئەوی رح تیدا هدی و زیندی، کهنگی ئەڤ
 وینهیه ژى ب رح و زمان و گوھ و بینین دکهڤیت، دهما هوزانقان
 ههولدهت تشته کی نهلف ژ جهی وی بله قینیت و ئەڤا هه نی ژى ئە گهر
 سنعه تکاری دگهل دا نه بیت، داهینان بتنی بهس نینه.

دوینیه کی دا ژڤی شعری، هاتیه:

من و عهوری

تیی نافی ته و باران

ل ههڤدوو گهۆرین،

دا عه ور ب دهنگی کهربی

گازی ته بکهت!

و ئەز ژى

بارانا خه ریبی لی کهم...

دڤی پارچه شعری دا، هوزانقانی ههولدايه وینهیی خوه بی شعری ل
 سه ر ههڤبهندییا ههڤگرتنا دوو ماددهیان ئاڤا بکهت، ئیک ژ خه یالی و ئیک
 ژى ژ راستی. ئەڤ ههڤبهندی یه ژى داهینانه کا جوانه و هوزانقانی په نا
 بریه بهر تشته کی، کو دخه یالی دا بهیته بهحسکرن و کراسه کی نوی ل
 بهر بهیته کرن دی گه لهک جوان بیت، ددهمه کی دا کو ئەو کراسی هه نی
 ژ بهژنا وی تشتی بهیته و هوسان بو عهوران ژى، چه ند باران ژى
 بیباریت هه ر خه لک خواز یارین زینده تره ژى و ژ حه ژیکرنا وان بو بارانی

کو ب ژیدهری ژیانی بو خو دزانن، دوو روژان ل سهر ئیک باران
 نهباریت، ههمی ژی خدریب دبن و خوزیا بو رادهیلن. هوزانغان یی
 شیایی فی وینهیی خورستی یی کههی بو وینهیی شعرا خوه بکار بینیت و
 ب بهرگه کی دی ب خهملینیت و وینه بکهت و وهک فیایی بینته زمان،
 دهما دبیژیت (من و عهوری).

د پارچهیه کا دی دا ژ ههمان شعر، دبیژیت:

ههر دهما ئاسۆ

سه کهراتا رۆژی دکهته داعویران

من دڤیت سینگی ته

بکهمه بالگهه و

دگهل نازدارین پشیکا ب گۆکا

پرچا ته

ل سهر چیمه نی سینگی خو

بکهمه چارچه ف

...

ستفانکی قه شارتنا ته ب بز دینم

هوزانغانی لدویف ئەزمون و مهعریفیهدیا خوه پهنا بریه بهر گهلهک
 وینهیان و ژوان ژی (ئاسو، سه کهرات، داعویران، سینگی ته، بالگهه،
 نازداری، پشیک، گۆک، پرچ، چیمه ن، سینگ، چارچه ف، استفانک،
 بز داندن)، دقان ههر ۱۴ وینهیان ژی دا، مروڤ ههست بلیگه ریانان

دکته، ههست ب خو ماندیکرني، ههست ب نزيکبووني و نزيکبوونا
 فان وينهيان دئیک باهتي پيکفه گریدای دا وينهيه کي شعری فهانديه،
 پينه قيت نهفا من مهره م بي بيژم، پيشه سازيا شعری بويه، پيشه سازي زي
 پيدفي ب که رهسته يين خوه ههيه، بکارئينانا فان هه مي وينهيان زي
 تابلويه کي جوان دروست بويه و خنده فا دشيت ل سهر في وينه ي
 راوه ستيت و چهندين بيهنان فهدهت.
 دپارچه يه کا دي يا في شعری، دا هاتيه:

بهيله، جافين بهختي

ژ کلي بشووم...!

دا چ نه پييين دي

ل ناؤ مژيلانکين بيغه له رزي

خؤ نه فه شيرن).

يان في ديمه ني ژ هه مان شعر:

بهيله ديوارا بهه رفينم

دا چ ده مژميرا

ب راوه سيانا خؤ فه نه هه لاويسن

و چرکينا وان

ژ کوي پيده نگيا شه فا مه فه خون..

دڦي وينهي دا ئهم همي بين ل سهر تشته كي راهاتين كو دهم ژ ته مهني
ڦه دخوت و هدر ئيكي خاندنا خوه يا تاييهت بو دهمي هديه، لي هوزانقاني
خاندنا خوه يا شاعيرانه بو دهمي و دهمژميري هديه و ب وينهيه كي
شاعيرانه گوتي يه:

چرکينا وان

ژ کويي بيدهنگيا شه فامه ڦه خون ..

نہوچ تشتن

(سندس مہدی) مژویل دکهن؟

خاندنا هر دهقه کی لیگه ریانه که ل وان هه می تشتین خودانی دهقی مژویل دکهن، چ نهو تشتین هه، لیگه ریان بن یان هه می نهو تشت بن یین خهونین وی نارام دکهن و خوزیین وان روژا، کو جارک دی، نهو و خهنین خوه تیدا بگه هنه ئیک فه. دهقین سهرکه تی ژی زیده تر نهون، یین خوانده های به شداری وان نهینی و خه ریسیان دکهن، کو نهو ژی خوه به شهک ژ وی دهقی ببین و ههست بکه ن، جهی پیاسین وان ژی دنافا وان وینه بیان دا هه دیه، نهقین که تینه بن چا فکی کامیرا هوزانقانی، میلان کوندیرا دیبژیت (نهدهب فاکته ری ناشکه راکرنا لایه نین فهشارتی یین مروقی یه). ژفی روانگهی ژی دی هه ولدهین ل وان لایه نان بگه رین، یین لدهف مروقی رویداین یان قیاین رویده ن و بریکا نهده بی، یان دهقی شعری، کو بابه تی مه ل سهره، هاتینه ناشکه راکرن. دی هه ولدهین شعره کا خانم (سندس مہدی) نهوا د کوفارا سیلاؤ ژماره ۶۸ دا بناقی (ژیان بو ته) هاتیه بلا فکرن و بزاین فی خانما هوزانقان، تا چ رادده شیاپه وینه یین خوه یین شعری بکیشیت و بریا فی دهقی شعری، نه مین خاندنفا تا چ رادده دی شیین بینه ههؤ خه مین وی. هوزانقان دیبژیت:

ټیډی بلا بهس بیت

ټهټرو مرن خوشترین دیاری یه

ټه گهر لقی وینهی بزفرین و ټهو په یوه نډیا دنافه را مروقی و کهسی
دی دا، دی بینین ټه ټه په یوه نډیا هه نی پیدفیه کا خوزایی یه و دقیت ههر
بوونه وهره ک ل نیفا خوه یا دی بگهریت. لی دهما هوزانقان دبیتیت (ټیډی
بلا بهس بیت)، لقیره هوزانقان مه ل بهرامبهری کیشه یه کا ټالوز د
راوهستینیت، کیشه یه ک جوره ره شینینی یه ک ټیندا هه یه و تا وی راددهی،
کو مرن ژ ژیا نا دگهل کهسی دی خوه شتر بیت بو وی یان ههر وه کو دفی
وینهی شعری دا هاتی. داخازا مرنی بخوه ژی جوره کی مرنی یه، ټه گهر
ههر بیهقیسیونه کی ټهم بمرن حساب بکهین! کهنگی مروټ خوزییا ژی
رادهیلت، دهما مروټ ههست دکت، پارچه ک ژ گیانی وی یا دهیته ژ
دهست دان یان ژ کارکهفتن، تا ټهو پارچا هه نی ژی گریدای ههستان بیت
یان ټیشانا دهورنی بیت، ټه ټه ژ کارکهفتنه ژی، ټه نجامی هه کیشه یه کا
لهنگه و پتزییا فان هه کیشه یان ژی ټه ټین دبنه بنیاتی دهقین شعری، بو
لایه نی دلداری دزفرن و نه هه ټسهنگی دفی دلداریی دا و بتاییت ټه ټه
چه نډا هه نی، د ناټه تخا گه نجان دا مشه یه، ژبه ر کو ههم سه ربورین وان
د کیمن، ههم ټهو دفی قوناغی دا دبورن و پیدفی فان جوره په یوه نډیانه و
نه مهرجه ژی پهر دهم ټهو په یوه نډی د سدر گرتی بن. ټه گهر ل فی وینهی
ژی بنیرین:

قه دهر یا هه فرکیی دگهل هه بوونا من دکت

و گومانی د هه بوونا ته دا دکت

دڦي وينه‌ي دا، هوزانڦان يا لايه‌نه‌كي نيشا مه ددهت كو ب چاڦا
 نه‌هيتته ديتن و نه‌هيتته گوهليييون و نه‌هيتته ديتن و برييا زماني و خه‌يالي يا
 دئيتته زمان و بهزرا وئ ٺه‌و لايه‌ن ژي پوزه‌تيفه و رويي وئ يي به‌رچاڦي يي
 هه‌ي، لئ ٺه‌مين مروڦه وي روي ل پيش چاڦين خوه تاري دكه‌ين، ژبه‌ر كو
 ٺه‌و دورهيلى ٺه‌م دناڦ دا ژياني د به‌ينه سهر، دورهيلاه كه ناهيلىت ٺه‌م
 هه‌مي تشتان لبه‌ر چاڦين خوه ببينن. ره‌شيبني د هزر كرنى و دده‌بريني
 دا، مه نه‌چار دكه‌ت كو به‌ره‌ڦ هيژين نه‌ديار ڦه بچين، مه‌رج نينه ٺه‌ڦ
 هيژين هه‌نى ژي دناڦ مه بخوه دا بن يان ژي ل ده‌وروبه‌رين مه بن، دڦي
 حاله‌تي ژي دا ٺه‌م هه‌ولده‌ين وهك رح و گيان لڦي هه‌بوونى نه‌مينن و
 وهك جه‌سته ژي ٺه‌م هه‌ست به‌ه‌بوونا خوه نه‌كه‌ين. هوزانڦان ڦي وينه‌ي
 گه‌له‌ك جوان دئيتته به‌رچاڦكي كاميرا خوه و دشعرا خوه دا ته‌وزيف
 دكه‌ت. راسته ده‌ما ٺه‌م دناڦ ده‌ڦي شعري دا دچينه خار، ٺه‌م
 بي‌هيفبونه‌كي دبينن، لئ زماني شعري ٺه‌و فاكته‌ره يه كو ده‌يت و برييا
 خه‌يالي ڦي هه‌فكي‌شه‌يي سهر راست دكه‌ته ڦه، ٺه‌گه‌ر لڦان هيژين ڦه‌شارتي
 بين ده‌ڦي ژي بگه‌رين، زمان ڦه‌زايه‌كي دروست دكه‌ت، ٺه‌و ژي هه‌مي
 ٺه‌و دلگراني و مژولي نه‌ بين واقعي ٺه‌ڦرو ژن تيدا دبورن، نيشان ددهت.

پروسا گوهورینی^۶

دشعرهکا (سندس نهیلی) دا

پروسا گوهورینا دناؤ دهقی شعری دا، پروسه یه که دروست دبیت
دهما کردارا داهینانی کرداره کا تندرست بیت و شعر ژ کوراتیا ناخی
مروقی دهریکه فیت. ئەؤ کردارا هەنی ژی زیدەتر پەیدا دبیت دەما
هوزانغان و دهقی خوه دبنه ئیک جهسته و کارلیکی دگهل ئیک دوو
دکەن. دبیت لقیړه پساره ک بهیته قادی و بیژین، هەر دهقی شعری دفی
پروسه یی دا دبوریت، ژبه ر کو نفیسینا دهقی شعری بخوه کرداره کا
داهینانی یه و داهینان ژی بی ناگه ی پەیدا دبیت و هوزانغان بخوه
داهینه ری یان خولقیته ری دهقی خوه یه؟ ئەؤ پسارا هەنی ژی ئەو خاله یه
یا گه له ک جاران هوزانغانین مه ل سەر دهینه خاپاندن و خوه دبن
که ساتیه کا دستکرد فه نیشان ددهن و هینگی ژی ئەو دستکردیا هەنی
وهک (روبوته کی) یه، راسته دی شیت ب گه له ک کریار و پیرابوونان
رابیت، دبیت دهقی جوان و وینه یین جوان ژی بینته زمان، به لی دخو بخو
دا، دی تشته ک، داهینانه ک، دهقه ک مری بیت و نه شیت کارلیکی دگهل
سوز و ههست و نهستان بکهت و نهست ژی ب راما نا سوز و هزر و بیر

و خه یال. هەر چهنده دبیت ئەڤ خالا هەنێ لدهڤ گه لهك هوزانفانان هه ببت و گه لهك ژى ڤى هه فكه شه یی ژ دهست ددهن، ده ما زیده دهستكار یی دوینده یین خوه دا دكه ن یان ژى بیی ئەو ههست بكه ن، ماسكه كى ل بهر چاڤین خوه ددانن و ڤى رو حیه تا ئەم ژى دبیزین، دناڤ ده قین خودا دمړین یان ژى موركه كا لاوازیی پیڤه دهیلن.

ببدهنگی هیژا موگناتسی یه! ناڤى شعره كا هوزانفان (سندس نهیلی) یه دروژناما وار ژماره (۸۷۳) ى دا ل بن ناڤى ببدل، كو ناڤى وى یی خوازیا ره، بلاڤ بویه. ئەز شیا م تا راددهیه كى ڤى كارلیكى دڤى دهڤى شعرى دا ببینم. شعر بخو مهسجه كه دناڤه را وى و وى بخو دا، دڤى شعرى دا مروڤ ههست دكه ت هوزانفان یا بهرهڤ تشته كى نوى ڤه دچیت یان دڤیت بچیت، لى بهرى هەر پینگافه كى ژى یا ڤیا یی بریا ڤى شعرى خوه قانع بكه ت كا ڤى پینگافى بهاڤیژیت یان نه و دڤان چهنده وینه یان دا، زیده تر ئەڤ چهنده هەنێ دوپات دبیت، ده ما دبیزیت :

ئه ڤینا ته...

جاره كا دى...

كه ڤلورانه كى خاپینوك...

ل بهر خو كریه

ئه گەر هوزانفانان بگشتی ب مروڤین ههست نازكتر و ههستیارتر بدهینه ناسكرن ژ كه سین دى، دى بینین هوزانفان ههردهم ههولدهن زمانى و خه یالی بكه نه مهودایهك بو كیمكرنا فشارى ل سهر ههستین خوه

و ههولددن پهنايی بو هیژین فهشارتی یین ناؤ خوب بهن و ب بلیمه تی
 و دهستهه لیا خوه بریین دهرئییخستا فان هیژان، فی مهودایی بهروفازی
 که نه ناؤ ئافهیی دهقی خوه یی شعری و ب ئەندازه یه کا جوان و تژی
 ههست و سوز، فی هیژا فهشارتی بیننه زمان. د وینه یه کی دا ژفی شعری
 هاتیه:

دناؤ هه می بهر په ریڼ

ته یین بژاله دا

دافیڼ پرچا منن

خو دبینم قاره مانا

رومانیڼ ته یین نه نفیسایی!

وینه کی جوانه ده ما مروڤه ههست بکهت ئیک یی گرنگی دده ته مروڤی
 و سوزین وی یین عه شقی بو مروڤی دراستگونه، ئەفه ژی دیار دبیت برییا
 وان بهر په ریڼ که تینه دده ستین وی دا، کو دافیڼ پرچا خو دناؤ هه می
 بهر په ریڼ وی دا دبینیت. دافیڼ پرچی ژی زمانی عاشقانه و کور و کچ
 ههز دکهن دزمانی خوه یی ئاخفتنی دا هنده ک دهسته واژه یان بکار بینن،
 وهک (دل چاڤ، دافیڼ پرچی، بهژن و بال، لیڤ و ... هتد). لی هیژا فی
 وینه ی لقییره بتنی ناراوه ستیت، بتایهت ده ما دبیزیت (خو دبینم
 قاره مانا... رومانین ته یین نه نفیسایی!)، یانکو ئەفه دوپار تکر نه که کو
 هوزانغان یا ههولددت خوه رازی بکهت کو به لی دهر گه ههک یی ل بهر
 سینگا وی فه کریه و دبیت ئاینده کی گهش بیت و خه ونین وی ل سه ر
 بینه راستی.

دقفلکرنا شعرا خواه ژى دا دگه هیتنه باوه ریه کى کو ههست و سوزین
وى راستگویی یا دناڤ دا هه و ژبه ر هندی ژى خواه نه چار دبینیت کو
باوه ریه ب فان ههستان بینیت، ده ما بیژیت:

نه فرو که دل یی بویه
په نجه ره کا هیر هیر کری و
نه شیت هه زین من دناڤا
ده مارین خودا فه شیریت
توژی ب دوکیلا جگارا خو
من دکه یه
می که وه کا چه نگ بری!

نهڤ دانپیدانه و پدیاما ده قی بجه ئیحائه که و مهسجه کا راسته و خویه ژ
ناخی هوزانقانی بو ههست و نهستین هوزانقانی بجه.

تیرۆزگین عه شقی^۶

لدهف (شیلان عه بدوله ناف)

ههردهم ئەم بچاقه کی نیر ته ماشای ئەدهبی دکهین و خو ئە گەر ژنه کی
ژی نفیسا بیت، ژ بهر کو ژن بخو ژی یین فیروبوین بزمانی زهلامی دهربرینی
ژ ههستی خوه و ژ بوچوونین خوه دکهن، ئەفه نه بتنی د شعری ژی دا
دهیته دیتن، بەلکو د ههمی ژانرین دی یین ئەدهبی دا و تا د هونهری ژی
دا ئەفی چهندا ههنی رهنگ فه دانا خوه ههیه و ههردهم ژنان خوه ل
هه مبهر گه فین کومه لگه هی لاواز دیتی یه، کو میران هندهک یاسا و
ریسا بو فی کومه لگه هی دروستکرینه و ژن ژی ئیکه مین بو ملکه چوون
ب وان یاسا و ریسیان فه و یین بوینه پیروزی و دقیت ژلایی و یقه، نه هینه
هنگافتن.

پینه قییت ئەفرو جوداتر ژ بهری چهند سالان، قهله مین می د بیافه کی
بهرفره هتر دا پهیدا بوینه و بزمانی خوه دشین دهربرینی بکهن و ئەو تشتی
ئەو دبیژن و دنقیسن، ئەو تشته کو بهرگری ژ مافین وان دکهت کو فان
یاسا و ریسیان بشکینن، ئەو شعرا دی کهینه د خزمهتا بابهتی خوه ژی
دا، ئیک ژ نمونین قهله می می یه و ههستی مینانه و دهربرین مینانه تیدا
سه راف دبن، دا بزاین ژن تا چ رادده دشیت بهرامبهر پیروزی زهلامی

راوهستیت و زمانی نه خپړ بهرامبهر وی بکاربښت، دی شعرا په نابهر یا هوزانغانا کچ (شیلان عه بدولمه ناف) وهرگرین، کو دکو فارا چاقدیر ژماره ۱۲۰ دا هاتیه بلا فکرن.

شعر بخوه ب شیوی مه سجه کی هاتیه نفیسین و یا ناراسته کری یه بو کهسه کی کو نهو کهس زی زه لومه. هوزانغان دفی مه سجا ناراسته کری دا، بهری بزمانی خوه باخفیت بزمانی هه می کچان دفتیت په یامه کی رابگه هینیت کو نهو نه یا دا فانه و کچ نه نیچیره کا ناسان کو ههر دهما زه لومی فیا دی تورا خوه هافیتیت و نهو دی بدهست فه چن. ههر وه کو دفی وینه ی دا، دیبیت (نهو نه نهزم یا دگهل کاروانی پایزا ته ددهته ری)، ههر چهنده شیلان خانی لقییره زمانی (نهز) دشعرا خوه دا بکار ئینایه، لی ژبو ته کنیکه کا جوانتر په نا بریه بهر زمانی تاکی بو فی دهربرینی. هوزانغان وینین جوان ب سنعه تکاریه کا جوانتر ته وزیف دکهت و د وینه کی دا دیبیت:

**نه گهر روژ و هه یف و ستیر و بارانی
عه سمانه کم و هه میان هه میتر دکهم!**

نهغه زی ههر لایه نه که ژوی مه سجه کی کو نهو باوه رییا لدهف وی هه ی بهس بیت کو بشیت خوه د سهر هه می ناز و هه ستان دا زال بکهت. ل دوماهییا فی شعری، هوزانغانی بهروکی شعرا خوه بهرفره هتر لی کریه و فی مه سجه کی دکهته د خزمه تا هه فکی شه یه کی دا، نهو زی نیر و می، دهما دیبیت:

دلیٰ من ژى نه وه لاتی ته په
نه گهر نیف چه رخی دژی ب بوریت
تو ههر تیدا په نابهری

یانکو هوزانغان بر اشکاوانه یا دبیزیت من ژى ههست هه نه و راسته
حه زین من فشاری دئیخنه سهر من کو لدویف وان ههستان و خوهشیان
بچم، بهلیٰ نه رمان ژى ته وه ههر که سی بیت و نه و که سی هه نی یی چاوا
بیت و ته مه نی وی چند بیت و ناستی وی چند بیت و تا دو ماهی، ژ
بهر هندى ژى دبیزیت، تو په نابهری، یانکو ته نه و ماف نینه تو تیدا بمینی
و لیٰ ناکنجی بمینی، چ نه ؤ دلیٰ هه نی عه شقه ک تیدا هه بیت و دلین ژنان
ژى نه وه ک یین زه لمانه کو گه له ک ژوور تیقه هه بن و ههر که س دشیت
گلدین خوه لیٰ برانیخت و جهی خوه لیٰ خوهش بکه ت.

ههر چهنده ژ خاندنا نیکی ژفی دهقی شعری، دبیت خاندنه فا بتنی ل
سهر هنده ک وینه یین جوان راوه ستیت، لیٰ دهق بخوه گه له ک جوان هاتیه
نافراندن و نه ؤ سنعه تکاری و هوستا کاریا تیدا هاتیه بکارئینان، خاندنه فای
گه له ک دویرتر دبه ت و تام و چیژه کا خوهش دده تی ژ نه و ژ هنده ک
وینان بتنی دبیت، نه گهر زیده تر هه ولبدت خوه راده ستی شعری بکه ت
و نه و سحرا ژ موزیکه یا شعری و ژ هه ستین میه کی، کو ههر دهم زه لام
خوه ل بهر ژنان لاواز دبیت، نه گهر خاندنه فا نه و بیت یی بزایت دی
چاوان چیژی ژ شعری وه رگریت.

خه ریبی

د شعره کا (قیان حه مید) دا

ناؤ و نیشان کلیلا چونه ژوروا ناؤ جیهانا هه دهقه کی یه، ههلبه ستفانی زیرهك ژى فئ په یوه نندی دنافه را دهقی خوه و ناؤ و نیشانی دا دروست دکهت و ئەفه یه ژى ئەو شهره نیخا بنافی گه هاندنی دهیته ناسکرن، کو هه ره کهسهك ههز دکهت پترترین کهس ل دهقی وی یی نفیسی فه گه رن. گیروبوونهك، نافی شعره کا (قیان حه مید) ههلبه ستفانا کچا باژیری دهوکی یه و نوکه ژ دهرفه ی وهلاتی ژبانی دبه ته سه ر، کو ئەؤ شعره د کوڤارا چافدیژ ژماره ۱۲۰ دا هاتیه بلاڤکرن و دی هه ولده ی، ل وان کلیلان بگه رین، یین کودین فئ شعری فه کری دهیلن. پینه فیت ژبانا هه ر ئیک ژ مه، چهن دین پیگه و راوه ستیانین خوه یین تاییه ت هه نه، هند ژى د خوشن و هند ژى فه گیرانا بیره اتین نه خوشن. که سین به ره ره مه ند، کو شاعر ژى ئیک ژ وان، هه ولده ن، هنده ك ژ وان راوه ستیانان، ل به ر سینگى خه لکی بدانن، شاعر سعه تکاربیا خوه تپدا دکهن و کراسدکهن و د قالسی تیکسته کی دا، هه می دهسته لی و ره وشه نیریه ت و مه عرفه بیا خوه و ئەو پاشماوی د سه ری خوه دا

خرفه کرین، دا درېژنی. ئەڤ چەندا هەنی ژى نه بتنى بو ئارامکرنا خو و دەرونی خو، بەلکو هەر کەسانه کى وهک وى، کو هەمی مروفان ژى بارهک ب بهر دکهفیت و هەر مروفه کى ژ وان، بهشدارى د هندهک وان راوهستیانان دا ههیه. لقیره شاعر دهقی خو بو دکهته زمان و گوھ و چاڤ، ئەڤه ژى نه بتنى وهک شاعر، گەلهک هزرمنه ند و فهیلهسوفان ژى بو گهاندنا بوچووین خو، پهنا بو ئەدهبی بریه بو قى دهربرینی، ئیک ژ وان فهیلهسوف هزرمنه ندان ژى، (ژان پول سارتر) بویه.

ژیهلییا جاددا هەنی

بیست و ههفت سالا،

من شهرمهزار دکهت..

ئەگەر ل سەر قى وینەیی شعری راوهستین، نقیسینا شعری زیدەتر شاعری د بەته سەر کیشانا وان وینان، یین کو بەشه کى ژ کەساتیا وى مژویل دکەن! مەرج نینه ژى ئەو وینین هەنی، دهربرینی ژ کەساتیا شاعری بخو بکەن، ژبهرکو ئەو فەرهنگ و مەعریفه یا لدهف خودیى خودانى دهقی هەى، بەسه کو وینى خو بەکته وینەیه کى زیندى و ههولبدهت، پترترین کەس بهشدارى وى بابەتى بکەت، یى وینە ژبهر هاتینه کیشان. ئەڤه ژى بو زهنگینی و رهوشهنبیریەت و دەستهلییا شاعری ڤه دگەریت د نقیسینى دا، ژبهر هندى ژى، ئەو دهق دمین و زیندى دبن، یین پتریا خەلکى خو دناڤ را دبین، یان ههست دکەن ئەوین خاندەڤا ژى بەشه کن ژڤى وینەیی شعری و یى بەشه کى ژ چيروکا وان

ديٻڙيت. ڙڙيهليا جادديءَ و ديار کرنا تهممني، زفرينه بو گهلهك پيڳه و راوهستيانا، کو ههلبهستفانا مه، بو هدر هنگافتهکي، هدر خهमेکي، خهريبيهکي، ٺاهنگ و سهه سالهکي بير لي کربيت و بو خواه ب دهست پيک زانيست، لغيره زي کي ڙ مه يي خاندهفا هديه و مه پيڳهيهک نهبيت، روڙهک، جههک، بيرهاتنهک، کو ٺهه لي بزفرين و دهروني خواه تيڏا ٺارام دکهين.

ل سهه پهرين دهريايين روڙٺاڻاي، کهين و ددان
تيروڙهکا نيفروبي کو شلقا ٺاڻي ٺافيل دکهت و
هاتنا ته و

هاتنا ته ڙ ڦيري ويڙه

پيراتي شهمين دکهت...

بيست و حدفت سال نه گهلهکن کو مروڙ ههست ب پيراتي بکهت،
لي مروڙ ل وهلاتي نهبيت، ل جهي باب و باپيران، جهي ياريکان، ٺهو
کهسي مروڙي خهون ل سهه ٺافاڪرين و دووري چاڦين مروڙي، مروڙ
ههست ب ههناسهين وي نهکهت، عهشق بيت، ههڦاليني، داڪ، باب،
خوشڪ و برا!! ٺهڦه ههمي بهسن کو ڙياني ل بهر مروڙي تهحل دکهن، لي
ههبوونا چريسکهکي کو چاڦين ههردووکان ب ٺيک بکهڦن بهسه، کو
نيشانين پيراتي نهمينن و مروڙ ل سهه ههمي خهمان زال بيت.
ٺهگهر هندهک نمونين دي يين خهريبي ڙناڦي شعري هلکيش بکهين،
بو نمونه:

(مه چيرۆكئين مهزنا نه دزانين... مه خوۆ ب پرچا ئيك و دوو فه مژويل
دكر)، (سيقاندىك د باوهشا مه دا و.... په لاتينك د دويف مه دا،.... ل
بيهنه بهارى دگهران)، (ل بارانا، ل گزلىكى... ل تهحرا، ل نيغه شهفا...
ل قه دهغه بوئى!... مه خو ل گيروبوونى نه دكره خو دان).

ئەوتشتىن

(عارف حىتۆ)ى مژۈيل دكەن؟

كەساتيا مروقى و ئەو ژىنگەھا مروۋ دناۋ دا مەزن بوى و پەروەردە دىيت، رەنگفەدانا خوە ل سەر شاكارىن داھىنانى ھەنە و ئەۋ رەنگفەدانا ھەنى ژى چ كىم و چ زىدە، كارىگەرىي دكەتە سەر ھەلبىراتن و دەست نىشانكرنا بابەتىن ھوزانقانى و ژىدەرى دەستەواژەين ھوزانقانى ژى ھەمى ژ ژىنگەھ و سروسىتى وى ژىنگەھى دەينە وەرگرتن، چ دەستەواژەين سىياسى بن يان كومەلابەتى يان ژى ئابورى و پىشەسازى و بتايەت گرىدانا ھزرا ھوزانقانى ب ئاخى و زمان و سەرورەيا وى ژىنگەھى ۋە. (گاتسون باشىلا) دقى دەر بارەى دا دىيژىت: (جھ كارىگەرىيە كا مەزن دكەتە سەر ئەدىيى و دىيتە ئىلھام و ژىدەره كى سەرەكى بو بەرھەمىن وان).

ژقى روانگەى ژى دى ھەولدهين چەند نمونىن گرىدای بابەتى خو د شعرىن ھوزانقان عارف حىتۆى دا، (ستزائىن پەلا) بەرگى دوى ژ پەرتوكا وى يا كوبەرھەمىن وى يىن شعرى، بو قى نقيسنا خوە يا كورت وەربگرين. بزائىن ھوزانقان چاوان كارلىكرنى دگەل دەوروبەرىن خوە

دکته. هەر چهنده فهروهنگا مهعریفی یا دکتور (عارف حیو)ی و ئەزمونا وی یا شعری گهلهك یا زهنگین و بهرفرهه بویه و بیافی نغیسینا مه ژى دگهل خوه دا بهرفرههتر لیدکته کو ئەم ئازادانه دفی ئەزمونی دا گهشتهیی بکهین و ئەو ههمی تشتین هوزانغان بی د بازنهیی داهینانی و نغیسینا شعری دا مژوول کرین، ههمان مژویللی بدهته مه ژى و ئەم دگهل وی بینه ئیک بیرورا و ئەمین خاندەفا ههست بکهین، هوزانغان بی ل سهر زاری مه شعرین خوه دقههینیت.

دخاندا من دا بو فی پەرتوکی و ژ خواندنا من یا بهردهوام ژى بو شعرین فی هوزانغانی، من گهلهك عشقا وی بو ناخی دیت، پێشمهه رگهی، وهلاتی، خوینی و ههمی تشتین ناسناما وی ب وهلاته کی فه گریددەن کو مروڤ ههست بکهت ئەڤ وهلاته دڤیت بهیته ئاڤاکرن و کراسه کی ژ ههژی، ل بهر بهیته کرن. هەر چهنده گهلهك دهر گهه هه بوون و هوزانغانی گرتە وینهیی شعری بین جوان بین ئەڤینی و چه ژیکرن بو ره گهزی می هه بوون، لی گریدانهك دفی دهر باره ی ژى دا هه بویه دنابهره ههردوو یاندا و ههمی ل دوور ئیک بازنه زفراندینه، ئەو ژى بازنهیی عشقا وی بو فی ناخی و سهروه ری و دهولهت بوونی. هوزانغانی بو ده برین خوه و فی عه شقبوونی، په نا بهر ب گهلهك ته کنیکان فه بریه و دهڤین خوین شعری ل سهر نغیسان دینه، دمنه کی دا دبیرت:

ل فی وهلاتی

من عهرد نهڤیت

ل سهر ناڤی من تا بو بیت!

گیانی من ل هندافی هه لو بیت

چوونکو ئەز مولکی عهردیمه

نه گهر ښی پارچه یی ژ شعرا (نه ز د ته دا.. ژ ته خه ریم) وه رگرین.
 هه ژ تایتلی شعری دیاره، کو تایتل کلیلا فه کرنا نهییین هه دهقه کی
 شعری یه، هوزانغان یی مه بهره ؤ کیشه یه کا نالوز فه دبهت، نهو ژ ی
 وه لاته کی بن دهست و پارچه کوی یه، هوزانغان یی عه شقا خو برهنگی
 ره خنی نیشاندهت و یی دیاردکته کو نه ؤ نازادیا نوکه نه م تیدا دژین
 خهونا مه یا جاران بو کو نه م ب نازادانه ههست ب عهردی خو بهکین،
 بو ښی نازادکرنی ژ ی خوین هاتیه ریتن و خهبات هاتیه کرن و وهک
 شاعرهک یی گازی دکته کو دهست ژ حهف حهفی و بدویف که تنه
 پاره ی و کرینا عهردی و گهندهلیی بهردهن، ژ بهر کو خهونین مهزن ل
 سهه ښی عهردی هاتینه سهه ژیکرن و نه هرو نازادیا نه م تیدا، مهزنترین
 تاپویه بو مه.

یان د پارچه یه کا دی دا ژ شعرا (بو پیشمه رگه هی ههردهم ساخ) دا
 دیبژیت:

هه ژ وی روژا

ته کوینی گرنژینا خوه دانایه دنا ؤ ههرا مندا

من دهری ههزان یی گرتی

دا کهسی دی جهی کوینی ته تهنگ نه کهت

هه چهنده زمانی ره خنی دنا ؤ شعرین حیتری دا گه لهک یی دیاره، لی
 ره خنه بنیاته کی دروست دکته کو چ دی مرو ؤ پینگافان بو پاش نه
 هافیت! هه چهنده عهقلی مرو ؤی کورد هیشتا عهقلی ته فه بولکرنا
 ره خنه یی ل دهف پهیدا نه بویه، لی ژ بهر کو شعر نهو بیافه یه کو هوزانغان

دشیټ هه ناسه ییځ خو ه تیډا ب نازادانه هه لکیښیت و هه می تشت وهك
وی بقیڼ و وهك نه و ههز بکته بینته زمان و ژبه ر کو شعر بخو زیډه تر
پروسه یه کا مروفی یه دگهل مروفی بخوه، لقیږه شعر دشیټ نه بتی
هوزانقانی بخو فه مژویل بکته، به لکو کارتیکرنی ل وی ژینگه هی ژی
بکته، یی شاعر دناؤ خو ه دا مه زن کری و ئینتیمما بو هه ی.

غاندي کوله وار و زينديکړنا دهقي

ره شنفيسهك ل گورستاني، نافي شعره كا هوزانغان (غاندي کوله وار) ه د روژناما وار ژماره (۶۹۱) دا بلاؤ بويه، د خاندنا من يا ئيكي و دوي ژي دا بوي شعري، بيرا من ل (وينه گران) دئينيت، نهفين بيھنا وان ب كيشانا وينه كي و دوا و سيا نه هيت، بتايه تي نه گهر هلكه فتهك بو ريك بكه فیت يان بهر پرسهك يان هونه رمه ندهك بكه فته بهر چا فكي كاميرا وان و نه بتني ل ئينانا كوژي دروستي وينه ي دگهرن، بهلي سنعه تكاريا وان دگرتنا وينه يان دا نه وه كو ل كيشانا وي رهنگي وينه ي بگهرن كو زينديبون تيدا هبیت، ژ همي وان وينه يين وي كيشاين، بتني دي وان لدهف خوه بهر چا ف كهت يين زيده تر زينديبون پتقه ديار و وينه گرتن و داهينانا وينه گري، بهر وفاژي يا شاعري يه، شاعر داهيناني دكهت و سنعه تكاري دي دوي داهيناني دا دكهت يان كو شاعر خولقبته ري وينه يين خوه يه و حهز دكهت رحى بي ب به خشيت و وينه گر حهز دكهت نه و ويئي نه و دكيشيت، رح بخوه تيدا هبیت و نه و سنعه تكاري تيدا نه كهت. نه فا من دقيت دهر باره ي في شعري بيژم زي، نه و مشتيا وينه يانه كو هوزانغان كيشاينه د في شعري دا و كهر نه قالهك زي دروست كرى، نه ز

نابېژم وینه شعری لاواز دکهت، ژبه رکو بدیتنا من وینه یی شعری هیژه کا
 دی و تام و چیژه کا دی د دته شعری بخوه، نه گهر هات و جه ژیکره کی
 شعری نهو دهق خاند. راکیشانا گلهک وینه یان دئیک شعر دا کاری
 هوزانغانی گلهک مهزنتر و ب زهجه تتر د ئیخیت، بتاییهت نه گهر
 هوزانغان خودان پاشماوه کی هزری و مه عریفی نه بیت و نه زانیت رحی ب
 وینه یین خوه ب بهخشیت، هینگی ژی رهنگه جوداهیا وی دگهل
 وینه گره کی نه بیت. ژفی روانگهی ژی بههره مندی بتنی بهس نینه نه گهر
 کهسه کی بقیّت شعره کا جوان بنقیسیت، ژبه رکو نه همی و خهلکی
 همی جوره بههره یهک لدهف هه یه، لی ئایا همی کهس دینه بههره مند،
 نه خیر ژبه رکو هندهک سنعه تکاری د کاری خوه دا دکهن و هندهک ژی
 خوه پیقه مندی ناکهن.

نه گهر لقی شعری فه گهرین و وهک نمونه بزاین چاوان هوزانغان رحی
 ددهته وینه یین خوه دبیت بابه تی نقیسینا مه گلهک چهقان ژ خوه بدهت،
 ژبه رکو نهو شعرا تری وینه و دریز ل سهر راوه ستیان بو دقیت،
 هه لسه نگاندن، شلوفه کرن و دئیک گه هشتن بو دقیت و نه فه ژی مه
 بهره نقیسینه کا گلهک دریز فه بدهت. لقی ره بتنی دی ب نمونه کا
 کورت ژ فی شعری، وینه یه کی دیار کهین و بزاین تا چ رادده
 سنعه تکاری و داهینان ژ لای هوزانغانی فه ب وینه یین شعری فه هاتیه
 پهخشین، هوزانغان دبیزیت:

باران

یا ژ شوشتنا تونین دهنگی ته
 دنافا گو هین مندا بی هیقیووی

دڦي ڪوپلهييَ شعري دا، هوزانقاني دڦيٽ جهڙيڪرنا خواه بههمي
 رهنگه ڪي ديار بڪهت، هوزانقاني پهنا بريه بهر ههستا گوهلييونيَ و ڦيايه
 دوپات بڪهت ڪو نه بتييَ دليَ وي، بهلڪو همي ههستييَ وي دڦيَ
 جهڙيڪرنيَ دا د بهشدارن. هوزانقان ويئهييَ بارانيَ دڦيٽي و هيٺا بارانيَ
 ڪو دڦيٽ همي تشته ڪي بشوت و خو بلنداها چيان ڙي ڪيم بڪهت، يا
 هم ڙ بارانيَ فيربوين نهوه ڪو دڦيٽ لافاوان دروست بڪهت، هريانين
 عهدي، ليَ نهڦيٽ تونين دهنگيَ ويَ ڙ گوهين وي بشوت. دڦي ويئهي
 ڙي دا زينديبون ب بهرچاڦين مروڦي دڪهڦيت، دهستهلي و سنعهتڪاريا
 شاعري دگرتنا ڦي ويئهي دا بهسه ڪو هم بيڙين ويئهي ڪي نه مره. ليَ ٽايا
 نهڦ جورِي سنعهتڪاري و دهستهلييَ د همي ويئهييَ دي دا هاتيه
 بڪارئينان، نهڦه يه نهو خالا من دڦيا ٽامازيَ بو بدهم، ڪو فوره د نقيسيئا
 هه دهڦه ڪي دا مروڦييَ ٽاگهه بيت و بزانيت ديَ چاوان روحيه تيَ دهته
 ويئهييَ خواه بين شعري.

ڦه گيران

د شعره کا (قادر حه سهن) دا

مهره ما من ژ ته کنیکا ڦه گيرانی د شعری دا، نیشاندا نا تابلویه کی شعری یه کو نهو تابلو ژلابی هوزانقانی ڦه هاتیبه دروستکرن. دپتیا شعران ژی دا نه م ژ هوزانقانی دڦیرین ل بهرانبر تابلویه کی شعری راوهستین و گهلهک جاران ژی، دئیک شعر دا نه م کهرنه قاله کی تابلویان دبیین! نه ڦ تابلویین هه نی ژی نه وهک تابلویین هونه رمنه ندین شیوه کاری نه ب رهنگ و فرچه ی هاتبنه کیشان، لی رولی هوزانقانی لڦیره دبته رولی شیوه کاری و دهه مان ده مدا، رولی وینه گره کی ژی دگیریت و هوزانقانی زیرهک و دهسته ل ژی نه وه یی بزایت فان هه ردوو هونه ران تیکه لی نه زمونا خوه یا مه عریفی بکهت و بهوستا کاریا خوه یا شاعیرانه و سنعه تکاریا خوه، وینه دیه کی شعری، تابلویه کی شعری و ده ڦه کی شعری ببینته زمان.

نه گهر گوتنه کا (بورخیس) وه ربگرین ده ما دبیریت: (شعر ژبلی تامی و سوزان چ تشتی دی نینه) و ڦی گوتنی ل سهر (شه ڦه کا رومانسی)، ئیک ژ شعرین هوزانقان (قادر حه سهن عیدو) کو د روژناما وار ژماره

(۷۷۳) ى دا بلاڧ بوى بدهينه خاندنى و ڦى شهڦى وهك تابلويهك
 وهرگرين. هوزانڦان ژ دهسټپيكا شعرا خوه چهند كليان رادهسټى مهين
 خاندنفا دكەت، (شهڦهكا رومانسى)، هوزانڦان يى خاندنفايى خوه ل ڦى
 تابلوى بژاره دكەت، كو پيشانگهها شعرى بو كه سين عاشق و نهڦين
 ريژى ل رومانسيهټى دگرن يا ڦه كريبه، يى خاندنفايى خوه چارچوڦه
 دكەت و لپيش وهخت دزانيټ شعرا خوه بو چ جوړه كى خاندنفاى نڦيسى
 يه، دا شعرا وى بشيت تام و سوزداريا خوب وى كهسى ب بهخشيت.
 نهڦا هنى ژى پولينكرنه كا جوانه كو چندين بابنهان تيكله ليك بكهين.
 (رونشټن بهرامبهري ته)، لڦيره دڦيت هوزانڦان دڦى ڦه گيرانى دا وى
 باوهرى بو مه پيدا بكهت كو هندهك سالوخهټ لدهف وى هه نه يا ل
 بهرامبهري وى روشټتى، كو بيژين بهلى هوزانڦان يى شيابى ڦى شهڦى ساخ
 بكهت، بهلى ئابا نهو كهسا هنى راسته نهو سالوخهټ لدهف هه نه كو
 هوزانڦان ڦى وهسڦى بدهټى؟ نهڦا هنى ژى دى بيته بابنهټى مه يى
 ليكهيرانى ل ڦه گيرانا ڦى چيروكى، د خوديى ڦى دهڦى شعرى دا. نه گهر
 چهند وينهيه كان ژڦى شعرى داڦ كيش بكهين:

(ليڦين ته گولنارن، دلان بو خو ږادكيشن)، (چاڦين ته دوو
 سه رگه رين نيچيرفانن)، (گه رده نا به فرين... سينگى ته يى نوورانى)، (ليڦين
 ته يين پرى راز... دوو زارو كين سافانه... ب نوز و نازى دلڦلشن).

نهڦ ونيين مه ريژكرين هه مى سالوخهټين كچه كى نه كو هوزانڦانى
 ڦيابى بكه ته چيروكا ڦى شهڦى بو مه ڦيگريت و دا نه م بزانيں كو رونشټنا

وی یا بیبه رهم نه بویه، دهه مان دم ژى دا، دځیت هوزانغانى چه كهك بو
 خاندۀ فایى خوه هه بیته و هندهك دهسته واژه ځى هه بن كو خاندۀ فایى خوه
 رازى بكهت و هندهك وه سف و سالوخه تین جوان به چاڅ بكهت، دا
 خاندۀ فا ژ شعرا وی ځه نه قه تیت.

ئه ځ ویتین ل سه ری ئه گهر ئاماژه بن بو جوانیا كچه كى، لى ئه ځه بتنى
 بهس نینه بو ځى ځه گیرانى، ژ بهر هندى ژى هوزانغان په نایى دبه ته هندهك
 تشتین بالكیش تر كو راست بیته شه ځه كا رومانسى، ده ما دیبیت:

دهستین ته وهك به لاینكا

ل دور موما پرووی ته دزځون

دگهل زولفین ته سه مایى دكهن

وهك دوو كه فوكین تیهنى و برسى

د هیلینكا خردا ناهه درن

شاعر لځیره کليلة كى ژځى ځه گیرانى دكه ته ددهستى خاندۀ فایى خوه
 دا، كو دگهل سالوخه تین جوانیى یین لدهف ځى كچا هه نى، فیرانا
 عه شقى ژى یا لدهف هه ی، ئه ځه ژى تام و خوشیه كى ل سه ر ځى شه ځى
 زنده دكهت و ئه گهر ویندیه كى بقی رهنگى دناؤ ځى دهقى شعری دا نه بایه،
 دبیت شاعر نه شیا با ناځى رومانسیه تى لى بدایت و دا بزاین ههستین
 هوزانغانى بو ځى كچى چنه و دا تابلو ته مام بیت، دقان وینه یان دا هاتیه:

لیهنین من وهك دوو كهوین

پهیت و سرت و سفك

ل بهرزی و نزمیا دیی ته دگهړن
وهك دوو مامزین برسی
ل پوانی سینگی ته دچهرن
چاڅ پرهنگی ژبانی دبینن
گوه ئاوازین فیانی دبهبزن

ئهڅ وینه ههمی ژی ئاماژهنه کو هوزانغان ژی دفی شهفی دا یی
بهشداره و دهمی دهمان ژی دا، هوزانغان جوداتر ژ کهسین دی،
هزدکته ژ خه یالا خوه ژ زمانی خوه یی شعری، تابلویه کی ژ ههست و
سوزداریی دروست بکته و پیش کیشی خانده فیی خوه دکته، ههر
وه کو ئه مین خانده فا بریکا فی شهفا رومانسی دناڅ فی شه گیرانی دا،
بهرزه بوین.

بوچی ئەم شعران دنقیسین و (قەھرەمان سەرگەلی) وەك نمونه

ئیک ژوان پسارین ئالوزی لدهف هەر هوزانقانه کی دروست دکەت،
دەما کەسەک دبیژتی تو بو شعری دنقیسی؟ براستی پسارە کا د جھی خوه
دایە، ئەگەر مرووژ ژ هەر خودان کارە کی یان خودان ئارەزویە کی بکەت
کا ئەگەر چبوانه دەست ب وی کاری بوی! لی ئالوزی ئەوه دەما چ
بەرسقین گونجای ب فی کەسی یان فی هوزانقانی نەبن و خوه ب
بەرسقین لاوه کی فە ب شەپلینیت. ئەگەر شعری وەبگراین کو
هەولدانە کە بو گوهورینا تشتین نەگوهور یان ئەرکی وی ئەوه تشتین
جیگیر و نەلف ب لەقینیت! ئەگەر هوزانقانی وەبگراین کا ئایا ئەرکی
وی ئەوه تشتین نە جوان جوان بکەت یان بین نە جوان تشته کی جوان ژی
بەرهەم بینیت. (ژانین دوھی) ناخی شعره کا قەھرەمان سەرگەلی و ناخی
پەرتوکا وی ژی هەمان نافه، دی هەولدهین ل وان تشتان بگراین بین
بەرسقا فی پساری بو مه روھن دکەن. دوینە کی دا دبیژت:

خوه زین من گوھین خوه فەچنین

ئەؤ ویندیه ژ سەر فە سەر فە نەهاتیە و ئەفە ژی وی رامانی ددەت کو
خودی هوزانقانی دناؤ کوراتیا خوه دا، فەزایە کی بو خو دروست دکەت،

فہزایہ کی وینہ دکھت ہر وہ کو نہو ہزر دکھت و دبیت۔ فہچینا گوهان، وینہ کی گہلہك جوانہ و ب ہوستایانہ ہاتیہ داریتن، ژبہر کو نہم چ جار فیرنہ بوینہ کو خوزیان ژی گوہین ہین، لی دہما خوزی گوہین خوہ فہدچن، نہفہ ناماژہیہ کہ بو لفاندنا تشتہ کی جیگیر و مہرج نینہ ژی نہو لفاندنا ہنی ہر دہم بو تشتہ کی (رہق) بہیت، ژبہر کو دہستہ واژہیین ہوزافانی ہر دہم دنازک و دگل وان تشتان کارلیکی دکن، بین ہستیار و تژی ہست و سوزداری۔

نہز بی بویمہ داویا بہرمایکین خوہ ل لاشی خہوین مری دگہرم

دہما نہم دبیزین وینہ دناخفت، نہم راستیہ کی دبیزین کو وینہ ی شعری ژ تشتین نہبوی دہیتہ دروستکرن، نہو نہبوونا ہنی ژی ژ چ فالاتیا نادرکہفت و نہم دی د شاش بین نہگہر نہم بتنی خوہ ب ئیلہاما شعری فہ بہیلین، ژبہر کو شعر بخوہ تہخہبوونا ہزرانہ، لیگہریانہ و سہربورن و دکہفہ سہر ئیک، نہنجام ژی تشتہ کی نوی پیدادبیت، شعرا نوی ژی زیدہتر ل سہر وینہی دہیتہ نفاکرن و ہوزانفانی زیرہک ژی بی بفت بزایت نہو بوچی شعری دنقیسیت، دفت ل کویراتیا خوہ، شعری سہراؤ بکہت! ل وان تشتان بگہریت بین خہلک جیگیر و نہ لف دبین۔ دہما ہوزانفان دفی وینہی دا دبیزت (نہز بی بویمہ داویا بہرمایکین خوہ)، دخو بخو دا نہفہ وینہ کی جوان و نویہ، نہگہر نہم ہمی بزاین بہرمایک چنہ و بہرمایکین مروفی چنہ، لی داویا وان بہرمایکان، یانکو دوماہیا

دوماهیا خهون و خوزیښ مروفی. دوینهیی دوی دا دهمی دبېژیت (ل لاشی
 خهونین خوه دگهرم)، هدم وینه تهمامکرنا وینی پیش خویه و دیسان یی
 هیقیه کی ژی رادگه هینیت کو خوه رازی بکهت، بهلی هیشتا هیقیهک یا
 هه ی و یی ههولدانای دکهت کو خاله کی ببینیت و بهردهوامی ل سهر
 وی خالی بکهت. دگهل فی ژی شیا رحی و جوانی ب تشه کی ب
 بهخشیت کو پیش وهخت مه بو دوماهیا ههر تشته کی دزانی، بهرمایک
 یانکو بشافتنا تشته کی باش، چ خیر و بیرات تیدا نه ما بیت.
 نه گهر هندهک وینان، نه فین نامانج ژ نفیسینا بابه تی، ژفی دهقی داؤ
 کیش بکهین:

(هدناسین خوه / د وهلاتی حهزین من دا ناکنجی بکه) یان (په لاتینکا
 هیقیین من / دناؤ لهیا مرار بوونا خهونین خوه دا نه نفینه) یان (نهز پز ژ
 ته / دناؤ نازرینا میاتیا ته دا دگه فرم) یان (داؤ داؤ پرچا ژیانی بغه هینه).

نه گهر ل ههردوو ریژین دوماهی ژفی دهقی ژی سه بکهین:

پوتین کهفالی روویساتیا خوه لیک بده
 دا بن گوهین نه فرویا ته بشیم ب نالیسم

یانکو هه می بیرهاتنن حهژیکرنا من و خوه بینه بیرا خوه فه و دگهل
 وان هه می روژین من و ته عهشق تیدا کری، دا نه م بشین د نه فرو دا وهک
 نه م ههین، وان هه می تشتین بوینه بهر بهست و نه نجمی لیک نه گه هشتنی و
 دویر که تنی، یین نه م ل ناقارین جودا راوه ستاندين، نیژیکی ئیک بکهین، دا

حهڙيڪرنا خواه ريك بيخينه فه. نه گهر نه فه شروفه كرنهك بيت و خهلكي
دهسته واڙههين خوي ين تاييهت بو دهربريني ههبن لي هوزانقاني جودا تر،
وينديه كي شاعيرانه و وهسفه كا جوان و وينه كي زيندي ئينايه، دهما
ديڙيت (بن گوهين نه فرويا ته بشيم ب ناليسم).

گولشهنگ و مهسجا فه شارتيا شعری

كه فوك، ناقي شعره كا هوزانقانا گهنج (گولشهنگ)ه و نهؤ شعره د روژناما وار ژماره ۶۸۳ ی ۱۵ هاتيه بلافكرن. هوزانقانی وهك ههر كچه كا دی ههستين خوه بهرامبهر جه ژيكرنا خوه دهربرينه و ل ههبوونا خوه يا دروست دگهریت، ههبوونا ههر كهسه كي ژي ته مام دبیت ده ما ههست بنيقا خوه يا دوی دكهت. لی زمانی شعری و زمانی نفیسنی جوداهیا خوه ههيه ددهربرینی دا، داهینان زیده تر سنعه تکاریه ددروستكرنا وان هه می چيروك و سهرهاتيين روژانه دهينه بهرچاڤين مروفي. دهندهك وينه یان دا نهؤ ديمه نه هاتينه كي شان:

دناؤ په قيشكين چاڤين ته دا، ل حازريا خوه دگهرم
چاره نفیسی خوه دگهل خهونين ته ئاڤا دكهم
دناؤ هه ميژا دهستين ته دا دخه و دچم
نهز كه فوكيا خوه ل هندافي دلوفانيا ته دبينم

دقان وينه یان دا، هوزانقان وهك كچه كا گهنج و ئوميد بو ژيانی ههين، وهك نهو دنيايی دبينيت و دخونيت و شروقه دكهت، وهك ههر كهسه كا

دکاملانا گه نجاتیا خوه دا هزری ل وان تشتان دکهت یین هه فالین ته مه نی
 وی تیدا دبورن، نه فیه وهک خاندنه کا دهستیکی نه بو فی شعری، لی
 هوزانغان لقییه بتنی نه راوه ستایه و خاندنه کا دی ل پشت فان دیمه نان
 هه یه، یا مه دقت لیبگه رین، نهو شیایه چ مهسج بگه هیته مه یین خاندنه فا
 و په یاما وی یا فه شارتی چویه!

نه گهر ل کومه لگه هه کی وهک یی مه سهح بکهین، زیده تر ژن خوه
 دین سیبه را زه لامی فه نارام دبیت و بو وی خوشه نهو زه لامی ژیا نا
 هاوسه رگری دگهل دا دبه ته سه ر، زه لامه ک بهیز بیت و نه گهر خو ژن یا
 نازاد بیت و په روه رده یا وی یا نازاد بیت و باوه ری بخوه هه بیت ژی، لی
 فشارا جفاکین روژه هلات دخازته وی چهندی کو زه لامه ک هه بیت و
 نارامی لده ف په یدا بکهت. بهلکو دجفاکین پیاو سالاری دا ههر دهم ژن
 خوه کیم دبین، نه ف راستیا هه نی ژی دوان هه می دیمه نین مه ل سه ری
 ریژکرین دا دیار دبیت. لی په یاما فی ده فی شعری بمن وه ره ههر دفان
 دیمه نان دا دیار دبیت کو هوزانغان واقعه کی بهرچا ف دکهت و هه ژیکرنا
 خوه و نارامیونا خوه بو ره گه زی دی دکه ته نمونه.

نه گهر نه فال سه ری مهسجا فه شارتی یا فی ده فی شعری بیت، لی
 داهینان و سنعه تکاری دشعری دا و بتایهت ده ما شعر یا په نگیای بیت ژ
 خاندنان، هنده ک دیمه نین دی و پیناسه یین دی و سه روچاقین دی هه نه،
 شعرا سه رکه تی ژی زیده تر نه وه یا چهن دین رامن و مهسجان بخو فه
 دهه لگریت، نه گهر نه، هینگی چ جوداهیا خوه دگهل نفیسینا چیر وکه کی
 یان په خشانه کی نابیت و روی دی یی فی شعری ژی ده ما نه م چیر وکا
 عشقه کی و هه ژیکرنا وی دبین و کا چهند شیایه داهینانی دکوپله یین

شعرا خوه دا بکدت، دیسان ئەفا هەنی ژى دگەل تەمەنە کى گەنج و سەرپور و مەعریفە دیا هوزانقانا مە و دەستەواژە یین وى یین شعری دراوستیت و کا ئەف دەستەواژە یین وى یین شعری تا چ رادده د زەنگین.

ئەگەر ل هندهك دیمەن دى ژ فى شعری سەح بکەین:

تو دبیە سپەهیتین ئەز

پەرمیچکین خوه ل بیابانا نەستا من نم دبارنی

ئەف دیمەن هەنى خواندنه کا دى ددنه فى دەقى شعری جوداتر ژ مەسجا وى فیاى بگەهینیت، ئەو ژى عەشق و حەژیکرنا وى یە، هەر گاڤا کچ ژى شیا باوهریا کەسە کى بدەست خوه فە بینیت و باوهرى پى هەبیت، نەبتنى ژيانا وى خوهش دبیت بەلکو ژيانا وى ژى خوش دکەت و دڤى دەر باره ی ژى دا هوزانقانى گەلەك جوان ئەف وینە تراشى یە، دەما گوتى (تو دبیە سپەهیتین ئەز)، یان دەما دڤى وینە دا خوه ب بیابانهك دەهژمیریت، مەرەما وى ئەو دبهرزە بوونە کى دا دژیت، هەلبژارتنا بیابانى ژى وینە کى زور جوانه بو بەرزە بوونى، ژبەرکول بیابانى هیچ کوژیە کى دنیاى ژ ئیک ناهیتە جودا کرن و بتایبەت ژى ئەگەر چ نەخشە نەبن و توزا بیابانى عەسمانى و چافى روژى بەرزە کەت.

لدوماهیا فى شعری ژى، هوزانقانى مەسجا خوه یا شعری و حەژیکرنا خوه بو ره گەزى دى تیکەلى ئیک وینە کرینه، دەما دبیریت:

ئەز کە فوکیا خوه ل هندافى دلوانیا تە دبیم

ئەفە ژى پەيامە کا جوانه بو ئەفا مە ل سەرى ئاماژە بو دای کو دجفاکین پیاوسالارى مافین ژنان دەهیتە خارن و زەلام نە دادی و توندوتیژی بکار دئینیت.

لوقمان ناسیھی و

لیگه ریانال (خو)!

گه ریان ل خو، ئه و گه ریانه یا مه به رف با گره وندی کساتیا مه فه دبهت، مه به رف خو هشی و نازار و ئه و تشتین دشین تاما ده فی مرو فی بگوهورن، گوهورین ژى مهرج نینه هه ردهم یا پوزه تیف بیت. رابوربی مرو فی، هه ردهم گوشاره کا بی ئه ندازه ی و به ره لایلی په یدا دکهت و خه یالی به رف دوخه کی نه ریك دا دبهت، به رف وان هه می مملانه و هه ز و خواسته کین چ بریکه فت یان به رف فاژی دناؤ ئاره زویین جهسته بی مرو فی دا، په یدا دبن. هه ر چه نده به شه کی گرنگی فان هه ز و خواسته کان بو وی مملانه بی فه دگه رن، ئه وین ژ زیندا کرنا جهسته بی (که سی) دزفرن، ئه وین، ژ وان هه می بیده نگی و سه رکوت کریین به رامبه ر عه قلی هه ر که سی دا دهینه کرن. لقی ره ژى هیزا خه یالی وهك قولکانه کی دپه قیت، هه می هیزه کی دده ته کاری، بو نه هیلان و لادانا ری ره و ئیفلیجیوونا په یدا بو، کو ئه و ئیفلیجیوونا هه نی بو وان هه می پسیارین ل ره خ و دوورین وی فه دگه رن، ئه وى دهنرا خو دا، ئه و نه شیایی بو به رسفان

بینیت یان هەر چنه‌بیت، نه‌شیابیت ئەفین ل ره‌خ و دوورین خوه ب
به‌رسقیڤن خوه رازی بکه‌ت.

دشعره‌کا هوزانقان لوقمان ئاسیھی دا بناقی (ل ویدهری) کو دروژناما
وار ژماره () دا بلاڤ بوی، ته‌کنیکا (لیگه‌ریانا لخواه) تیدا دیاره. شاعری
چهند وینه‌یه‌ک ئیخستینه دناقبه‌را خوه و (خوه) دا، خوه ژی کو ئەو بنقیا
خوه یا دوی دنیا‌سیت. (عشق و عهز)، ئەو ئالافه‌نه برییا فی شعری، شاعر
دخه‌یالا خوه‌دا دگه‌ل خوه داینه ئاخفتنی. ئەو خوه ل جاده‌یه‌کی دینیت و
ژ بلی بیرهاتنن وی، که‌س پیاسان دگه‌ل دا ناکه‌ت و بتنی عه‌شقا وی
نه‌بیت کو ده‌ما (پادشاه) دنقیت، ئەو عه‌شقا هه‌ خوه ژین نقینا که‌سه‌کی
دی فه‌دزیت و ده‌یه‌ته‌ ده‌ف وی، لی بیه‌نا هه‌ز و خواسته‌کین شاعری لقی
خه‌یالی بتنی نا راوه‌ستن، ژ به‌رکو دقیت هه‌ست ب هه‌بوونا وی بکه‌ت،
هه‌ست ب بیه‌نا عترا وی بکه‌ت.

ل ویدهری تو

شه‌فی

جادی

داره‌کاژین وه‌ک من مه‌لوول

گلوپین شیار

تو ب عرا خوه بو‌یاغدکی

ژ ته‌ خه‌ریین ...

و نهز ژى ل ښه ښه پيالويه كې مشقې باران ب سهر هه ناسه پين شه ښه
و خو ه ب روساتيا جاده يې وهر دكم

دښې پارچه شعري دا، شاعري ښايه ل هنده ك راستيان ښه كوليت، نهو
راستي ژى نهون پين ههز و خواسته كين وى ب ناشكهرابى نه شيپينه ژى
تير بن و هه ولدانا كرى، نه ډ فولكانا لدهف هدى داقوتيه هزرين خو ه و
وينه يه كې شاعيرانه ژى دروست بكهت، نه ډه وهك شاعره ك و هوسان
شيوه كار، سترانبيژ، موزيكترون، سياسى و ههمى كهسان نالافين خو ه پين
جودا پين دهربرينى هه نه و ههمى كهسان ژى به شهك ژ خو ه به رزه كرينه و
د ليگه ريانى دانه.

نه ډ ليگه ريانا ل خو، دبته ده ستيپكهك دنافه را گوماني و بينينى دا،
بينين ژى برامانا هزركرون و بيركرون و دهر نه نجام ژى نه ډه ههمى دبنه
هيژه كه بو عه قلى، عه قل ژى ههر دم دپنكولى دايه كو نهو گوشارا ل سهر
هه و پهنگيايي ژ خو ه دهر بينيت و دهر يژ بكهت، نه ډ دهر يژ كونه ژى ژ
كه سه كې بو كه سين دى و ههر هوسان ژ ره گه زه كې بو ييدى جوداهيا
خوه هديه. ههر ژ بهر هه بوونا ښې هه ښكيشه يې و ښې جوداهيې، مروډ
دكه ښته به رامبه رى (نه وى دى) يان تا (خو) بخوه و لښيره ژى (خو) نهو
كه سه يه كو مروډ رامانه كا دى بو ددهت و وينه كې دى دخه يالا خو ه دا
بو دروست دكهت، هه ولددهت مروښين هه ستيار ژ مروښين گه مژه و گيل
جودا بكهت. نه ډ ليگه ريانا ل كه سى خو ه ژى، نهو فاكته رن كو ههر دم
مروډ د ليگه ريانى دا بيت و هوسا و مروډ لخواه دگهرت، مده ما من ل
(خوه) ژى، نه هه مان كه سه نه ښې مروډ سهر و چافين وى پې د خويدكا
روناهيې دا دبينيت ده ما مروډ بتنى لهر وى خويدكي بيت و ههر دم
بريا عه قلى ليگه ريانا مروښى، به ره ډ دبته كا جوانتر و زمانه كې خو ه شتر و
هزره كا جوانتره.

لیگه ریان

د شعره کا (مه سعود خه له ف) ی دا

نهم ههمی دنقیسین و نهو که سین دنقیسن ژ ی گه له کن و نهم دشین ژ
فیره بابه تی خوه ده ست پیبکه یین، نهو چ تشتن مه مژوولی نقیسینی دکهن؟
رهنگه نقیسین بخو تشته کی ب ساناهی بیت، لی نهو تشتین مه پالقه ددهن
بو نقیسینی ههر نهو تشتن یین سه نگی ددهنه نقیسینا ههر نیک ژ مه.
نقیسین بخو تیکه له که ژ ناخی نقیسه ری و ژ هزرو بیر کر نه فه یا نقیسه ری و
لقیره ژ ی تا نهو کارلیکه دناقه را هردوویان دا روینه ددهت، نقیسین
نه شیت قلبی خوه یی دروست بگریت. نه گهر نه فه بو نقیسینی ب
رهنگه کی گشتی بیت و خنده فا خوه دناقرا ب بینیت، دگهل شعری
گه له ک جودا تر و زیق تر نهو چندا هه نی رهنگ دده ته فه و نهو نیکگر تن
هه نی، گه له ک ب هیتر تر دیار دکه ت.

په یقین داخدا ی، ناقی شعره کا هوزانقان (مه سعود خه له ف) ه دکو قارا
نوبوون دا بلاه بویه، دی هه ولده یین فی کارلیکی دناقه را نقیسینا وی و
وی بخوه دا ناشکه را بکه یین و نایا نهو نیکگر تن هه نی، دناقه را هردوویان
دا، چندا یا خورته؟

د فې کيلی ده من کس نه دیت ژ بلی ته،
و من خوه ده خیلی روونشتین بهر ئیقارین ته دکر

هوزانغان ب راشکاوانه و ژ ناخی خوه یی دگهل تشته کی د ئاخذیت،
پیش وهخت ژی دزانیث دفی ساتی دا ئهو دگهل خوه یه و بو کهسی
نانفیسیت، چنکو ئهو تشتی دگهل د ئاخذیت، کهسه کی دوبره دهسته و نه
دهنگی وی دگهتی و نه هه ناسه یین ئیک گوھ لیدبن. هوزانغان یی دیار
دکته، کو ئهو جهی پیقه گریدای، چ ئهو جهه بیت یی لی ژ دایک بوی
یان یاریکین زارو کینی لیکن یان ژی ئه فیندارا خوه لی هیلا یان ژی
حه زکرنا وی بو وی ئاخی بیت، ئهو جهه یی دناخی وی دا و چ تشته ک
جهی وی ناگرن و نه شین هزین وی تیر بکن.

هه موو خاچه ریک، د بهر پیلین شه فستانین ئه رزان ره دبورن،
و نیریکی سه د ساله کی ئه م دهرین،
دا کۆ ده ستین دیروکی یین شکهستی،
د بیهنقه دانین مشه ختیا فی هه لبهستی ده ببین.

دفی پارچی دا، هوزانغان مه راد کیشیته وان هه می تشتین وی مژوول
دکن، وان ئه گهرین بوینه سه ده ما دوور کهتنا وی ژ جهی ژ دایکبوونا
وی. هوزانغان یی دوزا پارچه بوونا وه لاتی خوه بهر چاڤ دکته، هوزانغان
یی خاندن قایی خوه بریکا هه ستین خوه و خه ربیبا خوه مه دکیشته
بابه ته کی کو د روزانه کی دا و د سال وهخته کی دا، دیروکی غه دره کال

وی و وهلاتی وی کری. ئەفرو دوورکەتەنا وی و خەریبیا وی ژ کێله کا ئەو لی ژ دایکبوی و ژ کێله کا یاریین وی یین زاروکیینی لی ماین، بی خەموکی و نه نارام کری! ئەو خەریبیا هەنی نه بتنی کارتیکن ل تەندروستیا وی کریه و نازارین جەستەیی گەهانیدی، بەلکو دەرونی وی هەمی نه نارام کریه و چەند خوه بتنی دبیت، ئیکسەر خوه دگەل دا ژبیر دکەت. هوزانقان برییا فی وینە ی کودی فی خەریبی و بەرزەبوونی بو مه یین خاندهفا ناشکەرا دکەت، ئەو ژ ی دەما دبیت (نێژیکی سه د ساله کی ئەم دەزرین)، ئەگەر ل میژیی ژ ی بزفرین هەر ل نێژیکی فی دەمی یه کو وهلاتی وی تیدا هاتیه پارچه کرنی. لی شاعر لقیه بتنی ناراوہستیت و تەئکید ی دکەت، کو ئەو پارچه بوونا هەنی، د دەمه کی دا بریار ل سەر هاتیه دان، کو بەزرا وی گەلەکی بی بی بها و ئەرزان بویه، دەما دبیت (هەموو خاچەرێک، د بەر پیلین شەفستانین ئەرزان ره دبوورن)، یان کو نه بتنی دیروکی مافین وی و ناخا وی و سەروریا وی بن پیکرینه، بەلکو ژ ئەگەری تەشتەکی بی بها ئەف چەندا هەنی رویدایه و ژ بەر هندی ژ ی دبیت (دەستین دیروکی یین شکەستی)، کو بەزرا وی دیروک گەلەکی تەشتان دناف پیلین خوه را بەرزە دکەت و راستیان فەدشیریت و بی دادی دکەت.

ئەگەر لقی گریدانا دناقبەرا شعری و هوزانقانی دا فەگەرین و بزاین کا ئەف کارلیکه چەند یا بەیژە و تا چ راده راستگویی تیدا دیاره، دەما دبیت (د هشی هەلبەستی دە پیرەمێرەک ژ دایک بوو)، یانکو ئەگەر ئەو وهک هوزانقان خوه ب گەنج ژ ی بزایت، لی فی خەریبی ئەو ب هەمی هەستین وی فە بەرهف پیراتی فە بریه.

هاجانی و شعرا ستراڻکی!

شعرا (پیرسه) یا چیروک نفیس (ئیسماعیل سلیمان هاجانی) یه دکوڦارا پدیڦ ژماره ۶۲ دا بلاڦ بویه، تشتی ژ خاندنا ڦی شعری مروڦی مژوول دکهت، بیهڦیوونا شاعری یه ژ ههژیکرنه کی کو نهو چاڦه ری بو بهرامبدری دلسوزی و وهفاداری و ههژیکرنا خوه یا راست بو وی، پاداشته کی وهربگریت! نه گهر وهك كهلتور و ناین ژی سهحکینه ڦی بیروکه یی، ههر ژ نه زهل دا نه مل سهر وی چهندی راهاتینه، بهرامبدر سوز و وهفاداری و پاڦزیین خوه بهیینه پاداشت کرن. چ نهڦه وهك ناین بیت یان كهلتور و ژبه رکو نهو کومه لگه هی (هاجانی) ژی دناڦ پهرین خوه دا مهزن کری، ههر دوو دهسته واژه ل سهر دزالن، نهڦ چهنده ژی لایه نی لاوازی شاعری نیشاندهت، کو دڦی سهرده می ته کنه لوژیایی و پیشکته نی دا، نه شایه په یامه کا سهرده میانه بگه هینیت، کو ئیک ژ تاییه تمه ندیین شعری نهوه، لیگه ریان و ڦه دیتن و دهر برنین نوی، هه می ژی دچار چوڦه یی پدیداکرنا یان بهرجهسته کرنا تشته کی نوی دا، نه بتنی بو وی دخوش و تشته کی نوی و سهرنج راکیش بن، بهلکو ههر خاندنه ڦایی دگه هتی، تشته کی دناخی وی دا ب نازرینیت و هشیار بکهت.

هوزانفانی چەند جار ان ئەڤ رستهیه دوباره کریه (ما کی ته مهت من ژ ته هه ز دکر)، ئەڤ ویندیه ژێ زیده تر بو وان کهسان دهین یین مروڤی بقیت بریکا قهنجین خوه چکه کی بدهته ناڤ چافان، لی یا هوزانفانی قهنجی کرن نینه. ئەگەر هندهك وینان ژڤی شعری داڤ کیش بکهین، دهما دبیزیت (بهرسه ژ دافین پرچا خوه) یان (ژ تارستانین شهفان بهرسه) یان (ژ سهقهما زڤستانان بهرسه) یان (ژ خهون و خهیلان بهرسه)، ئەڤ ویندیه ههمی ئامازنه کو ئەو یی چهژیکر نه کی دکهت و ئەڤ تشتین ئەو دبیزیت، ههر کهسی چهژیکر نه کا دروست بکهت دڤیت ئەڤ ساخله تین هه نی ههمی لدهف هه بن و دوباره کرنا فان ویندیان و چه ندين ویندیین دژی هه نه کو مه ههمی ریز نه کرین. ئەگەر ڤی ته ئکید کرنی وهك لاواز کرنا شعری ل سهر هوزانفانی حساب نه کهین، یی بو وی دوپات دکهت کو من گه لهك یا چهژته کری و من ههمی تشتین خوه ل سهر حسابا خوشیا ژيانا خوه یین گوری ڤی چهژیکرنی کرین.

هوزانفان لڤیره بتی ناراو هستیت، به لکو دهیت و دچەند ویندیه کین دی دا دبیزیت (ئاسویه کی بهردریایی بوم ئەز) یان (دارهك بوم چاوان ههز بکی بهر بگرت) یان (ئوقیانوسهك بوم چاوان ههز بکی پیلان ب هه لاڤیت)، ئەڤ ویندیه هه نی ههمی ئامازنه کو ههر تشتی هه با ئەز یی بهر هه ڤبوم د راستا چهژیکرنا ته دا بو ته بکهم و دویندیه کی دی دا ل سهر زاری وی دبیزیت (ل داویا هه موو پیلان بهستی بوونه)! ئەڤ ویندیه ژێ دو ماهیا فلمی نیشان ددهت یانکو تو دڤی چهژیکرنی دا سهر کهڤنی نه بویه! ئەگەر ڤی دهڤی شعری وهك فلمه کی وینددار وهر بگرین کو چه ندين ویندیه د ئیک ئالاندی هاتینه کیشان و ههمی ژێ دگرته ڤیدویان

دا دهینه نیشان دان و ههمی ژى چه ژیکرنا وی دیار دکهن و بی دالهیی ل وی دکت، لی نه گهر چن نهو تشته کی که ساتیه و بابه تی نفیسینا مه نینه.

نه گهر فی دهقی وهک شروفه کرنهک ژى وهک بگرین، به شهک ژ سایکولوجیه تا شاعری دناؤ دا خویا دبیت کو من مهرم پیو نهز بینمه زمان، نهو ژى فهجیونا تشتانه ژبو ته نکید کرنی، نهفه هدر وهکو کومله گههی و کهتواری نه م فی کرینه فان هدر دوو دهسته واژه یین ته نکید و بنه جهوونی (مهرم ژ دهسته واژه یان ژى ژبو پاراستنا نهو تشتی مروفه ههست ب مهترسیا ژ دهستدانا وی دکت)، هدر گاڤا نهؤ نالیسه نگیه ژى بلایه کی دا چوو، ب تاییه تی د چه مکی داهینانی دا کو نابیت مروفه بکه فیه بن گوشارا ههستان و عاتیفی، هینگی نه م دی د نیک بازنه بتی دا زفرین و نهو داهینان و پیشکه تنه نه م دکهن ژى، یا به ره مدار نابیت و بیده نگیبونا مروفی ل به رامبر نیفلیجیبونا فی عهقلیه تی نهوا فشاری دئیخته سهر بیرکرنه فهیا مروفی و خه یالا هزر کرنی، مروفی نه چار دکت دگه ریانین خوه ژى دا ل دویف (نهوی دی)، بزمانی وی ب ناخفیت و نهفه یه ژى نهو ته کنیکا نهفه دهقی شعری پیهاتیه نفیسین، کو شعر بخوه زیده تر شعره کا سترانکی یه و شعرا سترانکی ژى زیده تر کارلیکرنی دگهل ههست و سوزین خه لکی دکت و دخازینه بکارینانا ته کنیکا ته نکید کرنی، هدر وهکو کومله گه ه دخازیت.

زمانی دہر برینی^۶

د شعرہ کا (ہہ فال فندی) دا

نقیڑہ کا بارانی، ٹیک ژ شعرین ہوزانغان (ہہ فال فندی) نہ، ئەؤ شعرہ دکوفارا راماں ژمارہ () دا ہاتیہ بلا فکرن. زیدہ تر ژ جارہ کی و دوان ئەز ژ سہری شعری ہاتمہ دوماہییا وی و یا راست من تام ژئی دیت، تام ژ چ؟ ئەقہ ئەگہری خواندنا من یا زیدہ تر ژ جارہ کی بو و من فیایی ئەز بگہمہ وی راستیی یا ہوزانغانی شعرا خوہ پی تام دای. ہەر چہندہ وینہیین بی ئومیدی ل سہر فی شعری دزال بوون و ہەر وہ کو ہوزانغانی فیایی کہتواری ئەقرو ہہقبہری سالین نہخوشین ہہشتیان بکہت، ہہقبہری شورہشین کوردی و بہر خودان و میژوا بہدبہخت یا کوردی و ہمی وان پلان و پەیمان و ریکہفتننامین دژی فی مللہتی ہاتینہ کرن. ہوزانغانی فیایہ بقی گرتہیی، گہلہک تشتان نیشان بدہت و بہحس بکہت، فیایہ بیبته بہشہک ژ چارہسہر کرنی، چارہسہر کرنہک کو ژ ہہژی قہلہمی خوہ ببینیت و دی چاوان و ہسفہہ کا شاعیرانہ دہتہ وی کیشی.

ہوزانغان دفی دہقی شعری دا چہندین وینہیین بی ئومیدی و رەشبینی پیقہ، دینتہ زمان، دیبژیت:

(سادهي له عنه تا واري مه يه) يان د وينه يه كي دي دا، ديبيژيت:

(به رزه بوون كناري واري مه يه)

يان زي دفي وينه يه ده ما ديبيژيت:

(وينه يي په يكه ري مري) / ده رازي كين باژيري مه دخه مليت.

ل نه فان وينه يي مه ژفي شعري پهر كيش كرين، هوزانغان يي هاتي و
وه سفهك يا دايه وي ژيواري نه و تيدا دژيت، نه ژ ژيواره زي ب گه له ك
سالوخه تان دايه ناسكرن، (سادهي، به رزه بوون، په يكه ري مري)، ههر
كه سي لفان گرتي وينه يان زي راوه ستيت، نه گهر وهك كه قال
ديشان گه هه كي دا بهينه نمايشكرن. تو بيژي هزرا وي و ديتنا وي بو فان
كه فالان چ بيت! پينه قيت دي خه لكه كي نه زان و به رزه بوي و بي نوميد و
نه ره وشه نير و تا دو ماهي ژ فان ده سته واژه يان بينيت. براستي زي نه ژ
وينه يي هني زي نه قين هوزانغان ريژ كرين و خه لكه باژيري خو پي
شباندين، وينه و ديتنا پتريا خه لكه باژيري مه يه، نه م هه مي ل تشته كي
دفيرين، نه م ره خني دگرين، نه م شاشيان دبينين، نه م كه مته رخه مي و
گه نده لسي دبينين، لي تايا ديتنا مه بو فان هه مي تشتان به سه؟ نه خي و
بتايه تي نه قين خوه ب ره وشه نير دزانن كو هوزانغان زي نيك ژوانن.

نه گهر لفي ده قي شعري فه گهرين فه و پشتي هوزانغان وهك هه مي
خه لكه كيشه بهر چا فكرين و بزائين، چاره سه ريي وي بو فان كيشه يان و
گوهورينان چنه، نه وي چ دده ست دا يه كو في خه لكه بگه هينته كنارين
نارام و ري كين پي گه هاندني نشان بده ت يان بيته به شهك ژ چاره سه ري.

هوزانغانی هەر ژ نافیّ شعریّ (نقیّزه کا بارانی)، په نا بریه بهر زمانه کی کو ههمی تیّیگههن، نهو زمان ژی ل سهر دوو جهمسهران کار دکهت، ئیک لایهنیّ دینداری کو ههمی کهسان باوهری پیّهی، نقیّزا بارانیّ بو قورتال بوونیّ یه ژ تهنگافیّه کیّ، کو باران خیرو خیراتان و شینکاتیّ و ژیانیّ دگهل خوه دئییت. هوزانغانی ژی بهمان زمان، فیایه بیژیت ئەم پیّدفی نقیّزه کا بارانیّ نه، کو خهلك پیّ بهیّته گوهورین، هزرا وی، بیرکرنا وی، رهوشهنبیری و زانین و رابوون و رونشتنیّ وی، هوزانغانه کیّ ژ بارودوخیّ خهلكیّ وی تیّدا دژیت نه رازی، دفیّ پارچه شعریّ دا دبیزیت:

.. هوسا

دناخیّ نقیّزه کا شکهستی دا و

لسهر تیکیّ ئەنی یه کا

ویران

.. ههست

بوونا ته دکهم

دفیّ گرتیهیّ دا، هوزانغانی پیرین ددهستیّن خوه دا بهرچافکرینه، کو هوزانغان بیّ دهستهلاتیا خوه دیار دکهت، ل بهرامبهر فیّ ته کنه لوژیاییّ و پیّشکهفتنا جیهان گههشتییّ، براستی ژی وهک وی یه! دهما خهلك نه شیّت مفای ژ ههر پیّشکهته کیّ وهربگریّت و ب عهقلیه تا کلاسیک هزر بکهت و داهینانیّ بکهت، دفیّت بهمان عهقلیهت سهردهدهری دگهل دا بهیّته کرن. دویتیه کیّ دی دا دبیزیت:

دی توو وەرە
ل سەر رویی شینەوارین واری مه
ئازادیی ب خەملینە
دا کو بو ته ب رویسی
نقیژە کا بارانی
هەمیژ بکەم.

هەر چەندە ئەڤ وینەیه چە که کی لاوازه ل بەرامبەر شورەشا نوی یا
تەکنەلوژیایی یا جیهان گەهشتیی، ددهستی هوزانقانی دا. بەلی هوزانقانی
یا هەولدا ی ب زمانی خەلکی دگەل خەلکی باخقییت و هەمی گاقان زی
زمان بتنی ئامانجا خوه ناهنگیقت، ژبەر کو دسیستەمی تەکنەلوژیا نوی دا
گەلەك تشت پیدقی فورماتکونی نه، لی هوزانقانی پەنا بریه بەر نقیژا
بارانی و بەلکی ئەڤ نقیژە میشکی خەلکی بگهوریت و بارانا
رەوشەنبیری و زانیی و پیگەهاندنی بیت.

هزرشان

چاوان یاریان ب زمانی دکهت!

هەر چه‌نده مروقی بخو زمان بی خولقاندی، لی ئەڤه نه راما نا وی ئەوه کو زمانی سحر و (تەلسم) ین خوه بین تایبەت نه‌بن. پیشکەفتنا زمانی ژێ هەر هوسان بو یه و سنعەتکاری بو هاتیه کرن و زمانه مروڤ ژ جیهانا گیانه‌وه‌ران جوداکری، کو بتنی برییا رهنگی و قه‌باره‌ی و بیه‌نی و تامکرنی، ئەڤ هەردوو جیهانه دگه‌هنه نیک. داهینانا مروقی نه بتنی د ناخفتنی دا یه و ئەگەر ناخفتن بتنی بو مەبه‌سته‌کا یان هزره‌کا راسته‌وخو دناقبه‌را مروقی و وه‌رگری دا بیت، لی زمانی هه‌مان هه‌سه‌ت و هه‌مان ئەرک نین کو بتنی فی پهبه‌ندی د‌روست بکه‌ت و لقیه‌ ژێ ئەز دهیمه‌ سه‌ر کاکلکا بابه‌تی خوه بی من مەبه‌سته‌ بی، ئەو ژێ زمانی داهینانی یه و ئەڤ زمانه د شی‌ت چ تشتی ب خولقینیت، کو پیشتر مروڤ لی د هایدار نه‌بوون و ئەو چ سحر و تەلسمن، زمان گریکین وان ڤه‌دکه‌ت.

دی نشتمانا خوه نازینم، شعرا هوزانقان (هزرشان) ی یه د کوڤارا چاڤدیر ژماره ۱۲۳ ی دا بلاڤ بویه، ئەگەر وینه‌به‌کی ژ فی شعری وه‌ربگرین، ژبلی یاریکرن ب په‌یقان، هوزانقان وینه‌به‌کی ب زمان

دئىخيت و هەر كەسى پىچەك گوهى شعرى هەى و پىچەك ژ حەژىكەرېن
 خاندنا شعرى بيت، ژ فى وئەى نابوريت. دبیت ژى ب چەند جار كى
 دگەل فى وئەى دا بژيت، هوزانقان دبېژيت:

سزانه كى ب چافەزەرېن مامزە كى دگۆن بەند

وى ئاوازى ب خوەرا برم

بى ھاي ل چەرخا سەماي سەرخۆش كرم

سەرخۆش د لاندكا شەفى دا بى دابران

د وئى ئىكى دا، دەما ستران (بەندا)ن ب چافىن مامزى دبېژيت،
 پىدقى ناكەت خاندەفا پسىار بکەت يان لهيقيى بمينيت كا ستران بېژ كى يە
 و چ رەگەزە، دبیت سروشت بيت و دبیت بىدەنگى بيت و خەيالا
 هوزانقانى بخوہ بيت و دبیت ژى داھينانا هوزانقانى بيت، كو برييا وى
 ئاوازى، سترانى، بەندى، خوہ پاڤيژيتە بەروكە كى دى و سنعەتكارىي د
 وئەبە كى ئاسايى دا بکەت و ئەو تشتى وى بقىت بينتە زمان، ئەو ژى
 حەژىكرنا خوہ و سەرسام بوونا خوہ و شەيدايى بوونا خوہ بو سروشتى
 نشتمانى خوہ ديار بکەت، كو چافىن مامزى وەك ئالافە كى جوانىي بو فى
 مەبەستى بكار ئىنايە. هوزانقان دبېژيت (وى ئاوازى ب خوہ را برم)،
 لقيرە خەيالا هوزانقانى نە وەك خەيالين كەسىن دى يە، ژبەر كو ليگەريان
 و مژويلاھيىن هوزانقانان جوداتر ليگەريانن ل تشتين نوى، هوزانقان حەز
 دكەن، ئەو وئەبىي دئىخەنە د خەيالا خوہ دا، لقينە كا دى بدەنى و كەنگى
 هوزانقان شيا دگەل وى لقينى رحە كى ب وئى خوہ ب بەخشيت،

هينگی دى شيت شعره کا جوان بهرهم نينيت و بهرهم نينان ژى ب
رامانا خولقاندانا تشتين نوى، ژ بهرکو هوزانغان وينديان دينيت و ب
سنعتکاري و نه زمونا خوه يا شعري و مه عريفى، گياني پى د به خشيت.

نه گهر ل سهنگ و هيژا في وينه پى شعري سهح بکهين و بزاین کا
هوزانغانى دفي شعري دا چ ياريکرن د زمانى دا کره، دى دفي وينه پى دا
بينين کو هوزانغانى چافين مامزى بتنى بو راکيشانا خاندۀفاى وهرگر تينه،
نه گهر نه نهو سترانا هوزانغان ب گوهداريا وي سهرخوش بوى، ل سهر
خاترا چافين مامزى بتنى نه هاتيه بهر گوھين وي، بهلکو نهو سهرخوشيا
ههني ژ سروشتي و سحرا سروشتي بو يه، هوزانغانى دفيته حه ژيکرنا
خوه بو في سهروشتي د دهرزه کا شعري را ديار بکهت، کو دگهل
نشيمانى خوه بژيت و وهسف بکهت، هوزانغان برييا في وينه پى حه ژيکرنا
خوه ديار دکهت، پهنا نه برهه وينه پى کى راسته وخو و سالوخه تدانى،
بهلکو نالافين وي و په يقين وي و زمانى وي ههر دهم ژ که سين دى
دفيته جوداتر بيت، کهنگى هوزانغان شيان في زمانى جوداتر بکهن و
سنعتکاري تيدا بکهن، شعرا وان ژى هند دى رهواجا خوه زيده تر
وهرگریت و دى يا مه قبول تر بيت ژ لايى خاندۀفاى فه.

تايتملى هوزانى ياريکرنه کا دى يه هوزانغانى بکار نيناي، کو خاندۀفا
ب في شعري فه بهيته گريدان و خوه ژ خاندنا وي بي بار نه کهت کو
هه مى خه لک ب جوره کى و دوا ب نشيمانى خوه فه دگر يداينه و حهز
دکهن في نازاندنى بدنه پى، لى ناي دى شين خوه دگهل زمانى هوزانغانان
هه قهر بکهن.

ناشتی گرمافی و هونه ریّ فه گِیرانیّ

(بیابان)

گهلهك كریت ل سهر پین

ژیانیّ خوه چپلاق کر بوو

مریا دگوت..

ئیدی ئەم بوّ فیّ تيقه ليقا بیابانیّ

نقیژین بارانیّ ناکهین..

ئەف پارچه شعره، کۆپلهیه که ژ شعره کا هوزانغان ناشتی گهرمافی ل
روژا ۲۰۱۱/۸/۱۴ ی د روژناما وار دا بنافیّ (چهند پوسته ره شعره)،
هاتیه به لاقکون. د خاندنه کا دهستیکی دا بو فیّ شعری، گوتنه کا میشیل
فوکوی دهیته بیرا مروفی، دهما دبیتیت: (شههره زاد تا چپروکه کا خوه
فه دگیریت، مه به رهف نهینین مه عریفی فه دبهت). دفی کۆپلهیی شعری
ژی دا زیده تر ئالافیّ فه گِیرانیّ یی خورته و دا بزانین ئەو چ مه عریفه به
هوزانغانی دفی کۆپلیّ شعری دا بکار ئینای، دقیت ل به راهیی بزانین

فه گيړان بخو چيه و فه گيړانا شعری چي يه و نه گهر فه گيړانا ههر
 چيروکه کي هونه ر بیت، نه فه فه گيړان د شعری دا ژبلی هونه ری بخوه ژي
 مه به ره ه هونه ره کي دی فه د بهت نه و ژي زمان، شه نگستی زماني ژي
 گريډای به رفره هيا ناستي معریفی لده ف ههر نیک ژ مه و دهر برين و هزر
 و بیر کر نه فه يا مه بو تشتان، بیر کر نه فه يا مه بو وان هه می تشتان یين
 هه ستي مروفی و خه یال و دهر برين مروفی مژول دکهن، ههر چه نده
 هونه ری فه گيړانی بهویر بينانه تر د شعری دا دهیته ته وزي فکرن، نه گهر
 رومانی یان کورته چيروکی وهر بگړين.

نه گهر هنده ک نالیين کورتي في شعری وهر بگړين وه ک شلوفه کر نه ک
 سه ری، هوزانقانی بیابان وه ک نمونه بو فه گيړانا خوه یا شعری ته وزي فکریه،
 بیابان دفي وینه ی شعری دا جهی قاره مانی وهر دگریت و چه ندین
 نه کته ری دی خزمه تا في چيروکی دکهن، ژوانه (پین ژیانی، چبلاق،
 مری، تیقه ليق و نقیژین بارانی). نه فه نه کته ری هدی ژي زیده تر خه یالی نه
 و نه و تشتن یين سنعه تکاریا هوزانقانی پیقه دیار و هه ول دای ژ خه یالا
 خوه گیانه کی بده ته في تابلوی وی دروست کری. نه گهر زیده تر وه ک
 تشتی بهر چاؤ و دویر ژ خاندنا دوی في تابلوی بیخینه بن قه له می خوه،
 دی بینین هوزانقانی بیابان وه ک نمونه کا زیندی ئینایه کا چه ند که سان خوه
 قوربانی وی کریه، کو شوینکاتی لی پهیدا بییت و نیشانیین ژیانی لی هه بن.
 هوزانقان ژ عه قلبیه تا کومه لگه هی خوه دویر نه که فتی یه و چ ب مهره م
 یان ژ باندورا وی عه قلبیه تی بخوه ههر بزمانی کومه لگه هی خوه و
 بیروباوهرین وی هاتیه ناخفتن، دهما هنده ک فه گيړانان بهر چاؤ دکت، نه و
 ژي دهما (چبلاق)، زیده تر ژي نه م في سالوخته تی بو جفاکی روژنافا

بکار دئینین و ئەم خوە ب رهوشت و تیتالین کوردهواری فه گریڤدەدین و
 ترس ژ خودی، کو ژ مه دخازیت ئەم ب ستاره بین و هەر وهك مهزن
 دبیژن (د سەر پین خوە دا نهچین)، تیقهلیقا بیابانی ژى هەر دوپاتکرنه بو
 سەرداچوونی و بی منتهیی بەرامبەر وان عرف و عەدەتین مروڤ دناڤ دا
 دژیت. مریا چ گوت؟ ئەفه دی ئەو نهی بیست یا شاعری هیزا فی
 فه گیرانی دایه پال تشته کی کو د ژیانی دا نه ماین و بتنی چافی وان ل
 ناخرەتا وان و خیرو گونەهین وان. (ئیدی ئەم بو تیقهلیقا فی بیابانی..
 نغیژین بارانی ناکهین)، ئەگەر ئەفه گوتنا مریان بیست دەر باره ی تشته کی
 کو هیش بی زیندی یه و ژیانی دبه ته سەر، ئەگەر ئەفه په یامهك بیست ل
 سەر زاری مریان هوزانغانی فیا براگه هینیت، گهلو هین بیژن ئەو چ
 په یامه ئەف که سین وهغەرا داوی کرى ب مه زیندییا رابگه هینن، ئەو چ
 دان پیدانه کو خه لکهك هه بیت و زانست بی پیقه سەرقال بیست کو
 گه لهك پاره ژى بو بهینه مه زاختن بتنی بو ماوی پینج خوله کان ژى بیست
 مری بشین ب زمان بکهفن و دان پیدانی بکهن، دفی وینه ی ژى دا،
 هوزانغان شیایه ب ژیرانه و ب سنعه تکاری و ب ههروه، دان پیدانا مری
 بریکا فه گیرانی ئاشکرا بکهت کو ئاگه هیان بده نه مه ئەفین زیندی و ئەفه
 یه ژى ئەو په یاما ب سنعه تکارانه و وینه کی تژی رمان (ئاشتی گه رمافی)
 برییا فی شعری فیایى بگه هینیت.

کراسکرنا وینہیی شعری و (نواز نہیلی) وہک نمونہ

پتریا ئەف کەسین شعری دنقیسن یان بەحسیّ خوہ دکەن دەما شعریّ دنقیسن، دبیژن شعر ئیلھامە و نقیسینا ویّ چ گریدان ب دەمی فە نینە و مەرج نینە کەنگی ئەو ئیلھام دەھیت و بو فئیّ چەندی ژى ہندەك دبیژن، ئەم قەلەم و کاغەزین خوہ ددانینە بەر دوشە کا خوہ یا نقستنیّ و ہەر گاڤا ئەو ئیلھامە ہات، ئەم وینہییّ خوہ ییّ شعری دنقیسن و ہندەك ژى دبیژن، ئەز د ترومیبیلیّ دا بوم و من کاغەز یا ژ بەریکا خوہ ئینایە دەر و من شعر یا نقیسی! ہەر چەندە بابەتیّ من ئەو نینە ئەز فان کەسان رەت بکەم یان ژى پەسەندا وان بکەم، لیّ بەزرا من ہەمی کەسان جورە ئیلھامەك بو دەھیت و ہەمی کەسان تا راددەبەکی ئیلھاما شعری لدەف ہەبە و بەھرەمەندی لدەف ہەبە، لیّ ہەر ئیکى لدویف گرنگیپیدانا وی، کا مژولاہیین وی چنە و گرنگیی ب چ ددەت، بو نمونە، ئەگەر ہوزانقان بیت، دیّ ہەمی ہەستین خوہ ل سەر پەیدا کرنا وینہیەکیّ شعری کومفەکەت و ہوسا بو چیرۆک نقیسی، شیۆہ کارەکی، سینارستەکی و ہەر کارەکیّ ہزرکرن و بیرکرن تیدا ہەبیت. ہەر کەسەك ژى دیّ

ههولدهت، ئەو تشتی هاتیه دهزرا وی دا یان ب پیش چاقین وی کهتی
 یان گوھ لیوی، وینه کی یان بیروکهیه کی ژئی دروست بکهت.
 دا بزاین ئەو سنعدتکاریا پشتی ئیلهامی دهیت چەند یا گرنه، دی
 ههولدهین، چەند نمونیه کیین شعری وەر بگرین. دشعرا (خهونا دپهنجەری
 دا)، یا هوزانقانا کچ (ئاواز نهیلی)، چەندین وینه دکهفته بهر چاقین مه و
 دهه میان ژی دا مرووۀ دزانیته هوزانقانی زیده تر ژ هەر تشته کی سهربور
 دنقیسینا شعری دا هه نه و شعر وی ئالوز و مژویل دکهت، ئەو ژی وهك
 وان کهسان بین قهلم و دهفته رین وی دبهریکی دا و لهیقیا فی ئیلهامی کا
 دی ژ کیش نشکی فه نه جین شعری بو دهر کهفن. هوزانقان ل سهری
 شعرا خوه ب سی وینه یان دهست پیدکهت و نه گەر ل سهر وینی ئیکی
 راوهستین:

خوناف یا چاقین داربهریا دشووت

نه گەر وهك ئیلهاما شعری لقی وینه ی ته ماشه بکهین، دی بینین کو
 هوزانقانی شیایه مفای ژ ئیلهاما شعری وەر بگریت، لی ئایا ئیلهام بتنی
 بهسه کو وینه ی وی بی شعری کراسه کی جوانی ژی بچته بهر! نه ز
 باوه ردکهم، چ ژ فهرهنگا وی و چ ژی ژ کیم ل سهر راوهستیان،
 هوزانقانی یا خوه د سهر فی وینه ی را بازدا ی. نه گەر وهك جوانی ته ماشه
 بکهین، ژ بهر کو بهلگی بهری ژ بهلگین هشکه و دارابهری ژ وان دارانه
 بین خوه ل بهر گهرمی و سه رمای دگرن و ب سالان ل سهر بنی خوه
 دمینن، بهلگی وی ژی تا وی رادده ی بی هشکه، دهما مرووۀ دداته سهر

دهستیّ خوه و پف دکه تی، دیّ بینیت تژی توز ل سهر رادبیت. یانکو هوزانقان، دشیا بو ویتیّ خوه ییّ شعری، ل بهلگه کیّ نازکتر بگهریت ژبهر فان خالان، نیک دارین بهرییّ زیده تر ل دهرقه ی گوندی دهینه دیتن یان ل چیایی هه نه و جهیّ ژ هه میان نریکتر ژی، نه گهر ل ناّف گورستانه کیّ هه بن، دفی حاله تی ژی دا، وینه دیّ ییّ مری بیت، دقیابا بهلگه کیّ گوله کیّ، شینکاتیه کیّ ئینابا، دا گهلهک جوانتر بیت، بهزرا من نه گهر هوزانقانیّ خوه بقی وینه ی فه ماندیتز کربا، دا شیّت کراسه کیّ جوان که ته بهر و خانده فای ل سهر راوه سستینیت.

دویتیّ دویّ دا، (کهسک و سوری یا خو دنزاریّ بهروژی ئالاندی)، دیّ بینین، ئیلهاما شعری ژی تیدایه و ژ لایهک ديقه سنعه تکاری ژی بو هاتیه کون و بقی سالوخه تدانیّ، هوزانقانیّ شیايه ب داهینانه کا جوان، وینه کی بکیشیت کو خانده فایّ ویّ ژینه بوریت.

دویندیّ سییّ ژی دا، (چافیّ روژیّ دل نادهت پهلاتینکین رهنگین ژ خه و راکهت)، ئەڤ وینه یه ژی گهلهک ییّ جوانه و هوزانقان، شیايه بریکا بهلاتینکان و چافیّ روژیّ، وینه کی دروست بکهت، بو تشته کیّ گهلهک بهیژ و دبه رامبه ر دا، تشته کیّ گهلهک لاواز و بیّ هیژ و لقییره یا شیايه جوانی و نازکییّ بگه هینته نیک، کو ژیان هونه ره و جوانیه و هه ژیکرنه، نه گهر مروفی زانی ویّ ژیانیّ کراسه کیّ جوان بکه ته بهر و وهک بویکه کیّ ب خه ملینیت.

دهنگه دانا پيراتی^۶

د شعره کا (نه همه د بالایی) دا

تمه نئی مروقی دبوریت و روزانین مروقی ژی دگهل دبورن و ناهینه فیه،
مه همیان دهر فته ژ دهست داینه و نه م خوزیین دهلیقا رادهیلین بتاییدت
دهما پیراتی ب مروقی را دگه هیت! پیراتی ژی سالوخته ته که و ههر کهس
نه شیت بهایی وی بزانیته تا تمه دن وی نه هیلیت. (پیراتی و هیقیین
شکهستی) نافی شعره کا هوزانغان - نه همه د بالایی - یه د پهرتوکا وی یا
بنافی (باخچی نه فینی) دا هاتیه بلا فکرن، دا بزانی هوزانغان چاوان پیراتی
ل قه له م ددهت، دی چهند وینه یه کان ژفی شعری پهر کیش کهین:

باوهر بکه ن من نه دزانی سال و زه مان و سان

زوو ل سهر مروقی دهر باز دین.....

نه گهر ل سهر فی وینه ی راوه ستین، هوزانغان ب نینانا وینه یه کی ساده
دهست پیدکته، وینه ک ساده ب رامانا خوه، ساده ب زمان و داریتنا
خوه، ساده ب زمانی خوه بی شعری، بی به حسی دبارده یه کا سروشتی

دکته کو قوناغه که نه گهر تندروستیا ههر ئیک ژ مه ب باشی پریقه
 بجیت، ئەم هەمی دی گههینی، پیراتی ژی قوناغه که مروڤ گهلهک تشتین
 خوه ژ دهست ددهت، ئەو تشتین بو مروڤی ددروست دتەمەنه کی گونجایی
 دا مروڤی کربان، دپیراتی دا ریگری ل بهرامبهه پیدایه دیت. ئە گهر ئەفا
 چووی ههڤکیشهیا ژیانی بیت و ههڤکیشهیه که نه گوهور بیت، دا بزانی
 هوزانغانی دڤیت مه دڤی کهڤالی شعری دا بهرهڤ چ ڤه بیهت، ئەو چ
 تشتن هزرین هوزانغانی بو دهه کی دهست نیشانگری بزفرین ژ تەمەنی
 وی، ئە گهر سهحکهینه هندهک وینهیان کا شاعری چ دیمه و چ وهسف
 بو پیراتی داهینایه:

کانین هیڤی و ئومیدان
 د سینگی مروڤی دا هسک و زوھا دبن
 پیراتی وسان بی وژدانه بهارا ژبی مروڤی
 ب پهنجین خوه یین هار ڤه دچرینیت...

دڤان وینهیان دا، هوزانغان پیراتی ب نهخوشیه کی ناڤ دبهت و دگهل
 دا هەمی هیڤی و خهونین مروڤی ب بهرناڤ دا دچن، تا وی راددهی
 بهحسی وی ب خرابی دکته، کو مروڤی ژی ب ڤه جنقینیت، دهما
 دیبژیت (بی وژدان، پهنجین هار، زوھا بوونا کانیان... هتد)، تا ڤیره
 دیت هەمی کهس ڤی وهسفی بدهنه پیراتی، بتایهت ئەڤین ههست دکهن
 گهلهک تشت یین ژ دهستان چووین و دشیان بکهن یان خوزیا رادهیلن بو
 دوباره زفرینا تەمەنی. ئەڤ کهسین ههست ب پیراتی ژی دکهن زیدهتر

ئەون (يېن دىل تەر، يېن حەزا ژيانى ھەي، يېن گەشېين، خودان خەون....
 ھند)، ھوزانقان ژى ھەر ژ سەرى شعرا خوە تا دوماھىي و يئەيىن شعرى
 دكېشېتە بەر چافكى كامېرا خوە و ھەولددەت فى ئاليسەنگىي دناقېھرا
 دوو قوناغېن تەمەنى دا ديار بکەت، ئېك پىراتى و يا دوى ژى قوناغا
 گەنجاتىي.

تا قېرە ئەڧ وەسفىن ھەنى ھەمى كەس دشىن بەحس بکەن و گازندان ژ
 پىراتىي دكەن، لى يا مە دقېت ئەم ژ ئەزموئا فى ھوزانقانى بەحس بکەين،
 زمانى وى يى شعرى يە، ئەو چ تىشتە فى شعرى و فى وەسفىكرنى ژ
 دەربرېنا كەسېن سادە جودا دكەت. يى فى شعرى بخونىت دى زانېت چ
 ئەزموون و چ سال و چ سەربور دفى شعرى دا ھاتېنە دارېت و بەحس
 كرن، ئەڧ و يئەيىن ژى ھەمى ئەون يېن ھوزانقانى ددرېژاھيا تەمەنى خوە دا
 كېشايىن و ەك ئەلبومەكى د ناخى خوە دا ھەلگرتىن و ھەر وەكو دزانى
 ەك لىبىن ئاھى دى چاوان ئېك دوو گرن. ئەز باوھرناكەم ھوزانقانى
 دفى شعرى دا ھند سەنگيا شعرا خوە دا بېتە سەر پىراتىي ھندى ئەو
 سەنگى بو وان و پىتان تەرخانكرى، ئەڧىن د پاشخانا ناخى خوە دا
 ھەلگرتىن.

دقلا فى شعرى ژى دا كو گەلەك ژ خواندەڧا و ھەژىكەرىن شعرى
 ھەز دكەن، ھوزانقان وان نەھىلىتە پرىڧە و تام و چىژى ژ شعرا وان
 بېىن، قفلەك پەسەندە بو خواندەڧاى، كو ئەو تام و چىژا ھەنى بو بىنت و
 ژ سەنگا شعرى نە ئىنتە خارى، دەما دفى كوپلەيى دوماھىي دا دىبېرېت:

وھرزېن ژيانا مە وھريان
 تاكېن ئومېدان ڧە قراندىن

رۆژ و هه‌یف ژ واری مه سل بوون
ئیدی ل سهر چیاپین مه نا هه‌لین
ستیر و هه‌یف ژ ئه‌سمانی مه غه‌یدین
ئیدی که‌وین نیچیری
لبهر ئافا وان ناچهرین
له‌وما دلی من زی ژ ئشقی مریه
ئیدی ژبو هیلینا به‌ری نازفرین...

نه حمه د ياسين چاوان كه رب گرتي دبیت!

ژ كه ريښ ته دا، ئيك ژ ههلبه ستين هوزانغان (نه حمه د ياسين) ه دكوفارا پديف ژماره ۵۸ دا بلاؤ بويه، هه ر ژ ناؤ و نيشاني ههلبه ستی، مروؤ دزانيت هوزانغانی دقیت تشته کی نه ئاسایی ب ئازرينيت، نه و تشتی هه نی ژی رهنگفه دانه ك بيت و نه دویره نه و رهنگفه دانا هه نی بهروفاژی ل سهر وی بخوه ژی بزفريت، كا چاوان هندهك كهس تشتين خوه پيچ دكهن يان تا بهره ف خوه كوژی ژی دچن. لی نه ؤ كه ربا هوزانغانی بتنی ل نفرينان دراوه ستيت و نه فقه ژی ب ساناهيترين چه كه دده ستی كه سه کی بی ددهسته لات دا، كو هه ست كريت بی لاوازه و بی بهرامبه ر دربی خوه بی داوه شانديی.

تشتی فی دهقی بالکيش دکهت، هوزانغان هيژا خوه دده ته سهر زمانی نفريني و چاوان داهيتناني دفی بواری دا بکهت، هه ولدايه گه لهك ژوان تشتين ل بهر وی دکه هی و لی ئاشنا يان برامانه كا دی، هه ولدايه وان هه می تشتين كه ساتيا وی ب (وی) فه گریده دن، ب پرچينيت، قبايه كه ربا خوه ژی بقان نفرينان به لافه بکهت. تا فيره نه فقه نه و نافه روکه يا

ئەھمەد یاسین شاعرییا خوە داریتی و سنعه تکاری و فەرھەنگا وی یا
 بەرفرەھ ژ گوندی، کومەلگەھی، فلکلوری و بیروباوەران، زانستی
 کەشن و بی نووی و ھەر تشتی ب بەرچاڤین وی کەفتی خواندی یا
 ھەولدا ی دقتی شعری دا تەوزیفبکەت. ئەگەر دوینە کی دا، بلندی و
 نرمی ھەبیت ژ، ھوزانقان بی شیاپی ب موزیکەیا شعری، خاندەڤای ب
 شعرا خوەڤە، سەر راست کەتە ڤە و نەھیلیت ڤەقەتیاں بکەڤیتە دناڤبەرا
 ھەردوان دا و ئەڤە ئیک ژ وان خالی سەرکەتی یە کو ھەر ھوزانقانەک
 ھەولددەت ھەمی خاندەڤا دوو جار و سی جاران، دەڤی وی بخوینن.
 ئەگەر سەحکەینە ڤان ویندیاں ژ ھەمان شعر:

چاڤین خوە ڤەشپۆرە، چاڤین من وەستیان، ھەز دکەن روندکین تە
 بیینن) یان (ھەزدکەم تا تە بگریت، ل شوونا بازنکان، بەندکی ڤەبری
 سەیدی بکەیه دەستی خو) یان (پیرەژنەکا جەحیل، دەڤکا ل پشتا تە
 بدەت، خوینی ژ گەھین تە بینتە دەر) یان (من دڤیت وینە کی ل بەر کڤانی
 ھەڤی بو تە بکیشم، دناڤ کوچکەکی تژی پەل دا، ب ناگر بیخەم، بسوژم،
 بکەمە رەژی).....

ئەگەر وەك شعر لڤان ویندیاں ڤەگەرین، ھوزانقانی ھەولدا یە بکیمترین
 پەدیف پترترین راماں بینتە بەرھەم، ئەڤە ژ ی بو دوو ئەگەرەن دزڤریت،
 ئیک دەڤی شعری بگەلەك شروڤە کرنی نە شرین دبیت و یا دووی ژ ی،
 ئەڤرو لەزاتی دەھمی تشتە کی دا یا فەرە و بو کەسی دەم نەیی روخسیایە
 کو دەڤ بی دریز و ڤەجوی بیت.

ٺه گهر ل سهر ويټه پيټن دو ماهيې ژفي شعري راوه ستين و نه پيټيا
 په ديوه نديا عه شقي دنا فبره هوزانقاني و ٺهو كه سا كه ربا خوه ب ناؤ چا فين
 وي و هردكته، دي زانين كو هوزانقان وهك ههر عاشقه كي، ريكيڼ خوه
 بين تاييهت بين دهر برينا هه ژيكرني هه نه و هه ز دكته بغي شيوه ي
 دهر بريني ژ هه ستين خوه بكهت، ههر وه كو هوزانقان د پارچه يا دو ماهيې
 ژفي شعري دا ديټيټ:

(من دټيټ، كه رپين ته فه كه م، ته بكه مه به فر و لبر حد تافي، ته
 ٺه شكه نه بده م، ته بجه ليم..... كا راوه ستې... ٺه ز هه ژ ته دكه م....)

دهر برينا هه ژيكرني ژي چه ندين شيوازين خوه بين تاييهت هه نه و شاعر
 ژي ٺيڪ ژوان كه سانه بين هه ز دكه ن، ههر دهم ل نوياتيان بگهرن و
 تشتي نه بوي، گياني بده ني و لبر خه لكي ٺاشنا بكه ن.
 خاندنا في شعري ههر ژ سهر ي وي و تا دو ماهي ويټه، راستگوييا
 هه ژيكرنه كي يه و هوزانقان هه ز ناكته ٺه فينه كا نورمال هه بيت و هه مي
 تشته كه وهك خوه و ٺاسوده ي پريقه بچن. به لكو هه ز دكته، كه ربا خوه
 هه مي دارټيټ و دلي خوه ژ هه مي تشته كي قالا بكهت و بتني جهي بو
 كه فر كي وي، ٺه وا وي ناؤ نه ئيناي، ټيډا ٺاكنجي بكهت.

ژفي شعري ژي، هوزانقاني يا هه ولدای خاندنه فاي خوه ژ ويټه پيټن
 بهرجه سته به ره ؤ ويټه پيټن نه بهرجه سته فه بيهت و بتاييهت وان هه مي
 ويټه پيټن دخه ونان دا دهرجه سته و بتني زماني شعري دشيت ده قي و
 خاندنه فاي ل ٺيڪ پيگه هه كوم فه بكهت، كو سهر كه تن و نه سهر كه تن
 هوزانقاني پيغه بده نه.

ژيانا نقيسهري

- عبدالرحمن گيب احمد (بامهرني).
- ل سالو ۱۹۷۰ ى ل بامهرني هاتيه سهر دنيايى.
- ل سالو ۱۹۷۰ ى ئيکهم بدرهه مئى خوهر دروژناما هاو کارى دا بلاڤکريه.
- نه ندامى ئيکھتيا نقيسه ريڻ کورده.
- نه ندامى سه نديکا روژنامه نقيسه ريڻ کوردستانى يه.
- سهر نقيسه ريى کوفارا چاڤديره.

په رتو کيڻ چاڤکري ييڻ نقيسه ري

۱. بارانا دينا، هه ليه ست، سالو ۲۰۰۰ ى، دهوك - چاپخانا هاوار.
۲. هوزانڤانى مللى حوسنيى بامهرني، به رهه فکرن، ۲۰۰۲ ى، دهوك - چاپخانا خانى.
۳. دومينه، هه ليه ست، ۲۰۰۴ ى، دهوك - چاپخانا زانا.
۴. دهفتدرا بي گونهيى، هه ليه ست، ۲۰۰۵ ى، ئيکھتيا نقيسه ريڻ کورد، دهوك - چاپخانا هاوار.
۵. ژ بهر په ريڻ کهڻ - سهرهاتيڻ کوردي، ۲۰۰۷ ى، نه نستيتويا کهله پوري کوردي.
۶. هوزانڤانى مللى مهلا حه سه ني سهردهر گه هي، به رهه فکرن، ۲۰۰۹ ى، راگه هاندنا مه ليه ندى ناميدي، دهوك - چاپخانا هاوار.
۷. نقيسينا هه والى روژنامه قانى، ۲۰۰۹ ى، وه شانين چاڤدير، دهوك - چاپخانا هاوار.

۸. هەناسەبەین شەئری، ھەلبەست، ۲۰۱۰ ى، ئىكەتيا نەيسەرەين كورد، دەوك چاپخانا ھاوار.
۹. شاعرەين بامەرنى... ژ نالبەندى مەزن بو نالبەندى بچويك، ۲۰۱۱ ى، سەنتەرى فەكولتەين كوردى و پاراستنا بەلگەنامەيان، دەوك - چاپخانا زانكوبى.
۱۰. شەفەين چلەبى، چىروك و چىقانوكەين كوردى، ۲۰۱۱ ى، ئەنستىتوبيا كەلەپورى كوردى، سەلمانى.
۱۱. دەستەھلاتا چارى (گومانانا دنەقبەرا روژنامە گەربى و ەرگى دا - پارەزگەھا دەوكى ەك نمونە)، ۲۰۱۲ ى، ەشانەين چاقدەير، دەوك - چاپخانا ھاوار.
۱۲. تەكست و شروڤە كرنەين رەخنەبى، ۲۰۱۴ ى، رەققەبەريا چاپ و بلاڤكرنى، دەوك - چاپخانا .

وهشائين وهزارهتا رهوشه نېرى و لاوان
 رېښه بهر يا گشتى يا راگه هاندن و چاپ و به لافكرنى
 رېښه بهر يا چاپ و به لافكرنى - دهوك

نقيسه ر

نافى په رتووكى

ژ

۲۰۱۱

۱- بایولوزیا گهردى و خانەى	و. ديان جميل
۲- مايكروبيولوزى	و. ديان جميل
۳- رومان خوديكا ژيانتيه - ج ۱	د. عارف حيتو
۴- شورشين جه ماوهري نه رب	د. فاضل عمر
۵- رولى دهقى دثافاكرنا درامايا كورديدا	شفان قاسم
۶- تطور الاعلام الكردى	حسين صديق
۷- الرواية التاريخية	د. جمال خضير
۸- تاڭگه ليگه بيان ل روناھيا پرا جينوتى	ته حسين نافشكى
۹- هن تالين جفاكى كوردى دكولتورى گه ليرى دا	نزار محمد سعيد
۱۰- هينرى ماتيس	فهيمى بالايى
۱۱- شونوارين ده فھرا دهوكى	عزەت فندي
۱۲- ستارئين عه مهري عه فدى ژ كانيا چراقى	ھزرقان عبد الله
۱۳- فن وعمارة الكورد	رنا فتحى الأومري
۱۴- فھرھنگا زمانى په رتيا / كوردى - په رتى	د. فاضل عمر
۱۵- بزافا شانويي (ل ئاكرى، ئامديي، زاخو)	رفعت رجب جه مال

۲۰۱۲

۱۶- Gotinên li ber mirinê	ديا جوان
۱۷- سالين په نابهريي ژ ژيانا ئيحيان نوري پاشا	موسه دهق توقي
۱۸- ئالايي كوردستاني - فه كولينه ك ديريكي	يوسف صبري
۱۹- جاره ك ژ جارا (كورته چيروكين فلكلورى)	ديا جوان
۲۰- زمانقانيا تيگستي	شورشقان عادل احمد
۲۱- جوداكرنا كارى ليكداي ژ كارى خودان ته واوكره و بهركار	دلبرين عبدالله على
۲۲- داداييزم دهوزانا نويخوازا كورديدا	ارشاد حيتو
۲۳- نچيرا كولان (شانويا ب هه فت ويته يان)	و. شاليكويي بيگهس
۲۴- ژ بو ته (هه ليه ست)	ديا جوان
۲۵- اللغة الكردية في منطقة بهدينان	ت. كريم فندي
۲۶- تيگه هه كي ياسايي بو روژنامه قانيي	هه كار عبد الكريم فندي
۲۷- دهوك في اواسط القرن الماضي	جميل محمد مصطفى
۲۸- به هائي (شينخ تاها عبدالرحمن مايي)	د. عبدالرحمن مزوري
۲۹- بنه مايين دراماين د حيكايه تين مه لا مه حمودى بازديددا	ئارام يوسف ابراهيم
۳۰- ميژوويا ئيگه تيا قوتابيين كوردستاني	فرست طيب عبدالله
۳۱- دى چه وا ژ بو زاړوكان نقيسي	و. هزرقان
۳۲- جه گهر، چه ند شيره تين دهرووني	حاجى رهمه زان بيگسكى

۲۲-	بابه تێن سینه ماپی و فوتوگرافی	رمزی ئاکری
۳۴-	خیزانا به خته وهر	صبریه صالح حسن
۳۵-	ژیان ل نای کوردان دا (میژویا ئیزدیان)	و. داود خدیده
۳۶-	سه رهاتییین فه شارتی و ئاشوویی	و. کافین نه جیب
۳۷-	جونیکرنا گنیه کزین زمانی کوردی	صديق حجي ولی
۳۸-	په یوه ندى و گه هاندن دراکه هاندنی دا	حسین سه ديق
۳۹-	ستوکهوولمی ته چ دیتیه بیژه ؟	باقی نازی
۴۰-	ئامیدی (العمادیة) دراسة في التاريخ السياسي	رجب جميل حبيب
۴۱-	القصة الكردية القصيرة (قراءة مقارنة)	عبد الكريم يحيى
۴۲-	زهنگینی هیژا	و. ماجد محمد ویسی
۴۳-	زانستی جوانکاریی دهوژانا کوردیدا	مسعود یاسین چه لکی
۴۴-	سمکویی شکاک	فاخر حه سه ن گولی
۴۵-	هیومانیزم د هۆژانا نو یا کوردی دا	ریژان شقان ئیسف
۴۶-	علماء قدموا الى الموصل من الكرد ومن كردستان	جاسم عبد شلال
۴۷-	میژوویا کوردستانی یا که فن	محمد صالح طیب - ریبهر جعفر
۴۸-	گه نجینه	مسعود خالد گولی
۴۹-	فرههنگا ترمین و بیژه پی	باقی نازی
۵۰-	نهینییین دیارده و رهفتاریین جفاکی	عبدالحبار عبدالرحمن
۵۱-	ریژمانا زمانی کوردی	باقی نازی
۵۲-	نه مانا هنده که په یقین زمانی کوردی	محمد ابراهيم ئامیدی
۵۳-	دور المهارات الريادية للمديرين	دلشاد طه میرو علی
۵۴-	ریبهری رۆژنامه فانییا سه ربخوه	برهان يحيى حمو حاجی
۵۵-	المعوقات الاجتماعية والسياسية للتسامح في المجتمع الكردي	د. محمد سعيد حسين
۵۶-	سه رهلدان و هه رارا جورین نوو بیین ئه ده بی	درباس مصطفى سليمان
۵۷-	علماء الكورد وكوردستان	صالح شیخو الهستانی

۲۰۱۳

۵۸-	دیروکا دنفه گریی - یورگن ئۆسته ره هامل - نیلس بیی	و. ئه بدولحه مید بامهرنی
۵۹-	نووجه ژ کاغه زین بو ئه نته رینیتی	ئازاد نسری
۶۰-	التدخل الانساني من قبل الامم المتحده	خدر شنگالی
۶۱-	اخلاقيات الاعلام الجديد	د. رحيم مزید علی
۶۲-	فصول من تاريخ يهود كردستان	د. فرست مرعی اسماعیل
۶۳-	مدرسه قبهان	د. محمد سعید أحمد
۶۴-	ریبهری نفیسینا فه کۆلینین زانکویی	أمین عبدالقادر
۶۵-	شاکاریین هه له به ستا جیهانی	آسماعیل تاهر جانگیر
۶۶-	پۆندککین ژ خوینی بۆ واری و ئه قینی	ئوسامه محمود هه سنی
۶۷-	میژوویا یاسایی	م. محمد حسن الخياط
۶۸-	Ji Stêrên Welatê Qedexe	Konê Reş
۶۹-	فالاکرنا ده رده سه رییا	نزار محمد سعید
۷۰-	ناسنامه بیین کوژه ک - ئه مین مه علوف	و. ره شاد بیجرمانی
۷۱-	هه واره (رومان)	محمد سلیم سواری
۷۲-	جمال عبد الناصر والقضية الكردية في العراق ۱۹۵۲-	عبد الجليل صالح موسى

	۱۹۷۰
جاسم عبد شلال	الشیخ احمد محمد طیب السلیفانی (حیاته واسرته وشبوخه وآثاره)
و. رهشاد بیجرمانی	مالباتا شه مدینان - حبی رهمه زان بیسکی
شه مال ناگره بی	گولپژیره ک ژ هه لیه ستا ئینگلیزی
زناری عه دانای مه له بی	له یلا بووکا کورد
سعید دیره شی	فئیسئوئیکیت کوردی
خالد حسین	بومه گوئن
خه لیل عه بدولغه فور	خه می
صبریة جرجیس عبدالرحمن	جریده التآخی؛ دراسة تأریخیه فی موقفها من التطورات السیاسیه ۱۹۶۷-۱۹۷۴
هندرین اشرف عزت	القانون الدولي الانساني والتلوث البيئي - فی العراق بشکل عام وفي کوردستان بشکل خاص-
و. مسعود خالد گولی	شۆرشا شیخ عوبه بدوللایی نه هری د به لگه نامین قاجاری دا (افتتاح ناصری) - علی اکبرخان سرهنگ -
ژارو دهوکی	جانئ
و. د. عه بدی حاجی - م. مسعود جه میل	ل دور پیتیمی - حول الايقاع
صالح یوسف صوکی	کروئولوژی کوردستان و جیهانی
د. شیرزاد سه بری عه لی	پزیکرن د گوئارا رامیاریدا
کاروان عبدالعزیز دوسکی	الکرد المهرانیة، دورم السياسي والحضاري خلال القرنین (۶-۷هـ/۱۲-۱۳م)
جوان محمد امین	ژیانه کا ساخه لم
و. نه بدولحه مید بامه رنی	دقغه گری - هیلومت شمی -
سلیم اسماعیل شهباز	Medicinal plants of kurdistan/ Iraq
بیکه س صالح حسین	کیاده ر مایین کوردستانی / عراق به ردانا مه رجدار
علی زیباری	که سایه تیا بارزانی و سروشتی وی یی خه باتی
حسن ابراهیم	سیگوشه یا تاوانی
گلنار علی	لنوارس تنوح قصائدی
فرهاد محمد احمد	من وثائق الحزب الديمقراطي الكوردستاني ۱۹۵۹-۱۹۶۱
د. فاضل عمر	دیموکراس ل روژ هلاتا نافین ئاسته نگا ژیر خانئ
علی احمد عبدالرزاق	که نداف ده لگه نامین دیروکی و نه خشیین جوگرافی دا
ئومه ر ده وران	سیتافا تاریی
به ده ل گابیرکی	گه هشتنه کا وه کی مرنی
صاریه بدل محمود	یاسایا سزا ژماره (۱۱۱) یا سالا ۱۹۶۹
تحسین ابراهیم دوسکی	شیخ موشه بره فی خونوکی و شاعرین مالباتا وی
ماهر عبد الرحمن صدیق برورای	ئهمه دی موخلص (ناله بند)

۲۰۱۴

علی صالح میرانی	الأحزاب السياسية في كوردستان - سوريا
عبدالعزیز رشید کوریمه ی	زیندان و هه لیه ست
حازم محمود هاجانی	صفحات من تاریخ الكرد وکوردستان
ئاوازمسته فا به رورای	ژفانه ک بۆ دیمه یکا شه فی

- ١٠٧- بهرهنه‌نگاری ل دژی گه‌نده‌لی ل چارچۆفئین یاسایی دا وه‌رگێزان: ناسر محیه‌دین ئەمین
(وه‌رگێزان)
- ١٠٨- دوو مزارین دیروکی احمد بالایی
- ١٠٩- جیولوجی و ئاخ و رووه‌ک و سه‌قایی پارێزگه‌ها دهوکی- وه‌رگێزان : د. عزت فندی
هه‌رێما کوردستانا ئیراقی
- ١١٠- دیوانا شیخی مه‌جزوب تحسین دوسکی
- ١١١- الجواد الاغر بکر عبد الکریم کوفلی
- ١١٢- تصورات تدریسی جامعات إقليم کردستان لمفهوم د. إسماعیل احمد سمو
التدریس الفعال
- ١١٣- جیولوجی و ئاخ و رووه‌ک و سه‌قایی پارێزگه‌ها وه‌رگێزان : د. عزت فندی
دهوکی- هه‌رێما کوردستانا ئیراقی
- ١١٤- أغنیات الطريق إلى حلبجة (رواية) عبد الکریم یحیی الزیباری
- ١١٥- دلۆپه‌ک ژ خه‌باتا پێشمه‌رگه‌ی سوبجی عوبه‌یدوللا ره‌شاقایی
- ١١٦- ئێش و ئازارین کوردان و رایا گشتی یا جیهانی محمد عامر (محمود فندی)
- ١١٧- مینوساید نیاز گولی
- ١١٨- تیکست و شروقه‌کرئین ره‌خنه‌ی عبد الرحمن بامه‌رنی

وهشانين پروژين ههڻشك و هاريكاري بين
 رېقه بهريا گشتي يا راگه هاندن و چاپ و به لافكرنى
 رېقه بهريا چاپ و به لافكرنى - دهوك

ژ	لايهن	نقيسه	ناهي په رتوكي
٢٠١٢			
١ -	كوريه ندا سه رده م يا قوتايبيان	به لافوكا سالانه	زمانى دايكى
٢ -	ئيكه تيا نقيسه رين كورد/دهوك	ئهمين عه بدولقادر	تيور و ته كنپكتين شروفه كرنا رؤمانى
٣ -	ئيكه تيا نقيسه رين كورد/دهوك	يونس احمد	رائحة الورد (قصص قصيرة)
٤ -	ئيكه تيا نقيسه رين كورد/دهوك	حسب الله يحيى	الكتابة بالحبر الأبيض
٥ -	ئيكه تيا نقيسه رين كورد/دهوك	تدريس على ديريگزينيكي	ئو ستيرا ته قباي (هه ليه ست)
٦ -	ئيكه تيا نقيسه رين كورد/دهوك	محهمه د على ياسين	هه قوه غه رى باي
٧ -	ئيكه تيا نقيسه رين كورد/دهوك	ده مهات ديريكي	Hest diaxivin (هه ليه ست)
٨ -	ئيكه تيا نقيسه رين كورد/دهوك	سه لمان شينخ مەمى	د عه شقا ته دا (هوزان)
٩ -	ئيكه تيا نقيسه رين كورد/دهوك	قه هيل محسن	دى رويباره كى كه مە كليل.....
١٠ -	ئيكه تيا نقيسه رين كورد/دهوك	خالد حسين	روژه كى هو گوټ
١١ -	كومە لا هه ليه ستفانين گنج	كۆمە لا هه ليه ستفانين گنج	داستانه كا هه ليه سارتى
١٢ -	ريكخراوا سيما	پروفيسور د. سابر عه بدوللا	سيما ٢
٢٠١٣			
١٣ -	زانكو يا زاخو	د. محمد لطيف (باقى نازى)	ديروكا ئه دها بياني (٢)
١٤ -	زانكو يا زاخو	د. محمد لطيف (باقى نازى)	ديروكا ئه دها بياني (٣)
١٥ -	زانكو يا زاخو	د. محمد لطيف (باقى نازى)	ديروكا ئه دها بياني (٤)
١٦ -	زانكو يا زاخو	د. محمد لطيف (باقى نازى)	ديروكا ئه دها بياني (٥)
٢٠١٤			
١٧ -	زانكو يا زاخو	دلين اديب محمد صالح ميرو	رولى روزنامه قانين كورد ل عيراقى ل سالا ١٩١٨-١٩٣٩
١٨ -	زانكو يا زاخو	وصفيه محمد حسن	زاخو بالعهده الملكى ١٩٥٨-١٩٢١

عبدالرحمن بامهرنى

تېكىست

و شروقه كرنين رهخه يى

رئفه به ربا چاپ و به لافكرن - دهوك

ژمارا سپاردن 2093 118 2014

